

Harold ROBINS

Legendarno remek-delo o novcu i moći, požudi i izdaji

LOVCI NA SREĆU - drugi deo -

bestseller Njujork tajmsa

Harold Robbins

LOVCI NA SREĆU

drugi deo

Naziv originala:

Harold Robbins THE CARPETBAGGERS

Prevela Maja Kostadinović

SADRŽAJ

PETA KNJIGA

Džonas, 1935.

ŠESTA KNJIGA

Priča o Dejvidu Vulfu

SEDMA KNJIGA

Džonas, 1940.

OSMA KNJIGA

Priča o Dženi Denton

DEVETA KNJIGA

Džonas, 1945.

DŽONAS, 1935.

PETA KNJIGA

1

Povukao sam upravljačku palicu unazad i blago ulevo ka stomaku. U isto vreme sam otvorio ventil za dovod gasa. KA-4 je suknuo nagore u polupetlji, poput strele ispaljene iz luka. Osetio sam kako me sila gravitacije pribija za sedišta i kako mi krv ključa u venama. Kada sam se našao na vrhu petlje, izravnao sam avion i proverio tablu sa instrumentima. Jurili smo brzinom od četiri stotine i osamdeset kilometara na sat preko Atlantika, dok je Long Ajland nestajao za nama.

Posegnuo sam rukom i potapšao po ramenu vojnog pilota koji je sedeo ispred mene.

„Kako vam se čini, potpukovniče?“ Doviknuo sam kroz riku motora i šibanje vetra preko plastičnog mehura kabine iznad naših glava.

Kratko je klimnuo u znak odgovora, ali se nije okrenuo. Znao sam šta radi. Proveravao je tablu pred sobom. Potpukovnik Forester bio je pravi pilot. Leteo je još sa Edijem Rikenbekerom* u Prsten eskadrili tokom Prvog svetskog rata. Ni nalik starom generalu kojeg smo ostavili dole na Ruzveltovom polju, a kojeg je vojska poslala da pogleda naš avion.

General je leteo isključivo na stolici u Odeljenju za kupovinu i nabavku u Vašingtonu. Najbliži susret sa avionom verovatno je imao samo tokom suđenja Biliju Mičelu* *. Ali, to je bio čovek koji će odobriti projekat. Imali smo sreće što je u svom štabu imao bar jednog oficira vazduhoplovstva.

Provalio sam ga istog trenutka kada je ušao u hangar sa Morisijem koji je trčkao uz njega, pokušavajući da ostavi utisak. Sa sobom je doveo dva pomoćnika pukovnika i kapetana. Nijedan nije imao krila na uniformi.

Stajao je na ulazu u hangar i piljio u KA-4. Počeo je nezadovoljno da se mršti. „Ružan je“, reče. „Liči na žabu.“

Glas mu se proneo kroz hangar do mene. Sedeo sam u kabini vršeći poslednje provere pred poletanje. Izašao sam na krilo i bosonog skočio na do hangara. Krenuo sam ka njemu. Staje on, do đavola, znao o aerodinamici i dizajnu? Verovatno je i sam četvrtast poput stola iza kojeg je sedeo.

„Gospodine Korde!“, začuo sam šapat iza sebe i okrenuo se. To je bio mehaničar. Imao je čudnovat kež na licu. I on je čuo generalovu opasku.

„Šta hoćeš?“

„Baš sam se spremao da okrenem avion“, odgovorio je žustro. „Ne želim da vam izgazim cipele.“

Zurio sam u njega par trenutaka, a zatim se iskezio.

---

*Čuveni vozač na trkama i pilot, a kasnije i vlasnik automobilske i vazduhoplovne kompanije.

**Smatra se ocem ratnog vazduhoplovstva SAD. Dospeo je na preki sud 1925. godine zbog neposlušnosti, nakon što je optužio čelnike vojske i mornarice za skoro izdajničko vođenje nacionalne odbrane’.

„Hvala“, rekao sam, zakoračio unazad i obuo se. Dok sam stigao do generala i Morisija, već sam se smirio.

Morisi je u rukama držao kopiju planova i specifikacija i pregledao ih sa generalom.

„Kord avion četiri osmišljen je kao revolucionarni koncept bombardera sa dva člana posade. U stanju je da leti više od tri hiljade kilometara, brzinom od trista osamdeset do maksimum petsto osamdeset kilometara na čas. Može se opremiti sa deset mitraljeza i dva topa, može nositi četiristo pedeset kilograma bombi pod krilima i posebnoj pregradi u trupu.“

Gledao sam avion dok je Morisi govorio. Dizajn je zasigurno revolucionaran. Izgledao je poput velikog, crnog pantera koji čuču na tlu hangara, dok mu dugačka njuška štrči ispred krila ispruženih poput strele i plastičnog mehura preko kabine koji sija nalik mačjim očima na prigušenom svetlu.

„Veoma interesantno“, čuo sam generala. „Imam još jedno pitanje.“

„Šta vas zanima, gospodine?“, reče Morisi.

Pogledavši svoje pomoćnike, general se zakikota. Usta im se izviše u bleđi osmeh. Shvatio sam da će matori kenjator izvaliti jednu od svojih omiljenih šala.

„Vojska svake godine pregleda oko tri stotine takozvanih revolucionarnih aviona. Da li je ovaj u stanju da poleti?“

Nisam više mogao da ćutim. Koštalo me milion dolara da dovedem KA-4 do ove tačke i to mi je davalo pravo da se izlajem.

„Nadleteće sve što vaša vojska poseduje, generale“, rekoh. „Kao i bilo koji avion na svetu, uključujući nove lovačke avione koje pravi Vili Meseršmit.“

General se iznenađeno okrenu ka meni. Osmotri me od glave do pete, preko belog radnog odela umrljanog motornim uljem.

„Generale Gadis, ovo je Džonas Kord“, brzo dodade Morisi.

Pre nego što je general uspeo da progovori, iza njega se začuo glas sa vrata.

„Kako znaš šta pravi Vili Meseršmit?“

Podigao sam pogled kada se čovek približio. Očigledno je general poveo i trećeg pomoćnika. Na grudima su mu sijala srebrna krila u skladu sa srebrnim hrastovim lišćem na ramenima. Čovek je bio vitak, imao četrdesetak godina i letačke brkove. Nosio je dve trake na uniformi oznaku francuskog *Croix de guerre** i medalje za istaknute zasluge.

„Sam mi je rekao“, odvratih učtivo.

Potpukovnik me pogledao sa zanimanjem.

„Kako je Vili?“

Pre nego što sam uspeo da odgovorim, presekao me generalov glas.

„Došli smo da pogledamo avion“, reče odsečnim glasom, „a ne da

---

*Ratni krst

razmenjujemo informacije o zajedničkim prijateljima. “

Bio je red na mene da se iznenadim. Bacio sam pogled ka potpukovniku, ali on je na lice već navukao masku. Međutim, shvatio sam da među ovom dvojicom ljudi ne vlada sloga.

„Da, gospodine“, žustro je odvratio. Okrenuo se i pogledao avion.

„Kako ti izgleda, Forestere?“

Forester pročisti grlo.

„Interesantno, gospodine“, reče. Okrenuo se ka meni. „Promenljiv korak elise?“

Klimnuo sam. Imao je oštar pogled, ako je u stanju to da vidi na prigušenom svetlu.

„Neobično rešenje“, reče, „postaviti krila na ovaj položaj i zabaciti ih unazad. Avion je tako dobio četiri puta veću nosivost.“

„Tako je“, reko. Hvala bogu, bar jedan od njih je znao o čemu govori.

„Pitao sam te kako ti izgleda, Forestere?“, ponovio je general dražeći ga.

Foresterovo lice se ponovo pretvori u masku dok se okretao da mu odgovori.

„Veoma neobično, gospodine. Drugačije.“

General klimnu.

„To sam i ja pomislio. Ružan je. Sedi tu poput neke žabe.“

Bilo mi je dosta ovog sranja.

„Ocenjuje li general avione na isti način na koji ocenjuje žene na izboru za mis?“

„Naravno da ne!“, brecnuo se general. „Međutim, određeni uobičajeni dizajn je priznat kao standard. Na primer, novi *'kertis'* lovac kojeg smo pogledali pre neki dan izgleda poput aviona, a ne kao bomba na koju su prikačena krila.“

„Ova bebica ima duplo deblji oklop i nosi pet stotina kila bombi, može da leti hiljadu dvesta kilometara dalje, sto pedeset metara više i sto trideset kilometara po satu brže od *'kertis'* lovca o kojem govorite!“ odvratio sam.

„*'Kertis'* pravi dobre avione“, reče general kruto.

Zurio sam u njega. Nema svrhe svađati se. Kao da pričam sa zidom.

„Ne kažem da prave loše avione, generale“, reko. „*'Kertis'* već mnogo godina gradi dobre avione. Samo kažem da je ovaj avion bolji od bilo kojeg drugog.“

General se okrenu ka Morisiju.

„Spremni smo da pogledamo demonstraciju“, reče žustro. „Ako je vaš pilot završio sa prepirkom.“

Morisi me unezvereno pogleda. Generalu je očigledno promaklo moje ime. Klimnuo sam mu i vratio se u hangar.

„Okrenite ga!“ doviknuo sam mehaničarima koji su stajali i čekali.

Morisi, general Gadis i njegovi pomoćnici izadoše napolje. Kada sam im se priključio, video sam da Morisi i ostali stoje u krugu oko generala. Međutim,

Forester je stajao sa strane i razgovarao sa nekom devojkom. Bacio sam pogled ka njoj. Zgodna ženska divljeg pogleda i senzualnih usana.

Krenuo sam za avionom na pistu. Začuo sam korake iza sebe i okrenuo se. Bio je to Morisi.

„Razljutio si generala. To ne valja.”

Iskezih se.

„Verovatno sam mu učinio uslugu. Oko sebe ima toliko ulizica da bi mogao da bude filmski producent.”

„Ipak, i ovako mu je teško prodati avion. Saznao sam da je cena *Kertisovih* aviona sto pedeset hiljada po komadu. Najniža cena koja se nama isplati jeste dve stotine dvadeset pet hiljada.”

„Pa šta?“, rekoh. „To je razlika u ceni između splaćina i pileće salate. Ne možeš kupiti 'kadilak' po istoj ceni kao 'ford'.”

Zurio je u mene na trenutak, a zatim slegnuo ramenima.

„Tvoj novac, tvoj problem, Džonase.”

Posmatrao sam ga dok je koračao nazad ka generalu. Možda je neprevaziđeni inženjer vazduhoplovstva, ali je suviše željan toga da postane dobar prodavač. Okrenuh se ka mehaničaru.

„Spreman?”

„Spreman sam kada i vi, gospodine Korde.”

„Dobro”, rekoh. Počeo sam da se penjem ka kabini i osetio kako me neko vuče za nogu. Pogledah dole.

„Mogu li da vam se pridružim?” Bio je to potpukovnik.

„Naravno”, rekoh. „Uskačite.”

„Hvala. Nisam vam čuo ime.”

„Džonas Kord”, rekoh.

„Rodžer Forester”, odvratio je ispruživši ruku.

Trebalo je da shvatim čim sam mu čuo ime, ali tek sada sam povezao stvari. Rodžer Forester jedan od asova eskadrile *Lafajet*. Oborio je dvadeset dva nemačka aviona. Čovek je jedan od mojih heroja iz detinjstva.

„Čuo sam za vas”, rekoh.

Njegov osmeh se pretvori u kez.

„Ja sam čuo štošta o vama.”

Obojica se nasmejasmu. Osetio sam se malo bolje i povukao ga za ruku. Našao se pored mene na krilu. Osmotrio je kabinu, a zatim mene.“

„Nema padobrana?”

„Nikada ih ne koristim”, rekoh. „Od njih postajem nervozan. Psihološki problem. Ukazuju na nedostatak samopouzdanja.”

Nasmejao se.

„Ako želite, tražiću da vam ga donesu.”

Ponovo se nasmejao.

„Do đavola sa njim.“

Pedesetak kilometara od obale, iznad okeana, već sam izveo svaki trik za koji je avion sposoban i nekoliko trikova koje je mogao da izvede samo KA-4. Forester nije ni trepnuo.

Konačno sam počeo vertikalno da se penjem na visinu od četiri hiljade i tri stotine metara. Avion je plesao po nebu kao muva po vrhu igle. Zatim sam ga pustio da propadne, kovitajući se dok se indikator brzine približavao oznaci od osamsto kilometara. Kada smo se spustili na visinu od četiristo pedeset metara, pustio sam upravljač i potapšao ga po ramenu.

Okrenuo je glavu tako brzo, da sam pomislio da će otpasti. Nasmejao sam se.

„Upravljač je vaš, potpukovniče!“, doviknuo sam.

Dok se okrenuo već smo bili na visini od trista šezdeset metara; dok je obuzdao avion bili smo na visini od dvesta pedeset, dok ga je ispravio, našli smo se na visini od sto osamdeset metara i konačno na visini od sto dvadeset dok je uspeo da povuče upravljač.

Osetio sam da se avion zatresao poda mnom i čuo vrisak iz pravca krila, poput vrisaka devojke koja gubi nevinost. Sila gravitacije me pribila za sedište, vrativši mi vazduh nazad u grlo, tako da su mi mehuri krenuli pravo u oči. Iznenada, pritisak je popustio. Bili smo na manje od osam metara od vode kada smo počeli ponovo da se penjemo. Forester me pogleda.

„Nisam se ovoliko uplašio otkako sam prvi put leteo sam, sa petnaest godina“, doviknuo mi je kezeći se. „Kako ste znali da neće ostati bez krila pri takvom obrušavanju?“

„Ko kaže da sam znao?“, odvratih. „Bio je dobar trenutak da se to otkrije!“

Nasmejao se. Video sam da je posegao rukom napred i kucnuo tablu sa instrumentima.

„Kakav avion! Opako leti, baš kao što ste i rekli!“

„Ne morate to meni da govorite. Spomenite to onoj matoroj budali na zemlji.“

Senka mu prelete preko lica.

„Pokušaću. Ali, ne znam da li mogu bilo šta da učinim. Vraćam vam upravljač“, reče podigavši ruke. „Vratite nas nazad.“

Video sam Morisija i vojnike na polju. Gledali su nas kroz dvoglede dok smo sletali. Napravio sam širok okret i potapšao Forestera po ramenu. Pogledao me.

„Kladim se u deset dolara da ću generalu oduvati kapu sa glave u prvom preletu.“

Oklevao je na trenutak, a zatim se iskezio.

„Prihvatam!“

Spustio sam se ka polju sa visine od trista metara i izravnao avion na visini od četiri i po metra iznad piste. Video sam njihova zapanjena lica dok smo jurili ka

njima. Zatim sam povukao upravljač. Prozujali smo im iznad glave u skoro vertikalnom usponu, zapljusnuvši ih vazduhom.

Okrenuo sam se na vreme da vidim kako kapetan juri za generalovom kapom. Ponovo sam potapšao Forestera po ramenu. Okrenuo se da pogleda. Toliko se smejaio, da su mu pošle suze na oči.

Spustio sam se lako poput goluba koji se vraća kući u svoje gnezdo. Gurnuo sam plastični krov kabine, pa smo sišli iz aviona. Bacio sam pogled ka Foresterovom licu dok smo se približavali ostalima. Osmeħ je nestao. Zamenila ga je dobro poznata, oprezna maska.

General je ponovo imao kapu na glavi.

„Pa, Forestere“, reče kruto. „Šta misliš?“

Forester pogleda svog nadređenog u lice.

„Gospodine, ovo je bez sumnje najbolji lovac koji trenutno postoji“, rekao je hladnim, bezizražajnim glasom. „Predlažem da odred za testiranje odmah izvrši proveru i potvrdi moje mišljenje.“

„Hmm“, ogłosi se general hladno. „To predlažeš, a?“

„Da, gospodine“, reče Forester tiho.

„Mnogi faktori treba da se uzmu u obzir, Forestere. Imaš li ikakvu ideju o tome koliko ovi avioni koštaju?“

„Ne, gospodine“, odgovori Forester. „Moj posao je da procenim učinak aviona.“

„Moj posao obuhvata i druge stvari“, reče general. „Dobro znaš da imamo ograničen budžet.“

„Da, gospodine.“

„Molim te, vodi računa o tome“, izazivao ga je general Gadis. „Ako bih brzopleto sledio svaku ideju koja padne na pamet pripadnicima vazduhoplovstva, ne bi ostalo dovoljno novca da se vojska izdržava ni mesec dana.“

Forester se zarumeneo u licu.

„Da, gospodine.“

Bacio sam pogled ka njemu, pitajući se zašto samo stoji i trpi to. Nisam mogao da shvatim. Sa njegovom reputacijom mogao bi da napusti vojsku i zarađuje dvadeset puta više u bilo kojoj vazduhoplovnoj kompaniji u zemlji. Bio je poznat koliko i Rikenbeker.

General se okrenuo ka Morisiju.

„Recite mi, gospodine Morisi“, izgovorio je gotovo razdraganim glasom. „Sa kime da razgovaram kako bih dobio podatke o ciframa vezanim za cenu ovih aviona?“

„Možete o tome razgovarati sa gospodinom Kordom, gospodine.“

„Odlično!“, zatutnji general. „Hajdemo u kancelariju da ga nazovemo.“

„Ne moramo da idemo u kancelariju, generale“, rekoħ brzo. „Možemo i ovde

da razgovaramo. “

General je zurio u mene, zatim mu se usne razvukoše u nešto što je verovatno smatrao širokim osmehom.

„Bez uvrede, sinko. Nisam povezao ime.

„U redu je, generale. “

„Tvoj otac i ja smo stari prijatelji“, dodao je. „Dosta sam kupovao od njega tokom poslednjeg rata. Ako je to u redu sa tobom, voleo bih da porazgovaram sa njim. Čisto zbog starih dobrih vremena. Shvataš. Osim toga, ovo bi mogao da bude veliki ugovor. Siguran sam da bi tvoj otac želeo time lično da se pozabavi.“

Osetio sam kako bledim. Učinio sam sve što sam mogao da se iskontrolišem. Koliko dugo moram da živim u senci tog čoveka? Napetim glasom sam procedio.

„Siguran sam da bi to želeo, generale. Ali, plašim se da ćete morati da razgovarate sa mnom, pošto ne možete razgovarati sa njim.“

„Zašto?“ glas mu je iznenada postao hladan.

„Zato što je mrtav već deset godina“, rekao sam, okrenuo mu leđa i krenuo ka hangaru.“

2

Ušao sam u malu prostoriju u zadnjem delu, koju je Morisi koristio kao kancelariju. Zatvorio sam vrata za sobom, prišao njegovom stolu i izvadio flašu viskija koju je uvek držao tu, zbog mene. Sipao sam ga u kartonsku čašu i slio u grlo. Pekao je kao đavo. Pogledao sam svoje šake. Drhtale su.

Ima ljudi koji ne žele da ostanu mrtvi. Nije bitno šta ste im učinili. Nije bitno što ste ih zakopali, bacili u okean ili kremirali. Sećanje na njih razdiraće će vam utrobu kao da su i dalje živi.

Setio sam se šta mi je otac rekao jednog jutra pored obora iza kuće. Nedavno se oženio Rinom. Sišao sam da posmatram Nevadu kako kroti divljeg konja. Bilo je pet sati, prvi jutarnji zraci tek su se pomaljali iznad pustinje.

Životinja je bila pravi divljak. Žilavo, gadno, crno kopile krenulo bi na Nevadu kopitima i zubima, svaki put kada bi ga zbacio. Poslednji put kada gaje zbacio, pokušao je da se kotrlja preko njega. Nevada mu se na brzinu sklonio sa puta i jedva uspeo da se prebaci preko ograde na vreme.

Stajao je naslonjen na ogradu i dahtao dok su meksikanski mladići jurili konja. Njihovi kreštavi krici cepali su jutarnju tišinu.

„Životinja je besna“, reče Nevada.

„Šta ćete učiniti sa njim?“, radoznalo sam pitao. Nije se često dešavalo da konj zbací Nevadu tri puta za redom.

Meksikanci su uhvatili konja. Nevada je posmatrao kako ga dovode.

„Pokušaću da ga uzjašem još jednom“, odgovorio je zamišljeno. „Ako ne uspem, pustiću ga u divljinu.“

Iza nas se začuo glas mog oca.

„On upravo to i želi.“

Nevada i ja se okrenusmo. Moj otac je već bio obučen kao da ide pravo u fabriku. Nosio je crno odelo. Kravata mu je bila uredno nameštena tačno na sredinu uštirkanke, bele kragne.

„Zašto mu ne staviš korpu na njušku kako ne bi mogao da te grize?“

Nevada ga pogleda.

„Niko ne može toliko da mu se približi, a da ne izgubi ruku.“

„Besmislica!“ reče moj otac kratko. Uzeo je mali laso sa klina na ogradi i sagnuvši se prošao između prečaga u obor. Gledao sam kako od konopca pravi mali ular dok je koračao ka konju.

Životinja je stajala rijući kopitom zemlju, i zlokobno posmatrala mog oca. Meksikanci su stegli laso oko vrata konja. Povukao se unazad kada je otac približio omču njegovoj brnjici, trгнуvši prednjim kopitima u isto vreme. Otac je jedva uspeo da se skloni.

Stajao je, zureći životinji pravo u oči, a zatim ponovo posegnuo. Konj je divlje zatresao glavom ka ruci mog oca. Ponovo su sevnula kopita, zamalo promašivši oca.

Konj se sada zaista razjario, izvijao se i koprcalo kao da pokušava da zbacila jahača. Meksikanci su zatezali laso pokušavajući da ga smire. Nakon par trenutaka se umirio. Otac mu je ponovo prišao.

„Svoje glavi kućkin sine“, reče moj otac tiho. Ždrebac ogoli zube i škljocnu. Otac je pomerio ruku samo za delić centimetra. Glava konja sevnula pored njegove šake. „Pustite ga“, doviknu otac Meksikancima.

Dva mladića se pogledaše, zatim skoro neprimetno slegnuše ramenima oslobađajući sebe odgovornosti i pustiše laso.

Slobodan, ždrebac se zbunio i nepokretno stajao delić sekunde. Otac je stajao pred njim, visok i širokih ramena u crnom odelu. Oči su im bile u istoj ravni. Otac je ponovo polako podigao ruku i konj se pomamio. Sevao je očima i ogoleo zube, dok se povlačio unazad i mahao kopitima. Ovoga puta otac se povukao, a zatim bacio napred kada su se noge životinje ponovo našle na zemlji.

Video sam očevu stisnutu pesnicu kako na trenutak seva iznad glave. Sva četiri kopita životinje bila su na zemlji u trenutku kada se očeva pesnica spustila poput čekića, tačno iznad očiju konja. Tup udarac je odjeknuo poput male eksplozije. Konj je na trenutak stajao nepomično, a zatim se polako spustio na kolena. Presavio je prednje noge, kao da su od gume.

Otac ga je brzo obišao i dlanom pljesnuo po vratu. Konj se prevrnuo na stranu. Na trenutak je ležao, teško dišući, a zatim je podigao glavu i pogledao mog

oca. Nas četvoro Meksikanci, Nevada i ja u tišini smo ih posmatrali.

Podignuta glava konja bacala je dugu senku preko prašine u oboru, nadvisivala je jedino senka mog oca dok su se odmeravali pogledom. Zatim je životinja duboko uzdahnula i spustila glavu na zemlju.

Otac je spustio pogled ka konju, zatim se sagnuo i podigao uzde koje su ležale u prašini pokraj usta životinje i povukao ga na noge. Ždrebac je stajao sa tužno obešenom glavom, dok su mu se noge tresle. Nije podigao glavu čak ni kada je moj otac prošao ispred njega i prošao kroz ogradu.

»Više nećete imati problema sa njim.« Otac je obesio laso na klin i krenuo ka kući. „Dolaziš li na doručak, Džonase?“, dobacio je bez okretanja ili usporavanja koraka.

Nevada je već bio u oboru i prilazio konju.

„Da, gospodine“, rekoh zureći za svojim ocem. Sustigao sam ga na verandi. Okrenuli smo se i posmatrali Nevadu kako uzjahuje. Životinja se ritala i trzala, ali videlo se da više nema srčanosti.

Otac se okrenuo ka meni bez osmeha na licu.

„Neki konji su poput ljudi. Jedini jezik koji razumeju jeste udarac po glavi.“

„Mislio sam da ti nije stalo do konja“, rekoh. „Nikada ne silaziš do obora.“

„Nije mi stalo do konja“, odvratio je žustro. „Stalo mi je do tebe. Treba još mnogo toga da naučiš.“

Nasmejao sam se.

„Baš sam mnogo naučio gledajući tebe kako udaraš divljeg konja pesnicom po glavi.“

„Naučio si da Nevada nije bio u stanju da ga jaše dok mu to ja nisam omogućio.“

„Pa?“

Otac se okrenuo. Bio je visok preko sto osamdeset centimetara, ali ja sam bio viši.

„Pa“, izgovorio je polako, „nije bitno koliko si porastao, nećeš moći da zauzmeš moje mesto dok ti ja to ne dozvolim.“

Ušao sam za njim u trpezariju. Rina mi je bila okrenuta leđima. Kosa joj je sijala poput srebra dok je podizala obraz kako bi je poljubio. Bilo je tihog trijumfa u njegovim očima kada se ispravio i pogledao me. Čutao je dok se smeštao u stolicu. Nije morao ništa da kaže. Znao sam o čemu razmišlja. Nije morao da me udari po glavi.

„Hoćeš li doručkovati sa nama, Džonase?“ upitala me Rina učtivo.

Zurio sam u nju na trenutak, a zatim ponovo pogledao oca. Osetio sam čvor u stomaku.

„Ne, hvala. Nisam gladan.“

Okrenuo sam se i žurno izašao kroz vrata trpezarije, skoro se sudarivši sa

Roberom koji je upravo ulazio noseći poslužavnik. Vratio sam se u obor. Nevada je već šetkao konja gore-dole, obučavajući ga da sluša komande koje mu daje uzdama. Otac je bio u pravu. Konj više nije pravio probleme Nevadi.

Dvanaest godina kasnije još čujem njegov glas kako tiho odjekuje na verandi tog jutra.

„Pusti me, matori, pusti me!“, rekoah ljutito, udarajući pesnicom prazan sto. Bol mi prostruja kroz ruku sve do ramena.

„Gospodine Korde!“, podigoh pogled iznenađeno. Morisi je stajao na vratima, delimično otvorenih usta. Uz napor sam se vratio u sadašnjost.

„Ne stoj na vratima“, brecnuh se. „Uđi unutra.“ Kolebljivo je zakoračio. Trenutak kasnije iza njega se na vratima pojavio Forester. Bez reči su ušli u kancelariju.

„Sedite i popite piće“, rekoah gurajući flašu viskija ka njima.

„Nemam ništa protiv“, reče Forester podigavši flašu i kartonsku čašu. Sipao je punu čašu. „U zdravlje.“

„U generalovu guzicu“, rekoah. „Usput, gde je matori lisac?“

„Krenuo je nazad u grad. Ima sastanak sa proizvođačem toalet-papira.“

Nasmejah se.

„Taj proizvod bar može sam da testira.“ Forester se nasmejao, ali Morisi je samo smrknuo sedeo. Gurnuo sam flašu ka njemu. „Ne piješ?“

Odmahnuo je glavom.

„Šta ćemo sada?“ pitao je.

Zurio sam u njega, zatim podigao bocu i dopunio svoju papirnu čašu.

„Baš sam razmišljao o tome da objavim rat Sjedinjenim Američkim Državama. Tako bih mogao da mu dokažem koliko je dobar naš avion.“

Nije se osmehnuo.

„KA-4 je najbolji avion koji sam ikada dizajnirao.“

„Pa šta?“, upitah. „Do đavola, nije te koštao ni cent. Trošio si moj novac. Uostalom, koliko si ikada zaradio gradeći avione? Ni dvanaestinu autorskog honorara koji godišnje dobijaš za prsluče koje si dizajnirao za Rinu Marlou.“

Što je inače bila živa istina. Međutim, Makalister je bio taj koji je shvatio komercijalni potencijal prokletinje i prijavio patent u ime Kord vazduhoplovstva. U Morisijevom ugovoru je stajalo da svi njegovi izumi pripadaju kompaniji, ali Makalister nije cepidlačio. Dao je Morisiju deset procenata učešća kao bonus. Prošle godine tih deset procenata je Morisiju donelo sto hiljada dolara. Tržište je raslo svakim danom sve više. Sise još dugo neće izaći iz mode.

Morisi nije odgovarao. Doduše, nisam to ni očekivao. Bio je jedan od onih ljudi kojima nije stalo do novca. Živeo je za svoj posao.

Završio sam piće i zapalio cigaretu. Proklinjao sam sebe bez reči. Nisam smeo da dopustim da slučajna opaska o mom ocu upropasti tako veliki posao. Mogao

sam to sebi da priuštim, ali niko ne voli da baca milione dolara u đubre.

„Možda bih mogao nešto da učinim“, reče Forester.

Nada zasvetluca u Morisijevim očima.

„Misliš li da bi mogao?“

Forester sleže ramenima.

„Ne znam“, izgovorio je polako. „Rekoh, možda.“

Zurio sam u njega.

„O čemu razmišljaš?“

„Ovo je najbolji avion koji sam video“, odvrati on. „Ne želim da ga izgubimo zbog gluposti jednog starkelje.“

„Hvala“, rekoh. „Šta god da učiniš, bićemo ti zahvalni.“

Forester se nasmeši.

„Ništa mi ne dugujete. Ja sam jedan od onih staromodnih momaka koji ne žele da budemo nesprenni ako stvari iznenada počnu da se zakuvavaju.“

Klimnuo sam.

„Stvari će uskoro početi da se zakuvavaju. Čim Hitler pomisli da je spreman.“

„Šta misliš, kada će to biti?“

„Za tri, možda četiri godine“, odvratih. „Kada budu imali dovoljno obučenih pilota i aviona.“

„Gde će ih nabaviti? Sada ih nema.“

„Nabaviće ih“, rekoh. „Deset hiljada pilota mesečno završava obuku, pre kraja leta Meseršmit će početi masovno da proizvodi ME-109.“

„Generalštab smatra da neće moći da mrdne dalje od Mažino linije.“

„Neće ni doći do nje“, rekoh. „Preleteće je.“

Forester je klimnuo.

„Još jedan razlog da pokušam da pronađem nekoga u generalštabu ko će pogledati tvoj avion.“ Pogledao me upitno. „Pričaš kao da znaš šta će se desiti.“

„Zato što znam“, odvratih. „Bio sam tamo pre devet meseci.“

„Ah, da“, reče on. „Sećam se. Čitao sam o tome u novinama. Digla se velika galama oko tog puta, zar ne?“

Nasmejah se.

„Tako je. Neki ljudi su me optužili da podržavam naciste.“

„Zbog milion dolara koje si predao Rajhsbanci?“

Bacio sam pogled ka njemu. Forester nije bio tako naivan kao što je delovao.

„Valjda“, odvratih. „Prebacio sam taj novac samo dan pre nego što će Ruzvelt uvesti restrikciju.“

„Znao si da će restrikcija stupiti na snagu, zar ne? Mogao si da sačuvaš novac da si sačekao jedan dan.“

„Nisam mogao da čekam“, rekoh. „Taj novac je morao da bude u Nemačkoj i to je to.“

„Zašto? Zašto si im poslao novac kada si znao da su nam potencijalni neprijatelji?“

„U pitanju je otkup za jednog Jevrejina“, rekoh.

„Neki od mojih najboljih prijatelja su Jevreji“, odvrati Forester. „Ali ne mogu da zamislim da iskeširam milion dolara za nekog od njih.“

Piljio sam u njega par trenutaka, a zatim napunio čašu.

„Ovaj vredi i više od toga.“

Zvao se Oto Štrasmer. Radio je kao kontrolor kvaliteta u jednoj od mnogih fabrika porcelana u Bavarskoj. Sa porcelana je prešao na plastiku. On je izumeo brzi kalup za ubrizgavanje koji sam kupio, a zatim prodao udruženju američkih proizvođača. Najpre smo potpisali ugovor po kojem je dobijao autorski honorar, ali nakon nekoliko godina Štrasmer je pozeleo da ga promeni. Bilo je to 1933. godine, ubrzo nakon što je Hitler došao na vlast.

Bio sam u godišnjoj poseti Evropi. Došao je u moj hotel u Berlinu i objasnio mi šta želi. Bio je voljan da se odrekne autorskog honorara u zamenu za milion dolara deponovanih u banci u Sjedinjenim Državama. To mi je, naravno, odgovaralo. Njegov autorski honorar bi me koštao znatno više tokom godina. Međutim, nije mi bilo jasno zašto to želi, pa sam ga pitao.

Ustao je i prišao prozoru.

„Pitate me zašto, her Kord?“, izgovorio je osobitim akcentom. Pokazao je rukom kroz prozor. „Evo zašto.“

Prišao sam i pogledao. Na ulici ispred hotela *Adlon*, grupa nedoraslih mladića u braon košuljama maltretirala je starca u mantilu. Dok smo gledali, dva puta su ga oborili na zemlju. Ležao je na ivici trotoara, sa glavom na ulici dok mu je krv curila iz nosa. Mladići su na trenutak stajali i posmatrali ga, zatim ga nekoliko puta prezrivo šutnuli i najzad otišli.

Okrenuo sam se ka Štrasmeru sa upitnim izrazom lica.

„Čovek je Jevrejin, her Kord“, rekao je tiho.

„Pa šta? Zašto nije pozvao policiju?“

Štrasmer pokaza preko puta. Dva policajca su stajala na uglu.

„Videli su šta se dešava.“

„Zašto ih nisu sprečili?“

„Imaju naredenje da se ne mešaju“, odvratio je. „Hitler tvrdi da Jevreji nemaju nikakva prava po nemačkom zakonu.“

„Kakve to veze ima sa vama?“

„Ja sam Jevrejin“, odvratio je kratko.

Ćutao sam par trenutaka, a zatim izvadio cigaretu i zapalio je.

„Šta želite da učinim sa novcem?“

„Čuvajte ga dok ne kontaktiram s vama“, nasmešio se. „Moja supruga i kćerka

su već u Americi. Bio bih vam zahvalan ako biste im javili da je sa mnom sve u redu."

„Zašto im se ne pridružite?“, upitah.

„Možda i hoću kasnije. Ali, ja sam Nemač", reče on. „I dalje se nadam da će ovo ludilo jednoga dana proći."

Međutim, njegova želja nije bila uslišena. To sam otkrio nakon manje od godinu dana dok sam sedeo u kancelariji rajhsmaršala.

„Jevreji celog sveta su osuđeni na propast, poput nemačkih Jevreja", izgovorio je učtivim glasom. „Mi, kao pripadnici novog svetskog poretka, shvatamo to i izražavamo dobrodošlicu svojim prijateljima i saveznicima preko okeana, koji žele da se priključe našem krstaškom pohodu."

Čutao sam, čekajući da nastavi.

„Letači se razumeju među sobom“, reče on.

Klimnuo sam.

„Da, ekselencijo.“

„Dobro je“, odvratio je i nasmešio se. „Onda ne moramo da gubimo vreme.“ Dobacio mi je neke papire preko stola. „Po novim zakonima, Rajh je zaplenio imovinu izvesnog Ota Štrasmera. Koliko shvatamo, vi za njega čuvate neki novac i zahtevamo da ga uplatite Rajhsbanci.^a

Nije mi se dopala reč zahtevamo.

„Pokušavao sam da stupim u kontakt sa her Štrasmerom“, rekoh.

Gering se ponovo nasmešio.

„Štrasmer je imao nervni slom i trenutno se nalazi u bolnici. “

„Shvatam“, rekoh. Ustao sam.

„Treći rajh neće zaboraviti svoje prijatelje", reče Rajhsmaršal. Pritisnuo je dugme na stolu.

Na vratima se pojavio mladi poručnik.

„Hajl Hitler!“, uzviknuo je nacistički pozdrav uz podignutu ruku.

„Hajl Hitler!“, odvratio je Gering nehajno. Okrenuo se ka meni. „Poručnik Miler će vas otpratiti do Meseršmitove fabrike. Radujem se što ćemo se ponovo videti za večerom, her Kord.“

Meseršmitova fabrika mi je zaista otvorila oči. Nije bila ni nalik fabrikama za proizvodnju aviona u Sjedinjenim Državama. Jedino sa čime sam mogao da je uporedim bila je fabrika automobila u Detroitu. Kada sam video crteže za ME-109 u Meseršmitovoj kancelariji, sve mi je bilo jasno. Sve će biti gotovo jako brzo ako se ne mrdnemo sa dupeta i ne počnemo da radimo.

Tokom večere, rajhsmaršal me saterao u ćošak.

„Kako vam se čini naša fabrika?"

„Zadivljen sam“ rekoh.

Zadovoljno je klimnuo.

„Napravljena je po ugledu na vašu fabriku u Kaliforniji", reče. „Ali, znatno je veća, naravno."

„Naravno", složio sam se, pitajući se kako su uspeali. Tada sam shvatio da to nije nikakva tajna. Do sada nismo radili za vladu, gradili smo samo komercijalne avione.

Prijatno se nasmešio i okrenuo da pođe. Vratio se trenutak kasnije.

„Usput“, prošaputao je. „Firer je veoma zadovoljan vašom saradnjom. Šta da mu kažem, kada možemo da očekujemo novac?“

Zurio sam u njega.

„Onoga dana kada Oto Štrasmer uđe u moju kancelariju u Njujorku."

Sada je on piljio u mene iznenađeno.

„Fireru se to neće dopasti", reče. „Rekao sam mu da ste vi naš prijatelj."

„Ja sam takođe i her Štrasmerov prijatelj."

Zurio je u mene još par trenutaka.

„Sada ne znam šta da kažem fireru. Biće razočaran kada sazna da nećemo dobiti novac."

„U tom slučaju", rekoh, „zašto bismo ga razočarali? Jedan Jevrejin manje-više. Šta je to za Nemačku?"

Polako je klimnuo.

„Možda je tako najbolje."

Tačno mesec dana kasnije, sitan nemački inženjer je ušao u moju kancelariju u Njujorku.

„Šta ćete sada raditi?" upitao sam.

„Najpre ću se pridružiti svojoj porodici u Koloradu i odmoriti se malo", reče on. „Zatim moram da nađemo posao. Više nisam bogat čovek."

Nasmeših mu se.

„Dodite da radite za mene. Računam da je onih milion dolara akontacija za vaše autorske honorare."

Kada je izašao iz kancelarije, dao sam Morisiju odobrenje da počne da gradi KA-4. Ako sam dobro naslutio, nije nam ostalo mnogo vremena. Međutim, bilo je neophodno uveriti američku vojsku u to.

Pogledao sam Forestera preko stola.

„Vratiću se u grad i obaviti par telefonskih poziva sa Vašingtonom. Još imam po nekog prijatelja u tom gradu", reče on. „Razgovaraću i sa generalom. Možda mogu da ga uverim da me sasluša."

„Dobro", rekoh. Pogledao sam na sat. Bilo je skoro dvanaest i trideset. Sastanak akcionara se do sada završio. Makalister i Pirs će se vratiti u hotel sa Normanom u džepu.

„Imam sastanak u jedan u *Voldorfú*“, rekoh. „Mogu li negde da te odbacim?"

„Hvala", reče Forester zahvalno. „Imam sastanak koji ne želim da propustim."

Ušao je u *Voldorf* sa mnom i krenuo ka Pikok prolazu koji povezuje *Voldorf* i *Astoriju*. Ja sam krenuo ka liftu. Dok sam čekao, video sam da neka žena ustaje i prilazi mu. Bila je to ista ona žena sa kojom je pričao na pisti. Zapitao sam se zašto ga tamo nije sačekala.

Posmatrao sam kako ih Riko, domaćin hotela, vodi ka zavučenom stolu. Prišao sam ulazu i sačekao ga.

„Ah, to ste vi, gospodine Korde.“ Nasmehio se. „Večerate sami?“

„Nisam došao na večeru, Riko“, rekoh položivši novčanicu u njegov uvek spreman dlan. „Imam pitanje za tebe. Ko je dama sa potpukovnikom Foresterom?“

Riko se nasmeši sa razumevanjem. Poljubio je vrhove prstiju.

„Ah, veoma je *charmante*“, reče. „To je madam Gadis, generalova supruga.“

Pogledao sam unaokolo po lobiju dok sam prilazio liftu. General je verovatno u blizini. Po njegovom odnosu prema Foresteru, odmah sam shvatio da među njima postoji nešto više od vojske i aviona.

Uočio sam ga kako korača prema toaletu za gospodu pored liftova. Bio je smrknut i crven u licu. Izgledao je poput čoveka kojem je potrebno više olakšanja nego što će ga pronaći u prostoriji u koju se uputio.

Sačekao sam da se vrata za njim zalupe i prišao liftu. Prvi put otkako sam spustio KA-4 na pistu, osetio sam se bolje. Sve kockice su se sklopile.

Više nisam bio zabrinut. Nije se postavljalo pitanje da li će vojska kupiti naš avion, već koliko komada.

3

Sada sam samo želeo da se istuširam i odspavam malo. Tog jutra sam ustao u pet sati. Bacio sam odeću na stolicu, ušao u tuš kabinu i pustio vodu. Osećao sam kako mi se mišići opuštaju pod toplim mlazom. Telefon je zazvonio nekoliko puta. Nisam odreagovao.

Kada sam izašao iz kupatila podigao sam slušalicu i rekao operatorci da mi ne prebacuje pozive do četiri sata po podne.

„Ali, gospodin Makalister mi je rekao da ga nazovem čim se vratite“, zacvilela je. „U pitanju je nešto veoma važno.“

„Nazovite ga u četiri“, rekoh. Spustio sam slušalicu, pao na krevet i zaspao kao beba.

Probudilo me telefon. Pogledao sam na sat kada sam posegnuo rukom ka slušalici. Bilo je tačno četiri sata. To je bio Mak.

„Pokušavam da te dobijem celo popodne“ reče. „Gde si bio, do đavola?“

„Spavao sam.“

„Spavao si!" zaurloao je. „Imamo sastanak odbora u Normanovim kancelarijama. Treba već da budemo tamo."

„Nisi mi rekao."

„Kako sam mogao da ti kažem, kada se ne javljaš na prokleti telefon?"

„Pozovite mi generala Gadisa", rekoah operaterki. „Mislim da je odseo u ovom hotelu."

Zapalio sam cigaretu dok sam čekaao. U slušalici se začulo pucketanje.

„Ovde general Gadis."

„Generale, ovde Džonas Kord", rekoah. „U svom apartmanu sam, broj 3115 u Kulama. Želim da razgovaram sa vama."

Glas mu je bio hladan.

„Nemamo o čemu da razgovaramo. Vi ste neskrupolozno neuljudan mladić..."

„Ne želim da razgovaram o svom ponašanju, generale", prekinuo sam ga. „Već o ponašanju vaše supruge."

Čuo sam kako pljuje u slušalicu.

„Moje supruge? Kakve ona ima veze sa našim poslovima?"

„I te kako ima veze, generale", rekoah. „Obojica znamo sa kim se sastala danas u jedan sat u Pikok prolazu. Ne verujem da će Ministarstvo odbrane blagonaklono gledati na to što je odbijanje KA-4 zasnovano na ličnoj netrpeljivosti."

Sa druge strane žice je zavladaa tišina.

„Uspu", upitah, „šta pijete, generale?"

„Škotski viski", odvratio je automatski.

„Dobro je, flaša vas čeka. Recimo, za petnaest minuta?"

Spustio sam pre nego što je uspeo da odgovori i pozvao usluživanje u sobama. Dok sam čekaao da neko podigne slušalicu, začulo se kucanje na vratima.

„Uđite", doviknuo sam.

Iz kreveta sam video da ulaze Mak i Den Pirs. Kada su ušli u spavaću sobu, Makovo lice je kao i obično bilo zabrinuto, ali Den se smešio. Bio je na nadomak toga da dobije sve što je ikada želeo.

Neko se konačno javio. U pozadini sam čuo zveckanje posuđa i iznenada shvatio koliko sam gladan. Nisam ništa okusio od doručka. Naručio sam tri sendviča sa biftekom, bocu mleka, kafu, bocu škotskog viskija, dve boce burbona i duplu porciju pomfrita. Spustio sam slušalicu i pogledao ih.

„Pa, kako je prošlo? "

„Berni je vrištao kao svinja koju kolju." Iskezi se Pirs. „Ali, držali smo ga u šaci i on je to znao."

„Šta je sa njegovim akcijama? "

„Ne znam, Džonase", reče Mek. „Nije hteo da razgovara sa Denom. "

„Razgovarao sam da Dejvom Vulfom", dodao je Pirs žustro. „Rekao sam mu

da nagovori matorog da proda akcije ili ćemo oterati kompaniju u bankrot.

„Da li je spreman obrazac Sedam dvadeset dva?“, pitao sam Maka. Znao je o čemu govorim u pitanju je peticija o naimenovanju izvršioca stečajja.

„Imam ga u tašni. Pre jutrošnjeg sastanka sam porazgovarao sa našim advokatima. Smatraju da mogu izvesti postavljenje pogodnog izvršioca.“

Zurio sam u njega.

„Ne deluješ zadovoljno zbog toga.“

„Zato što nisam zadovoljan“, odvrati on. „Norman je prepreden starkelja. Mislim da ga nećeš izblefirati tako lako. Zna da ćeš izgubiti koliko i ostali, ako kompanija bankrotira.“

„Matori kučkin sin je pohlepan. Neće rizikovati da izgubi ono što ima samo da bi imao to zadovoljstvo da me vidi na gubitku.“

„Nadam se da si u pravu.“

„Uskoro ćemo otkriti.“ Okrenuo sam se ka Denu. „Jesi li uspeo da pronađeš Rinu?“

Odmahnuo je glavom.

„Pokušavao sam na sve strane. Bez uspeha. Kod kuće se niko ne javlja. Studio ne zna gde se nalazi. Nazvao sam čak i Luelu, ali ni ona ništa ne zna.“

„Nastavi da pokušavaš“, rekoh. „Moramo je pronaći. Želim da pročita scenario.“

„Kao i ja“, reče Den. „Njen ugovor je jedina stvar koja nas drži iznad vode sada kada sam De Milov problem oko ugovora razrešio sa *Paramauntom*“

„*Paramauntje* odobrio stvar?“

„Jutros“, odvrati on. „Imam Zukorov telegram u džepu.“

„Dobro je“, rekoh. „Biće to najveći film ikada snimljen, i to u potpunosti u De Milovom maniru. Snimićemo ga u koloru, koštaće preko šest miliona dolara. U pitanju je priča o Mariji Magdaleni. Zvaće se *Grešnica*.“

„Da niste malo pre naglili?“ upita Makalister. „Šta ako ne bude htela da ga snimi?“

„Snimiće ga“, rekoh. „Zašto, do đavola, kupujem Normanovu kompaniju? Njen ugovor je jedina vredna stvar koju poseduju.“

„Ali, ona po tom ugovoru ima pravo da odobri scenario koji će snimiti.“

„Odobriće ga“, rekoh. Moraće. Dao sam da se prokletinja napiše specijalno za nju.

Kada su stigli hrana i piće, seo sam na ivicu kreveta i naložio kelneru da sto postavi preda mnom. Nisam bio svestan toga koliko sam gladan. Pojeo sam sendvič i popio pola flaše mleka pre nego što je kelner završio postavljanje stola.

Bio sam na pola drugog sendviča kada se pojavio general. Den ga je uveo u spavaću sobu. Predstavio sam ih generalu i zamolio da sačekaju u drugoj prostoriji.

„Sedite, generale“, rekoh mu kada je Den zatvorio vrata. „Sipajte sebi piće.“

Boca škotskog viskija je na stolu."

„Ne, hvala", procedi general i ostade da stoji.

Slegao sam ramenima i uzeo treći sendvič. Odmah sam prešao na stvar.

„Na šta ste spremni kako biste naveli Forestera da istupi iz vojske?"

„Zašto mislite da to želim?"

Progutao sam poveći zalogaj.

„Hajde da se ne zamajavamo, generale. Ja sam veliki dečko i nisam ćorav. Samo želim poštenu probu za KA-4. Nakon toga, sve je na vama. Neću postavljati druge uslove."

„Zašto mislite da vašem avionu ne bih obezbedio poštenu probu?"

Nasmeših mu se.

„Tada bi vaša supruga posmatrala Forestera sa još većim divljenjem."

Nepokolebljivost ga je polako napuštala. Na trenutak sam se skoro sažalio na njega. Zvezde na njegovim ramenima nisu značile ništa. Bio je samo starac koji pokušava da zadrži svoju mladu ženu. Poželeo sam da mu kažem da prestane da se nervira. Da nije Forester u pitanju, bio bi neko drugi.

„Mislim da ću ipak popiti piće."

„Poslužite se“, reko.

Otvorio je flašu i nasuo čist viski. Iskapio ga je i seo preko puta mene.

„Moja žena nije loša osoba, gospodine Korde", rekao je pomirljivim tonom. „Mlada je i podložna uticajima."

Mene nije mogao da prevari. Pitao sam se da li obmanjuje sebe.

„Razumem vas, generale", reko.

„Znate kako je sa mladim devojkama", nastavio je. „Kada pogledaju uniformu, vide samo sjaj i uzbuđenje. Čovek poput Forestera pa, to je lako razumeti. Srebrna krila na uniformi, medalja za hrabrost, *Croix de ' guerre*“

Klimnuo sam i sipao sebi šolju kafe.

„Pretpostavljam da je on upravo ona vrsta vojnika kakvim je mene smatrala u vreme kada smo se venčali", izgovorio je prisećajući se. „Ubrzo je saznala da sam običan agent za nabavku." Napunio je čašu i pogledao me. „Danas je vojska složena mašinerija, gospodine Korde. Na svakog čoveka u prvoj liniji fronta dolazi po šestorica ljudi u pozadini koji ga snabdevaju. Uvek sam se ponosio time što se trudim da svojim ljudima obezbedim najbolje."

„Siguran sam u to, generale", reko spustivši šolju.

Ustao je pogledao me. Možda sam umislio, ali dok je govorio činilo mi se da postaje sve viši i viši.

„Zato sam došao da porazgovaram sa vama, gospodine Korde", rekao je sa tihim ponosom u glasu. „Ne zato što ste odabrali da u ovo pitanje uvučete moju suprugu, već da vam saopštim da će odred za testiranje sutra ujutru na pisti Ruzvelt izvršiti proveru vašeg aviona. Zahtevao sam to još jutros, čim sam se

vratio u grad. Telefonirao sam gospodinu Morisiju. Pretpostavljam da nije uspeo da vas dobije."

Iznenadeno sam ga posmatrao. Počeo je da me obuzima stid. Trebalo je da nazovem Morisija pre nego što sam pustio svoj dugačak jezik sa lanca.

Bledi osmeh prelete preko generalovog lica.

„Tako da ne morate da sklapate nikakve dogovore sa Foresterom zbog mene, gospodine Korde", reče. „Ako vaš avion prođe proveru, vojska će ga kupiti."

Vrata se zatvoriše za njim. Posegao sam rukom ka cigareti. Naslonio sam se na uzglavlje kreveta i uvukao dim duboko u pluća.

Telefonistkinja Četama je pronašla Forestera u baru.

„Ovde Džonas Kord", rekoh. „Odseo sam u *Voldorf kulama*. Želim da razgovaram sa tobom."

„I ja želim da razgovaram sa tobom", reče on. „Ujutru će testirati tvoj avion."

„Znam. O tome i želim da razgovaram."

Za deset minuta se našao u mom apartmanu. Bio je crven u licu i delovao kao da je celo popodne proveo sa flašom u naručju.

„Izgleda da je stari ipak promenio mišljenje", reče.

„Stvarno to misliš?" upitah dok je sipao sebi piće.

„Možeš o njemu misliti šta god želiš, ali Gadis je dobar vojnik. Dobro radi svoj posao."

„Sipaj i meni piće", rekoh mu.

Podigao je čašu i pružio je ka meni. Prihvatio sam je.

„Mislim da je došlo vreme da prestaneš da se igraš vojnika."

Zurio je u mene.

„Na šta misliš?"

„Mislim da će Kord vazduhoplovstvo od sada dosta saradivati sa vojskom", rekoh. „Potreban mi je neko ko poznaje vojnike, ko zna šta im je potrebno kada je avion u pitanju. Neko ko će se sprijateljiti sa njima, ostvarivati kontakte. Znaš na šta mislim."

„Znam na šta misliš", odvrati on. „Nešto poput toga da više ne mogu da vidam Virdžiniju Gadis zato što to nije dobro za imidž kompanije."

„Tako nešto", rekoh tiho.

Slio je piće u grlo.

„Ne znam da li ću dobro obavljati taj posao. Stupio sam u vazduhoplovstvo još kao mladić."

„Nećeš ni saznati, ako ne pokušaš", odvratih. „Osim toga, bićeš od veće koristiti vazduhoplovstvu ako istupiš iz vojske, nego ako ostaneš. Bar te niko neće sprečavati da isprobaš nove ideje."

Pogledao me.

„Kada već govorimo o idejama", upitao je. „čija je ovo bila ideja tvoja ili

Gadisova?"

„Moja", rekoh. „Odlučio sam to još jutros nakon našeg razgovora u Morisijevoj kancelariji. To nema nikakve veze sa tim da li će uzeti KA-4 ili ne."

Iznenada se iskezio.

„Ja sam takođe još jutros odlučio da prihvatim posao, ako mi ga ponudiš", reče.

„Odakle želiš da počneš?", upitah.

„Od vrha", brzo je odvratio. „Vojska poštuje samo ljude na najvišim pozicijama."

„Dobro", rekoh. To je imalo smisla. „Ti si novi predsednik Kord vazduhoplovstva. Koliku platu želiš?"

„Dozvolio si mi da biram posao", reče on. „Ja ću tebi dopustiti da odrediš platu."

„Dvadeset pet hiljada godišnje, plus troškovi."

Ispustio je zvižduk.

„Nema potrebe da preteruješ. To je četiri puta više nego što sada zarađujem."

„Seti se toga kada mi budeš tražio povišicu", rekoh.

Obojica smo se nasmejali i nazdravili u to ime.

„Želeo sam da razgovaram o nekim izmenama na avionu pre sutrašnje provere", reče on.

U tom trenutku je Makalister ušao u sobu.

„Skoro je šest sati, Džonase", reče. „Koliko dugo imaš nameru da ih ostaviš da čekaju? Den je upravo razgovarao sa Dejvidom Vulfom. Kaže da Norman preti da će otići."

„Dolazim čim navučem pantalone." Dok sam zakopčavao košulju zazvonio je telefon. „Molim te, javi se."

„Šta će biti sa izmenama?" pitao je Forester dok se Mak javljao na telefon.

„Idi do piste i dogovori se sa Morisijem."

„Los Andeles je", reče Makalister, pokrivši slušalicu šakom. „Nemamo mnogo vremena."

Pogledao sam ga na trenutak.

„Reci im da sam upravo otišao na sastanak. Mogu me pronaći u Normanovim kancelarijama za dva sata."

4

Upravo je zahladilo, devojke su izlazile iz svojih stanova duž Park avenije obučene u letnju odeću, sa krznom nemarno prebačenim preko ramena.

I na Šestoj aveniji devojke su izlazile napolje. Ali, one nisu tražile taksi, žurile

su ka metrou i nestajale u njegovim čeljustima, srećne što se radni dan konačno završio.

Njujork je zračio čudnom vitalnošću protivrečnoj opštoj depresiji, koja kao da je obuhvatila ostatak države. Ovde se gradilo, uprkos ječanju i stenjanju Vol strita. Gradile su se kancelarije i stambene zgrade. Ako je sav novac nestao, kako to da su najskuplje kurve i dalje živele na najboljim lokacijama? Novac nije nestao. Sakriven je, ukopan u zemlju poput krtice. Izbice napolje čim se rizici smanje, a mogućnost za ostvarenje profita poveća.

Natpisi su tužno visili ispred agencija za zapošljavanje na Šestoj aveniji. Na crnim tablama već su bledele liste poslova ispisane belom kredom, dok su kurve za dva dolara kretale u svoju noćnu patrolu.

Jedna od njih je stajala na rubu gomile. Okrenula se i pogledala me dok sam prolazio. Oči su joj bile velike i umorne, mudre i iznurene. Uhvatio sam reči koje je izgovorila skoro ne pomerajući usne.

„Bićeš mi prvi danas, dušo. Hajde da započnemo dan kako treba?" Iskezih se, što je shvatila kao ohrabrenje i krenula ka meni. „Samo dva dolara", žustro je prošaputala, „i naučiću te stvarima koje nisi naučio u školi."

Zastao sam i dalje se smešeći.

„Kladim se da hoćeš."

Mak i Den su produžili još par koraka. Mak se zatim okrenuo i iznervirano me pogledao. Žena je bacila pogled ka njima, a zatim je ponovo pogledala mene.

„Reci prijateljima da ću vam dati posebnu cenu. Pet dolara za svu trojicu."

Spustio sam ruku u džep i iskopao jedan dolar koji sam joj spustio na dlan.

„Neki drugi put. Mada, mislim da moji učitelji to neće odobriti."

Pogledala je dolar u ruci. Tračak humora je zasvetlucao u njenim tamnim, umornim očima.

„Momci poput tebe razmaze devojkicu, pa joj bude teško da ide na posao."

Krenula je ka kafiću preko puta, dok smo mi ulazili u lobi nove RKA* zgrade u Rokefeler centru.

Kada smo ušli u kancelariju u kojoj zaseda odbor, i dalje sam se smešio. Norman je sedeo u čelu dugačkog stola. Desno od njega je sedeo Dejvid Vulf, a levo blagajnik Ernest Hauli čovek kojeg sam upoznao u studiju. Duž stola su sedeli naši kandidati, dva mešetara, bankar i računovođa.

Den i Mak su seli sa strane, jedan preko puta drugog, ostavivši mi prazno mesto nasuprot Normanu. Krenuo sam da sednem.

Berni je ustao.

„Samo trenutak, Korde", reče. „Ovaj sastanak je samo za direktore." Mrko me pogledao. „Radije ću izaći nego da sedim za istim stolom sa tobom."

---

* Radio korporacija Amerike

Izvukao sam kutiju cigareta iz džepa i zapalio jednu.

„Onda idi“, rekoh tiho. „Ionako ovde nećeš imati šta da tražiš kada se ovaj sastanak završi.“

„Gospodo, gospodo“, reče Makalister brzo. „To nije način da se obavi važan sastanak. Moramo da raspravimo mnoge probleme vezane za budućnost ove kompanije. Nećemo uspeti ništa da rešimo ako među nama zavlada nepoverenje.“

„Nepoverenje!“ uzviknuo je Berni. „Očekujete od mene da mu verujem? Nakon što mi je oteo kompaniju iza leđa!“

„Akcije su se prodavale. Ja sam ih kupio.“

„Po kojoj ceni?“ urlao je. „Prvo je oborio cenu, a onda ih je kupio. Ispod cene. Nije ga briga za ugled kompanije. Zatim se pojavi i očekuje da mu prodam svoje akcije po istoj ceni za koju je kupio druge.“

Nasmeših se sam sebi. Počelo je cenkanje. Matori očigledno smatra da je napad najbolji način da dobije ono što želi. Pitanje prikladnosti mog prisustva na ovom sastanku već je zaboravljeno.

„Ponudio sam dva puta višu cenu od one koju sam plaćao na otvorenom tržištu.“

„Ti si stvorio tržišnu cenu.“

„Nisam ja vodio kompaniju“, odvratih. „Ti si vodio kompaniju. Poslednjih šest godina posluje sa gubicima.“

Obišao je sto.

„Misliš da ti možeš bolje?“

„Da to ne mislim, ne bih nudio više od sedam miliona dolara.“

Par sekundi me ljutito gledao pravo u oči, zatim se vratio do stolice i seo. Podigao je penkalo i lupkao njime o sto pred sobom.

„Otvaram redovan sastanak upravnog odbora filmske kompanije Norman“, izgovorio je tišim glasom. Pogledao je svog sestrića. „Dejvide, dok ne imenujemo novog sekretara, ti ćeš vršiti tu funkciju.“ Zatim je nastavio. „Imamo kvorum. Po pozivnici je prisutan i gospodin Džonas Kord. Pribeleži to, Dejvide. Gospodin Kord je prisutan po pozivnici izvesnog broja direktora, mada je predsednik uložio prigovor.“

Zurio je u mene, čekajući da odreagujem na njegovu izjavu. Nisam mu pružio to zadovoljstvo.

„Sada ćemo preći na prvu tačku dnevnog reda. U pitanju je izbor referenata kompanije za nastupajuću godinu.“

Klimnuo sam Makalisteru.

„Gospodine predsedniče“, reče on, „mogu li da predložim da odložimo izbor referenata dok vi i gospodin Kord na završite sa raspravom povodom prodaje vaših akcija?“

„Zašto mislite da sam zainteresovan da prodam svoje akcije?“, upita Berni.

„Kao i uvek, čvrsto verujem u budućnost ove kompanije. Imam planove koji će obezbediti uspešno poslovanje. Ako mislite da možete da me sprečite, uplešću vas u borbu oko punomoćja kakvu nikada niste videli.“

Na to je čak i Makalister morao da se nasmeši. Sa čime bi se borio? Već imamo izglasan četrdeset jedan procenat akcija.

„Da je predsednikova briga za budućnost kompanije iskrena poput naše“, reče Makalister učtivo, „siguran sam da bi uvideo koliku štetu bi joj nanela borba oko punomoćja u kojoj ne može da pobedi.“

Bernijevim licem prelete prepreden izraz.

„Nisam tolika budala kao što mislite“, reče. „Celo popodne sam vredno radio. Obezbedio sam dovoljno punomoćja od akcionara kako bih imao kontrolu, ako dođe do borbe. Zar da doživim da se odreknem svoje kompanije koju sam izgradio u znoju lica svog. Zar da je predam Kordu kako bi donirao novac svojim nacističkim prijateljima.“ Dramatično je udario pesnicom u sto. „Ne dolazi u obzir. Čak ni kada bi mi dao sedam miliona dolara samo za moje akcije.“

Ustao sam besan i čvrsto stisnutih usana.

„Voleo bih da pitam gospodina Normana šta bi učinio sa sedam miliona dolara ako bih mu ih dao. Da li bi ih uplatio u Fond za pomoć Jevrejima?“

„Gospodina Korda se ne tiče šta ja radim sa svojim novcem“, doviknuo je preko stola. „Ja nisam bogataš poput njega. Posedujem sam nekoliko akcija u svojoj kompaniji.“

Nasmešio sam se.

„Gospodine Normane, želite li da pročitam članovima odbora listu likvidnih sredstava i dobara na vaše ime i ime vaše supruge?“

Berni je delovao zbunjeno.

„Listu?“, upitao je. „Kakvu listu?“

Pogledao sam Makalistera. Dodao mi je papir iz koji je upravo izvadio iz akten-tašne. Počeo sam da čitam.

„Depoziti na ime Mej Norman: Nacionalna bezbednosna banka iz Bostonu milion i četiri stotine dolara; Banka kompanije Menhetn u Njujorku dva miliona i sto hiljada dolara; Kompanija *Pajonir nejšenal trast* iz Los Anđelesa sedamsto hiljada dolara; Braća Lehman iz Njujorka tri miliona i sto pedeset hiljada dolara; plus nekoliko manjih računa širom zemlje na kojima ukupno ima još šest ili sedam stotina hiljada dolara. Povrh toga, gospođa Norman poseduje hiljadu jutara zemlje u Vestvudu, blizu Beverli Hilsa, procenjenih na dve hiljade dolara po jutru.“

Berni je zurio u mene.

„Odakle ti ta lista?“

„Nije bitno odakle mi.“

Starac se okrenu ka sestriću.

„Vidiš li, Dejvide“, izgovorio je glasno, „vidiš li koliko je dobra domaćica

uštedela od novca koji sam joj davao za održavanje domaćinstva."

Nasmejao bih se da nije bio tolika lopuža. Međutim, iz izraza lica njegovog sestrića shvatio sam da dečko nije imao pojma o toj imovini. Nešto mi je govorilo da to nije kraj Dejvidovom razočarenju.

Matori se okrenuo ka meni.

„Pa šta ako je moja žena odvojila par dolara na stranu. To ti ne daje pravo da me pljačkaš.“

„Tokom proteklih šest godina tvoja kompanija je izgubila jedanaest miliona dolara. Čudno kako je tvoja supruga za to vreme ulagala po milion dolara godišnje na razne račune.“

Berni se zarumeneo.

„Moja žena ume pametno da ulaže“, reče. „Ne provodim vreme gledajući joj preko ramena.“

„Možda bi trebalo“, rekoh. „Tada bi otkrio da posluje sa praktično svakim većim dostavljačem opreme i usluga kompanije Norman. Ne možeš mi reći da nisi svestan da uzima proviziju od pet do petnaest procenata bruto nabavki koje kompanije obavi.“

Zavalio se u stolici.

„Šta nije u redu sa tim? To je uobičajena poslovna praksa. Ona je naš prodavač, zašto ne bi uzela proviziju?“

Bilo mi je dosta njegovih sranja.

„Dobro, gospodine Normane“, rekoh. „Ne zamajavajmo se više. Ponudio sam vam pošenu cenu za vaše akcije. Želite li da ih prodate ili ne?“

„Ne želim da ih prodam za tri i po miliona dolara. Za pet, možda.“

„Niste u poziciji da se cenkate, gospodine Normane“, rekoh. „Ako ne prihvatite moju ponudu, baciću kompaniju pod stečaj. Tada ćemo videti hoće li federalni sudija smatrati da su takozvani zakoniti poslovi vaše supruge u stvari kriminalne radnje. Čini se da ste zaboravili da je ono što činite sa kompanijom pitanje od interesa za federalne vlasti, pošto ste prodali akcije na otvorenom tržištu. To je malo drugačije nego kada je kompanija bila u vašem vlasništvu. Mogli biste da završite u zatvoru.“

„Ne bi se usudio.“

„Zar ne bih?“, rekoh. Ispružio sam ruku. Makalister mi dodade obrazac 722. Bacio sam ga ka Berniju. „Od tebe zavisi. Ako ne želiš da prodaš akcije, ovi papiri će sutra ujutru završiti na sudu.“

Sa hladnom mržnjom je pogledao papire, pa mene.

„Zašto mi ovo radiš?“, zavapio je. „Možda zbog toga što toliko mrziš Jevreje. Ja sam samo pokušavao da ti pomognem.“

To je bila kap koja je prelila čašu. Obišao sam sto, izvukao ga iz stolice i pribio uza zid.

„Slušaj ti malo, jevrejsko kopile“, urlao sam. „Dosta mi je tvog proseravanja. Svaki put kada si mi ponudio pomoć, odžepario si me. Sada nemam nameru da ti to dopustim i ne možeš to da podneseš.“

„Načisto!“ Svadljivo me napao.

Polako sam ga pustio i okrenuo se ka Makalisteru.

„Pošalji papire u sud“, rekoh. „Pokreni i građansku parnicu protiv Normana i njegove supruge zato što su krali od kompanije.“

Krenuo sam ka vratima.

„Samo trenutak!“, zaustavio me Bernijev glas. Imao je čudan osmeh na licu. „Nema potrebe da odeš besan samo zato što sam se ja malo uzrujao.“

Piljio sam u njega.

„Vrati se“, rekao je i seo za sto. „Sredićemo sve za par minuta. Kao gospoda.“

Stajao sam pored prozora i posmatrao Bernija kako potpisuje prenos. Bilo je nečeg nepodesnog u načinu na koji je sedeo i potpisivao penkalom papir kojim se odriče svog životnog dela. Čovek vam se ne mora dopadati da biste ga sažaljevali. Na neki način, upravo sam to osećao. Sažaljenje.

On je sebičan, prezrivi starkelja. Nema osećaj pristojnosti, časti ili etike. Žrtvovao bi bilo koga na oltaru svoje moći. Međutim, dok je penkalo klizilo po papiru, osećao sam kao da njegova životna snaga ističe iz zlatnog vrha, zajedno sa mastilom.

Okrenuo sam se, pogledao kroz prozor, trideset spratova niže ka ulici. Ljudi su delovali majušno, sa svojim malim snovima i minijaturnim planovima. Sutra je subota. Slobodan dan. Možda će otići na plažu ili u park. Ako imaju dovoljno novca, otići će u prirodu, sedeti na travi pored svojih žena i posmatrati decu kako se zabavljaju. Osećaće svežu, hladnu zemlju pod nogama. Srećnici.

Oni ne žive u džungli u kojoj se nečija vrednost meri sposobnošću da živi sa vukovima. Otac im nije bio čovek koji je u stanju da voli sina samo ako je taj sin njegova slika i prilika. Nisu okruženi ljudima čija je jedina pomisao da se povežu sa izvorom bogatstva. Ti ljudi su u stanju da vole zato što se tako osećaju, a ne zato što time mogu nešto da dobiju.

Osetio sam gorak ukus u ustima. Možda je tamo dole stvarno tako. Nisam znao. Nisam ni želeo da otkrijem. Sviđalo mi se ovde gore.

Ovde sam se osećao kao na nebu. Nema nikoga oko mene da mi govori šta mogu ili ne mogu da uradim. U mom svetu, čovek stvara sopstvena pravila. Svi moraju da žive po tim pravilima, bilo da im se dopadaju ili ne. Dok god sam na vrhu. A imao sam nameru dugo da ostanem na vrhu. Toliko dugo, dok ljudi ne nauče čije ime izgovaraju. Moje ime, a ne ime mog oca.

Otrgao sam pogled sa prozora i prišao stolu. Podigao sam papire i pregledao ih. Ispravno potpisani. Bernard B. Norman.

Berni me pogledao. Pokušao je da se nasmeši. Nije uspeo.

„Pre mnogo godina, kada je Berni Normanovic otvorio svoj prvi bioskop za groš u Četvrtoj ulici na Ist Sajdu, nikome ne bi palo na pamet da će jednoga dana prodati svoju kompaniju za tri i po miliona dolara.“

Iznenada mi više nije bilo bitno. Više mi ga nije bilo žao. Ojadio je kompaniju za preko petnaest miliona dolara. Jedini izgovor mi je to što je on tu kompaniju osnovao.

„Pretpostavljam da želiš i ovo“, reče. Posegao je rukom ka unutrašnjem džepu sakoa i izvukao savijeni papir.

Uzeo sam ga i otvorio. Bilo je to potpisana ostavka predsednika kompanije i upravnog odbora. Pogledao sam ga iznenađeno.

„Mogu li još nešto da učinim za tebe?“

„Ne“, odvratih.

„Grešite, gospodine Korde“ rekao je tiho. Prišao je telefonu u uglu. „Centrala, ovde gospodin Norman. Prebacite nam sada onaj poziv za gospodina Korda.“ Pružio mi je slušalicu. „Za tebe je“, rekao je bezizražajno. Uzeo sam slušalicu i začuo glas telefonistkinje.

„Imam gospodina Korda na vezi, Los Anđelese.“

Dok je veza uspostavljena, začulo se krckanje. Video sam da me Berni prepredeno posmatra, a zatim je krenuo ka vratima. Okrenuo se i pogledao sestrića.

„Ideš li, Dejvide?“

Vulf je počeo da ustaje.

„Ostani“, rekoh mu pokrivši slušalicu šakom.

Dejvid je pogledao Bernija, zatim odmahnuo blago glavom i potonuo nazad u stolicu. Starac slegnu ramenima.

„Zašto bih očekivao nešto više od moje krvi i mesa?“, reče. Vrata se zatvoriše za njim.

Iz slušalice se začuo ženski glas. Bio mi je odnekud poznat.

„Džonas Kord?“

„Da. Ko je to?“

„Ovde Ilejn Gejlard. Pokušavam da vas dobijem celo popodne. Rina... Rina...“ glas joj se slomio.

Kao da mi je hladna ruka stegla srce.

„Da, gospođice Gejlard“, rekoh. „Šta je sa Rinom?“

„Ona umire, gospodine Korde“, jecala je u slušalicu. „Želi da vas vidi.“

„Umire?“, ponovio sam. Nisam moga da poverujem. Nemoguće da Rina umire. Ona je neuništiva.

„Da, gospodine Korde. U pitanju je encefalitis. Bilo bi dobro da požurite. Doktori ne znaju koliko joj je vremena preostalo. Ona je u sanatorijumu *Kolton* u

Santa Moniki. Da joj kažem da stižete?"

„Recite joj da sam pošao!", izustio sam i spustio slušalicu.

Okrenuo sam se ka Dejvidu Vulfu. Posmatrao me sa čudnim izrazom lica.

„Znao si", reko.

Klimnuo je i usta.

„Znao sam."

„Zašto mi nisi rekao?"

„Nisam mogao", odvrati on. „Ujak se plašio da nećeš želeti njegove akcije ako saznaš."

U prostoriji je zavladao neprirodna tišina dok sam ponovo podizao slušalicu. Telefonistkinji sam izdiktirao Morisijev broj na pisti Ruzvelt.

„Želiš li da odem?", pitao je Vulf.

Odmahnuo sam glavom. Fino su me prešli da kupim bezvrednu kompaniju, ošišali su me kao ovcu, ali nisam imao pravo da se žalim. Znao sam pravila.

Nije bitno. Ništa nije bitno osim Rine. Nestrpljivo sam opsovao, čekajući da se Morisi javi.

Morao sam da odletim do nje u KA-4. To mi je bila jedina šansa da stignem na vreme.

5

Jarko osvetljen hangar vrveo je od uposlenih ljudi. Zavarivači sa spuštenim maskama pripajali su vrelin plavim plamenom dodatne rezervoare za gorivo na krila. Gomila đubreta pored aviona rasla je dok su mehaničari skidali sve što nije neophodno kako bi avion bio što lakši.

Pogledao sam na sat dok mi je Morisi prilazio. Bilo je skoro dvanaest sati. Znači da je u Kaliforniji skoro devet.

„Koliko će im još vremena biti potrebno?" upitah.

„Ne mnogo." Bacio je pogled na papir u svojoj ruci. „Čak i kada sve skinemo, i dalje imamo šesto trideset kilograma preko granice nosivosti."

Po vremenskoj prognozi, na Srednjem zapadu je besnela oluja. Ako želim da se probijem do zapadne obale, moraću da letim okolo. Morisi je izračunao da će mi biti potrebno sedamdeset pet procenata više goriva samo za let i bar sedam procenata više, čisto radi sigurnosti.

„Zašto ne sačekaš do jutra?" upita Morisi. „Možda će se vreme prolepšati pa ćeš moći da letiš pravo tamo."

„Ne."

„Za ime boga", brecnuo se. „Nećeš uspeti ni da se odlepiš od zemlje. Ako toliko želiš da se ubiješ, zašto jednostavno ne uzmeš pušku?"

Okrenuo sam se i pogledao gomilu đubreta pored aviona.

„Koliko je težak radio?"

„Dvesta trideset kilograma", brzo je odgovorio. Zatim se zagledao u mene. „Ne možeš njega da izbaciš! Kako ćeš proveravati kakve su vremenske prilike pred tobom?"

„Kao što sam proveravao pre nego što počeli da ugrađuju radio u avione. Izbaci ga!"

Krenuo je ka avionu, odmahujući glavom. Sinula mi je još jedna ideja.

„Sistem pritiska u kabini?"

„Trista kilograma zajedno sa rezervoarima za kiseonik."

„Izbaci i njega", rekoh. „Leteću na maloj visini."

„Biće ti potreban kiseonik da preletiš Stenovite planine."

„Stavi prenosivi rezervoar u kabinu pored sedišta."

Ušao sam u kancelariju i nazvao kancelariju Baza Daltona u *Interkontinentalu* u Los Angelesu. Izašao je, tako da su poziv prebacili na njegovu kuću.

„Baze, ovde Džonas."

„Pitao sam se kada ćeš se javiti."

„Trebam mi usluga."

„Naravno", žustro je odvratio. „Šta mogu da učinim?"

„Letim večeras na zapadnu obalu", rekoh. „Želim da središ da kod svakog IKV hangara širom zemlje postave za mene signale o vremenskim prilikama."

„Šta nije u redu sa radiom?"

„Voziću KA-4 bez stajanja. Ne mogu da vučem teret."

Zviznuo je.

„Nećeš uspeti, dečko."

„Uspeću", odvratih. „Tokom noći neka koriste reflektore sa trepćućim svetlima, a tokom dana neka ispišu podatke farbom po krovu."

„Učinićemo tako", složio se. „Kojim pravcem ćeš leteti?"

„Još nisam odlučio. Neka sve piste budu spremne."

„Važi", reče on. „Srećno."

Spustio sam slušalicu. Zato mi se dopadao Baz. Čovek je na njega mogao da računa. Nije gubio vreme na glupa pitanja poput zašto, kada i gde. Radio je ono što mu se kaže. Bila mu je bitna samo vazduhoplovna kompanija. Zato je IKV rapidno postajala najveća komercijalna kompanija u zemlji.

Izvadio sam bocu viskija iz stola i povukao dobar gutljaj. Zatim sam otišao do kauča i ispružio se. Noge su mi visile preko ivice, ali nije mi smetalo. Moram malo da se odmorim dok mehaničari završavaju posao. Sklopio sam kapke.

Osetio sam da Morisi stoji iznad mene i otvorio oči.

„Da li je avion spreman?", upitah, pogledavši ga.

Klimnuo je.

Spustio sam noge sa kauča i seo. Pogledao sam ka hangar u. Bio je prazan.

„Gde je?“

„Napolju“, reče on. „Zagreva se.“

„Dobro je“, izustih. Pogledao sam na sat. Bilo je tri sata i pet minuta. Krenuo je za mnom u ve-ce.

„Umoran si“, reče dok sam se umivao hladnom vodom. „Stvarno misliš da treba da ideš?“

„Moram.“

„Stavio sam ti u kabinu šest sendviča sa govedinom i termos od dve litre pun kafe.“

„Hvala ti“, rekao sam i pošao napolje.

Zaustavila me njegova ruka na ramenu. Pružio mi je belu bočicu.

„Nazvao sam svog doktora“, reče. „Doneo mi je ove tablete za tebe.“

„Šta je u pitanju?“

„Nova pilula. 'Benzedrin. Uzmi jednu, ako ti se prispava. Razbudiće te. Ali, budi pažljiv. Nemoj uzeti previše, inače ćeš odlepti.“ Krenuli smo ka avionu. „Ne otvaraj dodatne rezervoare dok ti ne ostane samo četvrtina goriva. Napajanje neće moći da povuče ako ima više goriva, možda će se čak i zaključati.“

„Kako ću znati rade li dodatni rezervoari kako treba?“ upitah.

Pogledao me.

„Nećeš znati dok ne ostaneš bez goriva. Ako se napajanje zaključa, pritisak vazduha će držati merač goriva na četvrtini iako je rezervoar prazan.“

Bacio sam pogled ka njemu, ali nisam ništa rekao. Nastavili smo da koračamo. Popeo sam se na krilo i okrenuo ka kabini. Neko mi je povukao nogavicu. Okrenuo sam se. Forester me šokirano posmatrao.

„Šta radiš sa ovim avionom?“

„Idem u Kaliforniju.“

„Ali, sutra je testiranje!“ doviknuo je. „Čak sam uspeo da nagovorim Stiva Rendala da dođe večeras da ga pogleda.“

„Izvini“, rekoh. „Otkazi sve.“

„Kako da objasnim generalu šta se dešava“, urlao je. „Popizdeće!“

Popeo sam se u kabinu i pogledao ga.

„To više nije moj problem, već tvoj.“

„Šta ako se nešto desi avionu?“

Iznenada se iskezih. Bio sam u pravu što se njega tiče. Biće odličan predsednik. Nije se ni najmanje brinuo za mene, samo za avion.

„Izgradi novi“, doviknuo sam mu. „Ti si predsednik kompanije.“

Mahnuo sam, otpustio kočnicu i počeo polako da taksiram ka pisti. Okrenuo sam avion niz vetar i upalio motor. Zatvorio sam mehur kabine. Kada je

brzinomer dostigao četrdeset pet kilometara, pustio sam kočnicu.

Jurnuli smo niz pistu. Nisam pokušavao da uzletim sve dok na zemlji nisam dostigao brzinu od dvesta dvadeset kilometara. Došli smo maltene do kraja piste pre nego što sam započeo uzletanje. Tada se avion lako podigao.

Izravnao sam ga na visini od hiljadu i dvesta metara i krenuo na jug. Pogledao sam preko ramena. Severnjača mi je bila za leđima, svetlucala je na vedrom, tamnom nebu. Bilo je teško poverovati da hiljadu i po kilometara odavde besni oluja.

Bio sam iznad Pitsburga kada sam se setio nečega čemu me Nevada naučio kada sam bio dečak. Pratile smo trag kuguara. Pokazao je ka Severnjači. „*Kada Severnjača tako treperi, znači da se oluja kreće ka jugu*“, rekao je. „*To je stara indijanska izreka.*“

Ponovo sam podigao pogled. Severnjača je treperila baš kao i te noći. Setio sam se još jedne indijanske izreke koju sam čuo od Nevade. Putovati niz vetar najbrži je način da se stigne do zapada.

Odlučio sam se. Ako su Indijanci u pravu, dok stignem do Srednjeg zapada, oluja će biti još južnije. Nagnuo sam avion niz vetar. Kada sam podigao pogled sa kompasa, Severnjača je poigravala iznad mog desnog ramena.

Bolela su me leđa, sve me bolelo, ramena, ruke, noge. Kapci su mi bili teški. Osećao sam kako se zatvaraju i posegao rukom ka termosu. Bio je prazan. Pogledao sam na sat. Prošlo je dvanaest sati otkako sam uzleteo sa piste Ruzvelt. Zavukao sam ruku u džep i izvadio kutiju pilula koje mi je dao Morisi. Stavio sam jednu u usta i progutao je.

Ništa se nije desilo nekoliko minuta, zatim sam počeo da se osećam bolje. Duboko sam udahnuo i pregledao horizont. Verovao sam da su Stenovite planine blizu. Ugledao sam ih dvadeset pet minuta kasnije.

Proverio sam merač goriva. Nepomično je stajao na jednoj četvrtini. Otvorio sam napajanje dodatnih rezervoara. Prošao sam kroz rub oluje na Srednjem zapadu i to me koštalo količine goriva potrebne za više od sat vremena leta. Morao sam da pobegnem od vetra kako bih uspeo da se probijem.

Odvrnio sam ventil za dovod goriva i oslušnuo riku motora. Zvuk je bio snažniji i puniji dok se bogatija mešavina slivala u njegove vene. Nalegao sam na upravljač i počeo da se penjem ka planinama. Osetio sam umor i ubacio još jednu pilulu u usta.

Na visini od tri hiljade i šesto metara postalo mi je hladno. Obuo sam sandale i posegao rukom ka boci sa kiseonikom. Osetio sam kao da je avion poskočio hiljadu metara od jednom. Pogledao sam merač visine. Samo tri hiljade i osamsto metara.

Ponovo sam udahnuo kiseonik. Nalet snage mi projuri kroz telo. Spustio sam

šake na tablu sa instrumentima. Do vruga sa benzinom! Mogao bih da prenesem avion preko planina golim rukama. To je bilo pitanje volje. Popift fakira u Indiji kada ih čovek pita kako funkcioniše trik sa levitacijom, oni odgovaraju da je u pitanju moć uma nad materijom. Volja je najhitnija.

Rina! Zamalo da viknem naglas. Zurio sam u merač visine. Igla je pala na dve hiljade i devetsto metara. Spuštala se i dalje. Zurio sam u planinu koja mi se prikradala. Najzad sam spustio ruku na upravljač i povukao ga. Činilo mi se da je protekla večnost pre nego što je planina počela da se spušta iza mene.

Podigao sam ruku i obrisao znoj sa čela. Obrazi su mi bili vlažni od suza. Čudan osećaj moći je nestao. Počela je da me boli glava. Morisi me upozorio na dejstvo pilula, koje je kiseonik pojačao. Dotakao sam ventil za dovod gasa i pažljivo regulisao mešavinu dok je ulazila u motor.

Ostalo mi je još skoro šeststo pedeset kilometara leta. Nisam želeo da ostanem bez goriva.

6

Sleteo sam se na pistu Berbank u dva. U avionu sam proveo skoro petnaest sati. Taksirao sam do hangara Kord vazduhoplovstva, ugasio motor i počeo da silazim. Još mi je bučalo u ušima.

Čim sam zakoračio na zemlju okružila me gomila. Prepoznao sam neka lica. Bili su to novinari.

„Izvinjavam se“, rekoh gurajući se kroz masu ka hangaru. „Još mi buči u glavi. Ne čujem šta govorite.“^{1*}

Baz je bio tu, sa širokim osmehom na licu. Zgrabio me za ruku i prodrmao je. Usne su mu se kretale, ali nisam čuo prvi deo rečenice. Iznenada, sluh mi se vratio.

„...postavio novi rekord u letu od obale do obale, sa istoka na zapad.“

U ovom trenutku to mi uopšte nije bilo bitno.

„Jesu li kola spremna?“

„Čekaju ispred kapije“, odvrati Baz.

Jedan od novinara se probio napred.

„Gospodine Korde“, doviknuo je. „Da li je istina da ste ovaj let izveli kako biste videli Rinu Marlou pre nego što umre?“

Bilo mu je potrebno kupanje nakon pogleda koji sam mu uputio. Nisam odgovorio.

„Da li je istina da ste otkupili studio Norman samo da biste imali kontrolu nad njenim ugovorom?“

Ušao sam u limuzinu, ali oni su i dalje dovikivali pitanja. Automobil je

krenuo. Ispred nas je stao policajac na motoru i upalio sirenu. Vozili smo se sve brže dok se okolina rastapala.

„Žao mi je zbog Rine, Džonase“, reče Baz. „Nisam znao da je tvoj otac bio oženjen njom.“

Pogledah ga.

„Kako si otkrio?“

„Pisalo je u novinama“, odvrati on. „U obaveštenju studija Norman, u okviru priče o tvom letu i tome kako dolaziš da je vidiš.“

Stisnuo sam usne. To je filmska industrija. Poput zlih duhova koji lebde oko grobova.

„Imam kafu i sendviče, ako želiš.“

Uzeo sam kafu. Bila je crna i vrela. Osetio sam kako klizi kroz mene. Okrenuo sam se i pogledao kroz prozor. Leđa su ponovo počela da me bole i pulsiraju.

Pitao sam se da li ću izdržati da odem u bolnicu, pre nego što budem morao u ve-ce.

Sanatorijum *Kolton* više nalikuje hotelu nego bolnici. Nalazi se visoko u Pacifik palisadama, iznad okeana. Da bi se do njega stiglo, mora se sići sa obalskog autoputa na uzan, vijugav put gde, ispred kapije od kovanog gvožđa, stoji stražar. Pored njega se može proći samo uz odgovarajuću propusnicu.

Doktor Kolton nije holivudski šarlatan. On je prosto oštrouman čovek koji je shvatio da postoji velika potreba za privatnom bolnicom. Filmske zvezde dolaze kod njega iz raznih razloga, od porođaja do raznoraznih kura, plastičnih operacija i nervnih slomova. Kada prođu kapiju, mogu disati punim plućima i opustiti se. Nijedan novinar nikada nije uspeo da uđe. Mogu biti sigurni, bez obzira na to zbog čega su došli, da će u javnost otići samo ono obaveštenje koje sami budu odobrili.

Čuvar nas je očekivao. Počeo je da otvara kapiju čim je ugledao policajca na motoru. Novinari su dovikivali pitanja, a fotografi pokušavali da nas slikaju. Jedan je visio na automobilu dok smo prolazili kroz kapiju. Zatim se pojavio još jedan čuvar i svukao ga.

Okrenuo sam se ka Bazu.

„Nikada ne odustaju, zar ne?“

Baz je imao ozbiljan izraz.

„Od sada pa nadalje, biće najbolje da se na to navikneš, Džonase. Sve što radiš, biće vest.“

Piljio sam u njega.

„Gluposti“, izustih. „Danas je tako. Sutra će im nešto drugo privući pažnju.“

Baz odmahnu glavom.

„Nisi video današnje novine, nisi slušao radio. Sada si poznat širom zemlje. To što radiš je zaokupilo maštu javnosti. Radio-stanice su izveštavale o tvom letu na

svakih pola sata. Sutra će *Igzeminer* objaviti priču o tvom životu. Ništa slično nije uzбудilo naciju još od Lindberga."

„Zašto to misliš?"

Nasmešio se.

„Zbog *Igzeminerovih* kamiona. Sa strane su nalepljeni bilbordi sa tvojom slikom. *Čitajte priču o misterioznom čoveku Holivuda* Džonasu Kordu. Autor Adela Rodžers Sent Džon."

Zurio sam u njega. Izgleda da ću morati da se naviknem na to. Sent Džonova je bila Herstova najbolja kolumnistkinja za srceparajuće priče. Znači da je matori sa svog ranča Sen Simon odobrio priču o meni. Od sada ću živeti u akvarijumu.

Automobil se zaustavio. Pred nas je izašao vratar.

„Budite ljubazni, gospodine Korde, i pođite za mnom", izgovorio je učtivo.

Pošao sam za njim uza stepenice i ušao u bolnicu. Sestra u belo uniformi nasmešila mi se sa recepcije. Pokazala je ka registru sa koricama od crne kože.

„Molim vas, gospodine Korde“, reče. „Pravilo je da se svi posetioci bolnice upišu u registar." Brzo sam se potpisao dok je ona pritiskala dugme ispod stola. Trenutak kasnije pojavila se još jedna sestra. „Molim vas, pođite sa mnom, gospodine Korde“, ljubazno je izgovorila. „Odvešću vas do apartmana gospođice Marlou.“

Krenuo sam za njom do liftova u zadnjem delu lobija. Pritisnula je dugme i pogledala indikator. Preko lica joj prelete senka ljutnje.

„Žao mi je, gospodine Korde, ali moraćemo da sačekamo par minuta. Oba lifta su gore, ispred operacione sale.“

Bolnica je bila bolnica, bez obzira na to koliko su se trudili da izgleda kao hotel. Bacio sam pogled po lobiju i ugledao ono što sam tražio. Bila su to vrata sa diskretnim natpisom *'Za gospodu'*.

Izvukao sam cigarete iz džepa dok su se vrata lifta zatvarala za nama. Unutra je mirisalo kao u svakoj drugoj bolnici. Osećao se alkohol, dezinfekciono sredstvo, formaldehid. Bolest i smrt. Zapalio sam šibicu i podigao je do cigarete, nadajući se da sestra neće primetiti koliko mi se tresu ruke.

Lift je stao i vrata se otvoriše. Zakoračili smo u blistavo čist bolnički hodnik. Duboko sam udahnuo dim dok sam koračao za sestrom. Zastala je ispred jednih vrata.

„Plašim se da ćete morati da ugasite cigaretu, gospodine Korde.“

Pogledao sam mali narandžasti znak:

PUŠENJE NIJE DOZVOLJENO

UNUTRA SE KORISTI KISEONIK!

---

* Vilijam Randolf Herst, američki novinski magnat.

Povukao sam još jedan dim i ugasio cigaretu u posudi pokraj vrata. Stajao sam, iznenada suviše uplašen da uđem. Sestra je posegla rukom pored mene i otvorila vrata.

„Možete ući, gospodine Korde.“

Kada su se vrata otvorila, ugledao sam malo predsoblje. U fotelji je sedela sestra i čitala magazin. Podigla je pogled ka meni.

„Uđite, gospodine Korde“, izgovorila je lažno veselim glasom. „Očekujemo vas.“

Polako sam prešao prag. Čuo sam da se vrata za mnom zatvaraju i sve tiše korake sestre koja me dopratila. Nasuprot ulaznih nalazila su se još jedna vrata. Sestra im je prišla.

„Gospođica Marlou je ovde“, reče.

Stajao sam na vratima. Najpre je nisam video. Ilejn Gejlard, doktor i još jedna sestra stajali su pored kreveta. Bili su mi okrenuti leđima. Zatim se svi, kao po komandi, odjednom okrenuše. Prišao sam krevetu. Sestra se sklonila u stranu, a Ilejn i doktor se pomeriše da mi načine mesta. Tada sam je ugledao.

Providna plastika bila joj je razapeta preko glave i ramena. Delovala je kao da spava. Međutim, lice joj je bilo potpuno prekriveno belim zavojima, koji su skrivali njenu blistavu plavu kosu. Oči su joj bile zatvorene, ispod kapaka se nazirala modra boja. Koža joj je bila zategnuta preko jagodica, kao da pod njom uopšte nema mesa. Njena široka usta, obično tako topla i živa, bila su bleđa i blago povučena preko skladnih, belih zuba.

Na trenutak sam stajao bez reči. Nisam video da diše. Pogledao sam doktora. Odmahnuo je glavom.

„Živa je, gospodine Korde“, prošaputao je. „Jedva.“

„Mogu li da razgovaram sa njom?“

„Možete da pokušate, gospodine Korde. Ali, nemojte se razočarati ako ne odgovori. Već deset sati je u ovakvom stanju. Čak i da odgovori, gospodine Korde, možda vas neće prepoznati.“

Okrenuo sam se ka njoj.

„Rina“, rekoh tiho. „To sam ja, Džonas.“

Ležala je bez reči i pokreta. Provukao sam ruku pod plastiku i pronašao njenu šaku. Blago sam je stisnuo. Bila je hladna i meka. Iznenada je sve u meni stalo. Ruka joj je bila hladna. Već je mrtva. Mrtva je.

Pao sam na kolena pored kreveta, odgurnuo plastiku i nagnuo se iznad nje.

„Molim te, Rina!“ divlje sam preklinjao. „To sam ja, Džonas. Molim te, nemoj da umreš!“

Osetio sa slab stisak njene ruke. Pogledao sam je dok su mi suze klizile niz obraze. Stisnula mi je ruku malo jače. Zatim je polako otvorila oči i pogledala me.

Najpre joj je pogled bio zamućen i dalek. Zatim se razbistrio, a usne joj se

razvukoše u nešto nalik osmehu.

„Džonase“, prošaputala je. „Znala sam da ćeš doći.“

„Trebalo je samo da zvizneš.“

Naprčila je usta, ali nije se čuo nikakav zvuk.

„Nikada nisam naučila da zviždim“, prošaputala je.

Iza nas se začuo glas doktora.

„Najbolje je da se sada malo odmorite, gospodice Marlou.“

Rina ga pogleda preko mog ramena.

„Ne“, reče. „Molim vas. Nemam mnogo vremena. Pustite me da razgovaram sa Džonasom.“

Okrenuo sam se i pogledao ga.

„U redu“, reče on. „Ali, samo nakratko.“

Čuo sam kako se vrata zatvaraju i pogledao Rinu. Podigla je ruku i pomazila me po obrazu. Uzeo sam je za prste i poljubio ih.

„Morala sam da te vidim, Džonase.“

„Zašto si čekala tako dugo, Rina?“

„Zato sam i morala da te vidim“, prošaputala je. „Da ti objasnim.“

„Zar objašnjenja sada imaju ikakvu svrhu?“

„Molim te, pokušaj da razumeš, Džonase. Volela sam te od kada sam te prvi put ugledala. Međutim, plašila sam se. Donela sam nesreću svima koji su me ikada voleli. Moja majka i brat su poginuli zato što su me voleli. Moj otac je umro od slomljenog srca u zatvoru.“

„To nije tvoja krivica.“

„Gurnula sam Margaret niza stepenice i ubila je. Ubila sam svoju bebu pre nego što se rodila, ukrala Nevadi karijeru, a Kloda naterala na samoubistvo svojim postupcima.“

„Sve te stvari su se prosto desile. To nije tvoja krivica.“

„Jeste!“ insistirala je promuklim glasom. „Pogledaj šta sam uradila tebi, tvom braku. Nije trebalo da dolazim u tvoj hotel ono večer.“

„Ja sam kriv za to. Naterao sam te.“

„Niko me nije naterao“, prošaputala je. „Došla sam zato što sam želela. Kada se ona pojavila, znala sam da sam pogrešila.“

„Zašto?“, upitao sam gorko. „Zato što je imala stomak do zuba? To nije moje dete.“

„Kakve to veze ima? Pa šta ako je spavala sa nekim drugim pre nego što je tebe upoznala? To si sigurno znao pre venčanja. Ako ti tada nije bilo bitno, zašto bi ti bilo bitno što će roditi tuđe dete?“

„Nije mi bilo bitno“, insistirao sam. „Nju je zanimao samo moj novac. Dobila je pola miliona dolara kada je brak poništen.“

„To nije istina“, prošaputala je. „Volela te. Videla sam bol u njenim očima.“

Ako joj je novac bio toliko bitan, zašto ga je dala svom ocu?"

„To nisam znao."

„Ne znaš ti mnogo toga, Džonase", odvrátila je šapatom. „Ali, nemam vremena o svemu da ti pričam. Reći ću ti samo ovo. Upropastila sam tvoj brak. Moja je krivica što to siroto dete odrasta bez tvog prezimena. Želim da se iskupim za to."

Na trenutak je zatvorila oči.

„Verovatno nije ostalo mnogo od moje imovine", prošaputala je. „Nikada nisam znala sa novcem, ali sve sam ostavila njoj i imenovala tebe za izvršitelja. Obećaj mi da ćeš se postarati za to."

Pogledao sam je.

„Obećavam."

Polako se nasmešila.

„Hvala ti, Džonase. Uvek sam mogla na tebe da se oslonim."

„Pokušaj sada malo da se odmoriš."

„Zašto?", upitala je šapatom. „Da bih živela još nekoliko dana u luđačkom svetu koji mi se mota po glavi? Ne, Džonase. Suviše me boli. Želim da umrem. Ali, ne dozvoli da umrem ovde, zatvorena u ovom plastičnom šatoru. Iznesi me na terasu, da još jednom pogledam nebo."

Piljio sam u nju.

„Doktor..."

„Molim te, Džonase."

Pogledao sam je i ona se nasmešila. Nasmeših se i ja i odgurnuh plastiku. Podigao sam je u naručje, bila je laka poput pera.

„Kako je dobro ponovo biti u tvom naručju, Džonase", šapnula je.

Poljubio sam je u čelo i zakoračio na sunce.

„Skoro da sam zaboravila koliko je drveće zeleno", reče. „U Bostonu smo imali najzelenije drvo koje si u životu video. Oduzmi me tamo, Džonase, molim te."

„Hoću."

„Ne dozvoli da od toga naprave cirkus", dodala je. „U ovom poslu to obično pokušavaju."

„Znam", reko.

„Ima mesta za mene, Džonase", reče. „Pored mog oca."

Ruka joj je skliznula sa mojih grudi, a telo otežalo. Spustio sam pogled ka njoj. Lice joj je bilo skriveno na mom ramenu. Okrenuo sam se i pogledao drvo koje je podsetilo na dom. Nisam ga video od suza.

Kada sam se ponovo okrenuo, video sam da su Ilej i doktor ušli u sobu. Bez reči sam odneo Rinu nazad na krevet i nežno je spustio. Ispravio sam se i pogledao ih.

Pokušao sam da progovorim, ali u prvi mah nisam uspeo. Kada sam konačno

progovorio, glas mi je bio promukao od bola.

„Želela je da umre na suncu“, reko.

7

Posmatrao sam sveštenika. Usne su mu se micale bez zvuka dok je čitao iz majušne, u crno ukoričene Biblije u rukama. Podigao je pogled na trenutak, zatvorio Bibliju u krenuo niz stazu. Trenutak kasnije, ljudi su krenuli za njim. Ubrzo smo pored groba ostali samo Ilejn i ja.

Stajala je nasuprot meni, mršava i tiha, u crnoj haljini i šeširu. Mali veo skrivao joj je oči.

„Gotovo je“, izustila je umornim glasom.

Klimnuo sam i pogledao spomenik. Rina Marlou. Ostalo je samo ime.

„Nadam se da je sve prošlo onako kako je želela.“

„Sigurna sam u to.“

Začutili smo uz nelagodnost dvoje ljudi na groblju, čija je jedina spona upravo položena u grob. Duboko sam udahnuo. Bilo je vreme da se krene.

„Mogu li te odbaciti do hotela?“

Odmahnula je glavom.

„Volela bih da ostanem ovde još malo, gospodine Korde.“

„Hoćete li biti u redu?“

Uhvatio sam njen letimičan pogled ispod vela.

„Biću u redu, gospodine Korde“, rekla je. „Sada više ništa ne može da mi se desi.“

„Pobrinuću se da vas kola sačekaju. Do viđenja, gospođice Gejlard.“

„Do viđenja, gospodine Korde“, odvratila je zvanično. „I... i hvala vam.“

Okrenuo sam se i krenuo niz stazu ka ulici. Morbidni i radoznali su i dalje stajali preko puta, iza kordona policije. Začuli su se tihi povici kada sam prošao kroz kapiju. Učinio sam sve što sam mogao, ali gomila je uvek prisutna.

Šofer mi je otvorio vrata limuzine, a zatim obišao automobil i seo na vozačko mesto. Kola su krenula.

„Gde da vas odvezem, gospodine Korde?“, upitao je raspoloženo. „Nazad u hotel?“

Okrenuo sam se i pogledao kroz zadnji prozor. Bili smo na blagom uzvišenju. Video sam Ilejn unutar groblja. Sela je pored groba. Jadna, zgurena figura u crnom, sa licem u rukama. Zatim smo skrenuli, i više je nisam video.

„Nazad u hotel, gospodine Korde?“, ponovio je šofer.

Ispravio sam se i posegao šakom ka cigareti.

„Ne“, odvratih, zapalivši je. „Ne, vozi me na aerodrom.“

Uvukao sam dim duboko u pluća i sačekao da me dobro ispeče. Iznenada sam pozeleo da pobegnem. Od Bostona i smrti, od Rine i snova. Ionako sam imao previše uspomena.

Rika mi ispuni uši. Počeo sam da se uspinjem uz dugačke, crne merdevine iz tame svog uma. Otvorio sam oči.

Pogledao sam kroz prozor. Na Trećoj aveniji je kloparao voz. Unutra i na platformi sam video ljude, zbijene jedne uz druge. Kada je voz otišao, u sobi je zavladała čudna tišina. Pogled mi je lutao.

„Znači, budan si?“

Počeo sam da se okrećem, ali žena je obišla krevet i stala ispred mene. Njeno lice mi je bilo poznato, ali nisam mogao da se setim odakle. Protrljao sam lice rukom. Brada mi je bila poput šmirgle.

„Koliko dugo sam već ovde?“, upitah.

Kratko se nasmejala.

„Skoro nedelju dana“, odvrtila je. „Već sam pomislila da tvojoj žeđi nema kraja.“

„Pio sam?“

„I te kako“, reče ona.

Pratio sam njen pogled ka podu. Tu su ležala tri kartona praznih flaša od viskija. Protrljao sam vrat. Nije ni čudo što me glava boli.

„Kako sam dospao ovde?“, upitah.

„Ne sećaš se?“

Odmahnuh glavom.

„Prišao si mi ispred radnje na Šestoj aveniji i uzeo me za ruku, govoreći da si sada spreman za lekciju. Već si bio poprilično pijan. Otišli smo u *Vajt roz bar* i popili nekoliko pića. Potukao si se sa barmenom, pa sam te dovela kući na čuvanje.“

Protrljao sam oči. Počeo sam da se prisećam. Došao sam sa aerodroma i šetao uz Šestu aveniju ka kancelarijama studija Norman. Pozeleo sam da popijem piće. Nakon toga mi je sve pomalo nejasno. Maglovito se sećam da sam ispred prodavnice radio aparata tražio nekoga ko mi je obećao da će me naučiti nešto što nikada nisam naučio u školi.

„Ti si ta devojka?“, upitah.

Nasmejala se.

„Ne, nisam. Ali, smatrala sam da će ti u stanju u kojem se nalaziš ionako biti svejedno. Nisi ti tražio ženu, već nešto u čemu ćeš utopiti tugu.“

Ustao sam. Bio sam u donjem vešu. Pogledao sam je upitno.

„Juče, kada si prestao da piješ, odnela sam tvoju odeću na čišćenje. Doneću je dok se budeš kupao.“

„Gde je kupatilo?“

Pokazala je ka vratima.

„Nemam tuš, ali ima dovoljno tople vode da napuniš kadu. Na polici iznad lavaboa naći ćeš brijač.“

Kada sam izašao iz kupatila, odeća je bila spremna.

„Tvoj novac je na stolu“, reče ona dok sam zakopčavao košulju i oblačio sako. Prišao sam stolu i uzimao ga.

„Tu je sve, osim novca kojim sam platila viski.“

Pogledao sam je držeći novčanice u rukama.

„Zašto si me dovela ovde?“

Slegla je ramenima.

„Irkinje su loše kurve“, odvrtila je. „Uvek se sažale na pijance.“

Pogledao sam svežanj novčanica u rukama. Dve hiljade dolara. Uzeo sam novčanicu od pet dolara i stavio je u džep, ostalo sam ostavio na stolu.

Bez reči je uzela novac i ispratila me do vrata.

„Mrtva je, znaš“, reče. „Sav viski ovoga sveta ne može je vratiti.“

Na trenutak smo zurili jedno u drugo, a zatim je ona zatvorila vrata. Sišao sam niza stepenice i izašao na ulicu. Ušao sam u prodavnicu na uglu Treće avenije i Osamdeset druge ulice i nazvao Makalistera.

„Šta si, do đavola, radio?“, upitao je.

„Pijančio“, odvratih. „Jesi li dobio kopiju Rininog testamenta?“

„Dobio sam je. Tražio sam te po celom gradu. Shvataš li šta se dešava u filmskoj kompaniji? Ljudi trče ukrug kao bezglavi pilići.“

„Gde je testament?“

„Na stolu u hodniku tvog apartmana, gde si mi i rekao da ga ostavim. Ako uskoro ne održimo sastanak u filmskoj kompaniji, nećeš morati da brineš o svojoj investiciji. Više je nećeš imati.“

„Dobro, zakaži sastanak“, rekoh spustivši slušalicu pre nego što je uspeo da odgovori.

Ustao sam, platio poziv i krenuo duž trotoara pored kuća. Deca su se igrala na travnjacima, njihovi radoznali pogledi su me pratili. Vrata su uglavnom bila otvorena, tako da nisam mogao da pročitam brojeve kuće.

„Koga tražite, gospodine?“ upita jedno dete.

„Vintropove“, rekoh. „Moniku Vintrop.“

„Onu što ima devojčicu?“ upita dete. „Od pet godina?“

„Čini mi se“, rekoh.

„To vam je četvrta kuća odavde.“

Zahvalio sam se detetu i krenuo niz ulicu. Na ulazu u četvrtu kuću pogledao sam natpis ispod zvona. Vintrop. Niko nije otvorio, pa sam ponovo pozvonio.

„Još nije došla sa posla“, doviknu mi čovek iz susedne kuće. „Mora da svrati u obdanište da pokupi dete.“

„Kada stiže kući?“

„Biće tu svakog trenutka“, odvrati čovek.

Pogledao sam na sat. Bilo je petnaest do sedam. Sunce je počelo da zalazi, a sa njim je nestalo i nešto dnevne vreline. Seo sam na stepenice i zapalio cigaretu. U ustima sam osećao užasan ukus, a glava je počela da me boli.

Skoro da sam završio cigaretu kada je Monika skrenula kroz kapiju i pošla niz stazu, dok je devojčica skakutala pred njom.

Osovio sam se na noge dok se dete zaustavljao i posmatralo me. Nos joj se nabrao. Pogledala me iskosa tamnim očima.

„Mama“, izgovorila je piskavim glasom, „neki čovek stoji na našim stepenicama.“

Pogledao sam Moniku. Na trenutak smo zurili jedno u drugo. Izgledala je isto, a ipak se promenila. Možda je imala drugačiju frizuru. Ili je u pitanju bilo poslovno odelo. Ali, najviše joj se izmenio pogled. U njemu je bilo smirenosti i samouverenosti koju nikada ranije nisam video. Ispružila je ruku i privukla dete sebi.

„U redu je, Džoen“, reče, podigavši je u naručje. „To je mamin prijatelj.“

Dete se nasmeši.

„Zdravo, čiko.“

„Zdravo“, rekoh. Pogledao sam Moniku. „Zdravo, Monika.“

„Zdravo, Džonase“, izgovorila je kruto. „Kako si?“

„Dobro. Želim sa tobom da razgovaram.“

„O čemu?“ upitala je. „Mislila sam da je sve rešeno.“

„Ne o nama“, odvratih brzo. „O detetu.“

Iznenada je grčevito zagrlila kćerku. U očima joj se ogledalo nešto slično strahu.

„Zašto želiš da razgovaraš o Džoen?“

„Ne moraš da brineš“, rekoh.

„Možda je bolje da uđemo unutra.“

Zakoračio sam u stranu dok je otvarala vrata i ušao za njom u malu dnevnu sobu. Spustila je dete.

„Idi u svoju sobu i igraj se lutkama, Džoen.“

Dete se razdragano nasmeja i otrča. Monika se okrenula ka meni.

„Izgledaš umorno“, rekla je. „Da li si nas dugo čekao?“

Odmahnuh glavom.

„Samo par minuta.“

„Sedi“, rekla je tiho. „Skuvaću kafu.“

„Nemoj se mučiti. Neću dugo ostati.“

„U redu je“, dodala je brzo. „Ne smeta mi. Nemam često goste.“

Otišla je u kuhinju, a ja sam potonuo u stolicu. Pogledao sam unaokolo. Nekako nisam mogao da se naviknem na ideju da živi ovde. Delovalo je kao da je kuća opremljena nameštajem iz podruma *Braće Gimbel*.^{*} Nameštaj je bio dobar. Ali sve je bilo uredno, praktično i jeftino. Monika je bila tip žene koji preferira *Grosfeld haus*^{**}.

Vratila se u sobu noseći šolju crne kafe koja se pušila. Spustila je na sto pokraj mene.

„Dve kocke šećera?“

„Tako je.“

Brzo je spustila dve kocke šećera u kafu i promešala je. Otpio sam gutljaj i odmah se osetio bolje.

„Dobra kafa“, rekoh.

„To je 'dž. vašington.“

„Šta je to?“

„Priatelj zaposlenih žena“, reče ona. „Instant kafa. Nije loša kada se čovek navikne.“

„Šta će sve smisliti?“

„Hoćeš li da ti donesem par aspirina?“, upitala je. „Izgledaš kao da te boli glava.“

„Kako znaš?“

Nasmešila se.

„Bili smo venčani neko vreme, sećaš se? Na čelu ti se napravi bora kada imaš glavobolju.“

„U tom slučaju, molim te donesi mi dva aspirina“, rekoh. „Hvala ti.“

Sela je preko puta mene kada sam popio lekove. Posmatrala me.

„Iznenaden si što me vidiš u ovakvoj kući?“

„Pomalo“, rekoh. „Tek sam nedavno saznao da nisi zadržala novac koji sam ti dao. Zašto?“

„Nisam ga želela“ jednostavno je izgovorila. „Moj otac jeste. Zato sam ga dala njemu. Trebao mu je za posao.“

„Šta si ti želela?“

Oklevala je par trenutaka pre nego što je odgovorila.

„Ono što imam sada. Džoen, i da me svi ostave na miru. Zadržala sam dovoljno novca da dođem na istok i rodim dete. Kada je malo porasla, pronašla

---

* Lanac robnih kuća

** Čuveni proizvođači nameštaja

sam posao.“ Nasmejala se. „Znam da tebi to neće delovati kao nešto naročito, ali ja sam sekretarica jednog direktora i zarađujem sedamdeset dolara nedeljno.“

Ćutao sam neko vreme i ispijao kafu.

„Kako je Ejmos?“, upitao sam.

Slegla je ramenima.

„Ne znam. Nisam se godinama čula sa njim. Kako si otkrio gde živim?“

„Rina mi je rekla“, odvratih.

Nije progovarala par trenutaka. Zatim je duboko udahnula.

„Žao mi je, Džonase.“ Duboko u njenim očima sam ugledao iskreno saosećanje. „Nećeš mi verovati, ali iskreno mi je žao. Pročitala sam o njenoj smrti u novinama. Užasno. Imala je toliko razloga za život, a otišla je tek tako.“

„Rina nema rodbinu“, rekoh. „Zato sam ovde.“

Zbunjeno me pogledala.

„Ne razumem.“

„Sve što ima ostavila je tvojoj kćerki“, rekoh žustro. „Ne znam kolika suma je u pitanju, možda trideset ili četrdeset hiljada nakon što se plate dugovi i porez. Imenovala me za izvršioca. Obećao sam da ću se pobrinuti da dete dobije novac.“

Iznenada je prebledela i počela da plače.

„Zašto je to učinila? Ništa mi ne duguje.“

„Rekla mi je da krivi sebe zbog onoga što se među nama desilo. “

„To je bila moja i tvoja krivica“, rekla je vatreno. Iznenada je začutala i pogledala me. „Glupo je uzbuđivati se oko toga sada. Sve je odavno svršeno. “ Gledao sam je par trenutaka, a zatim ustao.

„U pravu si, Monika“, rekoh. „Sve je odavno svršeno. “ Krenuo sam ka vratima. „Kontaktiraj s Makalisterom, dokumenti će biti spremni. “

Pogledala me u lice.

„Zašto ne ostaneš na večeri? “, izgovorila je učtivo. „Izgledaš umorno. “

Nije bilo svrhe reći joj da je u pitanju mamurluk.

„Ne, hvala“, rekoh podjednako učtivo. „Moram nazad u grad. Imam poslovni sastanak. “ Preko lica joj prelete skoro gorak izraz.

„Oh, zamalo da zaboravim“, reče. „Posao. “

„Tako je“, rekoh.

„Treba da budemo zahvalne što si izdvojio vreme za nas.“ Pre nego što sam uspeo da odreagujem, okrenula se i pozvala dete. „Džoen, dođi da se pozdraviš sa finim gospodinom. “

Devojčica je ušla u sobu sa lutkom u rukama. Nasmejala mi se.

„Ovo je moja lutka. “

„Pozdravi se, Džoen. “

Pružila mi je ruku.

„Do viđenja, čiko“, rekla je ozbiljno. „Posetite nas ponovo. Nekad. Uskoro. “

Prihvatio sam njenu ruku.

„Naravno, Džoen", reko. „Do viđenja. " Džoen se nasmešila, izvukla ruku iz mog stiska i istrčala iz sobe. Uspravio sam se. „Zbogom, Monika", reko. „Ako ti bilo šta treba, molim te, nazovi me.“

„Sa mnom će biti sve u redu, Džonase", rekla je ispruživši ruku. Prihvatio sam je. Oprezno se nasmešila. „Hvala ti, Džonase", reče. „Sigurna sam da bi ti i Džoen zahvalila kada bi razumela. "

Uzvratih joj osmehom.

„Lepa devojčica. "

„Zbogom, Džonase." Izvukla je ruku iz moje i stajala na do vratku dok sam koračao niz stazu.

„Džonase", dozvala me.

Okrenuo sam se.

„Da, Monika?"

Oklevala je, a zatim se nasmejala.

„Ništa, Džonase", reče. „Nemoj mnogo da radiš."

Nasmejao sam se.

„Pokušaću."

Brzo je zatvorila vrata. Nastavio sam ka trotoaru. Forest Hills, Kvins, užasno mesto za život. Morao sam da hodam šest blokova pre nego što sam uspeo da nađem taksi.

„Šta ćemo učiniti povodom kompanije?", upita Vulf.

Pogledao sam ga preko stola, a zatim podigao flašu viskija i dopunio čašu. Otišao sam do prozora i pogledao Njujork.

„A *Grešnica*?" upita Den. „Moramo da odlučimo šta ćemo sa tim filmom. Već sam razgovarao sa ljudima iz Metroa o tome da pozajmimo Džin Harlou."

„Ne želim Harlouovu", divljački sam se brecnuo. „To je bio Rinin film."

„Tako ti boga, Džonase", uzviknu Den. „Nemoj bacati taj scenario. Koštaće te pola miliona da isplatiš De Mila."

„Briga me koliko će koštati!" urlao sam. „Bacam ga i tačka!"

U prostoriji je zavladała tišina. Okrenuo sam se nazad ka prozoru. Levo od mene, svetla Brodveja su obasjavala nebo, desno sam video Ist River. Sa druge strane reke nalazio se Forest Hills. Napravio sam grimasu i brzo iskapio piće. Monika je u pravu. Suviše radim.

Imao sam suviše ljudi na grbači, suviše poslova. *Kord eksploziv, Kord plastika, Kord vazduhoplovstvo, Interkontinental vazduhoplovna kompanija.* Sada sam posedovao i filmsku kompaniju koju nisam čak ni želeo.

„Pa dobro, Džonase", reče Makalister tiho. „Šta ćeš učiniti?"

Prišao sam stolu i ponovo napunio čašu. Odlučio sam. Tačno sam znao šta ću

od sada raditi. Samo ono što želim. Pustiću ih da zarade svoj novac i pokažu mi koliko su dobri u svom poslu.

Zurio sam u Dena Pirsu.

„Uvek si govorio da možeš napraviti bolji film od bilo kog profesionalca", rekoh. „Dobro. Ti si zadužen za produkciju."

Pre nego što je uspeo da odgovori, okrenuo sam se ka Vulfu.

„Zabrinut si za kompaniju. Sada možeš stvarno da brineš zbog toga. Ti si zadužen za sve ostalo za plate, sale, administraciju."

Okrenuo sam se i prišao prozoru.

„Sve je to u redu, Džonase", reče Makalister. „Ali, nisi nam rekao ko će biti u odboru."

„Ti si predsedavajući odbora, Mek", rekoh. „Den je generalni direktor. Dejvid izvršni potpredsednik." Otpio sam gutljaj. „Ima li pitanja?"

Pogledali su se međusobno, zatim se Mek okrenuo ka meni.

„Dok te nije bilo, Dejvid je izradio nacrt. Kompaniji je potrebno tri miliona dolara kredita kako bi preživela ovu godinu, ako zadržimo sadašnji nivo produkcije."

„Dobićete milion dolara", rekoh. „Moraćete da se snadete sa tim."

„Ali, Džonase", pobunio se Den. „Kako očekuješ da pravim filmove kakve želim ako mi ne daš novac?"

„Ako to ne možeš", zarežao sam, „onda se nosi, a ja ću pronaći nekoga ko može."

Video sam da je prebledeo. Smrknuto je stisnuo usne i nije odgovorio. Pogledao sam ostale.

„Isto važi za sve vas. Više nemam nameru da glumim dovilju celom svetu. Ko ne može da obavi posao, biće otpušten. Neka me niko ne gnjavi sa glupostima. Ako mi budete potrebni, pozvaću vas. Ako želite da podnesete izveštaj, napišite ga i pošaljite u moju kancelariju. To je sve, gospodo. Laku noć."

Kada su se vrata zatvorila za njima, osetio sam kako mi se čvor steže u stomaku. Pogledao sam kroz prozor. Forest Hills. Pitao sam se kakve tamo imaju škole u koje bi dete poput Džoen moglo da ide.

Završio sam piće. Čvor se nije odvezao, samo se stegao još jače. Iznenada sam poželeo ženu.

Podigao sam slušalicu i nazvao Džosa, glavnog konobara u klubu Rio.

„Izvolite, gospodine Korde."

„Džose", rekoh. „Ona pevačica u rumba bendu. Ona sa velikim..."

„Očima", presekao me, tiho se nasmejavši. „Da, gospodine Korde. Znam je. Biće u vašem stanu za pola sata."

Spustio sam slušalicu i prišao stolu.

Poneo sam flašu sa sobom do prozora dok sam punio čašu. Večeras sam nešto

naučio.

Ljudi će platiti bilo koju cenu za ono što zaista žele. Monika će živeti u Kvinsu kako bi zadržala kćerku. Den će progutati moje uvrede kako bi pravio filmove. Vulf će učiniti bilo šta kako bi dokazao da može da vodi kompaniju bolje ujka Bernija. Mak će nastaviti da plaća cenu za sigurnost koju sam mu obezbedio.

Kada malo bolje razmislim o tome, svi ljudi imaju svoju cenu. Samo je valuta drugačija. U pitanju može biti novac, moć, slava, seks. Bilo šta. Dovoljno je da znaš samo jednu stvar šta oni žele.

Neko je pokucao.

„Uđi“, reko.

Ušla je u sobu. Tamne oči su joj blistale, a duga, crna kosa padala niz leđa skoro do kukova. Crna haljina je imala dekolte do pupka. Nasmejala se.

„Dobro veče, gospodine Korde“, rekla je bez akcenta koji je koristila u baru. „Baš lepo od vas što ste me pozvali gore.“

„Skini haljinu i popij piće“, reko.

„Ja nisam takva devojka“, brećnula se i krenula ka vratima.

„Imam pet stotina dolara koji me uveravaju u suprotno.“

Ponovo se okrenula ka meni sa osmehom na usnama. Prstima je već otkopčavala rajsferšlus na leđima. Gledao sam kroz prozor dok se svlačila.

U Kvinsu je noću sijalo znatno manje svetla nego na Menhetnu. I ona koja su bila upaljena, nisu sijala tako žarko. Iznenada sam se razbesneo i povukao konopac venecijanera. Spustili su se uz tresak i sakrili grad. Okrenuo sam se ka devojci.

Zurila je u mene širom otvorenih očiju. Na sebi je imala samo uske, crne gaćice. Prekrstila je ruke na grudima, sakrivajući samo bradavice velikih dojki.

„Zašto si to uradio?“, upita. „Niko nas ne može videti.“

„Dosadilo mi je da posmatram Kvins“, odvratio, krenuvši preko sobe ka njoj.

**PRIČA O
DEJVIDU VULFU
ŠESTA KNJIGA**

1

Dejvid Vulf je ušao u svoju hotelsku sobu, bacio se na krevet u odeći i zagledao u mračnu tavanicu. Imao je osećaj da noć traje već hiljadu godina, mada je znao da je tek jedan sat po ponoći. Bio je umoran, a ipak nije bio umoran; bio je ushićen, a ipak depresivan; bio je u pobedničkom raspoloženju, a ipak osećao gorak ukus poraza u sebi.

Ovo je početak prilike, prvi zraci sunca obasjavaju njegovu tajnu ambiciju, nade i snove. Odakle ove oprečne emocije? Nikada se nije ovako osećao. Uvek je tačno znao šta želi. Stvar je veoma jednostavna. Linija, prava kao strela protezala se od njega do krajnjeg cilja.

Sigurno je Kord u pitanju, pomislio je. Sigurno je Kord u pitanju. Ne postoji drugi razlog. Pitao se da li Kord i na druge ljude utiče na sličan način. Još je osećao šok koji ga je potresao kada je ušao u apartman i ugledao ga prvi put nakon one večeri kada je napustio sastanak odbora kako bi odleteo na zapadnu obalu.

Prošlo je petnaest dana, dve nedelje tokom kojih je zavládala panika, a kompanija počela da mu se raspada pred očima. Šaptaji službenika u njujorškim kancelarijama još su mu odzvanjali u ušima. Osećao je njihove skrivene, uplašene, zabrinute poglede dok je prolazio kraj njih u hodniku. On ništa nije mogao da učini za njih, ništa nije mogao da im kaže. Kao da je cela korporacija zaleđena u šoku i čeka transfuziju koja će proueti novu životnu snagu njenim venama.

Kord se najzad pojavio, sa polupraznom flašom viskija pred sobom izmučena, prazna ljuštura čoveka kojeg su videli pre samo par kratkih nedelja. Bio je znatno mršaviji. Iscrpljenost se utisnula u svaku boru na njegovim obrazima. Tek kada biste ga pogledali u oči, shvatili biste da se nije odigrala samo fizička promena. Njegova ličnost se izmenila.

Dejvid najpre nije znao šta je tačno u pitanju. Zatim mu se na trenutak podigao veo ispred očiju i shvatio je. Osetio je jedinstvenu usamljenost ovog čoveka. Kao da je posetilac sa drugog sveta. Ostali ljudi su mu bili potpuni stranci, skoro poput dece, čije je jednostavne želje davno prerastao. Tolerisaće ih dok su mu korisni, ali kada te svrhe više ne bude povući će se u svet u kojem je egzistirao sam.

Njih trojica su bez reči stajala u liftu, ostavivši Korda u apartmanu. Makalister je progovorio tek kada su izašli u lobi i pomešali se sa gomilom koja dolazi na ponoćni šou na *Starlajt krovu*.

„Mislim da će biti najbolje da pronađemo tihi kutak i porazgovaramo o svemu.”

„Hajdemo u *Mens bar* u prizemlju. Ako je otvoren', predloži Pirs.

Bio je otvoren. Kada im je konobar doneo piće, Makalister je podigao čašu.

„Za sreću", izgovorili su, ispili i spustili čaše na sto.

Makalister je osmotrio jednog pa drugog, pre nego što je progovorio.

„Od sada je sve na nama. Voleo bih da mogu neposrednije da doprinesem", izgovorio je pomalo pompeznim, formalnim tonom. „Ali, ja sam advokat i ne znam ništa o filmovima. Mogu jedino da vam objasnim plan za reorganizaciju kompanije koji je Džonas odobrio pre nego što je preuzimanje kompanije stupilo na snagu."

Dejvid je tek tada shvatio koliko je Džonas dalekovid. Povukao je stare zajedničke akcije i zamenio ih novim. Izdao je prioritete deonice kako bi namirio dugove korporacije i obveznice o hipoteci i pravu pridržaja na imovinu kompanije, uključujući studio i bioskope, u zamenu za milion dolara radnog kapitala koji će on obezbediti.

Sledeće pitanje kojim se Makalister pozabavio bila je njihova plata. Dejvid i Pirs će dobiti sedmogodišnje ugovore sa početnom platom od sedamdeset pet hiljada dolara, koja će se povećavati za trinaest hiljada dolara svake godine do isteka ugovora. Takođe, obojici će biti plaćeni svi troškovi. Ako ostvare profit, dobijaće bonus u visini od dva i po procenta, u akcijama ili kešu.

„To bi bilo to", reče Makalister. „Ima li pitanja?"

„Zvuči dobro", reče Den Pirs. „Ali, kakve garancije imamo da Džonas neće ugasiti kompaniju kada se milion dolara potroši? Nikakvu. On je potpuno zaštićen svojim akcijama i obveznicama."

„U pravu si", složio se Makalister. „Nemate nikakvu garanciju, međutim, ni on nema garanciju da će njegove akcije išta vredeti ako se pokaže da ste loše vodili kompaniju. Koliko ja vidim, sve zavisi od vas."

„Ako je Dejvidov nacrt tačan", nastavio je Den, „već na pola snimanja prvog filma nećemo više biti u stanju da isplaćujemo nedeljne plate. Ne znam šta je spopalo Džonasa. Film od milion dolara se ne može snimiti bez novca."

„Ko kaže da film mora da košta milion dolara?" upita Dejvid tiho.

Iznenada je ceo šablon postao jasan. Počeo je da shvata šta je Džonas učinio. Dejvid je najpre bio razočaran što nije postavljen za direktora studija. Voleo bi da ima taj natpis na vratima kancelarije. Ali, Kord je presekao posao kao što nož seče puter. U stvarnosti, studio je fabrika koja pravi proizvod ove kompanije. Administracija, prodaja i bioskopi bili su pod njegovom kontrolom, a to je oblast iz koje potiče novac. Novac diktira politiku studija, a on kontroliše novac.

„Za milion dolara, možemo da napravimo deset filmova. Prvi će početi da donosi prihode pre nego što počnemo da snimamo peti."

„Ne pada mi na pamet", reče Den žustro. „Nisam ovoliko napredovao u poslu da bih sada štancova filmove na brzaka. To je za studio *Ripablik* ili *Monogram*"

„*Kolumbija*, *Vorner* i *RKO* nisu tako ponosni", reče Dejvid tvrdim glasom.

„Neka rade tako, ako žele", brecnu se Den. „Ja moram da održim reputaciju."

„Nemoj da sereš", eksplodirao je Dejvid. „Jedina stvar koja se poštuje u ovom poslu je uspeh. Nije bitno kako si ga postigao, dok god se u blagajnu sliva novac. Svi u filmskoj industriji znaju da si naveo Korda da kupi kompaniju kako bi tebe postavio za producenta. Ako sada odeš, nećeš ni imati reputaciju."

„Ko kaže da želim da odem?"

Dejvid se opustio u stolici. Obuzelo ga osećanje moći. Sada je znao zašto je ujka Berniju bilo tako teško da se odrekne kompanije. Slegao je ramenima.

„Čuo si šta je Kord rekao. Ako ti ne želiš da radiš, neko drugi će hteti."

Pirs je zurio u njega par trenutaka, a zatim pogledao Makalistera. Lice advokata bilo je bezizražajno.

„Lako je tebi da kažeš", gundao je Pirs. „Dok se ja ubijam od posla, šta ćeš ti raditi?"

„Pobrinuti se da preživimo dovoljno dugo kako bismo pokrenuli tvoju produkciju", odvratio je Dejvid.

„Kako?", upita Makalister, iznenada zainteresovano.

„Sutra ću otpustiti četrdeset posto radnika u celoj kompaniji. "

„To su drastične mere“, primeti Makalister. „Hoće li kompanija moći da funkcioniše u tim uslovima?"

Dejvid je posmatrao lice advokata. Ovo je još jedan test.

„Opstaćemo", reče tiho.

„Tako nećeš stvoriti prijatelje", ubaci se Pirs.

„Baš me briga", odvrati Dejvid zajedljivo. „Ne pokušavam da pobedim na takmičenju u popularnosti. To je samo početak. Briga me ko će stradati kompanija mora da preživi."

Advokat je na trenutak samo piljio u njega. Zatim je Dejvid duboko u njegovim očima ugledao hladno svetlucanje osmeha. Makalister se okrenu ka Denu.

„Šta ti misliš?"

Den se smešio.

„Mislim da ćemo uspeti. Sada ti je valjda jasno zašto je Džonas želeo da ga zadrži."

Makalister posegnu rukom u svoju aktentašnu.

„Evo ga tvoj ugovor", reče Dejvidu. „Džonas želi da ga večeras potpišeš."

Dejvid je zurio u advokata.

„Šta je sa Denovim ugovorom?"

Makalister se nasmeši.

„Den je potpisao ugovor na dan sastanka odbora." Dejvid je na trenutak osetio kako mu se bes komeša u grudima. Cela situacija je odglumljena. Ubacili su ga u mašinu da bi videli šta će se desiti. Zatim je duboko udahnuo. Zar je bitno? Prihvatio je penkalo koje mu je advokat pružio.

Ovo je samo početak. Oni su autsajderi, proći će dosta vremena dok o kompaniji ne budu znali koliko i on. Tada to više neće biti bitno.

Od momenta kada potpiše ugovor, on će voditi posao.

Otvoriše se vrata koja povezuju njegovu i ujakovu sobu, i svetlost odagna tamu.

„Dejvide, jesi li tu?”

Seo je na krevet i spustio stopala na pod. Posegao je i upalio lampu pored kreveta.

„Tu sam, ujka Berni.”

Norman je ušao u sobu.

„Nu*“, reče „Video si se sa njim?”

Dejvid je klimnuo posegnuvši ka cigareti.

„Video sam se sa njim.” Zapalio je. „Izgleda užasno. Rinina smrt ga je teško pogodila.”

Starac se nasmeja.

„Nakon onoga što mi je priredio” reče gorko. „Ne mogu prema njemu da osetim sažaljenje.” Izvadio je cigaru iz džepa i nezapaljenu je stavio u usta. „Ponudio ti je posao, zar ne?”

Dejvid je klimnuo.

„Koji posao?”

„Izvršni potpredsednik.”

Njegov ujak podiže obrve.

„Znači tako?”, upitao je zainteresovano. „Ko je predsednik?”

„Den Pirs. On će praviti filmove. Ja ću voditi administraciju, prodaju i bioskope.”

Cigara se pokrenu gore-dole u starčevim ustima. Široko se osmehnuo.

„Ponosim se tobom, sinko.” Potapšao je Dejvida po ramenu. „Uvek sam govorio da ćeš jednoga dana mnogo postići.”

Dejvid iznenađeno pogleda ujaka. Nije očekivao takvu reakciju. *Verovao* je da će ga ujak optužiti za izdaju.

„Stvarno?”

„Naravno da jesam”, odvrati Berni oduševljeno. „Šta bih drugo očekivao od sina svoje sestre?”

Dejvid je zurio u njega.

„Mislio sam...”

„Mislio?”, reče starac kroz osmeh. „Kakve veze ima šta si mislio? Šta je bilo, bilo je. Sada možemo da radimo zajedno. Naučiću te kako da zaradiš novac na

---

* Pa

načine koji ti nikada ne bi pali na pamet."

„Da zaradim novac?"

„Naravno", odvrati Berni tihim, poverljivim tonom. „*Goyishe korf** će uvek biti *goyishe korf*. Ako ti vodiš poslove, niko neće znati šta se dešava. Sutra ću obavestiti sve dobavljače da naš stari dogovor stoji. Samo što ćeš sada ti dobijati dvadeset pet procenata mita."

„Dvadeset pet procenata?"

„Šta je bilo?", upita Berni lukavo. „Dvadeset pet procenata ti je malo?"

Dejvid nije odgovorio.

„Tvoj ujka Berni nije *chazer*** . Dobro, pedeset posto."

Dejvid je zgnječio cigaretu u pepeljari. Ustao je i bez reči otišao do prozora. Pogledao je preko puta ka parku.

„Šta je?" Ujak se našao iza njega. „Ne dopada ti se da delimo mito napola? Duguješ mi. Da nije bilo mene, nikada ne bi dobio ovaj posao."

Dejvid oseti gorčinu u grlu. Okrenuo se i pogledao starca.

„Dugujem ti?" reče besno. „Dugujem ti za sve one godine tokom kojih sam jurio svoj rep za vašljivih tri i po dolara nedeljno? Svaki put kada bih ti tražio novac, kukao si zbog dugova u kojima je kompanija. A sve vreme si u džep stavljao milion dolara godišnje."

„To je drugo", reče starac. „Ne razumeš."

Dejvid se nasmeja.

„Razumem ja vrlo dobro, ujka Berni. Razumem da si se dočepao petnaest miliona dolara čistog profita. Ako doživiš hiljadu godina, nećeš potrošiti sav taj novac. A želiš još."

„Zašto misliš da je to pogrešno?", zahtevao je Berni da zna. „Radio sam kao pas. To mi sleduje. Želiš da batalim sve samo zato što me je neki *shlemiel**** zavrnuo za posao?"

„Da."

„Staješ na stranu tog... tog naciste protiv svoje krvi i mesa?", kreštao je starac na njega, lica crvenog od besa.

Dejvid je zurio u njega.

„Ne moram da stajem na bilo čiju stranu, ujka Berni", rekao je tiho. „Sam si priznao da to više nije tvoja kompanija."

„Ali, ti je vodiš."

„Tako je", klimnuo je Dejvid. „Ja je vodim, a ne ti."

„Znači, zadržaćeš sve za sebe?", izusti starac optužujućim tonom.

---

* Nejevrejska glava, nevernička glava.

** Svinja.

*** Budala

Dejvid mu je bez reči okrenuo leđa. Na trenutak je vladala tišina, zatim je začuo glas svog ujaka.

„Gori si od njega“, reče Berni gorko. „On bar nije krao od svoje krvi i mesa.“

„Ostavi me na miru, ujka Berni“, reče Dejvid bez okretanja. „Umoran sam. Želim da se naspavam.“

Čuo je kako starac korača ka svojoj sobi i besno zatvara vrata. Umorno je naslonio glavu na okvir prozora. Znači, zato matori nije otišao u Kaliforniju odmah nakon sastanka odbora. Osetio je knedlu u grlu. Nije znao zašto, ali iznenada je poželeo da se isplače.

Do njega je sa ulice dopirao slabašan zvuk zvonca. Pomerio je malo glavu i pogledao kroz prozor. Zvuk je postao glasniji dok su ambulanta kola skretala u Pedeset devetu ulicu iz Pete avenije. Okrenuo se i polako krenuo od prozora nazad u sobu, dok je zveka zvonca jenjavala. Čitavog njegovog života bilo je tako.

Kada se vozio na kolima za prodaju polovnih stvari, sa ocem pored sebe na tvrdom drvenom sedištu, činilo mu se da je to jedini zvuk koji je ikada čuo. Zveket zvonca.

2

Iza njega, zvonca obešena duž kola lenjivo su zvečala dok se iznuren konj vukao između ručnih kolica načičkanih sa obe strane Ulice Rivington. Teška letnja omorina pritiskala mu je glavu. Uzde su mu zaludno ležale među prstima. Nije morao da čini bogzna šta kako bi vodio konja. Sam će se probiti kroz prepunu ulicu, automatski se pomerajući čim se stvori malo prostora.

„Kupujem polovnu odeću!“ jednoliko zapevanje njegovog oca prolamalo se preko ulice, podižući njegovu poruku visoko do prozora oronulih stambenih zgrada i golih, slepih prozora koji zure ka gladnom svetu.

„Kupujem polovnu odeću!“

Spustio je pogled sa kola ka ocu koji je šetao duž prepunog trotoara, dok mu se brada divlje vijorila na vetru, a oči pretraživale prozore u potrazi za mušterijama. Starac je delovao dostojanstveno sa crnim šešikom širokog oboda koji je poticao iz zavičaja; dugim crnim kaputom koji mu je mlatarao oko članaka, košuljom sa uštirkanom, mada pomalo iznošenom kragnom i kravatom čiji se veliki čvor smestio neposredno ispod istaknute Adamove jabučice. Lice mu je bilo hladno i pribrano. Ni kap znoja mu nije orosila čelo, dok je sa Dejvida prosto kapalo. Kao da mu je teška, crna odeća obezbeđivala zaštitu od vreline.

„Hej, gospodine starinaru!“

Njegov otac je sišao na ulicu sa trotoara kako bi bolje pogledao. Ali, Dejvid je prvi ugledao staricu koja je mahala sa prozora na petom spratu.

„To je gospođa Saperstin, tata."

„Misliš da sam ćorav?", progunda njegov otac. „Juhu, gospođo Saperstin!"

„Jeste li to vi, gospodine Vulfe?", dozivala je žena.

„Da", odvrati stari. „Šta imate za mene?"

„Popnite se pa ću vam pokazati."

„Ne želim zimsku odeću“, dovikivao je starac. „Niko je neće kupiti.“

„Ko kaže da imam zimsku odeću? Popnite se i videćete!“

„Zaveži konja tamo", pokaza mu otac prostor između dvoje kolica. „Posle dođi da poneseš stvari."

Dejvid je klimnuo dok je otac prelazio ulicu i nestajao u ulazu zgrade. Gurnuo je konja i zavezao ga za hidrant. Zatim je prebacio vreću za hranjenje preko njegove iznurene gubice i krenuo za ocem.

Opipavao je put prstima kroz mračan, neosvetljen hodnik i stepenice i zastao ispred vrata. Pokucao je. Vrata se odmah otvoriše. Sa druge strane je stajala gospođa Saperstin, sa dugom, sedom kosom svijenom u punđu.

„Uđi, uđi.“ Dejvid je ušao u kuhinju i video da otac sedi za stolom. Pred njim je bio tanjir sa kolačima. „*Gluz tay**, Dejvide?“, upitala je starica, uputivši se ka šporetu.

„Ne, hvala vam, gospođo Saperstin", odvratio je učtivo.

Spustila je malu, crvenu kutiju sa police iznad šporeta i pažljivo sipala dve kašičice čaja u ključalu vodu. Lišće se istog trenutka otvorilo i divlje zaigralo po površini. Kada je sipala čaj u čašu preko cediljke i stavila ga pred njegovog oca, bio je crn skoro kao kafa.

Otac je uzeo kocku šećera iz činije i stavio je između usana, i zatim srknuo čaj. Nakon što je progutao prvi vreli gutljaj, otvorio je usta i ispustio uzdah:

„Ah!“

„Dobar je, zar ne?“ Gospođa Saperstin se smešila. „To je pravi čaj. Svitač-ni**. Kao u domovini. Nije poput *chazerai**** koji ovde pokušavaju da vam uvale."

Njegov otac je klimnuo i ponovo podigao čašu. Kada je spustio na sto, bila je prazna. Formalnosti su obavljene. Bilo je vreme da se pređe na posao.

„*Nu*, gospođo Saperstin?"

Ali, gospođa Saperstin nije bila spremna da pređe na posao. Pogledala je Dejvida.

„Dobar je dečak, vaš Dejvid", reče razgovorno. „Podseća me na mog Hauarda kada je bio u njegovim godinama." Podigla je tanjir sa kolačima i pružila ga ka njemu. „Uzmi jedan', nutkala je. „Sama sam ih umesila."

---

* Čašu čaja.

** Čaj od pupoljaka.

*** Sranja.

Dejvid je uzeo kolač i stavio ga u usta. Bio je tvrd i сув, mrvio se u ustima.

„Uzmi još jedan“, navaljivala je. „Izgledaš mršavo, treba više da jedeš.“

Dejvid odmahnu glavom.

„Gospođo Saperstin“ reče njegov otac. „Ja sam veoma zauzet čovek, kasno je. Imate li nešto za mene?“

Starica je klimnula.

„*Kim shayn**.“

Krenuli su za njom kroz uzan stan. U sobi, na krevetu, bilo je položeno nekoliko muških odela, nekoliko haljina i košulja, jedan zimski kaput i nekoliko pari cipela u papirnim kutijama.

Dejvidov otac je prišao i podigao par komada odeće.

„Zimska odeća“, izgovorio je optužujućim tonom. „Zbog ovoga sam se peo četiri sprata?“

„Odeća je kao nova, gospodine Vulfe“, reče starica. „Moj sin Hauard i njegova supruga su je nosili samo jednu sezonu. Hteli su da je daju Vojsci spasa, ali ja sam ih nagovorila da je pošalju meni.“

Dejvidov otac je ćutao. Brzo je sortirao odeću.

„Moj sin Hauard živi u Bronksu“, rekla je ponosno. „U novoj kući na Grand Konkursu. Doktor je.“

„Daću vam dva dolara za *ganse gesheft***“ reče njegov otac.

„Gospodine Vulfe!“, uzviknula je. „To vredi bar dvadeset dolara.“

Slegnuo je ramenima.

„Kupujem ove stvari samo da bi' ih poklonio UPJE-u. Bolje da ih dobiju oni nego Vojska spasa.“

Dejvid gotovo da nije slušao cenkanje. UPJE je skraćeniца za Udruženje za pomoć jevrejskim emigrantima. Očeva izjava nije na njega ostavila utisak. Znao je da odeća neće tamo završiti. Nakon što je njegova majka pažljivo očisti i očetka, pojaviće se u izlogu jedne od radnji koje prodaju polovnu odeću duž ulica Boveri i Ist Brodvej.

„Deset dolara“, reče gospođa Saperstin. Više se nije pretvarala, sada se žestoko cenkala. „Manje neću uzeti. U suprotnom se mom sinu Hauardu neće isplatiti što je tu odeću doneo ovamo. Potrošio je benzin da je doveze iz Bronksa.“

„Pet dolara. Ni peni više.“

„Šest“, reče starica oštro ga posmatrajući. „Mora bar da povрати novac za benzin.“

„Podzemna železnica i dalje funkcioniše“, reče Dejvidov otac. „Zašto ja da plaćam benzin vašem sinu koji izigrava veliku zverku sa kolima?“

---

* Možda.

** Sve ukupno.

„Pet i po", reče starica.

Dejvidov otac je pogleda. Zatim je slegnuo ramenima i posegnuo rukom pod dugačak kaput. Izvadio je kesu, zavezanu za kaiš dugačkom, crnom pertlom i otvorio je.

„Pet i po", uzdahnuo je. „Ali, nebo mi je svedok da gubim novac."

Dao je znak Dejvidu i počeo da broj novac i stavlja ga ženi na dlan. Dejvid je složio odeću na kaput i zavezao ga rukavima. Podigao je gomilu na rame i krenuo niza stepenice. Bacio je odeću na kola i otišao do prednjeg dela. Skinuo je vreću sa hranom sa glave konja i odvezao uzde sa hidranta. Zatim se popeo na kola.

„Hej, Dejvi!" Spustio je pogled ka trotoaru. Dole je stajao visok dečak i posmatrao ga smešeći se. „Tražim te ceo dan."

„Bili smo u Bruklinu", odvrati Dejvid. „Moj otac će doći za minut."

„Onda ću biti brz. Šoki će ti dati deset dolara ako večeras dovezeš kola. Moramo nešto da prevezemo u centar."

„Večeras je petak."

„To nam odgovara. Ulice će biti prazne. Niko se neće pitati šta radimo usred noći. Pajkani se neće obazirati na nas kada vide da kola imaju dozvolu za sakupljanje starih stvari."

„Pokušaću", reče Dejvid. „U koliko sati, Nosonjo?"

„U devet, iza Šokijeve garaže. Evo ga tvoj ćale. Vidimo se kasnije."

„Sa kim si to pričao?", upita njegov otac.

„Sa jednim momkom, tata."

„Sa Izadorom Švarcom?"

„Da, to je bio Nosonja."

„Drži se podalje od njega, Dejvide", izgovori njegov otac oštro. „Ne treba ti ta propalica. Kriminalac, poput ostalih probisveta koji se motaju oko Šokijeve garaže. Krađu sve što im padne pod ruku."

Dejvid je klimnuo.

„Odvedi konja u štalu. Ja idem u *shul**. Reci majci da večera treba da bude spremna u sedam.“

Ester Vulfje stajala ispred *Shabbas nacht lichten*** . Glavu joj je pokrивao šal za molitvu. Sveće su zatreperile žutim plamenom kada im je prinela drvenu šibicu. Pažljivo je dunula u šibicu i spustila je u tanjir na malom bife stolu. Sačekala je da plamen postigne beli sjaj, a zatim započela molitvu.

Najpre se pomolila za svog sina, svog *shaine**** Duvidelea, kojeg je rodila tako

---

* Sinagoga.

**Sveće koje se pale u petak (to je već subota) nakon izlaska zvezda.

***Lepog.

kasno. Ona i njen muž Haim skoro su izgubili nadu da će biti blagosloveni potomstvom. Zatim se pomolila da Jehova daruje njenom suprugu, Haimu, volju za uspehom i u isto vreme zamolila boga za oprostaj što ga božji posao koji obavlja u sinagogi sprečava da obavlja sopstveni posao. Tada je, kao i uvek, preuzela na sebe greh zbog toga što se Haim udaljio od svog odabranog poziva.

Kada su se upoznali u domovini, proučavao je Talmud spremajući se za poziv rabina. Setila se kako je tada izgledao, mlad, vitak i bled. Prvi nežni uvojci njegove tamne brade svetlucali su crvenkastozlatnim sjajem. Oči su mu bile tamne i zažarene dok je sedeo za stolom u kući njenog oca i umakao male komadiće kolača u vino, braneći svoje stavove više nego uspešno pred rabinom i starcima.

Kada su se venčali, Haim je počeo da radi za njenog oca. Zatim su počeli pogromi. Lica Jevreja postala su mršava i ispijena. Napuštali su svoje domove pod okriljem noći, žureći poput životinja, u šumu. Neki su sedeli, šćućureni u podrumima svojih kuća, iza zaključanih vrata i zamandaljenih prozora, poput pilića koji se kriju u oborima kada osete da dolazi *shochet**.

Jedne večeri više nije mogla to da izdrži. Ustala je vrišteći sa slamarice na kojoj je sedela pored svog muža, dok joj je pismo brata Bernarda iz Amerike još bilo sveže u pamćenju.

„Zar ćemo živeti kao zečevi u zamci, čekajući kozake?“, vrisnula je. „Zar moj muž očekuje da rodim dete u ovom mraku? Čak ni Jehova ne bi mogao da posadi seme u podrumu.“

„Ćuti!“ Oštro je prošaputao Haim. „Ne izgovaraj božje ime uzalud. Moli se da ne okrene lice od nas.“

Gorko se nasmejala.

„Već nas je napustio. I on je pobjegao pred kozacima.“

„Ćuti, ženo!“ Sada je Haimov glas bio razjareni urlik.

Pogledala je ostale slamarice u vlažnom podrumu. U pomrčini je jedva razabirala bleđa lica svojih roditelja. Tada se začuo bat kopita pred kućom i udarci kundaka po zaključanim vratima. Njen otac je brzo ustao.

„Brzo, *kinder*“, prošaputao je. „Izađite kroz spoljna vrata podruma iza kuće. Krenite preko polja, neće vas videti.“

Haim je uzeo Ester za ruku i povukao je prema spoljnim vratima. Iznenada je zastao shvativši da roditelji nisu krenuli za njima.

„Hajde“, tiho je izustio. „Požurite! Nemamo mnogo vremena.“

Njen otac je bez reči stajao u mraku, zagrlivši suprugu oko ramena.

„Mi ne idemo“, reče najzad. „Ako ne pronađu nikoga, počće da pretražuju polja.“

Iznad njihovih glava, graja je postajala sve glasnija pošto su kundaci počeli da

---

* Kasapin

probijaju vrata. Haim je prišao njenom ocu.

„Onda ćemo svi ostati i suočiti se sa njima“, rekao je smireno i podigao tešku batinu sa poda. „Naučiće da Jevreji ne umiru tako lako.“

„Idite“, reče njen otac tiho. „Dali smo ti svoju kćer za ženu. Tebi na prvom mestu mora da bude njena sigurnost, ne naša. Tvoja hrabrost je obična glupost. Jevreji su opstali hiljadama godina zato što su bežali.“

„Ali...“, pobunio se Haim.

„Idite“, zašištao je starac. „Brzo. Mi smo stari, naši životi su ionako gotovi. Vi ste mladi, vaša deca treba da imaju šansu.“

Nekoliko meseci kasnije, bih su u Americi. Međutim, proći će skoro dvadeset godina pre nego što bog Jehova popusti i dopusti joj da dobije dete.

Na kraju se pomolila za svog brata Bernarda, koji je sada bio *macher** imao svoju kompaniju u dalekoj Kaliforniji, gde je tokom cele godine leto. Pomolila se da bude zdrav i da ga ne muče Indijanci kao što je gledala u bioskopu, kada bi joj poslao propusnice.

Kada je završila sa molitvom, vratila se nazad u kuhinju. Supa je vrila na šporetu. Bogata, teška pileća aroma mogla se seći nožem. Podigla je kašiku i sagla se nad loncem. Pažljivo je uklonila masne kapi sa površine i spustila ih u teglu. Kasnije, kada se masnoća ohladi i očvrsne, mogla se mazati po hlebu ili pomešati sa iseckanim suvim mesom kako bi mu dala ukus. Dok se tako naginjala nad šporetom, čula je kako se otvaraju ulazna vrata. Prepoznala je korake.

„Ti si, Duvidele?“

„Da, mama.“

Završila je sa poslom, spustila kašiku i polako se okrenula. Kao i uvek, srce joj se ispunilo ponosom kada je ugledala sina, tako uspravnog i visokog.

„Tata je otišao u *shul*“, reče Dejvid. „Doći će kući u sedam sati.“

Nasmešila se.

„Dobro je“, reče. „Operi ruke i umij se. Večera je gotova.“

3

Kada je Dejvid skrenuo kolima u uličicu koja vodi ka Šokijevoj garaži, Nosonja mu je brzo prišao.

„Jesi li to ti, Dejvide?“

„Ko bi drugi bio?“ odvrati Dejvid sarkastično.

„Pobogu, nismo znali da li ćeš se pojaviti ili ne. Skoro je deset sati.“

„Nisam mogao da se iskradem dok stari nije otišao na spavanje“, reče Dejvid

---

* Važna osoba, krupna zverka

zaustavivši kola pored garaže.

Trenutak kasnije izašao je Šoki. Ćela mu je sijala u tami. Bio je srednje visine, imao veoma dlakave grudi i dugačke, tanke ruke koje su mu visile skoro do kolena.

„Dugo ti je trebalo da dođeš“, gundao je.

„Sada sam tu.“

Šoki nije odgovorio. Okrenuo se ka Nosonji.

„Počnite da utovarujete kante“, reče. „Neka vam on pomogne.“

Dejvid je sišao sa kola i krenuo za Šokijem u garažu. Dugačak niz metalnih kanti mutno je svetlucao pod jednom sijalicom koja je visila sa tavanice. Dejvid zastade i zviznu.

„Ovde ima četrdeset kanti.“

„Vidi, vidi, mali ume da broji“, reče Šoki.

„To je dvesta kila. Stara Besi ne može toliko da vuče.“

Šoki ga pogleda.

„Prošli put je mogla.“

„Nije“, odvrati Dejvid. „Bilo je trideset kanti. Ćak i tada sam mislio da će da mi crkne usput. Šta bi bilo da se to desilo? Ostao bih nasred puta sa mrtvim konjem i sedamsto pedeset litara alkohola u kolima. Ako bi samo moj stari saznao, to bi samo po sebi bilo dovoljno loše.“

„Samo ovaj put“, reče Šoki. „Obećao sam Dženjuariju.“

„Zašto ne iskoristiš jedan od svojih kamiona?“

„Ne mogu“, odvrati Šoki. „Federalna policija pregleda kamiona. Neće obratiti pažnju na kola za prevoz polovnih stvari.“

„Poneću dvadeset pet kanti. To je najviše što mogu.“

Šoki je zurio u njega.

„Daću ti dvadeset dolara, ovaj put“, reče. „U škripcu sam.“

Dejvid je ćutao. Dvadeset dolara je više nego što bi njegov otac ponekada zaradio za nedelju dana, a izlazi napolje sa kolima šest dana u nedelji. Po kiši i suncu, letnjoj vrelini i zimskoj hladnoći, svakoga dana osim subote, koju je otac provodio u sinagogi.

„Dvadeset pet dolara“, reče Šoki.

„Dobro. Rizikovaću.“

„Počnite da tovarite.“ Šoki je podigao po jednu kantu sa svakom rukom.

Dejvid je sedeo sam na kolima dok se stara Besi polako gegala ka centru. Zastao je na uglu da propusti kamion. Policajac je polako došetao do njega.

„Šta radiš napolju ovako kasno, Dejvi?“

Dejvid je bacio pogled ka zadnjem delu kola. Kante sa alkoholom bile su skrivene ispod cerade i prekrivene krpama.

„Ćuo sam da plaćaju dobru cenu za krpe, dole kod vodenice“, odvratio je.

„Palo mi je na pamet da raščistim kola.“

„Gde ti je otac?“

„Petak je več.“

„Oh“, odvrati policajac. Promućurno je pogledao Dejvida. „Zna li da si izašao?“

Dejvid bez reči odmahnu glavom. Policajac se nasmeja.

„Sva su deca ista.“

„Bolje da krenem, pre nego što stari primeti da me nema“, reče Dejvid.

Coknuo je jezikom i stara Besi se pokrenula. Policajac je doviknuo za njim. Dejvid je zastao i okrenuo se.

„Kaži ocu da obrati pažnju na odeću za devetogodišnjeg dečaka“, reče. „Moj Majki je već prerastao ono što smo mu prošli put kupili.“

„Hoću, gospodine Dojle“, reče Dejvid i pucnu blago uzdama. Šoki i Nosonja su već bili tamo kada se zaustavio pored platforme za istovar i utovar. Dženjuario je stajao na platformi i gledao ih dok su istovarivali.

Iznenada su se iz tame pojavili detektivi sa puškama.

„Ne mrdajte!“

Dejvid se zaledio u mestu sa kantom u rukama. Pomislio je da baci kantu i pobegne, ali stara Besi i kola će ostati. Kako bi to objasnio ocu?

„Spusti kantu, dečko“, reče jedan detektiv.

Dejvid je polako spustio kantu i okrenuo se ka njima.

„Dobro, stani uza zid.“

„Nije trebalo da pokušavaš, Džo“, obrati se detektiv Dženjuariju, kada je stigao.

Dženjuario se nasmeja. Dejvid ga pogleda. Nije delovao uznemireno zbog ovakvog ishoda događaja.

„Uđite, poručniče“, rekao je opušteno. „Siguran sam da možemo razjasniti situaciju.“

Poručnik je ušao za Dženjuarijem u zgradu. Dejvidu se činilo da su satima unutra. Međutim, izašli su deset minuta kasnije, smešeći se.

„Dobro, momci“, reče poručnik. „Izgleda da smo pogrešili. Gospodin Dženjuario mi je sve objasnio. Hajdemo.“

Detektivi su nestali isto onako brzo kao što su se i pojavili. Dejvid je otvorenih usta zurio u njih.

Nosonja je bez reči sedeo pored Dejvida na kolima dok su ih vraćali u štalu.

„Reko sam ti da je sve dogovoreno“, reče mu, kada su izašli na ulicu.

Dejvid ga pogleda. Dogovoreno ili ne, za njega je bilo previše. Nije bilo vredno dvadeset pet dolara koje je nosio u džepu.

„Ja sam završio“, reče Nosonji. „Više ovo ne radim.“

Nosonja se nasmeja.

„Uplašio si se?“

„Do vraga, naravno da sam se uplašio. Mora da postoji lakši način da se zaradi za život.“

„Ako ga pronađeš“, reče Nosonja, „obavesti me.“ Nasmejao se. „Kod Šokija u stanu su dve Kineskinje. Rekao je da možemo da ih tucamo večeras, ako želimo.“ Dejvid nije odgovorio. „Tamo će biti Sing Lu“, reče Nosonja. „Znaš, ona mala slatka plesačica što brije pičkicu.“

Dejvid je oklevao, osetivši nalet uzbuđenja.

Na velikom satu u izlogu Goldfarbove delikatesne radnje otkucao je jedan sat kada je skrenuo u svoju ulicu. Ispred vrata su bila parkirana policijska kola. U okolini se muvala grupa ljudi, vireći znatiželjno u hodnik.

Dejvida obuze strah. Nešto je krenulo naopako. Policija je došla da ga uhapsi. Na trenutak je pozeleo da se okrene i potrči u suprotnom pravcu. Ali, neka neodoljiva sila ga je vukla ka kući.

„Šta se desilo?“ upitao je čoveka koji je stajao u gomili.

„Ne znam“, odvrati čovek. Zurio je radoznalo u njega. „Čuo sam kako jedan policajac govori da je gore neko umro.“

Iznenada, Dejvid žustro poče da se probija kroz gomilu ka stanu. Dok je trčao uza stepenice ka trećem spratu, začuo je vrisak.

Njegova majka je stajala na vratima i otimala se iz stiska dva policajca.

„Haime, Haime!“

Dejvid je osetio kako mu se srce steže.

„Mama“, dozvao je. „Šta se desilo?“

Majka ga bezizražajno pogleda.

„Pozvala sam doktora, došli su policajci“, reče, zatim se okrenula i pogledala niz hodnik ka ve-ceima. „Haime, Haime!“, ponovo je vrisnula.

Dejvid je pratio njen pogled. Vrata jednog ve-cea bila su otvorena. Njegov otac je sedeo, naslonjen na zid, otvorenih očiju i usta, dok mu je pljuvačka kapala niz sedu bradu.

„Haime!“ začuo se majčin optužujući vrisak. „Rekao si mi da imaš gasove. Nisi mi rekao da izlaziš napolje da bi umro.“

4

„Zar je moja krivica što mu je otac preminuo pre nego što je završio školu?“, reče ujka Berni razjareno. „Neka se zaposli i ide u večernju školu, ako to već toliko želi.“

Dejvid je sedeo na ivici stolice i gledao majku. Nije progovarao.

„Ne tražim milostinju, Berni“, odvratila je. „Dejvidu treba posao. Samo to tražim.“

Norman se okrenuo i sumnjičavo odmerio svog sestrića.

„Verovatno želiš posao potpredsednika moje kompanije, a?“

Dejvid besno ustade.

„Izlazim, mama“, reče. „Istina je sve što ljudi pričaju o njemu.“

„Pričaju o meni?“ urlao je njegov ujak. „Šta pričaju o meni?“

Dejvid ga pogleda.

„Pričali su mi o tebi, kada sam otišao do sinagoge da izgovorim *Yiskor** za oca. Rekli su da nisi došao na sahranu zato što si se plašio da će ti neko tražiti par penija.“

„Zar sam mogao iz Kalifornije da dođem za jedan dan?“, vikao je Norman. „Nemam krila.“

Krenuo je ka vratima.

„Sačekaj, Dejvide“, tiho je rekla njegova majka. Okrenula se ka svom bratu. „Kada ti je pre rata bilo potrebno pet stotina dolara da pokreneš posao, ko ti je dao novac?“ Sačekala je par trenutaka pa sama odgovorila. „Tvoj jadni zet *schnorret***, Haim, starinar. On ti je dao novac, a ti si mu dao parče papira. Još imam taj papir, ali novac nikada nisi vratio?“

„Papir?“, reče Berni. „Kakav papir?“

„Još ga čuvam“, reče ona. „U kutiji u koju ga je Haim stavio one noći kada ti je dao novac.“

„Daj da vidim.“ Bernijev pogled je pratio preko sobe. Počeo je da se priseća. To je potvrda kojom obećava svom zetu pet procenata akcija kompanije Norman kada otkupi staru kompaniju *Dajmondfilm*. Zaboravio je na to. Ali, pametan advokat bi iz toga mogao da izvuče dosta novca.

Njegova sestra se vratila u sobu i predala mu izbleđeli, žuti papir. Međutim, datum je bio ispisan jasno i razgovetno. Sedmi septembar 1912. godine. Pre četrnaest godina. Kako vreme leti. Pogledao je sestru.

„Zapošljavanje rođaka je protiv moje politike“, reče. „To je loše za imidž kompanije.“

„Ko će znati da ti je sestrić?“ reče Ester. „Osim toga, ko će za tebe obaviti bolji posao od sopstvene krvi i mesa?“

Zurio je u nju na trenutak, a potom ustao.

„Dobro, učiniću to. Činim to protiv svoje volje, ali možda si u pravu. Krv nije voda. Imamo skladište u Četrdeset trećoj ulici, blizu reke. Oni će ga zaposliti.“

---

* Jezkor - početne reči liturgijskog teksta kojim se zaziva božanska milost nad preminulim članom porodice.

** Prosjak.

„Hvala ti, ujka Berni“, reče Dejvid zahvalno.

„Ali, upozoravam te, ni reči o tome kako sam ti ja ujak. Jedna reč i otpušten si.“

„Neću ništa reći, ujka Berni.“

Norman je krenuo ka vratima. Pre nego što je izašao, okrenuo se sa papirom u ruci. Savio ga je i stavio u džep.

„Ovo nosim sa sobom“, rekao je sestri. „Kada se vratim u kancelariju, poslaću ti ček na pet stotina dolara sa kamatom od tri posto za četrnaest godina.“

Preko lica njegove sestre prelete zabrinut izraz.

„Jesi li siguran da možeš sebi to da priuštiš, Berni?“, upitala je brzo. „Nema žurbe. Snaći ćemo se ako Dejvid bude radio.“

„To je nebitno“, reče Norman velikodušno. „Niko ne sme da kaže da Berni Norman ne drži reč.“

Dole pored reke Hadson, prljava, siva zgrada fabrike koja više nije bila u upotrebi, pretvorena je u skladišni prostor. Postojala su dva velika teretna lifta u zadnjem delu i tri mala putnička, blizu ulaza. Bili su jedva dovoljni da prime gomilu radnika koja se slivala u njih svakog jutra u osam sati i izlazila u šest po podne.

Zgradu je delilo pet zakupaca. Prizemlje je zakupila kompanija koja prodaje delove za automobile; prvi sprat proizvođač kozmetike; na trećem se nalazila fabrika za umnožavanje gramofonskih ploča čiji je vlasnik bila mala izdavačka kuća; na četvrtom spratu, fabrika kompanije Henri Frans, najvećeg svetskog proizvođača kontraceptivnih sredstava i kondoma po pristupačnoj ceni. Peti i šesti sprat je pripadao filmskoj kompaniji Norman.

Dejvid je stigao rano. Izašao je iz lifta na šestom spratu i polako krenuo niz širok prolaz između redova čeličnih i drvenih polica. Na kraju, blizu zadnjih prozora, nalazilo se nekoliko spojenih stolova.

„Zdravo, ima li koga?“, uzviknuo je Dejvid. Glas mu je jezivo odjekivao kroz prostoriju nalik pećini. Iznad jednog stola je visio sat. Bilo je sedam i trideset.

Otvoriše se vrata teretnog lifta. Sedokosi čovek proturi glavu napolje i zagleda se u Dejvida.

„Učinilo mi se da čujem nekoga“, reče.

Dejvid je krenuo ka njemu.

„Trebalo da se vidim sa poslovođom zbog posla.“

„Oh, znači ti si taj?“

Dejvid je bio zbunjen.

„Kako to mislite?“

„Novi radnik“, odvrati lift operater. „Sestrić starog Normana.“

Dejvid nije odgovorio. Bio je suviše iznenađen. Operater se spremao da

zatvori vrata.

„Niko još nije došao. Ne dolaze pre osam sati.“

Čelična vrata se zatvoriše i lift krčkajući nestade sa vidika. Dejvid se zamišljeno okrenuo. Ujka Berni mu je rekao da ništa ne govori. Ništa nije ni rekao. Ali, svi su već znali. Pitao se da li ujak zna da oni znaju. Krenuo je nazad ka stolovima.

Iznenada je zastao ispred velikog postera. Bleštavim crvenim slovima je pisalo *Vilma Banki i Rod Larok*. Gospođica Benki je ležala na sofi, haljina joj se podigla visoko iznad kolena. Iza nje je stajao gospodin Larok, tamnokos i zgodan po aktuelnoj „valentino“ modi, i zurio u nju vatrenim pogledom.

Dejvid je proučavao poster. Neko iz skladišta je dodao detalj. Mlečnobeli kondom zakačen je ekserom za pantalone filmske zvezde. Pored je čitkim crnim slovima pisalo: *Poklon od Hernija Fransa*.

Dejvid se iskezio i počeo da šeta niz prolaz. Pregledao je čelične kutije. U njima su bili poster, programi prikazivanja i police za izlaganje, za različite filmove. Dejvid ih je sve pregledao. Neverovatno je koliko su ličili jedan na drugi. Izgleda da je umetnik samo menjao imena zvezda i naziv filma.

Čuo je da staje putnički lift, a zatim i zvuk koraka niz prolaz. Okrenuo se i sačekao.

Visok, mršav čovek zlatne kose i zabrinutog izraza na licu skrenuo je iza ugla pored stolova za pakovanje. Zastao je i bez reči osmotrio Dejvida.

„Ja sam Dejvid Vulf. Treba da se javim poslovođi zbog posla.“

„Ja sam poslovođa“, reče čovek. Okrenuo se i prišao jednom od stolova. „Zovem se Vagner. Džek Vagner.“

Dejvid ispruži ruku.

„Drago mi je, gospodine Vagnere.“

Čovek pogleda ispruženu ruku. Neodlučno se rukovao sa njim.

„Ti si Normanov sestrić“, izgovorio je optužujućim tonom.

Dejvid je iznenada shvatio da je Vagner nervozan, nervozniji nego on sam. Pitao se zašto. Nije mu bilo logično da je čovek uznemiren zbog toga što je on u srodstvu sa ujka Bernijem. Ali, odlučio je da ne govori o tome, iako su po svoj prilici svi znali za to.

„Niko osim mene to ne bi trebalo da zna“, reče Vagner. „Sedi ovde.“ pokazao je stolicu pored stola, zatim izvadio parče papira i pružio ga Dejvidu. „Ispuni ovaj formular. U jednu kolonu treba da upišeš imena svojih rođaka koji rade u kompaniji. Ostavi to mesto prazno.“

„Da, gospodine.“

Vagner je ustao i odšetao. Dejvid je počeo da popunjava formular. Iza sebe je čuo kako se otvaraju vrata putničkog lifta. Izašlo je nekoliko ljudi. Svi su ga krišom osmotrili dok su prilazili svojim stolovima i počinjali da pakuju opremu. Dejvid se

vratio popunjavanju formulara.

U osam sati se oglasilo zvono. Zgradu je ispunilo brujanje aktivnosti. Radni dan je započeo.

Kada se Vagner vratio, Dejvid mu dodade formular. Vagner ga nemarno pregleda.

„Dobro je“, reče neodređeno i spustivši ga na sto, ponovo ode nekud.

Dejvid ga je posmatrao dok razgovara sa čovekom kod prvog stola za pakovanje. Okrenuli su mu leđa. Dejvid je bio siguran da razgovaraju o njemu. Unervozio se i zapalio cigaretu. Vagner ga pogleda. Zabrinutost na njegovom licu postade izraženija.

„Ovde je zabranjeno pušenje“, doviknuo je Dejvidu. „Zar ne vidiš znak?“

„Oh, žao mi je“, odvrati Dejvid, potraživši pogledom pepeljaru. Nije ih bilo. Iznenada je shvatio da su svi prestali da rade i da ga posmatraju. Na čelu je osenio kapljice znoja.

„Možeš da pušiš u klozetu“, reče mu Vagner, pokazujući ka zadnjem delu skladišta. Dejvid je koračao niz prolaz dok nije stigao do toaleta. Odjednom je osenio potrebu da se olakša i prišao pisoaru.

Vrata se iza njega otvoriše. Osetio je kako neki čovek staje pored njega.

Dejvid ga osmotri. Čovek se iskezi, pokazujući usta puna zlatnih zuba.

„Ti si sin Haima Vulfa“, reče na jidišu.

Dejvid klimnu.

„Ja sam Šerif. Jicak Margolis. Iz Društva Prušnicer u kojem je bio i tvoj otac.“

Nije ni čudo što se vest tako brzo proširila.

„Radiš ovde?“ upitao je Dejvid zainteresovano.

„Naravno. Zar sam došao ovako daleko od kuće samo da pišam?“ Zatim je prošaputao tihim glasom. „Mislim da je tvoj ujak pametno postupio što te ovde zaposlio.“

„Pametno?“

Šerif klimnu ćelavom glavom.

„Pametno“, ponovio je istim nameštenim šapatom. „Sada imaju zbog čega da brinu. Predugo su se izvlačili nekažnjeno za ubistvo. Samo treba da pogledaš karte.“

„Karte?“, ponovio je Dejvid.

„Da, karte za otpremanje. Dnevno pakujem tri puta više nego što oni zapakuju za nedelju dana. Ja ne moram da brinem. Ali, besposličari neka se zabrinu za svoj posao.“

Dejvid je konačno shvatio. Ljudi su ga se plašili, brinuli su za svoje zaposlenje.

„Ne moraju da brinu“, izlete mu. „Nisam došao da ih otpuštam.“

„Nisi?“ upita Margolis začuđeno.

„Ne. Ovde sam zato što je meni potreban posao.“

Šerifovim licem prelete razočaran izraz. Iznenada ga je prepređeno pogledao.

„Pametno“, reče. „Pametno dečko. Naravno da nisi došao nikoga da otpustiš. Reći ću im.“ Krenuo je ka izlazu. Na vratima je zastao i pogledao Dejvida. „Podsećaš me na svog ujaka“, reče. „Matori kenjator je uvek vodio posao tako da se ne zna ko pije, a ko plaća.“

Vrata se zatvoriše za njim, a Dejvid je bacio cigaretu u pisoar. Bio je na pola puta nazad kada je naleteo na Vagnera.

„Znaš li da upravljaš viljuškarom?“

„Onim kojim se podiže teret?“

Poslovođa je klimnuo.

„Baš na taj mislim.“

„Naravno“, odvratio je Dejvid.

Vagnerov napeti izraz je na trenutak popustio.

„Dobro“, reče. „Stigla nam je pošiljka od pet stotina hiljada najavnih letaka. Dole su na platformi. Donesi ih gore.“

5

Lift je stao na prizemlju. Teška vrata se otvoriše ka prometnoj platformi za istovar. Nekoliko kamiona bilo je postavljeno uz platformu, ljudi su trčali napred-nazad, istovarujući i utovarujući. Duž zadnjeg zida bili su poredani kartoni i materijal.

Dejvid se okrenuo ka lift operateru.

„Šta treba da odnesem gore?“

Čovek slegnu ramenima.

„Pitaj šefa platforme. Ja samo upravljam liftom.“

„Ko je šef platforme?“

Lift operater pokaza ka zdepastom čoveku u potkošulji. Gusta, crna dlaka rasula mu se po grudima i razbarušeno izvirivala ispod miške. Imao je grube crte lica i crvenu kožu teškog alkoholičara. Dejvid mu je prišao.

„Šta a očeš?“, upitao je.

„Gospodin Vagner me poslao da pokupim najavne letke.“

Šef platforme žmirnu ka njemu.

„Vagner, a? A gde je Sem?“

Dejvid je zurio u njega.

„Sem?“

„Sem, službenik na prijemu, glupane.“

„Otkud znam, do đavola?“, brecnu se Dejvid. Počeo je da se nervira.

Šef platforme pogleda preko njegove glave ka lift operateru.

„Nisu valjda otpustili Sema kako bi ovaj kreten dobio posao?", izdrao se.

„Jok. Vido sam ga gore. Radi za stolom za pakovanje."

Šef platforme se okrenuo ka Dejvidu.

„Eno ih", pokazao je. „pored zida."

Najavni leci bili su nagomilani na drvenim stalcima, u svežnjevima po hiljadu komada. Bilo je četiri stalka sa po dvadeset pet svežnjeva na svakoj. Dejvid je dovezao viljuškar do jednog i postavio krake ispod. Naslonio se svom težinom na ručke. Ali, njegovih sto trideset kilograma nije bilo dovoljno da podigne stalak sa poda.

Dejvid se okrenu. Šef platforme se kezio.

„Zar ne možete da mi pomognete?"

Čovek se nasmeja.

„Moram da radim svoj posao", reče podrugljivo. „Reci starom Normanu da nije trebalo da zaposli dečaka da radi muški posao."

Dejvid je odjednom postao svestan tišine koja je nastala na platformi. Pogledao je unaokolo. Lift operater se zlobno smeškao, čak su se i vozači kamiona kezili. Razbesneo se i shvatio da mu lice crveni. Svi su se udružili protiv njega. Samo su čekali da vlasnikov sestrić padne na dupe. Odsutno je izvukao cigaretu iz džepa i krenuo da je zapali.

„Na platformi nije dozvoljeno pušenje", reče šef. „Sidi na ulicu, ako želiš da pušiš."

Dejvid ga pogleda na trenutak, a zatim bez reči odšeta niz rampu na ulicu. Iza sebe je začuo salve smeha.

„Pokazali smo malom jevrejskom kopiletu gde mu je mesto!"

Obišao je zgradu i zapalio cigaretu. Pitao se da li su se zaista svi udružili protiv njega. Čak ni poslovođa Vagner nije bio srećan što ga vidi. Sigurno ga je poslao dole, znajući da ne može da podigne pun viljuškar.

Pogledao je niz ulicu. Preko puta se nalazila garaža. To mu je dalo ideju.

Dao je pedeset centi mehaničaru i vratio se do platforme sa hidrauličnom dizalicom koju u garaži koriste za kamione. Nastupila je tišina kada je smestio dizalicu pod drveni stalak. Brzo je napumpao ručku i stalak se podigao uvis. Za manje od pet minuta, Dejvid je smestio četiri stalka u lift.

„Dobro", obratio se operateru. „Hajdemo gore." Smešio se dok su se vrata zatvarala ispred namrštenog šefa platforme.

Kada su se vrata lifta otvorila, ljudi su podigli pogled sa stolova za pakovanje.

„Sačekaj malo", obratio se lift operateru. „Idem da pitam Vagnera gde da stavim najave."

Krenuo je niz prolaz ka poslovođinom praznom stolu. Okrenuo se i video da ga ljudi gledaju.

„Gde je Vagner?"

Na trenutak su nelagodno posmatrali jedni druge. Najzad mu je Šerif odgovorio:

„Eno ga, puši u klozetu.“

Dejvid mu se zahvalio i otišao do toaleta. Sa cigaretom u rukama, poslovođa je pričao sa nekim čovekom. Dejvid mu je prišao od pozadi.

„Gospodine Vagnere?“

Vagner poskoči. Okrenuo se sa čudnim izrazom na licu.

„Šta je bilo, Dejvide?“, besno je upitao. „Zar ne možeš da doneseš letke?“

Dejvid je zurio u njega. Poslovođa očigledno učestvuje u zaveri. Svi su se udružili protiv njega. Gorko se nasmejao sam sebi. A ujka Berni je rekao da će njihova rođачka veza biti tajna.

„Pa“ reče poslovođa iznervirano, „ako nisi u stanju to da izvedeš, reci...“

„Doneo sam ih, kažite mi gde da ih stavim.“

„Već si ih doneo?“, reče Vagner. Glas mu postade za nijansu nesigurniji nego malopre.

„Da, gospodine.“

Vagner je ubacio cigaretu u pisoar.

„Dobro“, reče sa blago zbunjenim izrazom na licu. „Ondesi ih do prolaza broj pet. Pokazaću ti u koje kutije da ih staviš.“

Bilo je skoro deset i trideset kada je Dejvid konačno ispraznio stalke i napunio kutije. Stavio je poslednji paket najava na mesto i ispravio se. Osetio je kako mu znoj klizi niz košulju i pogledao se. Čista bela košulja koju ga je majka naterala da obuče bila je siva od prašine. Obrisao je čelo rukavom i prišao poslovođinom stolu.

„Šta sada da radim?“

„Da li je bilo tačno pet stotina svežnjeva?“, upita poslovođa.

Dejvid je klimnuo. Poslovođa mu predade papir.

„Potpiši priznanicu.“

Dejvid pogleda papir dok je uzimao olovku. Bio je to račun za najavne letke:

„500 najavnih plakata x \$1.00 M = \$500.00“

Skup papir, pomislio je dok je upisivao svoje inicijale na dnu.

Zvonio je telefon i poslovođa je podigao slušalicu.

„Skladište.“

Dejvid je čuo kako sa druge strane žice pucketala glas, mada nije mogao da razume reči. Vagner je klimao glavom.

„Da, gospodine Bonde. Upravo su stigle.“ Vagner pogleda Dejvida. „Donesi mi jedan letak“, reče poklopivši slušalicu rukom.

Dejvid je klimnuo i otrčao niz prolaz. Izvukao je jedan najavni letak i odneo ga poslovođi. Vagner mu ga ote iz ruke i pogleda.

„Ne, gospodine Bonde. Jednobojni su.“

Glas sa druge strane žice se pretvorio u vrisak. Vagner je delovao nelagodno, i

ubrzo je polako spustio slušalicu.

„To je bio gospodin Bond iz odeljenja za nabavku." Dejvid je klimnuo bez reči. Vagner nelagodno pročisti grlo. „Najave koje su nam upravo stigle trebalo je da budu urađene u dve boje.“

Dejvid pogleda crnobeli letak. Nije razumeo oko čega se toliko uzbuđuju. Najzad, to je ionako nešto što se baca. Kakve veze ima da li su u pitanju jedna ili dve boje?

„Gospodin Bond je rekao da ih bacimo. "

Dejvid ga iznenađeno pogleda.

„Da ih bacimo?"

Vagner klimnu i ustade.

„Izvadi ih iz kutija i snesi dole", reče. „Taj prostor nam je potreban pošto će novi leci stići po podne."

Dejvid slegnu ramenima. Čudan posao. Stvari se bacaju pre nego što su plaćene. Ali to nije njegova briga.

„Odmah ću se baciti na posao."

Bilo je dvanaest i trideset kada je izašao na platformu gurajući prvi stalak sa lecima.

„Hej, gde ćeš sa tim?", uzviknu šef platforme.

„U đubre."

Šef platforme je prišao i pogledao u lift.

„Đubre, a!", upita. „Sve to?"

Dejvid je klimnuo.

„Gde da ga stavim?"

„Nigde", reče šef. „Nosi to nazad gore i reci Vagneru da ispljune pet dolara ako želi da se oslobodimo ovog đubreta."

Dejvid je ponovo osetio nalet besa.

Vagner je bio za stolom kada se Dejvid vratio.

„Šef platforme traži pet dolara da bi se oslobodio đubreta."

„Oh, naravno", reče Vagner. „Zaboravio sam." Izvadio je metalnu kutiju iz stola i otvorio je. Pružio mu je novčanicu od pet dolara.

Dejvid je zurio u novac.

„Stvarno ćeš mu platiti?" upitao je u neverici. Vagner je klimnuo. „Ali to je dobar papir", reče Dejvid. „Moj otac bi ga prevezio čitav dan ako treba. Pedeset kila вреди bar deset centi. Na bilo kojem otpadu bi za to dobili pedeset dolara."

„Nemamo vremena da se bavimo time. Evo, daj mu pet dolara i zaboravi na to."

Dejvid je zurio u njega. U ovom poslu ništa nije imalo smisla. Bacaju papir vredan pet stotina dolara pre nego što su ga platili, bez da nadoknade od bar pedeset dolara. Radije će platiti još pet dolara da ga se oslobode.

Ako ovako vodi posao, njegov ujak nije onoliko pametan kao što se priča. Verovatno samo ima sreće. Jer da nije sreća u pitanju, njegov otac bi bio milioner. Duboko je udahnuo.

„Imam li pravo na sat vremena za ručak, gospodine Vagnere?“

Poslovođa je klimnuo.

„Naravno. Svi imamo pauzu od sat vremena za ručak.“

„Da li je u redu da sada odem na ručak?“

„Možeš otići čim se pobrineš za letke.“

„Ako je vama svejedno“, reče Dejvid. „Pobrinuću se za njih tokom pauze za ručak“

„U redu je, ali ne moraš to da radiš. Imaš ceo sat.“

Dejvid pogleda telefon.

„Mogu li da telefoniram?“

Vagner klimnu. Dejvid je nazvao Nosonju iz Šokijeve garaže.

„Koliko ti je potrebno vremena da stigneš ovamo kamionom?“, upitao je objasnivši u čemu je stvar.

„Dvadeset minuta, Dejvi“, reče Nosonja. Nakon par trenutaka tišine je dodao: „Šoki kaže da će ti naplatiti samo deset dolara za korišćenje kamiona.“

„Reci mu da je dogovoreno“, odvrati Dejvid žustro. „Ponesi par boksera. Možda će nam zatrebati.“

„Važi, Dejvi“, reče Nosonja.

„Dobro, biću ispred.“

Vagner ga zabrinuto pogleda dok je spuštao slušalicu.

„Ne želim probleme“, reče nervozno.

Dejvid je zurio u njega. Ako su ga se već toliko plašili da mu ne dozvoljavaju da radi svoj posao, odlučio je da im da pravi razlog za strah.

„Saznaćete šta su problemi, gospodine Vagnere, ako ujka Berni sazna da plaćate pet dolara kako biste izgubili pedeset.“

Poslovođa je naprasno prebledelo. Majušne kapljice znoja orosiše mu čelo.

„Ja ne određujem pravila“, brzo je izgovorio. „Samo radim ono što mi kažu ovi iz nabavke.“

„Onda ne morate da brinete.“

Vagner je vratio novčanicu od pet dolara u metalnu kutiju, vratio je u sto i zaključao fioku. Ustao je.

„Mislim da ću i ja sada otići na ručak“, reče.

Dejvid je seo na poslovođinu stolicu i zapalio cigaretu, ignorišući znak za zabranu pušenja. Ljudi za stolovima za pakovanje su ga posmatrali. Posmatrao je i on njih bez reči. Nakon par minuta su počeli da odlaze, jedan po jedan, navodno na ručak. Uskoro je ostao sam sa Šerifom.

Starac ga pogleda preko paketa koji je zavezivao.

„Veruj mi na reč“, obrati mu se. „Ne vredi da pogineš zbog toga. Onaj Toni dole, on je kozak. Kaži ujaku da ti da drugi posao.“

„Kako to da izvedem, stari?“, upita Dejvid. „Bilo je dovoljno teško nagovoriti ga da mi da ovaj. Ne mogu da trčim kod njega na prvi znak nevolje. Onda bolje da odmah odustanem od svega.“

Starac mu priđe.

„Znaš li gde su otišli?“, upitao je kreštavim glasom. „Gde su svi otišli? Nisu otišli na ručak. Otišli su na ulicu. Čekaju da vide kako će te Toni ubiti.“

Zamišljeno je uvlačio dim u pluća.

„Zašto mu je tih pet dolara toliko važno?“

„Od svakog zakupca dobija mito. Ne sme da dozvoli da ti ovo prođe. Onda će izgubiti i ostale.“

„Znači da je *shmuck*“, reče Dejvid, iznenada besan. „Samo sam želeo da radim svoj posao. Ništa se ne bi desilo, mogao je da nastavi sa svojom malom učenom.“

Dejvid je ustao na noge, bacio cigaretu na pod i zgnječio je petom. Osetio je gorak ukus u ustima. Cela stvar je krajnje glupa. Nije pametniji od ostalih, upao je u zamku koju su mu postavili. Sada nije mogao da se povuče, čak i kada bi to želeo. Niti je smeo sebi da dozvoli da izgubi bitku u prizemlju. Tada bi njegov ujak zasigurno čuo za to i izgubio bi posao. Nosonja ga je čekao.

„Gde je kamion?“, upita Dejvid.

„Preko puta. Doneo sam boksera. Hoćeš običan ili nazubljen?“

„Nazubljen.“

Nosonja je izvadio ruku iz džepa. Dejvid je uzeo teško metalno oružje. Osmotrio ga je. Okrugli šiljci su zlokobno sijali na suncu. Zatim ga je spustio u džep.

„Kako ćemo da se pobrinemo za njega?“ upita Nosonja. „Kineskim stilom?“

To je bio uobičajeni trik u Kineskoj četvrti. Jedan čovek krene od napred, jedan otpozadi. Žrtva krene na čoveka pred sobom, a dobije udarac otpozadi. U devet od deset slučajeva, nije ni svestan šta mu se desilo. Dejvid odmahnu glavom.

„Ne“, reče. „Da bi imalo svrhe, za ovo moram sam da se pobrinem.“

„Ubiće te“, reče Nosonja. „Ima dvadeset pet kila više od tebe.“

„Ako se uvalim u sranje, spasavaj me.“

„Uvalićeš se u sranje“, reče Nosonja suvo, „Biće prekasno da bilo šta učinim, osim da te sahranim.“

Dejvid ga pogleda i iskezi se.

„U tom slučaju, pošalji račun ujka Berniju. Sve ovo je njegova ideja. Hajdemo.“

6

Svi su bili tu. Šerif je bio u pravu. Cela zgrada je znala šta će se desiti. Čak i devojke iz kozmetičke kompanije i Henri Fransa.

Bilo je vruće, Dejvid je osećao kako mu znoj natapa odeću. Na platformi je bilo bučno ljudi su razgovarali, pretvarali se da jedu sendviče ili ručak koji su poneli od kuće. Sada je bilo gotovo sa pretvaranjem, i razgovor i ručak su zaboravljeni. Talas tišine se skotrljao preko njega. Osetio je njihove zainteresovane, nepristrasne poglede. Nemarno je pogledao unaokolo po gomili. Prepoznao je nekoliko ljudi koji rade za stolovima *za* pakovanje.

Odjednom je osetio mučninu. Ovo je ludilo. On nije heroj. U čemu je svrha? Zašto je ovaj posao tako bitan da bi zbog njega poginuo? Tada je ugledao šefa platforme i zaboravio na pitanja. Nije mogao da odustane.

Još jedna džungla na asfaltu najpre ulice Ist Sajda i smetlišta duž reke, a sada skladište u Četrdeset trećoj ulici. Svaki deo grada imao je svog malog kralja spremnog da se bori kako bi zadržao svoje malo kraljevstvo zato što neko uvek želi da im ga oduzme.

Dejvid je shvatio nešto što mu je donelo nalet snage i moći. Svet tako funkcioniše. Čak je i njegov ujak kralj na svoj način. Pitao se koliko često ujka Berni provodi besane noći brinući zbog onih koji ugrožavaju njegovo kraljevstvo.

Kraljevi žive u strahu mnogo više od običnih ljudi. Imaju mnogo više da izgube. Duboko u sebi oni znaju da će jednoga dana svemu doći kraj.

Najzad, i kraljevi su ljudi. Njihova snaga se s vremenom smanjuje, i nisu više sposobni da razmišljaju tako brzo. Kralj mora da umre, neko mora da ga nasledi. Tako će biti i sa šefom platforme i sa ujka Bernijem. Jednoga dana sve ovo će biti njegovo, zato što je mlad.

„Dovezi kamion“, izgovorio je uglom usana.

Nosonja je otišao do rampe i prešao preko puta, gde je parkirao kamion. Dejvid se okrenuo i gurnuo veliku dizalicu do najbližeg drvenog stalka. Pumpao je ručku dok se stalak nije podigao sa poda. Prišao je ivici platforme baš kada je Nosonja zaustavio kamion.

Sišao je sa vozačkog mesta.

„Da li ti je potrebna pomoć, Dejvi?“

„Snaći ću se“, odvrati Dejvid. Gurnuo je punu dizalicu na spuštenu platformu kamiona i povukao ručku za otpuštanje. Drveni stalak se sručio na pod kamiona. Bacio je pogled ka šefu platforme dok je išao ka sledećem stalku. Čovek se nije micao.

Dejvid oseti slabašnu nadu. Možda nije bio u pravu, možda su svi grešili. Otkotrljao je poslednji stalak na kamion i povukao ručku za otpuštanje. Ipak neće

biti tuče.

Čuo je tihih uzdah ljudi na platformi dok je okretao dizalicu kako bi je odgurao sa kamiona. Podigao je pogled. Pred njim je stajao šef platforme, preprečivši mu put. Dejvid je nastavio da gura dizalicu ka njemu. Dok se približavao, šef je stao nogom na dizalicu i bez reči posmatrao Dejvida. Dejvid osmotri njegovo stopalo. Čizma za rad, debelog đona i ojačanog prednjeg dela, čvrsto je stajala na prednjem delu dizalice.

Dejvid je pogledao čoveka i pokušao da gurne dizalicu na platformu za utovar. Šef platforme je brzo pomerio nogu. Ručka dizalice se otrgla iz Dejvidovog stiska i dizalica se zanela u stranu. Prednji deo se prevali preko ivice kamiona. Točkovi su se divlje okretali u praznom prostoru između platforme i kamiona. Uznemiren uzdah se razlegao kroz gomilu.

Šef platforme progovori bezizražajnim glasom.

„Koštaće te pet dolara da siđeš sa tog kamona, Ješo“, reče. „Ako nemaš novac, bolje da ostaneš tamo!“

Dejvid je zavukao ruku u džep. Metal je bio ledeno hladan dok je navlačio oružje na prste.

„Imam nešto za tebe“, rekao je tiho, dok je prilazio čoveku sa rukom u džepu.

„Znači opametio si se, dečko“, reče šef, osmotrivši gomilu. U tom trenutku, Dejvid ga je udario. Osetio je bol u ruci kada se bokser zabio u lice šefa platforme. Čoveku se iz grla oteo vrisak bola, dok su mu metalni šiljci cepali obraz poput prezrele dinje.

Okrenuo se i divlje zamahnuo ka Dejvidu. Udarac ga je zahvatio po strani glave, zalepivši ga za kamion. Dejvid je osetio kako mu čelo otiče. Ovo će morati da bude brza borba ili će ga čovek ubiti. Protresao je glavu da bi je razbistrio i podigao pogled. Šef platforme je ponovo krenuo na njega. Nogama se oslonio o kamion i zamahnuo ka čovekovom licu.

Udarac nije stigao do mete. Šef ga je uhvatio za podignutu ruku i okrenuo ka ivici platforme. Dejvid je ponovo zamahnuo ka njemu. Zakoračio je u stranu i izbegao udarac, ali se sapleo i pao sa platforme na zemlju.

Dejvid je pritisnuo hidrauličnu dizalicu i pogledao ga. Podizao se na ruke i kolena. Podigao je pogled ka Dejvidu. Krv mu se slivala sa lica, a usne bile divljački povučene iza zuba.

„Ubiću te zbog ovoga, jevrejsko kopile!“

Dejvid ga pogleda. Čovek se podigao na jedno koleno.

„Vi ste ovo započeli, gospodine“, reče Dejvid kada je obuhvatio ručke dizalice.

Šef platforme je ispustio vrisak kada se teška dizalica skršila na njega. Zatim je tiho legao, licem okrenut zemlji i opkoračen dizalicom, kao da ga je napalo neko drevno čudovište.

Dejvid se polako uspravio, teško dišući. Osmotrio je gomilu. Već su počeli da se razilaze, bleđi i uplašeni. Nosonja se popeo na kamion. Spustio je pogled ka šefu platforme.

„Misliš da je otegao papke?”

Dejvid sleže ramenima. Stavio je bokser u džep svog prijatelja.

„Bolje da odvezeš kamion.”

Nosonja je klimnuo i seo za volan. Dejvid je zakoračio na platformu. Kamion je izašao na ulicu dok je Vagner prilazio sa policajcem. Policajac pogleda Dejvida.

„Šta se desilo?”

„Nesrećan slučaj”, odvrati Dejvid.

Policajac pogleda šefa platforme.

„Pozovite hitnu pomoć”, reče brzo. „Neka mi neko pomogne da skinem ovo sa njega.”

Dejvid se okrenuo i ušao u teretni lift. Čuo je sirenu ambulantičkih kola dok se umivao u toaletu. Iza njega se otvoriše vrata, pa se okrenuo.

Tamo je stajao Šerif sa peškirom u rukama.

„Pomislio sam da će ti zatrebati.”

„Hvala.” Dejvid je uzeo peškir, natopio ga toplom vodom i prislonio svom licu. Toplota mu je ublažavala bol. Zatvorio je oči. Sirena se udaljavala.

„Jesi li dobro?” upita ga starac.

„Dobro sam”, odvrati Dejvid.

Čuo njegove korake i vrata kako se zatvaraju. Zatim je sklonio peškir sa lica. Zurio je u svoj odraz u ogledalu. Osim male čvoruge na slepoočnici, izgledao je dobro. Umio se hladnom vodom i obrisao lice. Izašao je, obesivši mokar peškir preko ivice lavaboja.

Pored stepeništa je stajala devojka u plavoj radnoj bluzi. Na džepu je pisalo Henri Frans. Zastao je i pogledao je. Delovala mu je poznato. Verovatno je u pitanju jedna od devojaka koje je video dole.

Smelo mu se nasmešila, otkrivajući ne preterano lepe zube.

„Da li je istina da si sestrić starog Normana?” Klimnuo je. „Fred Džons, koji radi u vašoj laboratoriji za razvijanje fotografija, kaže da treba da glumim u filmovima. Pozirala sam mu.”

„Stvarno?”

„Hoćeš da vidiš fotografije?”, upita. „Imam ih ovde.”

„Naravno.”

Nasmešila se i izvadila slike iz džepa. Uzeo ih je i pregledao. Ko god da je taj Fredi, znao je kako se fotografije. Izgledala je mnogo bolje bez osmeha. I bez odeće.

„Sviđaju li ti se?”

„Aha.”

„Možeš da ih zadržiš“, reče ona.

„Hvala.“

„Ako budeš imao prilike, pokaži ih svom ujaku“, brzo je dodala. „Mnoge devojke tako dođu do prve uloge.“

Klimnuo je.

„Videla sam šta se dole desilo. Bilo je vreme da Toni dobije po nosu.“

„Nije ti se dopadao?“

„Nikome se nije dopadao“, odvrati ona. „Ali, svi su ga se plašili. Policajac me pitao šta se desilo. Rekla sam da je u pitanju bio nesrećan slučaj, da je dizalica pala na njega.“ Pogledao je u oči. Sijale su. „Ti mi se dopadaš“, reče. „Simpatičan si.“ Izvadila je nešto iz džepa i pružila mu. Delovalo je poput pakovanja aspirina, međutim, pisalo je: *Henry France De Luxe*. „Sa njima ne moraš da brineš“, reče. „To nam je najbolji proizvod. Tako su tanki da kroz njih možeš čitati novine. Lično ih kontrolišem i motam.“

„Hvala.“

„Moram da se vratim na posao“, reče. Krenula je ka stepeništu. „Vidimo se.“

„Vidimo se.“ Pogledao je malu kutiju u ruci i otvorio je. Bila je u pravu. Kroz njih se moglo čitati. Na dnu se nalazilo parče papira. Crnim slovima je pisalo ime Beti i broj telefona.

Vagner je sedeo za stolom kada je Dejvid prošao.

„Imao si dosta sreće“, reče. „Doktor je rekao da Toni ima potres mozga i nekoliko slomljenih rebara. Imaće dvanaest kopči na obrazu.“

„On je imao sreće“, odvrati Dejvid. „To je bio nesrećan slučaj.“

Nadzornik je oborio pogled pred njim.

„Ovi iz garaže preko puta traže deset dolara da poprave dizalicu.“

„Sutra ću im dati novac.“

„Ne moraš“, odvrati Vagner žustro. „Već sam im platio.“

„Hvala.“

Poslovođa podiže pogled sa stola. Iskreno je pogledao Dejvida u oči.

„Voleo bih da se pretvaramo kao da se ovo jutro nikada nije dogodilo“, izgovorio je tihim glasom. „Želim da počnemo iznova.“

Dejvid je zurio u njega par trenutaka. Zatim se nasmešio i ispružio ruku.

„Zovem se Dejvid Vulf“, reče. „Treba da se javim poslovođi zbog posla.“

Poslovođa pogleda Dejvidov ispruženi dlan i ustade.

„Ja sam Džek Vagner, poslovođa“, reče. Imao je čvrst stisak. „Upoznaću te sa momcima.“

Kada se Dejvid okrenuo ka stolovima za pakovanje, svi muškarci mu se iskeziše. Iznenada to više nisu bili stranci. Bili su prijatelji.

7

Bernard Norman je koračao ka svojim kancelarijama u Njujorku. Bilo je deset sati ujutru. Oči su mu sijale, a obrazi se zarumeneli na hladnom, zimskom vazduhu tokom kratke šetnje od hotela.

„Dobro jutro, gospodine Normane“, reče njegova sekretarica. „Jeste li dobro putovali?“

Nasmešio joj se, ušao u svoju privatnu kancelariju i otvorio prozor. Stajao je udišući svež vazduh. Ah, ovo je *geshmach**. A ne kao u jednoličnoj Kaliforniji.

Norman je prišao stolu i izvadio veliku cigaru iz kutije. Polako je zapalio, uživajući u teškoj havanskoj aromi. Čak su i cigare imale bolji ukus u Njujorku. Možda će, ako bude imao vremena, otići do restorana *Ratner* u Ulici Delansi i jesti *blinze*** za ručak.

Seo je i počeo da čita izveštaje koji su ga čekali na stolu. Zadovoljno je klimao glavom. Vrednost akcija na berzi je porasla tokom protekle godine. Počeo je da pregleda izveštaje njujorških bioskopa. Njegova sala za premijere, bioskop Norman, počela je bolje da posluje otkako su osim prikazivanja filmova uveli i izvođenje predstava. Poslovala je isto tako dobro kao i *Lou stejt* i *Palas*. Prelistao je narednih nekoliko izveštaja, zatim zastao i pažljivo pregledao izveštaj iz bioskopa Park. Tokom protekla dva meseca, prosečan nedeljni prihod je iznosio četiri hiljade i dvesta dolara. Mora da je u pitanju greška. Park nikada nije zaradio više od tri hiljade nedeljno. To je bila trećerazredna sala na pogrešnoj strani Četrnaeste ulice.

Norman je nastavio da čita izveštaj. Pogled mu se zaustavio na stavki *Bonusi za zaposlene*. Tri stotine dolara nedeljno u proseku. Zgrabio je telefonsku slušalicu. Neko mora da je poludeo. On nikada nije odobrio takve bonuse. Ceo izveštaj je pogrešan.

„Da, gospodine Normane?“, začuo se glas njegove sekretarice.

„Reci Erniju da se dovuče ovamo“, reče Norman. „Odmah.“ Spustio je slušalicu. Erni Hauli je njegov blagajnik. On će sve razjasniti.

Hauli je delovao zbunjeno.

„Park? Daj da vidim.“

Norman mu je pružio izveštaj i naslonio se u stolici, divljački pučkajući cigaru. Hauli ga pogleda.

„Ne vidim nikakav problem.“

„Ne vidiš?“, upita Norman sarkastično. „Misliš da ne znam da Park nikada

---

* Ukusno, dobro.

** Palačinke punjene slatkim sirom.

nije zaradio više od tri hiljade dolara nedeljno otkako je izgrađen? Nisam budala."

„Izveštaj prihodu je tačan, Berni. Naši revizori ga proveravaju svake nedelje.“
Berni ga mrko pogleda.

„A ovi bonusi za zaposlene? Dve hiljade i četiri stotine dolara za dva meseca. Misliš li da sam lud? Nikada to nisam odobrio."

„Naravno da jesi, Berni", odvrati Hauli. „To je bonus od dvadeset pet posto za upravnike. Uveli smo ga da pregrmimo loš period oko Božića."

„Ali, za kvotu smo uzeli ukupan prihod bioskopa", brecnu se Norman. „Mislili smo da nas neće mnogo koštati. Koju cifru smo koristili za Park?“

„Tri hiljade."

Berni pogleda izveštaj.

„To je trik“, reče. „Taubman nas potkrada. Ako nisam u pravu, odakle mu odjednom prihod od četiri hiljade i dvesta dolara? "

„Taubman trenutno nije upravnik. Boluje od apendicitisa još od Božića. "

„Potpisao je izveštaj. "

„To je pečat. Svi upravnici ih imaju."

„Ko upravlja bioskopom? ", upita Norman. „Ko je pametnjaković koji nam krade tri stotine dolara nedeljno? "

Hauliju je bilo neprijatno.

„Bili smo u nevolji, Berni. Taubman se razboleo u nezgodno vreme, nismo imali koga drugog da pošaljemo."

„Prestani da okolišiš i reci mi", brecnu se Norman.

„Upravnik je tvoj sestrić, Dejvid Vulf", izusti blagajnik nevoljno.

Norman se dramatično uhvati rukom za čelo.

„Ah! Trebalo je da pogodim."

„Nismo znali šta drugo da radimo." Hauli je nervozno posegnuo rukom za cigaretom. „Ali, dečko je obavio dobar posao, Berni. Povezao se sa lokalnim prodavnicama i ukinuo neke poklone. Osim toga, zasipa ceo komšiluk sa lecima dva puta nedeljno. Započeo je nešto što se zove porodično veče, ponedeljkom i četvrtkom, kada ima najmanje publike. Cela porodica može da gleda film za sedamdeset pet centi. Stvar funkcioniše. Prodaje četiri puta više kokica i slatkiša."

„Koliko nas košta sav taj dodatni posao?"

Blagajnik je opet delovao kao da mu je neugodno.

„Operativni troškovi su malo porasli, ali smo smatrali da će se isplatiti."

„Pa?“, reče Norman. „Koliko su tačno porasli?"

Hauli podiže izveštaj. Pročistio je grlo.

„Između osamsto i osamsto pedeset dolara nedeljno."

„Između osamsto i osamsto pedeset dolara nedeljno", ponovi Berni sarkastično. Ustao je i sevnuo pogledom ka blagajniku. „Za mene radi gomila budala", odjednom je zaurlo. „Povećanje prihoda nama ništa ne čini. Ali, njemu je

super. U džep stavlja dodatnih trista dolara."

Okrenuo se, odjurio do prozora i pogledao napolje. Hladan vazduh je ulazio unutra. Besno je zalupio prozor. Ovde je vreme odvratno, za razliku od sunčane Kalifornije.

„Ne bih rekao", reče Hauli. „Globalno gledano, uključujući i bonus, zarađujemo sto pedeset dolara nedeljno više."

Norman se okrenuo.

„Troši naših devetsto dolara nedeljno da bi sebi zaradio tri stotine. Možda treba da mu zahvalimo što nam dozvoljava da zadržimo sto pedeset?" glas mu postade kreštav. „Ili možda treba da mu zahvalimo zbog toga što još nije pronašao način i to da nam ukrade!" Besno je udarao po stolu. „Ne znam šta je u pitanju, ali svaki put kada dođem u Njujork, nađem na *tsoris**.“ Bacio je cigaru u kantu za đubre i izvadio novu iz kutije. Stavio je u usta i počeo da žvaće.

„Pre šest meseci sam došao u Njujork i šta sam otkrio? Radio je tamo tek nešto više od godinu dana i već zarađivao više nego mi. Zarađivao je hiljadu dolara od prodaje odbačenih letaka, dve hiljade od prodaje pornografskih slika koje štampa na našem fotopapiru, u našoj laboratoriji za razvijanje. U svim našim kancelarijama širom zemlje je počeo da prodaje kondome na veliko. Na svu sreću sam ga sprečio, inače bismo završili u zatvoru."

„Moraš priznati, Berni, da skladište nikada nije tako uspešno i dobro funkcionisalo", reče Hauli. „Rotirajući inventar nam štedi gomilu novca koji smo ranije trošili na ponovne porudžbine."

„Ha!“, uzviknu Norman. „Misliš da je o nama razmišljao kada je to osmislio? Ne budi lud! Zarađuje sedamnaest dolara nedeljno, a svaki dan dolazi na posao u 'bjuiku' vrednom dve hiljade i tri stotine dolara."

Berni zapali šibicu i približi je cigari, brzo pučkajući dok se nije zapalila. Ispustio je oblak dima i bacio šibicu u pepeljaru.

„Premestio sam ga u bioskop Norman, na mesto zamenika upravnika. Sada će sve biti u redu, pomislih. Mogu bezbrižno da spavam. U tako velikoj firmi ne može praviti probleme."

„Probleme, ha!“ Gorko se nasmejao. „Kada sam se vratio, šest meseci kasnije, otkrio sam da je bioskop pretvorio u javnu kuću i kladionicu! Svi vodvilji u zemlji su odjednom dobili želju da se prikazuju u Normanu. A zašto i ne bi? Zar *Lou stejt* ili *Palas* imaju najlepše razvodnice na Brodveju, spremne na trpanje od deset pre podne do jedan ujutru? Zar *Lou stejt* ili *Palas* imaju pomoćnika upravnika koji će vam prihvatiti opkladu za bilo koju trku u zemlji, a da ne morate ni da izlazite iz svlačionice?"

„Ali, u kući su igrali Galager i Šin, Veber i Filds, kao i sve druge velike

---

* Probleme

predstave, zar ne?“, upita Hauli. „Još se igraju. Pozorište je postalo popularno.“

„Na svu sreću sam ga izvukao odatle i poslao u Hopkins u Bruklinu pre nego što su ga provalili ovi iz narkotika“, reče Norman. „Sada ne moram da brinem, pomislih. Tamo može ostati pomoćnik upravnika do kraja života. Šta može da učini u Bruklinu? Spokojno sam se vratio na zapadnu obalu, misleći da ne moram da razmišljam o njemu.“ Ponovo je naglo ustao. „Šest meseci kasnije se vratim i šta otkrivam? Opet zarađuje na račun kompanije. Nosi kući više novca od potpredsednika.“

Hauli ga pogleda.

„Možda baš to treba da uradiš.“

„Šta?“

„Da ga postaviš za potpredsednika“, odgovori Hauli.

„Ali... on je klinac“, reče Norman.

„Prošlog meseca je napunio dvadeset jednu godinu. On je vrsta čoveka kojeg želiš pored sebe.“

„Ne“, reče Norman, spustivši se u stolicu. Zamišljeno je pogledao blagajnika. „Kolika mu je plata?“

„Trideset pet dolara nedeljno“, odgovori Hauli brzo.

Norman je klimnuo.

„Prebaci ga u reklamno odeljenje u studiju“, reče. „Tamo se neće uvaljivati u probleme. Lično ću ga držati na oku.“

Hauli je klimnuo i ustao.

„Odmah ću se pobrinuti za to, Berni.“

Berni je posmatrao blagajnika kako izlazi, a zatim dohvatio telefonsku slušalicu. Nazvaće sestru i reći joj da ne brine. Platiće im troškove selidbe u Kaliforniju. Tada se setio. Ona nema telefon, mora da zove prodavnicu slatkiša u prizemlju. Oni će je pozvati. Spustio je slušalicu. Otići će do nje nakon ručka. Nikada nigde nije išla. Uvek je bila kod kuće.

Osetio je čudan ponos. Njegov sestrić je bistar mladić, iako mu na pamet padaju luđačke ideje. Ako ga pravilno usmeri, što njegov otac nikada nije činio, ko zna šta će se desiti? Mladić bi mogao daleko da dogura.

Nasmešio se dok je podizao izveštaj. Njegova sestra bila je u pravu.

Krv nije voda.

8

Kada se Nevada dovezao do glavne kapije, u kabini je bio Hari Ričards, šef policije studija. Izašao je iz kabine sa ispruženom rukom.

„Gospodine Smite, drago mi je što vas ponovo vidim.“

Nevada mu je uzvratio osmeh, zadovoljan zbog ovog iskreno toplog dočeka. Rukovali su se.

„I meni je drago što te vidim, Hari.“

„Prošlo je mnogo vremena“, reče Ričards.

„Da.“ Nevada se nasmešio. „Sedam godina.“ U studiju je poslednji put bio nakon premijere *Otpadnika*, 1930. godine. „Imam sastanak sa Denom Pirsom.“

„Očekuje vas“, odvrati Ričards. „On je u Normanovoj staroj kancelariji.“ Nevada je klimnuo. Ubacio je u brzinu. Ričards se sklonio u stranu. „Nadam se da će se sve dobro završiti, gospodine Smite. Ako se vratite u studio, sve će biti kao u stara, dobra vremena.“

Nevada se nasmeši i skrenu ka direktorskim kancelarijama. Jedna stvar se nije menjala. U studiju i dalje nije bilo tajni. Svi su znali šta se dešava. Očigledno su znali više od njega. On je znao samo ono što je pisalo u Denovom telegramu.

Jednoga dana, kada se vratio sa strelišta, na stolu u hodniku ga je sačekao telegram. Podigao je kovertu i žustro je otvorio.

*IMAM VAŽAN UGOVOR ZA TEBE. BIO BIH TI ZAHVALAN AKO
ODMAH KONTAKTIRAŠ SA MNOM.
DEN PIRS*

Marta je ušla u hodnik dok ga je čitao. Preko haljine je nosila kecelju, pošto je upravo izašla iz kuhinje.

„Ručak je skoro gotov“, reče.

Predao joj je telegram.

„Den Pirs ima ugovor za mene.“

„Mora da su u velikoj nevolji“, tiho je izgovorila. „Zašto bi te inače zvali nakon svih ovih godina?“

Slegao je ramenima trudeći se da deluje nemarno, iako se nije tako osećao.

„Možda nije tako“, reče. „Džonas nije Berni Norman. Možda su se stvari promenile otkako je preuzeo studio.“

„Nadam se“, reče ona. Glas joj postade malo raspoloženiiji. „Samo ne želim da te ponovo iskoriste.“ Okrenula se i vratila u kuhinju.

Neko vreme je zurio za njom. Zato mu sviđala. Bila je pouzdana, na nju je čovek uvek mogao da se osloni. Bila je stvorena za njega i nikog drugog, čak ni za samu sebe. Nekako je znao da će tako biti kada su se pre dve godine venčali. Udovica Čarlija Dobsa je žena kakvom je trebalo da se oženi pre mnogo godina.

Ušao je za njom u kuhinju.

„Moram u Los Anđeles do banke, zbog onih hiljadu jutara zemlje koje kupujem od Mercisona“, reče. „Neće škoditi da svratim do Dena da vidim o čemu je reč.“

„Neće škoditi“, odvrati ona, spuštajući džezvu sa kafom na sto.

Opkoračio je stolicu i napunio šolju.

„Znaš šta ćemo“, reče on iznenada. „Otputovaćemo zajedno. Odsešćemo u hotelu *Ambasador* i otići u provod.“

Okrenula se da ga pogleda. Duboko u njegovim očima svetlucalo je uzbuđenje. Tada je shvatila da će se vratiti svetu filma, ako bude dobio ponudu. Novac im nije potreban. Nije to u pitanju. Nevada je bogat čovek, po bilo čijem standardu. Svi njegovi poslovi su napredovali predstava 'Divlji zapad', koja je i dalje koristila njegovo ime; ranč za zabavu u Rinu koji je držao sa njom i njenim pokojnim mužem; stočni ranč u Teksasu, gde žive.

Ne, nije novac u pitanju. Odbio je ponudu od milion dolara na ime prava za iskopavanje minerala na severnom delu ranča. Naime, na zemlji koja se graničila sa njihovom pronađena je nafta. Želeo je da zadrži ranč onakvim kakav jeste, a ne da mu dizalice upropaste zemlju.

U pitanju je bilo uzbuđenje. To što ga ljudi prepoznaju na ulici, a deca jure i viču za njim. Ali, sada su imali druge heroje. To mu je nedostajalo. To i Džonas.

Najzad, verovatno je pre svega Džonas u pitanju. Džonas je sin kojeg nikada nije imao. Sve ostalo je zamena čak i ona sama. Na trenutak ga je maltene sažaljevala.

„Šta kažeš na to?“, upitao je, pogledavši je.

Obuzeo je osećaj nežnosti. Uvek je bilo tako. Čak i pre mnogo godina, kada su bili veoma mladi. Bežeći od predstavnika zakona, došao je na ranč u Rinu gde su se ona i Čarli smestili, umoran i iscrpljen, sa napuštenim izrazom u očima. I tada je osećala dobrotu u njemu. Nasmejala se.

„Mislim da bi to bilo lepo“, izustila je skoro stidljivo.

„Bespoštedna borba“, reče Den. „Više ne pravimo filmove. Mi smo fabrika. Svakog meseca moramo da ispunimo određenu kvotu.“

Nevada se zavalio u stolici i nasmešio.

„Čini mi se da ti to prija, Dene. Ne izgledaš loše.“

„Odgovornost me ubija. Ali, takav je posao.“

Nevada ga prodorno osmotri. Pirs se ugojio.

„Bolje to nego da radiš za život, zar ne?“

Den podiže ruke.

„Znao sam da ne treba od tebe da tražim saosećanje, Nevada.“ Obojica se nasmejaše. Den je spustio pogled ka stolu. Kada ga je ponovo podigao, izraz mu je bio ozbiljan. „Verovatno se pitaš zašto sam ti poslao onaj telegram?“

Nevada je klimnuo.

„Zato sam došao.“

„Cenim to“, reče Pirs. „Kada se ovaj posao pojavio, prvo sam na tebe pomislio.“

„Hvala“, reče Nevada suvo. „U čemu je štos?“

Den je širom otvorio oči, pretvarajući se da je povređen.

„Nevada, srce“, pobunio se. „Zar se tako razgovara sa starim prijateljem? Bio sam tvoj agent. Ko ti je obezbedio prvi posao na filmu?“

Nevada se nasmeši.

„Ko je bacio moju predstavu niz reku kada je shvatio da će dobiti više novca za šou Bafalo Bila?“

Pirs odmahnu rukom.

„Davno je to bilo, Nevada. Iznenaden sam što to uopšte pominješ.“

„Samo da ne bude zabune, Dene“, reče Nevada. „Reci mi, šta ti je na umu?“

„Znaš kako se danas prodaju filmovi?“ upita Pirs i nastavi pre nego što je Nevada odgovorio. „Prodajemo ih godinu dana unapred. Određeni broj filmova A kategorije, određeni broj filmova B kategorije, određeni broj akcionih avantura, horor misterija i vesterna. Oko deset procenata materijala se snimi u trenutku prodaje, ostalo se snima usput. Na to sam mislio kada sam spomenuo bespoštednu borbu. Srećni smo ako idemo u korak sa svojim ugovorima.“

„Zašto ne nagomilate zalihe za puštanje?“, upita Nevada. „To bi rešilo problem.“

Den se nasmeja.

„Istina, ali nemamo zalihi novca. Uvek čekamo da pristigne novac od filma koji se trenutno prikazuje kako bismo snimili sledeći. Pravi začarani krug.“

„Još nisam čuo tvoj predlog“, reče Nevada.

„Otvoreno ću ti reći. Osećam da sa tobom mogu iskreno da razgovaram.“ Nevada je klimnuo. „Džonas nam je dao mali budžet“, reče Den. „Ne žalim se, možda je Džonas u pravu. Prošle godine nismo gubili novac. Prvi put u pet godina smo na pozitivnoj nuli. Ove godine ljudi iz prodaje procenjuju da mogu da prodaju četrnaest vesterna.“

„Zvuči dobro“, reče Nevada.

„Nemamo novac za snimanje. Međutim, banka će nam ga pozajmiti, ukoliko ti budeš glumio u njima.“

„Siguran si u to?“, upita Nevada.

Pirs je klimnuo.

„Lično sam razgovarao sa Moronijem. On misli da je to odlična ideja.“

„Koliko novca će vam dati?“, interesovao se Nevada.

„Četrdeset hiljada po filmu.“

Nevada se nasmeja.

„Za sve troškove?“

Den je klimnuo. Nevada ustade.

„Hvala ti, drugar.“

„Sačekaj malo, Nevada“, reče Den. „Sačekaj da završim. Zar si mislio da ću te dovući ovamo a da ti ne ponudim novac?“

Nevada se bez reči spustio na stolicu.

„Znam šta misliš o filmovima snimljenim na brzinu“, reče Den. „Ali, veruj mi, ovi će biti drugačiji. Na zadnjoj parceli još stoje setovi koje smo koristili za snimanje *Otpadnika*. Malo ćemo ih udesiti i biće kao novi. Na tom projektu će raditi moji najbolji producenti. Možeš da biraš režisera i kamermana. Kao i pisca i producenta. Imam suviše dobro mišljenje o tebi, srce, da bih te upropastio.”

„To je sve u redu“, reče Nevada. „Ali, za šta ću raditi? Za malo pljuvačke i duvana?“

„Mislim da imam dobar predlog za tebe. Rekao sam računovođama da provere cifre i otkriju način da zadržiš nešto novca, umesto da ga pojedu prokleti porezi kojima nas Ruzvelt zatrpava.“

Nevada je zurio u njega.

„Jedva čekam da čujem.“

„Za svaki film ćeš dobiti platu od deset hiljada“, reče Den. „To je pet hiljada nedeljno, pošto nam treba dve nedelje da snimimo jedan film. Platu ćeš dobiti od prvog profita koji film ostvari. Daćemo ti i puna prava na film nakon sedam godina. Sve će biti u tvom vlasništvu negativi i pozitivi štature. Zatim, ako želiš, možemo sve da otkupimo od tebe. Tako ćeš steći kapitalnu dobit.“

Nevadino lice bilo je bezizražajno.

„Zvučiš kao Berni Norman“, reče. „Mora da je kancelarija u pitanju.“

Pirs se nasmeja.

„Razlika je u tome što je Norman hteo da te zavrne. Ja to ne želim. Želim samo da fabrika nastavi da radi.“

„Gde ćemo da nabavimo priče?“

„Nisam želeo time da se bavim dok ne porazgovaram sa tobom“, odvrati Den žustro. „Znaš da sam uvek cenio tvoj osećaj za priču.“

Nevada se nasmeši. Tačno je znao da Pirs nije ni razmišljao o pričama.

„Važno je zasnovati seriju na likovima sa kojima ljudi mogu da se poistovete.“

„I sam sam to pomislio“, uzviknu Den. „Pomislio sam da bi mogao da igraš sebe. Svaki put bi se našao u nekoj novoj avanturi. Znaš, prepunoj kaskaderskih trikova i revolveraških obračuna.“

Nevada odmahnu glavom.

„A ne. To ne dolazi u obzir. Uvek deluje lažno. Džin Otri i Roj Rodžers to rade za studio *Ripablik*. Osim toga, niko u to ne bi poverovao. Glava mi je puna sedih vlasi.“

Pirs ga pogleda.

„Možemo da je ofarbamo.“

Nevada se nasmeja.

„Ne, hvala“, reče. „Nekako sam se navikao.“

„Smislićemo nešto“, reče Den. „Makar morali da uzmemo roman Zena Greja

ili Klarensa Malforda. Samo reci da pristaješ."

Nevada ustade.

„Daj mi malo vremena da razmislim o svemu", reče. „Porazgovaraću sa Martom i obavestiti te.“

„Čuo sam da si se ponovo oženio", reče Den. „Čestitam ti."

Nevada je krenuo ka vratima. Na pola puta je zastao i osvrnuo se.

„Usput", upita, „kako je Džonas?"

Den je prvi put od kako su se sastali delovao kao da okleva.

„Dobro je, valjda."

„Valjda?", upita Nevada. „Zašto? Zar ga nisi skoro video?"

„Poslednji put sam ga video u Njujorku pre dve godine", odgovori Pirs. „Kada smo preuzeli kompaniju."

„Od tada ga nisi video?", upita Nevada u neverici. „Zar nikada ne dolazi u studio?"

Den je spustio pogled ka stolu. Delovao je maltene postišeno.

„Niko ga ne viđa. Ako imamo sreće, ponekada razgovara sa nama telefonom. Nekad svrati, ali uvek kasno noću, kada nikoga nema. Znamo da je bio po porukama koje ostavi."

„Ako se desi nešto važno?"

„Zovemo Makalistera. On obaveštava Džonasa da neko želi da razgovara sa njim. Nekad uzvratu poziv, ali najčešće samo kaže Maku kako da reši problem.

Nevada je odjednom osetio da je potreban Džonasu. Pogledao je preko sobe u Dena.

„Ne mogu da se odlučim, dok ne porazgovaram sa Džonasom “

„Upravo sam ti objasnio da se niko ne viđa sa njim."

„Želiš li da glumim u ovim filmovima?", upita Nevada.

Pirs je zurio u njega. „

Možda nije u zemlji. Možda će nam odgovoriti tek za par meseci."

Nevada je otvorio vrata.

„Mogu da čekam", reče.

9

„Ostaješ li na večeri, Duvidele?"

„Ne mogu, mama", reče Dejvid. „Samo sam svratio da vidim kako si."

„Kako sam? Kao i uvek. Muči me artritis. Ni manje ni više nego obično."

„Trebalo bi da izlaziš na sunce. Koliko sunca vidiš, mogla bi da živiš i u Njujorku.“

„Imam sina“, odvrati gospođa Vulf. „mada ga nikada ne viđam. Iako živi u

hotelu. Dođe možda jednom u tri meseca. Valjda treba da mi bude drago što uopšte dolazi."

„Prekini, mama. Znaš koliko posla imam.“

„Tvoj ujka Berni je nalazio vremena da dođe kući svako veče“, reče njegova majka.

„To je bilo drugo vreme, mama“, neubedljivo je uveravao. Nije imao srca da joj kaže da je njen brat širom Holivuda poznat kao popodneveni čovek. Osim toga, ujna Mej bi ga ubila ako bi ostajao dokasno. Čuvala ga je bolje nego što vlada čuva Fort Noks.

„Već dve nedelje si ovde i ovo je tek drugi put da si došao da me vidiš. Nijednom nisi došao na večeru!“

„Doći ću uskoro na večeru, mama. Obećavam.“

Fiksirala ga je prodornim pogledom.

„Četvrtak uveče“, iznenada je rekla.

Iznenadena je pogledao.

„Četvrtak uveče? Zato u četvrtak uveče?“

Tajanstveni osmeh joj obasja lice.

„Želim da upoznaš nekoga“, odvratila je. „Veoma finu osobu.“

„Oh, mama“, zastenjao je. „Nije valjda opet neka devojka u pitanju?“ *

„Zar je loše upoznavati fine devojke?“, upita njegova majka povređeno. „To je dobra devojka, Dejvide, veruj mi. Obrazovana. Njena porodica je dobrostojeća.“

„Ali, mama, ne želim da upoznajem devojke. Nemam vremena za to.“

„Nemaš vremena?“ žestila se njegova majka. „Imaš skoro trideset godina. Vreme je da se oženiš. Finom devojkom. Iz fine porodice. A ne da provedeš ceo život jurcajući po noćnim klubovima sa onim *shiksas**.“

„Takav mi je posao, mama. Moram sa njima da izlazim.“

„Za sve što želi da radi, reći će mi da je posao u pitanju“, odvratila je retorski. „Ono što ne želi da radi, ne može zbog posla. Kaži mi, dolaziš li na večeru ili ne?“

Zurio je u majku par trenutaka, a zatim pomirljivo slegao ramenima.

„Dobro, mama. Doći ću. Ali, ne zaboravi da moram ranije da krenem. Imam mnogo posla.“

Zadovoljno se nasmešila.

„Dobro“, reče. „Nemoj kasniti. Dođi u sedam sati. Tačno.“

Kada se vratio u hotel sačekala ga je poruka da odmah nazove Dena Pirsu.

„Šta je u pitanju, Dene?“ Pitao je kada ga je nazvao.

„Znaš li gde je Džonas?“

Dejvid se nasmeja.

„To ime mi zvuči poznato.“

---

* Žene koje nisu Jevrejke

„Prekini da se zajebavaš“, reče Den. „Ovo je ozbiljno. Nevada će pristati da snimi one vesterne samo ako bude pričao sa Džonasom.“

„Stvarno misliš da će pristati?“, upita Dejvid. Sam nije verovao u to. Novac mu nije bio potreban, a svi su znali šta misli o filmovima snimljenim na brzinu.

„Pristaće“, reče Den. „Nakon što bude pričao sa Džonasom.“

„I ja bih voleo sa njim da porazgovaram“, reče Dejvid. „Vlada je ponovo pokrenula parnice protiv trustova.“

„Znam“, reče Den. „Sindikata mi je na grbači. Ne znam koliko ću moći da ih zavaravam. Ne mogu više da se izvlačim na besparicu. Videli su izveštaj za prošlu godinu. Znaju da smo na pozitivnoj nuli i da ćemo sledeće godine ostvariti profit.“

„Bolje da nazovemo Maka. Reći ćemo mu sve. Mislim da je dve godine bez sastanka sasvim dovoljno.“

Međutim, ni Makalister nije znao gde Džonas nalazi. Kada je Dejvid spustio slušalicu, osetio je talas frustracije. Kao da radi u vakumu. Na koju god stranu se okrene, tamo nema ničega. Mogao je samo da sklapa ugovore. Gomilao ih je jedan na drugi kao da gradi beskrajnu piramidu. Trampiš se sa *Foksom*, *Louom*, *RKO-om*, *Paramauntom*, *Vornerom*. Tvoji filmovi igraju u njihovim bioskopima, njihovi u tvojim. Stojiš malo na jednoj nozi, pa na drugoj.

Pitao se zašto je Džonas zauzeo takav stav prema njima. Nije tako postupao prema ostalim kompanijama. Kord vazduhoplovstvo je postalo pravi gigant vazduhoplovne industrije. Interkontinental je najveća kompanija za komercijalne letove u zemlji. *Kord eksplozivi* i *Kord plastika* uspešno konkurišu Djupontu.

Međutim, filmska kompanije je jedva preživljavala. Pre ili kasnije, Džonas će morati da se suoči sa tim. Ili će se potruditi da ostane u poslu, ili će morati da batali celu stvar. Moraš gurati napred. Takva je dinamika posla u svetu filma. Ako ne guraš napred, mrtav si.

Dejvid je gurao sam koliko god je mogao. Dokazao je da kompanija može da preživi. Ali, da bi uspele, moraju da naprave neki veliki posao. Ugovor ili film njemu je bilo svejedno.

Zapravo, draži su mu bili ugovori. Sigurniji su, manje rizični od filmova sa velikim budžetom. Dizni, Goldvin i Boner traže nove agencije za distribuciju. Svi oni snimaju velike filmove koji donose veliki novac i što je najbolje od svega, sami se finansiraju. On je još čekao odgovor na probne predloge koje je poslao Goldvinu i Dizniju. Već se jednom sastao sa Morisom Bonerom. Ali, Džonas je morao da odobri svaki ugovor. Niko drugi.

Boner je želeo isti ugovor kakav ima Hal Voliš u *Vorneru*, ili Zanut u *Foksu* globalan nadzor nad programom, ličnu produkciju za četiri velika projekta svake godine, akcije i preče pravo kupovine u kompaniji.

Skupa cena, ali ta cena mora da se plati ako želiš najbolje. Skuras nije oklevao kada je sklappao ugovor sa Zanukom. Takav čovek može kompaniji da donese

dvadeset miliona dolara prihoda. To je razlika između opstajanja i uspeha.

Ali gde je Džonas? On je imao ključ koji otvara zlatna vrata.

„Zove vas gospodin Irvnig Švarc“, obavestila ga je sekretarica preko interfona. Dejvid se namrštio.

„Šta hoće? Ne poznajem nikakvog Irvinga Švarca.“

„Kaže da vas poznaje, gospodine Vulfe. Rekao mi je da kažem da zove Nosonja.“

„Nosonja!“, uzviknu Dejvid. Nasmejao se. „Zašto nisi odmah rekla? Prebaci vezu.“

Veza je kliknula kada je devojka prebacila poziv.

„Nosonjo!“, reče Dejvid. „Kako si, do đavola?“

Nosonja se meko nasmeja.

„Dobro sam. A ti, Dejvi?“

„Fino. Doduše, radim kao pas.“

„Znam“, reče Nosonja. „Čujem mnoge dobre stvari o tebi. Čoveku je toplo oko srca kada čuje da je ortak iz starog kraja postigao veliki uspeh.“

„Ne bih rekao da je u pitanju veliki uspeh. To je samo posao.“ Ovo je zvuči izmamljivanje novca. Brzo je računao koliko vrede stari prijatelji. Pedeset ili sto?

„Ali, važan posao.“

„Dosta o meni“, reče Dejvid, želeći da promeni temu. „Šta je sa tobom? Šta radiš na zapadnoj obali?“

„Dobro mi ide. Sada živim ovde. Imam kuću u Koldvoter Kenjonu.“

Dejvid zamalo da zvizne. Njegovom starom prijatelju baš dobro ide. Najniža cena kuće u tom kraju je sedamdeset pet hiljada. Dobro je, nije u pitanju izmamljivanje.

„To je fantastično“, reče. „Duga vožnja od Ulice Rivington.“

„Bogami jeste. Voleo bih da te vidim, Dejvi.“

„I ja bih voleo da se vidimo“, reče Dejvid. „Ali, prokleta sam zauzet.“

Nosonja je govorio tihim, ali upornim tonom.

„Znam, Dejvi“, reče. „Ne bih ti smetao da nije nešto važno u pitanju.“

Dejvid je razmišljao par trenutaka. Pošto nije u pitanju izmamljivanje novca, šta bi moglo da bude tako važno?

„Znaš šta“, reče. „Zašto ne dođeš do studija? Možemo da ručamo, a onda ću te provesti unaokolo.“

„To mi ne odgovara, Dejvi. Moramo se sastati negde gde nas niko neće videti.“

„Da dođem ja do tebe?“

„Ni to mi ne odgovara“, odvrati Nosonja. „Ne verujem posluži. Ne možemo ni u restoran. Neko nas može prepoznati.“

„Zar ne možemo da popričamo preko telefona?"

Nosonja se nasmeja.

„Nemam poverenja u telefonsku vezu."

„Čekaj malo", reče Dejvid, prisativši se nečega. „Večeras idem kod majke na večeru. Dođi i večeraj sa nama. Ona živi u Park apartmanima u Vestvudu."

„To zvuči dobro. Da li još pravi one *knaidlach* od pileće masti u supi?"

Dejvid se nasmeja.

„Naravno. Knedle od macata padaju na stomak kao cigla. Pomislićeš da nikada nisi otišao od kuće."

„Dobro", reče nosonja. „U koliko sati?"

„U sedam."

„Doći ću."

Dejvid je spustio slušalicu pitajući se šta li Nosonja hoće. Nije morao dugo da se pita, pošto je Den uleteo u njegovu kancelariju. Lice mu je bilo crveno od uzbuđenja, a snažna vilica se sijala od znoja.

„Upravo si razgovarao sa likom koji se zove Švarc?"

„Da“, izusti Dejvid iznenađeno.

„Videćeš se sa njim?"

„Večeras."

„Hvala bogu!“, reče Den skljkavši se na stolicu. Izvadio je maramicu i obrisao lice.

Dejvid ga začuđeno pogleda.

„Zašto je bitno što ću se videti sa čovekom sa kojim sam odrastao?"

Den je zurio u njega.

„Zar ne znaš ko je on?"

„Naravno da znam", reče Dejvid. „Živeo je u kući pored moje u Ulici Rivington. Išli smo zajedno u školu."

Den se kratko nasmeja.

„Tvoj prijatelj sa Ist Sajda je daleko dogurao. Poslali su po njega pre šest meseci kada su se Biof i Braun uvalili u probleme. On je službenik sindikata, i njihov glavni čovek na zapadnoj obali."

Dejvid je bez reči piljio u njega.

„Nadam se da ćeš dopreti do njega", dodade Den, „pošto bog zna da sam ja pokušavao i nisam uspeo. Ako ti ne uspeš, kompanija će propasti za nedelju dana. Zadesiće nas najveći prokleti štrajk koji si u životu video. Sve će zatvoriti. Studio, bioskope, sve."

10

Dejvid je bacio pogled ka trpezarijskom stolu dok je išao za majkom u kuhinju. Bilo je postavljeno pet tanjira.

„Nisi mi rekla da očekuješ veće društvo.“

Njegova majka je gledala šerpu na šporetu i nije se okrenula.

„Zar bi mlada devojka prvi put došla na večeru kod mladića bez svojih roditelja?“

Dejvid je uspeo da spreči stenjanje. Biće mnogo gore nego što je očekivao.

„Bolje da postaviš još jedan tanjir, mama“, reče. „Pozvao sam starog prijatelja na večeru.“

Majka ga prodorno pogleda.

„Baš večeras si morao da ga pozoveš?“

„Morao sam, marna“, odvrati on. „Posao je u pitanju.“

Oglasilo se zvono. Pogledao je na sat. Bilo je sedam sati.

„Ja ću otvoriti, mama“, brzo je rekao. Verovatno je Nosonja.

Otvorio je vrata niskom, sedokosom čoveku sa zabrinutim izrazom lica u ranim šezdesetim godinama. Pored njega je stajale žena sličnog godišta i mlada devojka. Zabrinuti izraz nestade i čovek se nasmeši. Ispružio je ruku.

„Ti si sigurno Dejvid. Ja sam Oto Štrasmer.“

Dejvid prihvati ruku.

„Drago mi je, gospodine Štrasmere.“

„Moja supruga, Frida i moja kćerka Roza“, reče gospodin Štrasmer.

Dejvid im se osmehnu. Gospođa Štrasmer je nervozno klimnula i izgovorila nešto na nemačkom jeziku. Zatim je devojka prijatnim glasom izgovorila,

„Drago mi je.“

Nešto u njenom glasu nateralo je Dejvida da je pogleda. Nije bila visoka, možda sto šezdeset i koji centimetar. Koliko je mogao da vidi, bila je vitka. Njeni kratki, crni uvojci uokvirili su široke obrve postavljene iznad duboko usađenih sivih očiju, skoro potpuno skrivenih iza dugih trepavica. Bilo je blagog prkosa u njenim izvijenim usnama i načinu na koji je držala bradu. Dejvidu je nešto iznenada sinulo. Devojci, kao ni njemu samom, uopšte nije stalo do ovog upoznavanja.

„Ko je, Dejvide?“, doviknula je njegova majka iz kuhinje.

„Izvinjavam se“, brzo je izustio. „Molim vas, udite.“ Zakoračio je u stranu da ih propusti. „Štrasmerovi su stigli, mama.“

„Odvedi ih u dnevnu sobu“, reče ona. „Piće je na stolu.“

Dejvid je zatvorio vrata.

„Mogu li da vam obesim kaput?“, upitao je devojku.

Klimnula je i skinula ga. Nosila je jednostavnu bluzu i suknju skupljenu na struku širokim, kožnim pojaskom. Iznenadio se. Bio je dovoljno iskusan da primeti kako bezobrazno micanje njenih grudi ispod svilene majice nije ograničeno prslučićem.

Njena majka reče nešto na nemačkom. Roza ga pogleda.

„Majka predlaže da otac i ti odete da popijete piće“, reče. „Mi ćemo otići u kuhinju da pomognemo ako treba.“

Dejvid je ponovo osmotri. Taj glas. Akcenat, ali jedva primetan. Na sreću, nije bio tako izražen kao kod njenog oca. Žena se okrenula i pošla ka kuhinji. Pogledao je gospodina Štrasmera. Čovek mu se nasmeši i pođe za njim u dnevnu sobu.

Dejvid je otvorio bocu viskija koja je stajala na niskom stolu, okružena čašama. „*Old overholt*“ u flaši od pola litre. Dejvid je uspeo da spreči grimasu. Taj tradicionalni viski se služio u svim svečanim prilikama prilikom rođenja deteta, bar micvaha, venčanja, sahrana. Jaka mešavina ražanog viskija pržila je grlo i neprijatno preplavljivala nos mirisom alkohola. Trebalo je da donese bocu škotskog viskija. Bio je siguran da je upravo „old overholt“ sprečio Jevreje da steknu sklonost prema viskiju.

Bilo je očigledno da gospodin Štrasmer ne deli njegovo mišljenje. Podigao je flašu i pogledao je. Okrenuo se ka Dejvidu.

„Ah, dobar viski.“

Dejvid se nasmešio i prihvatio flašu.

„Čist ili sa vodom?“, upitao je i slomio pečat. To je takođe bio deo tradicije. Flaša je uvek bila zapečaćena. Ako se ne popije nakon otvaranja, nikada nije ponovo iznošena pred goste. Pitao se šta se dešava sa svim polupraznim flašama. Verovatno čame u nekom mračnom plakaru čekajući dan oslobođenja.

„Čist“, izgovorio je gospodin Štrasmer blago užasnutim glasom.

Dejvid je napunio čašu i pružio mu je.

„Ja ću morati da sipam malo vode“, izvinio se.

U tom trenutku je ušla Rosa noseći bokal sa vodom i visoke čaše.

„Pomislila sam da će vam zatrebati.“ Nasmešila se i spustila poslužavnik na sto.

„Hvala ti.“

Ponovo se nasmešila i izašla dok je Dejvid sipao sebi piće, obilato ga razredivši vodom. Okrenuo se ka gospodinu Štrasmeru. Maleni Namac podiže čašu.

„*Ixhaim*“*

„*Ixhaim*“, ponovi Dejvid.

Gospodin Štrasmer proguta piće u cugu, zabacivši glavu. Učtivo se nakašljao i

---

* Živeli

okrenuo ka Dejvidu suznih očiju.

„Ah, gut.“

Dejvid je klimnuo i otpio gutljaj. Bilo je užasnog ukusa, čak i sa vodom.

„Još jedno?“, ljubazno je upitao.

Oto Štrasmer se nasmeši. Dejvid mu napuni čašu. Čovek se okrenuo i seo na kauč.

„Znači, ti si Dejvid“, reče. „Čuo sam mnogo toga o tebi.“ Dejvid mu je uzvratio osmehom i klimnuo. Celo večer će proteći na sličan način. Na kraju će ga celo lice boleti od silnog ućtivog smeškanja. „Da“, nastavio je gospodin Štrasmer. „Čuo sam mnogo toga o tebi. Dugo sam želeo da te upoznam. Obojica radimo za istog čoveka, znaš.“

„Za istog čoveka?“

„Da.“ Klimnuo je gospodin Štrasmer. „Za Džonasa Korda. Ti radiš za njega u filmskoj kompaniji. Ja radim za njega u Kord plastici. Prošle godine smo upoznali tvoju majku u sinagogi tokom službe za vreme *Uzvišenog praznika** “ Gospodin Štrasmer se nasmeši. „Tokom razgovora smo shvatili da je moja žena, Frida, rođaka tvog oca u drugom kolenu. Obe porodice potiču iz Silesije.“

Progutao je viski iz čaše. Ponovo se nakašljao i pogledao Dejvida suznim očima.

„Svet je baš mali, zar ne?“

„Istina je“, složio se Dejvid.

Iza sebe je začuo majčin glas.

„Vreme je za večeru, gde je taj tvoj prijatelj?“

„Stići će svakog trenutka, mama.“

„Rekao si mu u sedam sati?“ upita ga majka sumnjičavo. Dejvid je klimnuo. „Zašto onda nije došao? Zar ne zna da treba da se jede onda kada je vreme za jelo, inače se hrana pokvari?“

U tom trenutku se oglasilo zvono. Dejvid je odahnuo sa olakšanjem.

„Evo ga, mama“, rekao je i krenuo ka vratima.

Visok, zgodan muškarac koji je stajao na vratima nije ličio na mršavog, žestokog, tamnookog dečaka kojeg je pamtio. Na mestu velike, kljunaste surle po kojoj je dobio nadimak, nalazio se fin, orlovski nos koji se savršeno uklapao sa njegovim širokim ustima i vilicom. Nasmešio se kada je ugledao Dejvidov zapanjen izraz lica.

„Otišao sam kod plastičnog hirurga i sredio se. Na šta bi ličilo da se šetkam po Beverli Hilsu sa nosom koji priliči Ist Sajdu.“ Ispružio je ruku. „Drago mi je što te vidim, Dejvi.“

Dejvid se rukovao sa njim. Stisak mu je bio čvrst i topao.

---

* Jom Kipur - praznik pomirenja, pokajanja i praštanja.

„Uđi", reče. „Mama je počela da gnjavi. Večera je gotova."

Ušli su u dnevnu sobu. Gospodin Štrasmer je ustao, a njegova majka je sumnjičavo osmotrila Nosonju. Dejvid je bacio pogled po prostoriji. Roza nije bila tu.

„Mama", reče. „Sećaš se Irvinga Švarca?"

„Dobro veče, gospođo Vulf."

„Jicak Švarc", reče ona. „Naravno da se sećam. Šta ti se desilo sa nosom?"

„Mama“, pobuni se Dejvid.

Nosonja se nasmeši.

„U redu je, Dejvide. Sredio sam ga, gospođo Vulf.“

„*Mishegas**. Čudo je da uopšte možeš da dišeš tako malim nosom. Imaš li posao, Jicače?“, ratoborno ga je ispitivala. „Ili se i dalje vucaraš unaokolo sa propalicama iz Šokijeve garaže?"

„Mama!“, reče Dejvid žustro. „Irving sada živi ovde.“

„Znači, sada se zoveš Irving." Nastavila je njegova majka ljutitim glasom. „Nije dovoljno što je sredio nos. Morao je da sredi i ime. Šta nije u redu sa imenom koje su ti dali roditelji Izadore a?“

Nosonja je počeo da se smeje. Pogledao je Dejvida.

„Shvatam šta si hteo da kažeš“, reče. „Ništa se nije promenilo. Sve je u redu sa imenom, gospođo Vulf. Irving se lakše piše.“

„Završio si školu kao i moj Dejvid", odvrtila je. „Nije valjda tako teško za pisanje.“

„Haj'te, gospođo Vulf. Dejvid mi je obećao *knaidlach*. Nisam mogao da dočekam, ceo dan sam gladan samo razmišljajući o tome.“

Gospođa Vulf je sumnjičavo zurila u njega.

„Budi dobar", reče donekle umirena, „pa možeš svakog petka dolaziti na *knaidlach*.“

„Vrlo rado, gospođo Vulf.“

„Dobro", odvrati ona. „Idem da vidim da li je supa vruća.“

Roza je ušla u sobu baš kada je hteo da predstavi Nosonju Štrasmerovima. Iznenađeno je zastala na dovratku. Zatim se nasmešila i ušla.

„Gospodine Švarce", reče. „Drago mi je što vas vidim.“

Irving podiže pogled. Ispružio je ruku.

„Zdravo, doktorko", reče. „Nisam znao da poznajete mog drugara, Dejvida.“

Prihvatila je njegovu ruku.

„Večeras smo se upoznali.“

Irving pogleda Dejvida.

„Doktorka Štrasmer mi je sredila nos. Fantastično radi. Jesi li znao da je ona

---

*Ludost

operisala Lindu Dejvis prošle godine?"

Dejvid znatiželjno pogleda Rosu. Niko mu nije rekao da je ona doktor. Operacija Linde Dejvis bila je veoma komplikovana. Nakon automobilske nesreće lice te glumice bilo je u fronclama. Ipak, kada je izašla pred kamere godinu dana kasnije, nije bilo ni traga ožiljcima.

Odjednom je shvatio da ga gospodin i gospođa Švarc uznemireno posmatraju. Nasmešio se Rozi.

„Doktoro, baš sam sa vama hteo da razgovaram. Kako da izlečim prazninu koju sam iznenada počeo da osećam u stomaku?"

Pogledala ga je zahvalno. Iz njenih očiju je nestalo nervoze, sada su nestašno sijale.

„Mislim da će nekoliko *knaidlach* tvoje majke biti savršen lek.“

„*Knaidlach?* Ko je spomenuo moje *knaidlach?*“ doviknula je majka sa do vratka. Sva važna je ušla u prostoriju. „Sedite svi“, reče. „Supa je na stolu i već se hladi.“

11

Kada su završili sa večerom, Roza je pogledala na sat.

„Izvinite me nakratko“, reče. „Moram da skoknem do bolnice da proverim kako je pacijent.“

Dejvid je pogleda.

„Ako želiš, ja ću te odvesti.“

Nasmešila se.

„Ne moraš to da radiš. Imam svoja kola.“

„Nije mi teško“, reče Dejvid učtivo. „Dopusti mi bar da ti pravim društvo.“

Irving je ustao.

„I ja moram da krenem“, reče. Okrenuo se ka gospođi Vulf. „Hvala vam za divnu večeru. Setio sam se doma.“

Dejvidova majka se nasmeši.

„Budi dobar dečko, Jicače“, reče, „i moći ćeš ponovo da dođeš.“

Roza se nasmešila gospođi Vulf.

„Brzo ćemo se vratiti.“

„Idite“, reče Dejvidova majka. „Ne morate da žurite.“ Značajno je pogledala njene roditelje. „Mi stariji treba o mnogo čemu da porazgovaramo.“

„Žao mi je“, obratio se Dejvid Irvingu dok su izlazili. „Nismo imali priliku da razgovaramo. Možda možemo sutra da se nađemo?“

„Možemo sada da razgovaramo“, reče Irving tiho. „Siguran sam da možemo da verujemo Rozi. Zar ne, doktoro?“

Roza načini odsečni gest.

„Čekaću u kolima", reče žustro.

Dejvid je zaustavio.

„Ne, u redu je." Okrenuo se ka Irvingu. „Verovatno sam juče zvučao glupo kada si nazvao. Ali, Den Pirs rukovodi odnosima sa radnicima."

„U redu je, Dejvi", reče Irving. „To sam i pretpostavio."

„Den mi reče da nam preti štrajk. Verovatno znaš da to sebi ne možemo da priuštimo."

„Znam", odvrati Irving. „Pokušavam da pomognem. Ali, imaću problema ako ne uspemo da se dogovorimo."

„Kakvih problema? Niko vas ne pritiska da štrajkujete. Vaši članovi se upravo oporavljaju od posledica talasa otpuštanja nakon krize."

„Istina", klimnuo je Irving. „Ne žele da štrajkuju, ali komunisti su se aktivirali. Podižu veliku prašinu oko toga kako filmske kompanije zadržavaju sav novac za sebe. Mnogi ljudi ih slušaju. Slušaju o tome koliko zarađuju zvezde i direktori i to im zvuči primamljivo. Zašto ne bi sami dobili deo kolača? A komunijare ih podbunjuju..."

„Šta je bilo sa Biofom i Braunom?"

„Oni su prave svinje", odvrati Irving prezrivo. „Nije im bilo dovoljno da iznuđuju novac od jednih. Pokušali su da ga iznude i od obe strane. Zato smo ih se otarasili."

„Vi ste ih se otarasili?" upita Dejvid skeptično. „Mislio sam da su uhvaćeni"

Irving je zurio u njega.

„Šta misliš odakle vladi dokumentacija da izgradi slučaj? Nisu je sigurno pronašli na ulici."

„Čini mi se da pokušavate da nas iskoristite za gašenje požara koji su vaši ljudi započeli", reče Dejvid. „Komunisti su samo izgovor."

Irving se nasmeši.

„Možda je tako. Međutim, komunisti su veoma aktivni u udruženjima. Cela industrija je potpisala nove ugovore sa Udruženjem filmskih reditelja i Udruženjem filmskih scenarista kojima traže najveće povećanje plata do sada. Zasluga se pripisuje komunistima. Sada se uvlače u sindikate zanatlija. Znaš kakve su zanatlije. Misle da ako komunisti mogu toliko da učine za udruženja, mogu i za njih. Uskoro će izbori u sindikatima zanatlija. Komunisti se bore lavovski. Ako uskoro nešto ne smislimo, ispašćemo iz igre. Ako se to desi, otkrićeš daje sa njima mnogo teže pregovarati."

Dejvid ga pogleda.

„Znači, predlažeš da odlučimo sa kim želimo da saradujemo sa vama ili komunistima. Šta članovi misle o tome? Zar nemaju šta da kažu?"

„Većina njih su kreteni", odvrati Irving prozaično i prezrivo. „Bitne su im

samo koverta sa platom i ko će im obećati najviše." Izvadio je kutiju cigareta. „U ovom momentu, komunisti im deluju prilično privlačno."

Dejvid je ćutao dok je njegov prijatelj palio cigaretu. Zlatni, upaljač je zasvetlucao nakratko, a zatim nestao u Irvingovom džepu. Kada mu se sako rastvorio, Dejvid je ugledao crni kundak pištolja u futroli zakačenoj oko ramena.

Zlatni upaljači i pištolji. Dva klinca sa Ist Sajda u Njujorku stoje pod kalifornijskim zvezdama tokom tople proletnje noći i razgovaraju o novcu, moći i komunizmu. Pitao se šta Irving dobija od toga, ali je znao da ne treba da pita. Neke stvari ga se prosto nisu ticale.

„Šta želiš da učinim?", upitao je.

Irving je otresao cigaretu u slivnik.

„Komunisti traže povećanje od dvadeset pet centi na sat i trideset pet radnih sati nedeljno. Mi ćemo pristati na pet centi po satu, još pet centi naredne godine i trideset sedam i po radnih sati nedeljno." Pogledao je Dejvida u oči. „Den Pirs kaže da nema ovlašćenje da bilo šta učini. Kaže da ne može da pronade Korda. Ćekao sam tri meseca. Ne mogu više da ćekam. Ako budete sedeli na klonji, štrajk je neizbežan. Vi ćete mnogo toga izgubiti. Mi ćemo mnogo toga izgubiti. Ali, vi gubite više. Cela kompanija će vam propasti. Mi imamo i druge delatnosti. Međutim, pravi pobednici su komunisti."

Dejvid je oklevao. Nije imao ništa više autoriteta od Dena da sklopi ovu pogodbu. Ali, više nije mogao da ćeka Džonasa. Bilo da se Džonasu ova pogodba svidi ili ne, moraće da ga podrži. Duboko je udahnuo.

„Dogovorili smo se."

Irving se iskezi. Beli zubi blesnuše. Blago je udario Dejvida u rame.

„Dobar dećko", reće. „Nisam ni mislio da ću morati da te ubeđujem. Odbor za pregovore ima sastanak sa Pirsom sutra ujutru. Pustićemo njih da objave dogovor." Okrenuo se ka Rozi. „Žao mi je što sam vam banuo na zabavu, doktorko" reće. „Ali mi je drago što sam vas video."

„U redu je, gospodine Švarce."

Posmatrali su Irvinga dok je prilazio ivičnjaku i ulazio u svoj „kadilak" kabriolet. Upalio je motor i pogledao ih.

„Hej, vas dvoje. Znate šta?"

„Šta?" upita Dejvid.

Irving se iskezi.

„Što bi rekla tvoja mama, baš ste lep par."

Gledali su za njim dok nije skrenuo za ugao, zatim je Dejvid pogledao Rozu. Učinilo mu se da je blago porumenela. Uzeo je za ruku.

„Kola su mi preko puta." Ćutala je skoro celim putem do bolnice. „Nešto te mući, doktorko?", upitao je.

„Sada i ti to radiš", odvrati ona. „Svi me zovu doktorka. Više mi se sviđalo

kada si me zvao Roza."

Nasmešio se.

„Šta te muči, Rozo?"

Spustila je pogled ka šoferskoj tabli kola.

„Došli smo čak u Ameriku da pobeegnemo od njih."

„Od njih?" upita Dejvid.

„Isto je kao u Nemačkoj", rekla je kratko. „Nacisti. Gangsteri. U suštini oni su jedno te isto. Govore iste stvari. Prihvatite nas ili ćete dobiti komuniste. Sa nama ćete se lakše slagati i dogovarati." Pogledala ga je. „Šta čovek da kaže kada shvati da su mu sve oteli. To je trik koji su izveli u Nemačkoj. Kako bi je spasili od komunista."

„Hoćeš da kažeš da je moj prijatelj Irving Švarc nacista?"

Zurila je u njega.

„Ne, tvoj prijatelj nije nacista", rekla je ozbiljno. „Ali, motiviše ga ista žeđ za moći. Tvoj prijatelj je veoma opasan čovek. Nosi pištolj. Zar nisi to znao?"

Dejvid je klimnuo.

„Video sam."

„Pitam se šta bi uradio da si ga odbio", rekla je tiho.

„Ništa. Nosonja me ne bi povredio."

Sevnula je očima ka njemu.

„Ne, ne bi te povredio pištoljem", odvratila je žustro. „Protiv tebe bi koristio drugačije oružje. Ekonomsko oružje uz pomoć kojeg može da uništi tvoju kompaniju. Ali, čovek ne nosi pištolj ako nema nameru da ga upotrebi, pre ili kasnije."

Dejvid je zaustavio kola ispred bolnice.

„Šta misliš da je trebalo da učinim? Da odbijem dogovor sa Irvingom i dopustim da sve na čemu sam godinama radio propadne? Da uništim svakog vašljivog investitora koji nam je podario svoje poverenje i novac? Da izbacim sve radnike na ulicu da traže novi posao? Zar je to trebalo da učinim? Zar je moja krivica to što radnici nemaju dovoljno mozga da izaberu poštene predstavnike i organizuju pošten sindikat?" Nije ni shvatio da urla od besa.

Iznenada se nagnula i spustila ruku preko njegove šake naslonjene na volan. Ruka joj je bila topla i čvrsta.

„Ne, naravno da to nije tvoja krivica" brzo je rekla. „Učinio si ono što si smatrao da je najbolje."

Niza stepenice je sišao vratar i otvorio joj vrata od kola.

„Dobro večer, doktoro Štrasmer."

„Dobro večer, Portere", odvrati ona. Uspravila se i pogledala Dejvida. „Želiš li da udeš i vidiš gde radim?"

„Ne želim da smetam. Ne smeta mi da čekam napolju."

Nasmešila se i stegla mu ruku.

„Molim te, uđi“, reče. „Bolje ću se osećati. Bar ću znati da nisi ljut na mene što sam se kako vi to kažete umešala u tvoj posao.“

Nasmejao se. Izašla je iz kola i povela ga uza stepenice u bolnicu.

Stajao je na vratima i posmatrao je dok je nežno podizala zavoj sa lica deteta. Bez reči je ispružila ruku. Sestra je izvadila tampon iz flaše i dodala joj.

„Ovo će možda malo boleti, Meri“, reče. „Ali, nemoj se pomerati ili govoriti.“

Devojčica je klimnula.

„Dobro“, reče Rosa. „Budi veoma, veoma mirna.“ Govorila je tihim, umirujućim glasom dok je rukom brzo brisala ivice devojčicinih usana sa tamponom. Dejvid je primetio da su se oči deteta iznenada napunile suzama. Na trenutak je pomislio da će pomeriti glavu, ali nije.

„Dobro je“, reče Rosa nežno dok je sestra uzimala tampon. „Ti si hrabra devojčica.“ Sestra je efikasno stavila novi zavoj preko detetovih usta. „Sutra ujutru ćemo skinuti zavoj i moći ćeš da ideš kući.“

Devojčica je posegnula rukom ka bloku i olovci na stolu pored kreveta. Pisala je nešto par trenutaka, a zatim pružila blok Rozi. Ona je pogledala papir i nasmešila se.

„Sutra, nakon što skinemo zavoj.“

Dejvid je video da se dete odjednom nasmešilo. Roza mu je prišla, pa su krenuli niz hodnik.

„Sada možemo da se vratimo kod tvoje majke.“

„Lepa devojčica“, rekao je dok su čekali lift.

„Da.“

„U čemu je bio problem?“

Pogledala gaje.

„Imala je zečju usnu“, odgovori ona. „Rođena je tako.“ U glasu joj se osetio prizvuk tihog ponosa. „Sada će biti poput sve druge dece. Niko neće piljiti u nju, niti joj se smežati zato što čudno govori.“

Vrata su se otvorila. Zakoračili su u lift. Dejvid je pritisnuo dugme i vrata su se zatvorila. Primetio je da Rosa drži u ruci cedulju koju joj je devojčica dala. Uzeo je i pročitao rečenicu nažvrljanu dečijim rukopisom.

„Kada ću moći da govorim?“

Pogledao je Rosu.

„Ovaj posao te sigurno ispunjava.“

Klimnula je.

„Plastična hirurgija nije samo sređivanje nosa, ili podvaljka neke filmske zvezde. Najvažniji deo posla je pomaganje ljudima da vode normalne živote. Poput Meri. Ne možeš ni da zamisliš koliko deformitet može uticati na život deteta.“

Osetio je novu vrstu poštovanja prema ovoj ženi dok su koračali kroz hol ka izlazu. Vrtarar dotače kapu.

„Idem po vaš automobil, gospodine.“

Dok je jurio niza stepenice i prilazio parkingu, velika limuzina se zaustavila ispred njih. Dejvid je nemarno osmotrio, a zatim se okrenuo ka Rozi. Izvadio je kutiju cigareta iz džepa.

„Želiš li cigaretu, Rozo?“

Dok je Roza uzimala cigaretu, čuo je kako se iza njega otvaraju vrata limuzine. Stavio je jednu u usta i pridržao joj upaljač.

„Hteo si da me vidiš, Dejvide?“

Dejvid se okrenu, maltene ispustivši upaljač. Najpre je uočio beličastu mrlju košulje, a zatim se na otvorenim vratima limuzine pojavila glava. Bio je to Džonas Kord. Dejvid je zurio u njega bez reči.

Nehotice je pogledao Rozu. Imala je čudan izraz u očima. Pomislio je da se uplašila pa je pružio ruku ka njoj.

Džonas se iza njega zakikotao.

„U redu je, Dejvide“, reče. „Možeš povesti Rozu sa sobom.“

12

Roza je utonula u sedište u ćošku limuzine. Bacila je pogled ka Dejvidu koji je sedeo pored nje, a zatim ka Džonasu. U kolima je bilo mračno. Povremeno bi ulično svetlo obasjalo Džonasovo lice dok je sedeo preko puta njih, sa dugim nogama ispruženim pred sobom.

„Kako ti je otac, Rozo?“

„Dobro je, gospodine Korde. Često priča o vama.“

Osetila je njegov osmeh, mada ga nije videla.

„Pozdravi ga kada ga budeš videla.“

„Učiniću to, gospodine Korde“, odvrati ona.

Veliki automobil je ubrzao kada su izašli na Obalski autoput. Rosa pogleda kroz prozor. Kretali su se ka Santa Barbari, udaljavajući se od Los Anđelesa.

„Makalister mi reče da si hteo da me vidiš, Dejvide.“

Osetila je kako se Dejvid meškolji na sedištu kraj nje. Nagnuo se napred

„Stigli smo dokle smo mogli sami, Džonase. Ako želimo da napredujemo, potrebno nam je tvoje odobrenje.“

Džonasov glas bio je bezizražajan.

„Zašto bismo napredovali?“, upita. „Zadovoljan sam kako stvari trenutno stoje. Eliminirali ste operativne gubitke i od sada neće biti deficita.“

„Neće dugo biti tako. Sindikati zahtevaju povišice ili će organizovati štrajk.“

To će nam usisati sav profit."

„Neka štrajkuju", izgovori Džonas istim bezosećajnim glasom. „Ne moraš da pristaneš na njihove zahteve."

„Već sam pristao", odvrati Dejvid.

Roza je praktično čula trenutak tišine koji je nastupio. Pogledala je jednog pa drugog, mada nije mogla da im vidi lica.

„Pristao si?", upita Džonas tiho, mada mu je glas postao leden. „Mislio sam da Den pregovara sa sindikatima."

Dejvidov glas bio je čvrst, mada sa prizvukom opreza. To je, doduše bio oprez čoveka koji se probija kroz nepoznatu teritoriju, a ne oprez zbog straha.

„Pregovarao je, do večeras", reče. „Dok to nije počelo da utiče na dobrobit kompanije. Tada je to postao moj problem."

„Zašto Den nije mogao to da reši?"

„Zato što nisi odgovorio na njegove poruke", reče Dejvid tiho. „Smatrao je da ne može da se pogađa bez tvog odobrenja."

„Ti ne deliš njegovo mišljenje?"

„Ne."

Džonasov glas postade još hladniji.

„Zašto misliš da ti ne treba moje odobrenje, za razliku od njega?"

Čula je škljocanje Dejvidovog upaljača i posmatrala kako se plamen približava cigareti. Svetlost mu je na trenutak zaigrala preko lica i odmah nestala. Cigareta je sijala u tami.

„Da želiš da kompanija bankrotira, valjda bi mi rekao pre dve godine."

Džonas je ignorisao odgovor.

„Zbog čega si još želeo da me vidiš?"

„Vlada ponovo pokreće parnice protiv trustova", reče Dejvid. „Žele da odvojimo bioskope od studija. Odavno sam ti poslao sve bitne podatke. Moramo da im odgovorimo."

Džonas je delovao nezainteresovano.

„Već sam rekao Meku šta da učini. Moći ćemo da odugovlačimo sve dok se rat ne završi. Tada ćemo dobiti dobru cenu za bioskope. Nakon rata uvek dođe do porasta cena nekretnina."

„Šta ako ne bude rata?"

„Biće rata", reče Džonas ravnodušno. „U nekom trenutku u narednih nekoliko godina, Hitler će se naći u škripcu. Moraće da proširi teritoriju ili će propasti sav lažan prosperitet koji je Nemačkoj obezbedio."

Roza je osetila čvor u stomaku. Jedna je stvar osećati da je nešto neizbežno i nadati se da nisi u pravu. Ali, reći to tako jednostavno i sažeto, kao što je Džonas upravo učinio... Bez emocija; jedan i jedan su dva. Rat. Nakon toga ljudi više neće imati gde da pobegnu. Nemačka će vladati svetom. Čak je i njen otac govorio da je

otadžbina tako daleko ispred ostatka sveta da će im trebati čitav vek da je pristignu.

Zurila je u Dejvida. Zar je moguće da su Amerikanci tako neobavešteni? Zar iskreno veruju da mogu da se izvuku iz ovog rata neozleđeni? Kako može da sedi i raspravlja o poslu kao da se ništa neće desiti? Jevrejin je. Zar nije osetio kako se Hitlerova senka nadvija nad njim?

Čula ga je kako se kikoće.

„Znači da smo u istom sosu“, reče. Zurila je u njega iznenađeno. Nastavio je: „Forsirali smo privredu i na osnovu toga izgradili lažnu ekonomiju. Kao profit računamo štednju proizvedenu eliminisanjem otpadaka sopstvenog tela. Ali, nismo stvorili nove izvore pravog profita.“

„Zato si razgovarao sa Bonerom?“

Osetila je da se Dejvid iznenađeno trgao. Prvi put ove večeri, glas mu nije zvučao samouvereno.

„Da“, odgovorio je.

„Pretpostavljam da smatraš da imaš ovlašćenje da razgovaraš o tome, bez prethodnog dogovora sa mnom?“ Glas mu je i dalje bio tih.

„Već godinu dana ti šaljem poruke pitajući za dozvolu da pričam sa Zanukom. Nisam dobio odgovor. Zanuk je potpisao ugovor sa *Foksom*“

„Da sam želeo da pregovaraš sa njim, obavestio bih te“, reče Džonas oštro. „Zašto misliš da će Boner posao obavljati bolje od Dena?“

Dejvid je oklevao. Smrvio je cigaretu u pepeljari pored sebe.

„Zbog dve stvari“, započeo je oprezno. „Ne kritikujem Dena. Dokazao se kao sposoban upravnik i direktor studija. Razvio je program koji održava fabriku u poslu, uz maksimalnu delotvornost, ali nedostaje mu kreativna uobraženost ljudi poput Bonera i Zanuka. Sposobnost da zgrabi ideju i lično je pretvori u odličan film.“

Zurio je u Džonasa u mraku. Prošli su pored ulične svetiljke, koja ga je na trenutak osvetlila. Oči su mu bile u senci, lice bezizražajno.

„Nedostatak kreativne taštine čini razliku između pravog producenta i direktora studija, što je zapravo Den. Kreativna taština zbog koje bi verovao da može da pravi filmove bolje od bilo koga drugog, kao i sposobnost da druge uveri u to. Po mom mišljenju, ti si ispoljio više takve kreativnosti u dva filma koja si snimio nego Den u pedesetak filmova koje je producirao tokom protekle dve godine.“

„A drugo?“, upita Džonas, ne obraćajući pažnju na Dejvidovo laskanje. Roza se nasmeši kada je shvatila da je prihvatio tu primedbu kao činjenicu.

„Druga stvar je novac“, odvrati Dejvid. „Možda Den može da razvije tu osobinu, ali biće nam potreban novac da to otkrijemo. Biće nam potrebno pet miliona dolara, za dva ili tri velika filma. To je novac koji ne želiš da uložiš. Boner donosi sopstvene finansije. Snimaće četiri filma godišnje. Naša investicija je

minimalna, samo opšti troškovi. Uz honorare za distribuciju i podelu profita, ne možemo proći loše, šta god da se desi. Njegov nadzor nad ostalim projektima može samo da nam pomogne."

„Razmislio si o tome kako će to delovati na Dena?", upita Džonas.

Dejvid je duboko udahnuo.

„Den je tvoja odgovornost, a ne moja. Moja odgovornost je kompanija", na trenutak je oklevao. „Ima mnogo toga što bi Den mogao da radi."

„Ne na taj način", reče Džonas ravnodušno. „Nijednim poslom ne mogu da rukovode dva čoveka."

Dejvid je ćutao. Džonasove reči su sekle noć kao nož.

„Dobro, potpiši ugovor sa Bonerom“, reče. „Ali, sam moraš da se otarasiš Dena." Okrenuo se. „Vozi nas nazad do kola gospodina Vulfa, Robere."

„Da, gospodine Korde.“

Opet se okrenuo ka njima.

„Video sam se sa Nevadom", reče. „Snimiće one vesterne za nas."

„Dobro je. Odmah ćemo početi da tražimo priču."

„Ne morate", reče Džonas. „Već smo se dogovorili. Predložio sam da preuzme lik Maksa Senda iz *Otpadnika* i da priču započne tu."

„Kako? Na kraju filma je odjahao u brda da umre."

Džonas se nasmeja.

„Pretpostavićemo da nije, već da je preživeo, uzeo novo ime i otkrio veru. Odlučio je da provede ostatak života pomažući ljudima koji nemaju od koga da traže pomoć. Koristiće oružje samo kao krajnje sredstvo. Nevadi se ideja dopala."

Dejvid je zurio u Džonasa. Zašto se Nevadi ne bi dopalo? Osvaja maštu od prvog trena. Bilo koja vestern zvezda oduševljeno bi prihvatila da igra u toj seriji. Upravo je na to mislio kada je govorio o kreativnoj uobraženosti. Džonas je posedovao.

Kola su se zaustavila ispred bolnice. Džonas se nagnuo i otvorio vrata.

„Ovde izlazite", tiho je rekao.

Sastanak je završen.

Stajali su ispred kola i posmatrali veliku, crnu limuzinu kako nestaje niz put. Dejvid je otvorio vrata automobila. Roza ga pogleda.

„Važna noć, zar ne? Nežno je upitala.

Klimnuo je.

„Veoma važna."

„Ne moraš da me voziš nazad. Mogu da uhvatim taksi. Razumeću."

Pogledao je sa ozbiljnim izrazom na licu, a zatim se nasmešio.

„Šta kažeš na to da odemo na piće?"

Na trenutak je oklevala.

„Imam kućicu u Malibuu", reče. „Nije daleko odavde. Ako želiš, možemo tamo da odemo."

Stigli su za petnaest minuta.

„Ne obraćaj pažnju na kaos", reče ona dok je stavljala ključ u bravu. „U poslednje vreme nisam imala vremena da sređujem."

Upalila je svetlo. Krenuo je za njom ka velikoj dnevnoj sobi, jedva opremljenoj nameštajem. Kauč, nekoliko stolica i dva mala stola sa lampama. Najednom kraju se nalazio kamin, na drugom stakleni zid okrenut ka okeanu. Tu su stajale nogare sa nedovršenom uljanom slikom. Na podu su ležale radna bluza i paleta.

„Šta piješ?" upitala je.

„Škotski viski, ako imaš."

„Imam. Sedi, doneću led i čaše."

Sačekao je da izađe iz prostorije, a zatim prišao nogarama. Pogledao je sliku. Bio je to zalazak sunca nad Pacifikom. Crveni, žuti i narandžasti tonovi iznad skoro crne vode. Čuo je zveku čaša iza sebe i okrenuo se. Pružila mu je piće.

„Tvoja slika?", upitao je, uzevši čašu.

Klimnula je.

„Nisam naročito dobar slikar. Kao što ni klavir ne sviram baš najbolje. Ali, tako se opuštam i oslobađam frustracije zbog svoje nesposobnosti. Na taj način nadoknađujem činjenicu da nisam genije."

„Retko ko to jeste", odvratio je. „Ali, čuo sam da si prilično dobar lekar."

Pogledala ga je.

„Istina je. Međutim, nisam dovoljno dobra. Večeras si rekao nešto što mi je otvorilo oči. Nešto veoma istinito."

„Šta to?"

„Ono što si ispričao o kreativnoj uobraženosti, sposobnosti da radiš ono što niko drugi ne može. Odlični doktori i hirurzi takođe moraju imati tu sposobnost." Slegla je ramenima. „Ja sam dobar radnik. Ništa više od toga."

„Nepravedna si prema sebi."

„Ne, nisam", žustro je odvratio. „Genijalni doktori su mi bili profesori, a upoznala sam i rad drugih ljudi i znam o čemu govorim. Moj otac je, na svoj način, genije. On sa plastikom i keramikom može da izvede stvari koje ne može niko drugi na svetu. Sigmund Frojd, prijatelj mog oca, Pikaso kojeg sam upoznala u Francuskoj, Džordž Bernard Šo koji je održao predavanje na mom koledžu u Engleskoj svi oni su genijalni. Svi imaju jednu zajedničku osobinu. Kreativnu uobraženost koja im omogućava da čine stvari koje niko osim njih ne može." Odmahnula je glavom. „Ne, znam ja to vrlo dobro. Ja nisam genije."

Pogledao je.

„Nisam ni ja."

Dejvid se okrenuo ka okeanu, prišla je i stala pored njega.

„I ja sam upoznao neke genijalce“, reče. „Moj ujak Berni koji je osnovao studio *Norman*, bio je genije. Sam je uradio ono što danas rade deseterica ljudi. Džonas Kord je genije, na neki način. Doduše, još nisam siguran u kojoj oblasti. Za toliko toga je sposoban. Šteta.“

„Znam na šta misliš. Moj otac priča o njemu na sličan način.“

Pogledao je.

„Tužno, zar ne?“ reče. „Dvoje običnih negenijalaca, stoje i posmatraju Pacifik.“

U očima joj je zasvetlucao osmeh.

„Tako veliki okean.“

„Najveći“, svečano je izjavio. „Ili, kao je to neki genije izjavio, najveći na svetu.“ Podigao je čašu. „Nazdravimo u to ime.“

Iskapili su piće i ponovo se okrenuli ka okeanu.

„Toplo je, skoro da je dovoljno toplo za plivanje.“

„Mislim da okeanu neće smetati ako nas dvoje običnih ljudi odemo na plivanje.“ Pogledao je i polako se nasmešio. „Možemo li?“

Nasmejala se.

„Naravno. Naći ćeš kupaće gaće u pomoćnoj prostoriji u plakaru.“

Dejvid je izašao iz vode i srušio se na cebe. Otkotrljao se u stranu i posmatrao je kako trči preko plaže ka njemu. Zastao mu je dah. Bila je tako ženstvena, da je skoro zaboravio da je lekar.

Spustila se pored njega, uzela peškir i prebacila ga preko ramena.

„Mislila sam da voda neće biti tako hladna.“

Nasmejao se.

„Odlična je.“ Posegao je rukom ka cigaretu. „Kada sam bio dečak, plivali smo na dokovima u Ist Riveru. Nikada nije bilo ovako.“ Zapalio je cigaretu i pružio joj.

„Osećaš li se bolje?“ upitala je.

Klimnuo je.

„Baš kao što je doktor i preporučio.“ Nasmejao se. „Svi čvorovi u stomaku su se razvezali.“

„Dobro je“, reče ona. Povukla je dim i vratila mu cigaretu.

„Znaš, Rozo“, izustio je skoro stidljivo, „Kada me majka pozvala na večeru da te upoznam, nisam želeo da dođem.“

„Znam“, odvrati ona. „I ja sam se slično osećala. Bila sam sigurna da si pravi prostak.“

Spustila mu se u naručje. Usta su joj bila slana. Njegova ruka je pronašla njenu dojku u kostimu. Osetio je kako joj drhtaj proleće telom, dok joj se bradavica ukrućivala na njegovom dlanu. Zatim su se njeni prsti našli na njegovoj butini,

uhvativši njegovu muškost.

Polako je posegla rukom nagore, svukla kupaći sa ramena i spustila ga niz telo. Čuo je kako joj vazduh zvižduće u grudima kada je prslonio lice uz njene grudi. Rukama mu je obuhvatila glavu, odagnavši noć. Njeni prsti su odjednom pomamno zaigrali, vodeći ga ka sebi. Glas joj je bio promukao i zahtevan.

„Ne budi tako nežan, Dejvide. Ja sam žena!“

13

Roza je ušla u kuću i otišla direktno u spavaću sobu. Pogledala je sat na noćnom stočiću. Bilo je vreme za vesti u šest. Upalila je radio. Glas spikera je ispunio prostoriju dok se skidala:

Danas je dika nemačke vojske, Romel Pustinjska lisica, osetio šta znači gutati pustinjski pesak dok ga je usred vrtloga zaslepljujuće peščane oluje, Montgomeri naterao na povlačenje prema Tobruku. Očigledno nepripremljeni za snažan juriš, Italijani koji su podržavali Romela masovno su se predavali. Pošto su mu krila nakon toga bila izložena, Romel nije imao drugog izbora. Počeo je da se povlači ka moru. Premijer Vinston Čerčilje danas u Londonu izjavio...

Isključila je radio. Vesti iz rata. Ništa osim vesti iz rata. Danas nije mogla to da sluša. Okrenula se i osmotrila svoje nago telo u ogledalu iznad toaletnog stola.

Pritisnula je stomak šakom. Delovao joj je snažno i nekako puno. Okrenula se na stranu i nastavila da proučava svoj odraz. Uskoro će početi da se zaokrugljuje. Nasmešila se kada se setila kako joj se doktor Mejer obratio iznenađenim glasom.

„Doktoro, pa vi ste trudni!“, bio je zapanjen.

Nasmejala se.

„Tako sam i mislila, doktore.“

„E pa stvarno“, mrmljao je. „Stvarno!“

„Ne budite tako šokirani, doktore“, rekla je maltene suvo. „To se dešava mnogim ženama.“

Iznenadila se naglim osećanjem ponosa i sreće koji su je obuzeli. Mislila je da se nikada neće ovako osećati. Uvek bi se pomalo uplašila na pomisao o dobijanju deteta. Nije to bio strah od fizičkog bola, već više strah da će je to sprečiti da se bavi svojim poslom, da će joj promeniti život.

Ali, uopšte nije bilo tako. Bila je ponosna, srećna i uzbuđena. To je bilo nešto što je samo ona mogla da uradi. Nijedan muškarac, u celoj medicinskoj istoriji, nije bio u stanju da rodi dete.

Prebacila je ogrtač preko ramena, ušla u kupatilo i odvrnula vodu. Skoro malaksalo je sipala so za kupanje u kadu. Miris joj je zagolicao nozdrve. Kinula je. „*Gesundheit*“ rekla je samoj sebi na glas i uhvatila rukama stomak.

Glasno se nasmejala. Beba se još nije ni formirala u njoj, a već je počela sa njom da razgovara. Pogledala je svoje lice u ogledalu. Koža joj je bila čista i ružičasta. Oči su joj sijale. Ponovo se nasmešila. Prvi put u životu bilo joj je drago što je žena.

Pažljivo je ušla u kadu i uronila u toplu vodu. Neće predugo ostati u vodi. Htela je da bude pokraj telefona u sedam sati kada Dejvid bude nazvao iz Njujorka. Želela je da čuje radost u njegovom glasu kada mu bude rekla.

Dejvid je gledao knjigu sa računima povezanu u plavu kožu. Ove godine su ostvarili šest miliona dolara profita. Prošle godine skoro dva miliona. Ako ništa drugo, cifre su pokazale koliko je bio u pravu kada je napravio ugovor sa Bonerom pre tri godine.

Istina, Boner je skoro isto toliko zaradio. Ali, imao je prava na to. Skoro sav profit je poticao od njegovih velikih filmova, onih koje je lično producirao i finansirao. Da je samo uspeo da nagovori Džonasa da obezbedi finansiranje kada im je Boner to ponudio. Da jeste, ovogodišnji profit bio bi deset miliona dolara.

Dejvida je mučila samo jedna stvar. Tokom prošle godine, Kord je postepeno likvidirao deo svojih akcija kako im je rasla cena na tržištu. Već je nadoknadio svoju prvobitnu investiciju. Dvadeset pet procenata akcija koje je i dalje posedovao bile su čiste. To je obično u kompaniji ove veličine značilo da ima punu kontrolu. Ali, neko je kupovao. Ponovila se ujka Bernijeva priča. Jedino što je ovaj put Džonas bio na pogrešnoj strani ograde.

Jednoga dana je broker koji se zvao Šefild došao da vidi Dejvida. Pričalo se da je čelnik moćnog sindikata koja ima znatan udeo u kompaniji. Dejvid ga je upitno pogledao dok je sedao.

„Skoro godinu dana, pokušavamo da ugovorimo sastanak sa gospodinom Kordom kako bismo raspravili zajednički problem“, reče Šefild. „Ali, niko ne zna kako da stupi u kontakt sa njim. Nikada nismo primili odgovor na naša pisma.“

„Gospodin Kord je veoma zaposlen čovek.“

„Znam“, reče Šefild žustro. „I ranije sam imao posla sa njim. Najblaže rečeno on je pravi čudak.“ Izvadio je zlatnu tabakeru iz džepa i otvorio je. Pažljivo je izvukao cigaretu i stavio je u usta. Zapalio je dok je pažljivo vraćao tabakeru u džep. Dunuo je dim ka Dejvidu. „Našem strpljenju je kraj“, reče. „Dosta smo investirali u ovu kompaniju. Nećemo tolerisati ni diletantsko rukovođenje, niti očigledno zanemarivanje mogućnosti za ostvarivanje profita.“

„Čini mi se da investitori nemaju na šta da se žale“, reče Dejvid. „Posebno kada se uzme u obzir ovogodišnji profit.“

„Pohvaljujem vašu lojalnost, gospodine Vulfe“, reče Šefild. Nasmešio se. „Ali, obojica znamo o čemu je reč. Moja investitorska grupa bila je voljna da finansira određene filmove koji su mogli da udvostruče naš profit. Gospodin Kord nije bio

voljan. Mi smo voljni da izradimo pravičan plan za akcije i udeo u dobiti za određene ključne direktore. Gospodin Kord nije. Svakako nismo zainteresovani za opterećivanje kompanije troškovima poput onih u hotelu *Bulevardpark*."

Dejvid se pitao koliko će mu trebati da stigne do toga. Bila je to javna tajna. Kordov harem, tako su ga zvali.

Počelo je pre dve godine, kada je Džonas pokušao da iznajmi sobu za devojku, ali su ga odbili. Koristeći filmsku kompaniju kao izgovor, iznajmio je nekoliko spratova ove ozbiljne ustanove na granici Beverli Hilsa. Kada je potpisan zakupni ugovor, naredio je da studio ovde useli sve devojke sa kojima je potpisan ugovor.

Nastao je pravi metež kada je trideset devojaka nagrnulo u trideset apartmana pred šokiranim očima hotelske uprave. Novinari su se fantastično provodili, ističući da nijedna od devojaka godišnje ne zarađuje onoliko koliko košta mesečno iznajmljivanje jednog apartmana.

To je bilo pre dve godine, ali ugovor je potpisan na petnaest godina. Kompaniju je ovo silno koštalo. Hotel je bio veoma voljan da poništi ugovor, ali Džonas nije hteo ni da čuje. Postepeno se većina devojaka iselila. Sada je većina apartmana bila prazna, osim kada bi Džonas naleteo na devojku za koju je smatrao da ima potencijala.

Dejvid se naslonio u stolici.

„Naravno, ne moram da vam govorim da kompanija gospodinu Kordu ne isplaćuje obeštećenje ili troškove. "

Šefild se nasmeši.

„Ne bismo imali nikakve primedbe kada bi gospodin Kord pružao usluge kompaniji. Međutim, on uopšte nije aktivan. Nije prisustvovao nijednom sastanku odbora od kako je kupio akcije kompanije."

„Gospodin Kord je otkupio dovoljno akcija da kontroliše kompaniju", istakao je Dejvid. „Znači da ne spada u običnu kategoriju zaposlenika."

„Svestan sam toga", odvrati Šefild. „Ali, da li ste sigurni da i dalje kontroliše kompaniju? Mi sada imamo istu količinu akcija kao on, možda i nešto više. Smatramo da imamo pravo na učestvovanje u upravi."

„Biće mi drago da prenesem vaš predlog gospodinu Kordu."

„To neće biti potrebno", reče Šefild. „Zbog njegovog odbijanja da se sastane sa nama, sigurni smo da nije zainteresovan."

„U tom slučaju, šta želite od mene?", upita Dejvid. Gotovo je sa uvodom, prelazili su na stvar.

Šefild se nagnuo napred.

„Smatramo da ste vi lično, kao i vaša politika, zaslužni za uspeh kompanije. Veoma poštujemo vašu sposobnost i želimo da zauzmete svoje pravo mesto u kompaniji kao glavni izvršni direktor." Ugasio je cigaretu u pepeljari pred sobom. „Uz odgovarajuća ovlašćenja i nadoknadu, naravno."

Dejvid je zurio u njega. Upravo je dobio svet na srebrnom poslužavniku.

„Veoma zadovoljavajuće“, rekao je oprezno. „Šta ako bih tražio da sve ostane kako jeste? Šta ako bih uspeo da uverim gospodina Korda da prihvati neke od vaših predloga? Da li bi vam to bilo dovoljno?“

Šefild odmahnu glavom.

„Poštujem vašu iskrenost, ali ne. Vidite, čvrsto smo uvereni da Kord šteti napretku kompanije.“

„Znači, pokrenućete borbu oko ovlašćenja, ako ne pristanem na vaš predlog?“

„Sumnjam da će to biti potrebno“, odvrati Šefild. „Već sam spomenuo da smo vlasnici velikog broja akcija. Izvesni brokeri su nam obećali još pet posto.“ Izvadio je papir iz džepa i predao ga Dejvidu. „Ovo je dokument kojim se gospodin Boner obavezuje da će nam prodati svoje akcije petnaestog decembra, na godišnjem sastanku sledeće nedelje. Sa tim akcijama ćemo imati trideset osam procenata. Sa ili bez vaših pet procenata, imamo više nego dovoljno akcija da preuzmemo kontrolu nad kompanijom. Čak i sa ovlašćenjima, gospodin Kord neće imati više od trideset procenata akcija.“

Dejvid je podigao papir i pregledao ga. U pitanju je bio pravi obavezujući dokument. Boner ga je potpisao. Bez reči je vratio papir Šefildu. Odjednom se prisetio starog skladišta kompanije Norman, gde je počeo da radi. Kralj mora da umre. Sada nije bio u pitanju puki šef platforme, već Džonas. Sve do ovog trenutka nije sebi dopuštao da razmišlja o tome. Džonas je delovao neuništivo.

Ali, sve se promenilo. Džonas je počeo da pravi greške. Šefild je mu je zapravo govorio: „*Stani uz nas i postaćeš kralj.*“ Dejvid je duboko udahnuo. Zašto da ne? Osećao je da ga to čeka još od onog prvog dana u skladištu.

Roza je spustila novine na krevet i posegla za cigaretom. Pogledala je sat. Prošlo je osam sati. Znači da je u Njujorku prošlo jedanaest. Dejvid je do sada trebalo da nazove. Obično bi joj javio, ako je znao da će kasniti.

Da mu se nije nešto desilo? Možda leži povređen na ulici, pet hiljada kilometara daleko i ona će za to saznati tek kada bude prekasno.

Podigla je slušalicu i nazvala njegov hotel u Njujorku. Čula je brz prenos telefonske veze preko države. Zatim je telefon zazvonio u njegovom apartmanu. Prilično dugo.

„Halo“, izgovorio je tihim i opreznim glasom.

„Dejvide, da li je sa tobom sve u redu?“

„Dobro sam“, odvrati on.

„Zabrinula sam se. Zašto nisi nazvao?“

„Usred sam sastanka.“

„Oh. Jesi li sam? Jesi li u spavaćoj sobi?“

„Da“, odvratio je istim tihim opreznim tonom. „U spavaćoj sobi sam.“

„Sediš li na krevetu?"

„Da."

„Ja ležim na krevetu." Čekala je da postavi uobičajeno pitanje. Pošto to ovaj put nije učinio, sama mu je rekla. „Nemam ništa na sebi", prošaputala je. Iznenada je prelio talas toplote. „Oh, Dejvide, tako mi nedostaješ. Volela bih da si sada kraj mene."

Čula je zvuk kresanja šibice.

„Doći ću do kraja nedelje."

„Ne mogu da dočekam. A ti?"

„Ni ja", odvratio je oprezno.

„Ispruži se na krevetu na trenutak, Dejvide", prošaputala je. „Želim da me osetiš kao što ja osećam tebe."

„Rozo..."

„Oh, Dejvide", šapnula je prekinuvši ga. „Vidim te. Čvrstog i snažnog. Osećam kako ulivaš život u mene." Zatvorila je oči pred naletom vreline sa slabina. Čula je kako diše u slušalicu. „Dejvide", šapnula je. „Ne mogu da dočekam."

„Rozo!" Glas mu je bio surov. „Ja..."

Njen glas bio je topao i malaksao.

„Frojd bi se odlično proveo sa mnom", prošaputala je. „Jesi li ljut na mene zato što sam tako pohlepna, Dejvide?"

„Ne", odvrati on.

Duboko je udahнула.

„Drago mi je", reče. „Imam divne vesti za tebe, dragi."

„Zar to ne može da sačeka do sutra, Rozo?", brzo je rekao. „Usred važnog sastanka sam."

Oklevala je zbunjeno. Shvatio je to kao znak slaganja.

„Ti si dobra devojka, draga", rekao je. „Zdravo."

Začuo se škljocaj. Veza se prekinula pre nego što je uspela bilo šta da kaže. Zbunjeno je zurila u slušalicu neko vreme, a zatim je polako spustila.

Posegla je za cigaretom koja se pušila u pepeljari. Oštar dim joj opeče grlo. Besno je ugasila. Zabila je lice u jastuk i ležala u tišini.

Nije trebalo da ga nazovem, pomislila je. Rekao je da je zauzet. Ustala je sa kreveta i ušla u kupatilo. Pogledala se u ogledalu.

Trebalo bi da budeš u stanju da razumeš, rekla je sebi. *Bilo je trenutaka kada bi on nazvao, a ti bila suviše zaposlena da se javiš na telefon. Ti, od svih ljudi.*

Posmatrala je maltene iznenađeno kako joj se suze skupljaju u očima i klize niz obraze. Pala je na kolena i naslonila lice na hladnu, porcelansku kadu, a zatim ga prekrila rukama.

Da li ovo znači biti žena?

14

Moriš Boner se uspravio u krevetu i gledao kako devojka prilazi stolici i seda. Proučavao je sa uživanjem. Bila je naga. I prelepa. Jake, pune grudi oslanjale su se na fina rebra. Ravan, čvrst stomak naglo je bubrio u iznenađujuće brdašce njene preponjače, a zatim se nežno izdužio u butine njenih dugih, vitkih nogu.

Posmatrao je mišiće njenih leđa kako se mreškaju dok je podizala kutiju cigareta sa stola. Klimnuo je sam sebi. Lepa je. Možda ne u uobičajenom smislu te reči, ali je lepa onoliko koliko kurva ima prava da bude. Mada nijedna skoro nikada to nije.

„Isuse, baš si ružan“, reče devojka gledajući ga.

Iskezio se otkrivajući krive, neravne zube na dugačkom, konjolikom licu. Nije mu rekla ništa novo. Bio je svestan svog izgleda, viđao je sam sebe u ogledalu. Strgao je pokrivač i ustao sa kreveta.

„Evo, pokri se“, reče devojka, dobacivši mu peškir. „Ličiš na majmuna dok ti kurac tako visi.“ Vešto je uhvatio peškir i obmotao ga oko struka.

„Da li je bilo dobro?“, znatiželjno je upitao, uzimajući cigaretu iz kutije.

Nije odgovorila.

„Da li je vredelo?“

„Valjda jeste“, rekla je ravnodušno.

Vratio se do kreveta i seo na ivicu.

„Zar se na to svodi?“, upitao je. „Još jedna mušterija?“

Zurila je u njega.

„Ti si kao prilično moderan lik. Hoćeš da ti kažem istinu?“

Ponovo se nasmešio.

„Naravno.“

„Meni ste svi isti“, rekla je čvrsto ga pogledavši u oči. „Što se mene tiče, kao da me guzite flašom 'koka-kole'. Nema nikakve razlike.“

„Zar nikada ništa ne osetiš?“

„Naravno da osetim“, odvrtila je. „I ja sam ljudsko biće. Ali, ne kada su mušterije u pitanju. Ne mogu to sebi da dozvolim. Oni plaćaju za savršenstvo.“ Smrvila je cigaretu u pepeljari. „Kada mi je do uživanja, uzmem nedelju dana slobodno i odem na jedan od onih rančeva koji pružaju usluge udatim ženama na odmoru. Tamo se uvek zadesi neki kauboj koji misli da se sa njim dobro provodim. I u pravu je, pošto njemu ne moram da pružim najbolje od sebe. Ali, mušterije plaćaju i imaju pravo na najbolje.“

„Ali, ti obmanjuješ mušterije, zar ne?“

Nasmešila mu se.

„Osećaš li se prevareno?“

„Ne“, rekao je, a zatim brzo dodao, „Zapravo ne znam. Nisam znao da glumiš.“

„Nisam glumila“, odvrati ona, uzevši novu cigaretu. „Radila sam. To mi je posao.“

Ćutao je.

Zapalila je cigaretu i pokazala ka njemu.

„Vidi“, reče. „Kada odeš na lepu večeru, nakon toga kažeš prijateljima da si pojeo dobar odrezak. Odličan. Ne smeta ti da pričaš o tome. Kažeš im zato da bi i oni mogli tamo da večeraju, zar ne?“

Klimnuo je.

„Tako ti je i sa mnom“, reče. „Imaš prijatelja. Ovoga puta to je Irv Švarc. Igrate karte, on te pogleda i kaže: *’Sinoć sam imao dobru pičku. Fantastičnu. Zove se Dženi Denton. Treba da je opališ.’* Ti onda dođeš i ostaviš novac na stolu. Penješ se gore-dole. Naduvaš se poput balona i plutaš svetom. Kladam se da je prošlo mnogo vremena otkako si svršio tri puta za par sati. Da li se i dalje osećaš prevareno?“

Nasmejao se, odjednom se osetivši mladim i snažnim. Bila je u pravu. Dugo se nije ovako osećao, možda i celih dvadeset godina. Osetio je toplotu u preponama. Ustao je i pustio peškir da padne na pod. Nasmejala se.

„Mlađi si nego što sam mislila. Slušaj, ponoć je.“

„Pa?“ Zurio je u nju.

„Dogovorili smo se za dve novčanice do ponoći“, reče ona. „Tvoje vreme je isteklo. Koštaće te još tri novčanice da ostaneš ovde do jutra. Uključujući i doručak.“

Nasmejao se.

„Gora si od ovih iz MCA. Dobro, dogovorili smo se.“

Nasmešila se i ustala.

„Hajde.“

Krenuo je za njom u kupatilo sa velikom, kockastom kadom ugrađenom u pod. Pored zida, ispod prozora, nalazio se sto za masažu. Pokazala je ka njemu.

„Penji se.“

Seo je na ivicu stola i posmatrao je dok je otvarala ormarić. Izvadila je brijač, kremu za brijanje i četku. Napunila je čašu vodom i natopila peškir za lice pod česmom. Sve to je položila na umivaonik pored stola.

„Lezi“, rekla je i umočila četku u vodu praveći penu sa kremom.

„Šta ćeš uraditi?“

„Šta misliš?“, reče. „Obrijaću te.“

„Jutros sam se obrijao.“

Nasmejala se.

„Neću ti brijati lice, glupane.“ Gurnula ga je rukom nadole. „Želim da vidim

kako izgledaš ispod sveg tog krzna."

„Ali...”

„Lezi mirno", odvrtila je žestoko, nanoseći penu na njegove grudi. „Neću te iseći. Uvežbala sam se dok sam radila u bolnici."

Pena je delovala umirujuće.

„Radila si u bolnici?"

Klimnula je.

„Završila sam školu za medicinske sestre kada mi je bilo dvadeset godina", reče. „Sa počastima."

„Zašto si napustila taj posao?"

Jedva je osećao kako mu žilet klizi preko tela. Okrenula se da ga ispere.

„Zarađivala sam šezdeset pet dolara mesečno i radila osamnaest sati dnevno", odvrtila je okrenuvši se nazad ka njemu. Počela je da sapunja drugu stranu njegovih grudi. „Osim toga, previše kretena je mislilo da je besplatno."

Nasmejao se dok mu je žilet klizio preko stomaka.

„To golica."

Ponovo ga je isprala.

„Okreni se", reče. „Obrijaću ti leđa i ramena."

Prevrnuo se na stomak i naslonio glavu na ruke. U nozdrvama je osetio blagu, mentol aromu pene. Osetio je njene brze poteze. Zatvorio je kapke.

Potapšala ga je po ramenima, pa je otvorio oči. Iz ormarića je izvadila sapun. Skinula je omot i pružila mu ga.

„Istuširaj se vrelom vodom i dobro istrljaj."

Voda se slivala preko njega u sitnim iglicama ispunivši kabinu za tuširanje parom i mirisom jasmína. Oseti je da ga koža pecka i svetluca. Kada je izašao, lice mu je bilo rumeno. Smešio se. Pružila mu je veliki peškír.

„Osuši se i vrati na sto."

Brzo se obrisao i ispružio. Uzela je mali, ručni vibrator iz ormarića i uključila ga u struju. Počela je lagano da ga masira. Zujanje kao da mu je isteglo mišiće i opustilo ih.

„Ovo je bolje od turskog kupatila", reče.

„Ovo jeste tursko kupatilo", odvrtila je suvo, zatim isključila vibrator i prebacila peškír preko njega. „Lezi tako par minuta."

Posmatrao je dok se nagingjala preko mermerne kade i puštala vodu. Pažljivo je proveravala temperaturu. Kada je podesila odgovarajuću, pustila je vodu da teče. Kada se voda podigla deset centimetara, isključila je.

„Dobro", reče. „Ustaj." Seo je. Peškír je pao iza njega. „Znaš", reče ona, „ne izgledaš tako loše bez svih tih dlaka." Zatvorila je vrata kupatila nogom. Bila su prekrivena ogledalom u punoj veličini.

Pogledao se u ogledalu i nasmešio. Bila je u pravu. Odjednom je delovao

dvadeset godina mlade. Telo mu je bilo čisto i belo ispod dlaka. Osetio se mršavije. Nasmešio se svom odrazu u ogledalu.

„Dosta narcisizma“, reče ona. „Ulazi u kadu.“ Seo je u vodu. Bila je nešto toplija od temperature tela. „Ispruži se. Odmah se vraćam.“

Naslonio se u kadi. Ona se za par trenutaka vratila u kupatilo. U jednoj ruci je nosila veliku flašu šampanjca, u drugoj staklenu bočicu. Spustila je šampanjac na pod, otvorila bočicu i sipala par kapi u vodu. Težak miris jasmína odmah je ispunio prostoriju. Spustila je bočicu na umivaonik i podigla šampanjac. Stručno je strgla foliju i skinula žicu sa čepa. Čep je odskočio. Šampanjac joj se prelio preko prstiju.

„Zaboravila si čaše“, rekao je, posmatrajući je.

„Ne budi blesav. Samo budale piju ovaj bučkuriš. Ovo je za kadu. Bolje je od mehurića za kupanje“ Ispraznila je flašu u vodu oko njega.

Vino je šištaló i golicalo ga po koži, izazivajući osvežavajući osećaj. Spustila je praznu flašu na pod i izvadila kutiju za cigarete iz ormarića. Otvorila je, uzela cigaretu i zapalila je. Osetio je slab, opor miris marihuane. Povukla je dim i pružila cigaretu ka njemu.

„Evo“, reče. „Uzmi dva dima. Ne više od toga.“

Odmahnúo je glavom.

„Ne, hvala. Nikada to ne koristim.“

„Nemoj praviti problem“, odvrati ona. „Samo želim malo da te usporim.“

Uzeo je cigaretu iz njene ruke i oprezno je stavio u usta. Uvukao je dim duboko u pluća. Nije bilo potrebe da ga izdahne. Njegovo telo ga je upilo poput sundera.

Pogledao se u čudu. Odjednom se osetio kao da pluta. Telo mu je bilo čisto i snažno. Pogledao je nju dok je ulazila u kadu. Uvukao je još jedan dim. Osetio je kako lagano pluta u vodi.

„Dosta ti je.“ Uzela mu je cigaretu sa usana i bacila je u šolju.

„Potpuno sam odlepio“, rekao je smešeći kada se ispružila pored njega.

„Bolje bi ti bilo“, reče ona, spustivši glavu do njegovih grudi dok je ležao prekriven plitkim slojem tečnosti. Iznenadeno se trgao kada je osetio kako ga njeni zubi grebu po grudima. Podigla je glavu i klimnula ka njemu smešeći se. „Bolje bi ti bilo“, ponovila je. „Ta flaša šampanjca me koštala dvadeset dolara.“

Nikada nije shvatio kako mu je ta ideja pala na pamet. Verovatno u snu. Nije ni bitno. Samo je znao da je ima, kada je tog jutra sišao na doručak. Bio je samouveren, kao i uvek zbog ideja koje su mu donosile uspeh u prošlosti.

Pogledala ga je preko trpezarijskog stola kada je začula zvuk njegovih koraka na stepenicama.

„Dobro jutro, gospodine Bonere. Jeste li gladni?“

Zahvalno joj je uzvratío osmehom.

„Umirem od gladi", reče, iznenadivši sam sebe. Odavno nije osetio potrebu da pojede dobar doručak. Obično bi samo popio sok i kafu.

Video je kako nogom pritiska dugme na podu, ispod stola. U kuhinji, u zadnjem delu kuće, oglasilo se zvono.

„Popij sok“, rekla je. „Doručak će biti gotov za minut.“

Seo je preko puta nje i podigao iz leda veliku čašu punu soka od paradajza.

„Živeli.“

Pogledao je sa odobravanjem. Na jasnoj jutarnjoj svetlosti nije bilo ni traga borama na njenom licu. Oči su joj bile bistre i tamne. Na usnama je imala samo blag ruž. Svetlosmeđu kosu je uredno zavezala u rep. Ruke su joj delovale preplanulo nasuprot bele sportske majice bez rukava, maltene preterano uredno uvučene u prostu suknju klinastog kroja.

Iza nje se otvoriše vrata. Ušla je zdepasta Meksikanka noseći veliki poslužavnik. Sadržaj je premestila na veliki poslužavnik koji se okreće, na centru stola. Zatim je sklonila praznu čašu od soka ispred njega i zamenila je velikim tanjirom.

„*Cafe, un momento*“, brzo je izgovorila i nestala.

„Poslužite se, gospodine Bonere", reče Dženi. „Na tanjirima sa zelenim poklopcem se nalaze šunka, slanina, odrezak, usoljen sled i bubrezi. Ispod žutog poklopca su pržena jaja na oko, kajgana i pomfrit.“

Okretao je poslužavnik dok nije došao do šunke. Dok je punio tanjir, Meksikanka se vratila sa kafom, vrućim kiflicama i tostom. Pogledao je tanjir. Šunka je bila spremljena baš kako je voleo. Dženi se poslužila velikom šniclom.

„Služiš đavolski dobar doručak", rekao je dok mu je Meksikanka sipala kafu.

Dženi se nasmeši.

„U ovoj kući nema ničeg jeftinog.“

Meksikanka je sipala kafu Dženi i vratila se u kuhinju.

„Izgledaš kao da pravo sa doručka ideš na tenis", reče on.

Klimnula je.

„Upravo tako. Svakog jutra dva sata igram tenis.“

„Gde igraš?“

„U Bel Eru. Imam stalan dogovor sa Frenkijem Garnerom.“

Podigao je jednu obrvu. Frenki Garner je bio jedan od najboljih profesionalnih igrača tenisa u zemlji. Bio je skup bar dvadeset pet dolara na sat.

„Da li ti je i on mušterija?", znatiželjno je upitao.

„Ne igram sa mušterijama. To je loše za posao. Plaćam ga, kao i svi ostali.“

„Zašto?“

„Volim da vežbam", odvrati ona. „Tako održavam formu. Znaš i sam da ponekad dugo radim.“

„Znam na šta misliš. Jesi li ikada razmišljala da promeniš profesiju?“

„Na šta misliš?" upitala je. „Rekla sam ti da sam završila školu za medicinske sestre."

„Ne mislim na to. Kako to da se nikada nisi oprobala na filmu?"

Razdragano se nasmejala.

„Ja sam rođena u Kaliforniji, gospodine Bonere. Videla sam šta se dešava klinkama koje dođu ovamo. Izgledaju bolje nego što sam ja ikada izgledala. Završe kao konobarice koje služe hamburgere u drajv-inu, ili na Stripu kao kurve koje rade za pet dolara. Ja sam pametnija."

„Ozbiljno mislim", reče on. „Znaš li ko sam ja?"

„Naravno, gospodine Bonere. Čitam novine. Vi ste jedan od najznačajnijih producenata u Holivudu."

„Što znači da znam o čemu govorim, zar ne?"

„Možda i znate." Nasmejala se. „Ali, ja poznajem sebe. Nisam glumica."

„Nisi tako govorila sinoć."

„To je drugo", odvrati ona. „To je moj posao. Osim toga, vidite kako živim. Proći će dosta vremena dok na filmu počnem da zarađujem hiljadarku nedeljno."

„Kako znaš? Već pet godina imamo scenario za koji ne možemo da pronađemo glavnu glumicu. Napisan je za Rinu Marlou. Mislim da ti to možeš da izvedeš."

„Ludi ste!", nasmejala se. „Rina Marlou je bila jedna od najboljih žena u svetu filma. Ne mogu ni da se uporedim sa njom."

Naglo se uozbiljio.

„Na neki način me podsećaš na nju."

„Možda", odvrati ona. „Čula sam da je bila prilično divlja."

„I zbog toga", reče on, nagnuvši se ka njoj. „Ali, ne govorim o tome. Dođi sutra u studio. Organizovaćemo probno snimanje. Ako ne uspe, batalićemo čitavu stvar. Ako uspe treba mi odobrenje jednog čoveka i dobijaćeš dve hiljade dolara nedeljno."

„Dve hiljade?" Zurila je u njega. „Mora da se šališ."

Odmahnuo je glavom.

„Nikada se ne šalim kada je novac u pitanju."

„Kao ni ja", odvratila je ozbiljno. „Čije odobrenje je potrebno?"

„Odobrenje Džonasa Korda."

„Onda najbolje da odmah zaboravimo na čitavu stvar", reče ona. „Po onome što sam čula od nekih devojaka, on je pravi ludak."

15

Irving je krenuo za Dejvidom u dnevnu sobu dok je Roza skupljala sudove.

„Nikada nije tako dobro izgledala", rekao je ispruživši se u stolici ispred vatre. Dejvid je odsutno klimnuo.

„Da."

Irving ga pogleda.

„Imaš nešto na umu, Dejvi?"

„Uobičajene stvari", odgovori Dejvid neodređeno.

„Nisam tako čuo."

Boja njegovog glasa je uznemirila Dejvida.

„Šta si čuo?"

„Priča se da će pritegnuti tvog čoveka", reče Irving tihim glasom.

„Šta si još čuo?"

„Nove gazde će postaviti tebe za šefa, ako se udružiš sa njima", odvrati Irving. „Takođe se priča da se Boner već prodao."

Dejvid je ćutao. Nije mogao da veruje da Džonas ne zna šta se dešava. Ali, sve je moguće.

„Ćutiš, Dejvi", reče Irving tiho. „Nisi me pozvao na večeru bez veze."

„Kako si otkrio?"

Irving slegnu ramenima.

„Imamo akcije u kompaniji", odvratio je nemarno. „Neki od momaka su me nazvali i rekli da su brokeri kontaktirali s njima. Pitali su šta da rade."

„Koliko akcija?"

„Oh, osamdesetak, devedesetak hiljada širom zemlje. Smatrali smo da će nam se isplatiti s obzirom na to da dobro vodiš posao."

„Da li si...", započe Dejvid, ali se odmah ispravio. „Da li su momci odlučili šta će uraditi?" Te akcije mogu biti važne. Bilo ih je preko tri procenta, i pola miliona neizmirenih.

„Ne, mi smo prilično konzervativni", reče Irving. „Volimo da budemo tamo gde je i novac. Oni nude lep poslić. Kompletno finansiranje, udvostručenje profita, možda i podelu akcija za par godina."

Dejvid je klimnuo. Zamišljeno je posegnuo za cigaretom. Visila mu je sa usne, nezapaljena. Zašto Džonas ne odgovara na njegove poruke? Tri puta je pokušao da ga pronađe i nije dobio odgovor. Do sada je sigurno shvatio šta se događa. Na poslednjem mestu na kojem ga je tražio, rekli su mu da je Džonas van zemlje. Ako je to istina, cela stvar će biti *fait accompli** dok se on vrati.

---

* Gotova

„Šta ćeš učiniti, Dejvi?“, upita Irving meko.

„Ne znam“, odvrati on. „Ne znam šta da radim.“

„Nećeš moći još dugo ovako, druže“, reče Irving. „Ne može se živeti sa gubitnikom.“

„Znam“, klimnuo je Dejvid. Najzad je upalio šibicu i prineo je cigareti. „Ovako stoji stvari. Znam da Kord ne obraća pažnju na nas. Možda nas ponekada i koči pomalo. Međutim, on ume da napravi film, ima pravi osećaj za ovaj posao. Zato ga je i kupio. Nije obična hladna guzica kao Šefild i ostali. Nije zaokupljen bankarsko-brokerskom aritmetikom i ne smatra da je bitan samo obračun profita i gubitaka, i bilans stanja.“

„Ali, bankari i brokeri drže sve karte u svojim rukama“, reče Irving. „Samo budala igra protiv kuće.“

„Da“, reče Dejvid divlje, mrveći cigaretu.

Irving je ćutao par trenutaka, a zatim se nasmejao.

„Znaš šta, Dejvi. Skupiću naša punomoćja i predati ih tebi. Kada odlučiš šta je najbolje, glasaj u naše ime.“

Dejvid je zurio u njega.

„Zašto bi to uradio?“ Irving se nasmeja.

„Meni se čini da nemam izbora. Zar nisi prevezao za nas onaj alkohol iz Šokijeve garaže?“

„Stiže i kafa“, najavila je Roza, noseći poslužavnik.

„Isuse!“, uzviknuo je Irving. „Pogledaj samo tu čokoladnu tortu.“

Roza se zadovoljno nasmeja.

„Sama sam je umesila.“

Irving se naslonio na kauč.

„Oh, doktorko!“, izustio je gledajući Rozu i prevrnuo očima.

„Još jedno parče?“

„Već sam pojeo tri. Ako pojedem još jedno, trebaće mi plastična operacija stomaka kako bih se vratio u formu.“

„Onda bolje uzmi još kafe“, odvrati ona dopunivši mu šolju. Počela je da skuplja tanjire od torte.

„Htedoh da te pitam, Dejvi“, reče Irving. „Jesi li čuo za žensku koja se zove Dženi Denton?“

„Dženi Denton?“ Dejvid odmahnu glavom. „Ne.“^a

„Zaboravih“, reče Irving bacivši pogled ka Rozi. „Ti više nisi u prometu.“

„Šta je sa njom?“, upita Roza. „Ja sam poznavala Dženi Denton.“

„Stvarno? Kako si je upoznala, doktorko?“

„U bolnici. Pre četiri godine smo imali sestru koja se tako zvala.“

„Da nije visoka sto šezdeset osam centimetara, crnih očiju, dugačke smeđe kose? Zgodna je i hoda na interesantan način?“

Rosa se nasmejala.

„Misliš, na veoma seksi način?“

Irving je klimnuo.

„Da, na to sam mislio.“

„Mislim da je ista devojka u pitanju“, odvrati Rosa.

„Šta je sa njom?“ upita Dejvid.

„Pa, Dženi je verovatno najskuplja kurva u Los Andelesu. Ima šestosobnu kuću u brdima. Ako neko želi da je vidi, mora da zakaže dolazak i ode tamo. Odbija da odlazi u hotelske sobe. Ima veoma ekskluzivnu listu. Ako želiš da je vidiš, moraš da čekaš dve-tri nedelje. Radi samo pet dana nedeljno.“

„Ako je preporučuješ mom suprugu“, prekide ga Roza smešeći se, „najbolje da odmah ućutiš.“

Irving se nasmeši.

„Izgleda da je Moris Boner tokom nedelje bio kod nje na punom tretmanu. Sutradan je doveo u studio na probno snimanje. Snimio je Dženi u koloru. Nekoliko scena iz scenarija koji se povlači unaokolo već godinama. Kad je već tu, odlučio je da stvar odradi kako valja. Obukao je u beli, svileni čaršav. U pitanju je scena krštenja. Kada je izašla iz velikog rezervoara za vodu na sceni broj dvanaest, sve obline su sevnule. Dva dana kasnije, test je postao najtraženiji kućni snimak. Boner je dobio više narudžbina od Selznika za *Prohujalo sa vihorom*.“

Dejvid je znao samo za jedan scenario sa scenom krštenja.

„Da se ne sećaš slučajno naslova scenarija“, upitao je. „Da nije u pitanju *Gresnica*?“

„Može biti.“

„Ako jeste, to je scenario koji je Kord napisao specijalno za Rinu Marlou, pre nego što je umrla.“

„Briga me za koga je napisan“, nasmeši se Irving. „Moraš da vidiš taj snimak. Odlepićeš. Ja sam ga dva puta pogledao. Kao i svi ostali u projekcionoj sali.“

„Pogledaću ga sutra“, reče Dejvid.

„I ja bih volela da ga vidim.“

Dejvid pogleda Rosu. Nasmešio se. Prvi put je pokazala interesovanje za film.

„Dodi u studio u deset sati“, reče. „Zajedno ćemo ga pogledati.“

„Ako ne budem imao neki važan sastanak“, dodade Irving. „I ja ću vam se pridružiti.“

Dejvid je zavezao kaiš pidžame i seo na stolicu pored prozora, gledajući u okean. Čuo je vodu u kupatilu i prigušen zvuk Rozinog glasa kako pevuši samoj sebi dok se umiva. Uzdahnuo je. Ona bar može da bude srećna na poslu. Doktori ne moraju da prežive rat nerava kako bi se bavili medicinom.

Iza njega, vrata se otvoriše uz škljocaj. Okrenuo se. Zamišljeno ga je gledala sa

dovratka.

„Htela si nešto da mi kažeš?“, nasmešio se. „Reci mi.“

„Ne, Dejvide“, odvratila je sa toplim izrazom na licu. „Dužnost je supruge da sluša kada njen gospodar i zapovednik govori.“

„Ne osećam se kao gospodar i zapovednik.“

„Da li je sve u redu, Dejvide?“

„Ne znam“, odvrati on. Ispričao joj je celu priču, od sastanka sa Šefildom do one večeri kada ga je nazvala. Prišla je i privukla njegovu glavu na svoje grudi.

„Siroti Dejvid“, prošaputala je saosećajno. „Toliko problema.“

Podigao je pogled ka njoj.

„Moraću uskoro da donesem odluku“, reče. „Šta ti misliš da treba da učinim?“

Spustila je pogled ka njemu. Oči su joj sijale. Osetila se jako i sposobno, kao da ima korenje koje seže duboko u zemlju.

„Kakvu god odluku da doneseš, Dejvide“, rekla je, „znam da će to biti prava odluka za nas.“

„Za nas?“

Polako se nasmešila. *To znači biti žena*, pomislila je osetivši ovu novootkrivenu snagu u sebi. Glas joj je bio tih i srećan.

„Imaćemo bebu“, reče.

16

Jasna sunčeva svetlost pekla im je oči nakon tame koja vlada u sali za projekcije. U tišini su hodali ka Dejvidovoj kancelariji u jednoj od direktorskih kućica.

„O čemu razmišljaš, Dejvide?“ tiho je upitala. „Da li ti je zbog ovog snimka žao što si oženjen?“

Pogledao je i nasmejao se. Otvorio je vrata kućice. Prošli su pored sekretarice i ušli u njegovu kancelariju. Dejvid je obišao sto i seo. Ona se smestila u kožnu fotelju ispred stola. Bio je zamišljen. Izvadila je cigaretu i zapalila je.

„Kako ti se čini snimak?“ upitao je.

Nasmešila se.

„Sada mi je jasno zašto toliko izluđuje muškarce“, odvratila je. „Način na koji se taj čaršav zalepio za nju je nešto najsugestivnije što sam u životu videla.“

„Zaboravi tu scenu. Da nje nema u snimku, kako bi ti se dopala?“

Uvukla je dim. Smešak joj je nestao sa lica.

„Predivna je. Srce mi je prepuklo u onoj sceni gde se vide Isusova stopala dok korača vukući krst, a ona puzi kroz prašinu za njim, pokušavajući da mu poljubi stopala. Plakala sam zajedno sa njom.“ Zaćutala je, a zatim dodala. „Jesu li to bile

prave suze ili šminka?"

Dejvid je zurio u nju.

„Bile su prave“, reče. „Veštačke se ne koriste na probnom snimanju.“

Osetio je kako kroz njega kola uzbuđenje. Na svoj način, Roza mu je dala odgovor. Nije se ovako osećao još otkako je prvi put video Rinu Marlou na ekranu. Svi su bili suviše zaslepljeni scenom krštenja da bi to videli.

Izvukao je papir iz držača na stolu i počeo da piše. Roza ga je posmatrala na trenutak, a zatim obišla sto i radoznalo bacila pogled preko njegovog ramena. Već je završio sa pisanjem i posegnuo rukom ka telefonskoj slušalici.

DŽONASE

MISLIM DA JE VREME DA SE VRATIMO FILMSKOM POSLU. JAVI MI SE.

DEJVID

„Nazovi mi Makalistera u Rinu“, obratio se sekretarici. Pogledao je Rozu i nasmešio se. Ona mu je uzvratila osmeh i ponovo sela na fotelju.

„Zdravo, Mak“, reče Dejvid čvrstim, snažnim glasom. „Odgovori mi na dva pitanja.“

Obuzelo je osećanje ponosa. Bilo joj je drago što je došla u studio. Nikada ranije nije upoznala ovu stranu ličnosti svog muža.

„Prvo“, izgovori Dejvid u slušalicu, „Može li Kord eksploziv da potpiše ugovor sa glumicom? Imam razlog zašto ne želim da ugovor potpiše sa nama. Važan razlog.“ Dejvid se malo opustio.

„Dobro je. Sledeće pitanje. Želim da Džonas odmah pogleda jedan snimak. Možeš li da mu ga doturiš?“ Čekao je par trenutaka. „Ne mogu da tražim više od toga. Film će biti u tvojoj kancelariji u Los Anđelesu za dva sata. Hvala ti, Mak. Zdravo.“

Prekinuo je vezu i ponovo se obratio sekretarici.

„Gospođice Vilson, nazovite mi Džesa Lija iz odeljenja za štampu i razvijanje. Nakon toga udite ovamo.“

Posegnuo je za cigaretom i dalje držeći slušalicu u ruci. Stavio je u usta. Ona se nagnula preko stola sa šibicom u ruci. Povukao je dim i nasmešio se.

„Džese“, reče dok su se vrata otvarala. Sekretarica je ušla unutra. Šaljem ti poruku. Želim da je fotografišeš na titlu i zalepiš za kraj probnog snimka Dženi Denton. Odmah.“

Dejvid je prekrio slušalicu rukom.

„Lično odnesite ovu poruku Džesu Liju“, rekao je sekretarici, pokazujući papir na stolu. Uzela ga je bez reči i izašla napolje. „Znam da je snimak fantastičan, Džese“, izgovorio je u slušalicu. „Napravi kopiju sa mojom porukom i odmah je pošalji sekretarici gospodina Makalistera u Kord vazduhoplovstvo. Mora da stigne do podneva.“

„Odlučio si se?“

Klimnuo je.

„Rizikovaću“, reče. „Ako grešim, neće biti bitno ko će pobediti. Ja ću izgubiti.“

Roza se nasmeši.

„Tokom svake operacije nastupi sličan trenutak. Ti si hirurg, držiš nož u ruci, pacijent je otvoren pred tobom. U teoriji, postoji mnogo stvari koje možeš da uradiš, i mnogo načina da to izvedeš. Ali, pred tobom je samo jedan put ispravan put. Zato donosiš odluku i ideš svojim putem. Pritisci nisu bitni, nije bitno šta piše u pravilima. Moraš ići svojim putem.“ Pogledala ga je sa osmehom na licu. „Da li to sada radiš, Dejvide?“ pitala je nežno. „Ideš li svojim putem?“

Pogledao je, diveći se njenoj pronicljivosti i mudrosti.

„Da.“ Nije oklevao. „Idem svojim putem.“

Nikada nije o tome razmišljao na taj način. Međutim, ona je bila u pravu. Sada je bio sam.

Dženi je sedela za stolom u dnevnoj sobi ispisujući čekove za mesečne račune kada se oglasilo zvono na ulaznim vratima. Čula je kako se Meksikanka gega da ih otvori. Namrštila se, pogledavši sto.

Baš je budala, pomisli gorko, što je dozvolila da je nagovore da ode na probno snimanje. Trebalo je da zna da je to najobičnije laprdanje jedne mušterije. Verovatno joj se smeju na sav glas u Holivudu. Bar četiri mušterije su je nazvale čestitajući joj na snimku. Svi su ga pogledali.

Znala je da nije glumica. Zašto li je do đavola pristala na tu podvalu? Poput svake zaludene klinke koja dođe ovamo. Mislila je da je mudrija. Da nikada neće pasti u tu zamku. Ali, ipak se upecala, kao i sve druge.

Onog trenutka kada je stala pred kameru znala je da to nije za nju. Ali, pročitala je scenario. Marija Magdalena. U početku je umirala od smeha. Nije ni čudo što se Boner setio nje. Bio je to kasting višeg reda.

Zatim joj se priča uvukla pod kožu. Dotakla je i potresla. Izgubila se u ulozi. Bilo je momenata kada je plakala pred kamerama. To nije radila od detinjstva. Nije ni čudo što su se smejali. I ona bi se smejala da je u pitanju bio neko drugi. Kurva plače za kurvom. Nije trebalo da pristane. Prošlo je nedelju dana, Boner se još nije javio. Iza sebe je čula teške korake Meksikanke. Okrenula se. Izraz služavkinih sitnih očiju bio je zagonetan.

„*Senor Woolf esta aqui.*“ **Vulf.* Nije poznavala nikoga ko se tako zove. Možda je u pitanju novi čovek kojeg su policajci poslali. Javili su joj da će poslati novajliju da pokupi mito. „*De las pelkulas*“**, brzo je dodala služavka.

---

* Došao je gospodin Vulf

** Od filma

„Oh.“, klimnula je. „*Traigale aqui.*“* Okrenula se nazad ka stolu dok je služavka odlazila. Brzo je skupila račune na gomilu i stavila ih u fioku. Okrenula se u stolici baš dok je Meksikanka ulazila sa mladićem.

Dok je ustajala, hladno ga je pogledala.

„Boner te poslao?“

„Ne“, reče on. „Zapravo, Boner ne zna da sam ovde.“

„Oh.“ Znala je zašto je došao. „Video si snimak.“ Klimnuo je. Glas joj je postao još hladniji. „Onda je najbolje da odeš“, odvrati ona. „Radim samo na zakazivanje.“ Blagi osmeh mu prelete usnama. Razbesnela se. „Reci Boneru da bi mu bilo bolje da prestane da pokazuje taj snimak po gradu, inače će zažaliti.“

Glasno se nasmejao, a zatim uozbiljio.

„To sam već učinio, gospodice Denton.“

„Zar?“ Osetila je kako joj bes popušta. „Tako nešto može da mi upropasti posao.“

„Mislim da ste upravo promenili profesiju“, rekao je tiho.

Zurila je u njega širom otvorenih očiju.

„Kako to misliš?“

„Plašim se da ne razumete“, rekao je i dodao joj vizitkartu koju je izvadio iz džepa. Pogledala je. U pitanju je bio skup rad. Jednostavno je pisalo Dejvid Vulf. Dole u uglu je pisalo Izvršni potpredsednik, a ispod toga ime filmske kompanije sa kojom je Boner saradivao. Sada se setila ko je on. Čitala je o njemu u novinama. Mladić koji obećava. Kordovo čudo od dečaka. Podigla je pogled i osmotrila ga.

Ponovo mu je na usnama zaigrao bleđi osmeh.

„Da li biste voleli da igrate Mariju Magdalenu?“

Odjednom je bila nervozna.

„Ne znam“, oklevala je. „Mislila sam da je u pitanju Bonerova šala.“

„Možda za njega to jeste bila šala“, reče Dejvid Vulf žustro. „Ne znam šta je mislio. Ali, za mene nije šala u pitanju. Mislim da možete postati velika zvezda.“ Čutao je par sekundi. „Isto misli i moja supruga.“

Upitno ga je pogledala.

„Roza Štrasmer. Radile ste u istoj bolnici pre nekoliko godina.“

Oči joj zasvetlucaše.

„Mislite na doktorku Štrasmer? Onu koja je izvršila presađivanje kože lica Lindi Dejvis?“ Klimnuo je, smešeći se. „Tog dana sam bila glavna sestra na odeljenju za hirurgiju“, reče ona. „Bila je odlična.“

„Hvala vam. Recite mi sada, da li želite da igrate Mariju Magdalenu?“

Odjednom je to želela više od ičega drugog na svetu.

„Da.“

---

* Uvedi ga ovde

„Nadao sam se da će to biti vaš odgovor“, rekao je izvadiвши papir iz džepa. „Šta vam je Boner rekao, koliko će vam platiti?“

„Dve hiljade nedeljno.“

Već je držao olovku u ruci i ispisivao nešto na papiru.

„Sačekajte malo, gospodine Vulfe“, rekla je brzo. „Znam da je za Bonera to bila šala. Ne morate toliko da me plaćate.“

„Možda se on šalio, ali ja se ne šalim. Ako je rekao dve hiljade, toliko ćete i dobiti.“ Završio je sa pisanjem i predao joj ugovor. „Pročitajte ga pažljivo.“

Pogledala je odštampani formular. Rukom je bilo ispisano samo njeno ime i suma.

„Moram li?“

Dejvid je klimnuo.

„Mislim da treba to da učinite“, reče. „Lako je potpisati ugovor, ali se nije tako lako iskobeljati ih njega.“

Dženi se zavalila u stolicu i počela da čita.

„Vidim da je to ugovor sa Kord eksplozivom.“

„To je uobičajena praksa. Kord je vlasnik kompanije.“

„Oh.“ Završila je sa čitanjem i uzela penkalo. Brzo je potpisala i vratila mu ugovor. „Šta sada?“, upitala je smešeći se.

Stavio je ugovor u džep.

„Prvo ćemo vam promeniti ime.“

„Šta nije u redu sa mojim imenom?“

„Suviše ljudi će ga prepoznati“, odvrati on. „To kasnije može biti neugodno.“

Dženi je razmišljala par sekundi, a zatim se nasmejala.

„Baš me briga“, reče. „A vas?“

Dejvid odmahnu glavom.

„Ako vama ne smeta, ne smeta ni meni.“

Ponovo se nasmejala. Neka se mušterije žderu zbog onoga što propuštaju.

Pogledao je unaokolo.

„Da li ste vlasnik ove kuće, ili je iznajmljujete?“ upitao je.

„Iznajmljujem.“

„Dobro je“, reče. „Odjavite se i otputujte. Negde u pustinju, možda u Palm Springs. Nemojte nikome reći gde ste, osim meni.“

„Dobro“, odvrati ona. „Šta želite da uradim?“

„Čekajte“, odgovori on. „Čekajte da vas otkrijemo!“

17

„Izvini, Dejvide", reče Pirs i ustade. Smešio se, ali oči su mu bile hladne. „Ne mogu da ti pomognem."

„Zašto?"

„Zato što sam prodao svoje akcije pre godinu dana."

„Šefildu?" upita Dejvid.

Agent je klimnuo.

„Zašto nisi kontaktirao s Džonasom?"

„Zašto što nisam želeo", brecnu se Pirs. „Dovoljno je on mene koristio. Bio sam mu dobar tokom teških godina, dobar za obavljanje prljavih poslova i održavanja kompanije u poslu. Ali, čim su se stvari poboljšale i došlo vreme za snimanje velikih filmova, doveo je Bonera."

„I ti si njega iskoristio. Iskeširao je milion dolara zato što si ti poželeo studio sa kojim ćeš se igrati. Obogatio si se zahvaljujući njemu. I sam si shvatio, pre nego što je Boner došao, da nisi producent, već agent. Cela industrija bila je svesna toga."

„Samo zato što mi nikada nije pružio šansu." Neveselo se iskezio. „Sada je došao red na njega da se znoji. Čekam da vidim kako će mu se to dopasti." Ljutito je krenuo ka vratima, ali kada se okrenuo da pogleda Dejvida, sav bes je već nestao. „Ostanimo u kontaktu, Dejvide. Postoji šansa da dogovorim pozajmicu Trejsija i Grete Garbo od *Metro-GoldvinMejera*, ako nađeš pravi projekat."

Dejvid je klimnuo dok je agent izlazio. Spustio je pogled ka stolu. Sve ide po starom, gorko je pomislio. Pirs će bez problema sklopiti ugovor koji će kompaniji doneti milion dolara profita. To je posao. To nema nikakve veze sa Džonasom Kordom lično. Međutim, prodaja akcija kompanije je nešto sasvim drugo.

Umorno je podigao slušalicu.

„Da, gospodine Vulfe."

„Nazovite Bonerovu kancelariju i saznajte da li mogu odmah da se vidim sa njim."

„U vašoj kancelariji, ili u njegovoj?", upitala je sekretarica.

Nasmešio se sam sebi. Uobičajeni protokol zahteva da Boner dođe kod njega. Međutim, bilo je pravo čudo koliko su se glasine brzo širile kroz studio. Do sada su svi bili svesni toga da se nešto dešava. Čak ni njegova sekretarica nije bilo sigurna u njegovu poziciju. Na ovaj način je ispitivala teren.

„U mojoj kancelariji, naravno", rekao je i spustio slušalicu.

Boner se pojavio četrdeset pet minuta kasnije, što i nije bilo tako loše s obzirom na to da su obojica relativno bitne osobe. Nije čekao suviše dugo da to

bude neučtivo, niti se pojavio suviše brzo da ne bi delovao podređeno. Prišao je Dejvidovom stolu i seo.

„Izvini što te uznemiravam, Morise", reče Dejvid učtivo.

„U redu je, Dejvide", odvratio je Boner podjednako ljubazno. „Uspeo sam da zaključim jutarnji sastanak."

„Dobro je. Znači, imaš nešto vremena?"

Boner pogleda na sat.

„Upravo me očekuju na sastanku vezanom za priču, doduše."

Dejvid se nasmeši.

„Pisci su navikli da čekaju."

Boner ga radoznalo osmotri. Nesvesno je zavukao ruku pod sako i počeo se kroz košulju. Dejvid je ovo primetio i iskezio se.

„Imaš osip?"

„Čuo si priču?", upita Boner.

Dejvid je klimnuo. Boner se iskezi i otvoreno počeo.

„Izluđuje me. Ali, vredelo je. Moraš jednom da odeš do Dženi. Ta devojka će tako svirati po tvojim žicama, da ćeš zvučati kao 'stradivari'."

„Kladim se da je tako. Pogledao sam probni snimak."

Boner ga pogleda.

„Baš sam hteo da te pitam. Zašto si povukao sve kopije?"

„Morao sam", reče Dejvid. „*Grešnica* nije naše vlasništvo. Pripada lično Kordu. Znaš kakav je. Nisam želeo da se uvalim u probleme. " Boner je bez reči zurio u njega. Dejvid je odlučio da nema svrhe okolišiti. „Šefild mi je pokazao ugovor kojim se obavezuješ da ćeš mu prodati svoje akcije. "

Boner je klimnuo. Više se nije čeo.

„Znao sam da će ti ga pokazati. "

„Zašto si to uradio?" upita Dejvid. „Ako si želeo da ih prodaš, zašto se nisi obratio Kordu?"

Boner je ćutao par trenutaka.

„Ne bi bilo svrhe? Nikada ga nisam upoznao. Ako nije imao dovoljno pristojnosti da me potraži bar jednom za tri godine, koliko radim za njega, zašto bih sada počeo da jurim za njim. Osim toga, moj ugovor ističe sledećeg meseca i niko nije pričao sa mnom o obnovi. Nisam se čuo čak ni sa Makalisterom." Ponovo je počeo da se čeo.

Dejvid je zapalio cigaretu.

„Zašto se nisi obratio meni?" upitao je tiho. „Ja sam te doveo u kompaniju."

Boner je izbegavao njegov pogled.

„Naravno, trebalo je da razgovaram sa tobom. Međutim, svi znaju da ti ne možeš ništa da učiniš bez Kordovog odobrenja. Dok bi ti stupio u kontakt sa njim, moj ugovor bi istekao. Ispao bih budala pred celom industrijom."

Dejvid je uvukao dim duboko u pluća. Svi su isti tako oštroumni, tako surovi, tako sposobni, i tako nalik deci kada je njihov glupi ponos u pitanju.

Boner je njegovo ćutanje protumačio kao pomirenje sa neizbežnim.

„Šefild mi je obećao da će se pobrinuti za nas", žustro je dodao. „Želi nas obojicu, Dejvide. Znaš to. Uspostaviće novi sistem čim preuzme posao. On će finansirati filmove, uvesti novi sistem podele dobiti i obezbediti nam pravo preče kupovine akcija."

„Imaš li to napismeno?"

Boner odmahnu glavom.

„Naravno da ne", reče. „Ne možemo da potpišemo ugovor pre nego što preuzme kompaniju. Ali, njegova reč vredi. On je veliki čovek, a ne budala poput Korda sa odnosom toplo-hladno."

„Da li je Kord ikada prekršio reč koju ti je dao?"

Boner odmahnu glavom.

„Ne. Nije ni imao priliku. Imam ugovor. Sada kada je skoro istekao, neću mu pružiti priliku."

„Ti si poput mog ujaka", uzdahnu Dejvid. „Slušao je ljude nalik Šefildu i završio baveći se akcijama i obveznicama umesto filmovima. Izgubio je kompaniju. Postupaš na isti način. On ti ne može dati ugovor zato što ne kontroliše kompaniju, ali ti si potpisao ugovor kojim mu omogućavaš da je preuzme." Dejvid je ustao. Glas mu je bio ljutit. „Šta ćeš uraditi, prokleta budalo, kada preuzme kontrolu i ne bude u stanju da održi obećanje?"

„Ali, mi smo mu potrebni da bi vodio posao. Ko će mu snimati filmove ako ja to ne budem radio?"

„Tako je razmišljao i moj ujak Berni", reče Dejvid sarkastično. „Ali, posao se nastavio i bez njega. Nastaviće se i bez nas. Šefild uvek može da unajmi nekoga ko će voditi studio. Šeri iz MGM-a samo čeka da se pojavi neki sličan posao. Metija Foksa iz *Juniverzala* bi bilo teško naterati da prihvati ponudu kao što bi bilo teško naterati žabu u vodu. Ovde bi imao upola lakši posao nego tamo."

Dejvid je naglo seo.

„Misliš li i dalje da ne može da upravlja kompanijom bez nas?"

Boner je zurio u njega, beo u licu.

„Ali, šta mogu da učinim, Dejvide? Potpisao sam ugovor. Šefild me može tužiti ako odustanem."

Dejvid je polako ugasio cigaretu.

„Ako se dobro sećam tvog ugovora", reče, „složio si se da mu petnaestog decembra prodaš sve akcije koje poseduješ na taj dan?"

„Tako je."

„Ako toga dana budeš posedovao samo jednu akciju", reče Dejvid tiho, „prodaćeš mu tu jednu akciju i održati reč."

„Ali, to je sledeće nedelje. Ko će kupiti akcije u tako kratkom roku?"

„Džonas Kord."

„Šta ako ne mogu da dođem do njega na vreme? Izgubiću četiri miliona dolara. Ako prodam akcije na otvorenom tržištu, to će im znatno smanjiti cenu."

„Pobrinuću se da dobiješ novac." Dejvid se nagnuo preko stola. „Morise", dodao je meko. „Možeš odmah da počneš da sastavljaš svoj novi ugovor."

„Četiri miliona dolara!", vrisnuo je Irving. „Gde da nađem toliki novac, do đavola?"

Dejvid je zurio u svog prijatelja.

„Ma hajde, Nosonjo. To je *tuchlas**.“

„Šta ako Kord kaže da ne želi akcije?“, upita Irving nešto tišim glasom. „Šta da radim sa njima? Da obrišem dupe?“ Zvakao je cigaru. „Ti si mi kao prijatelj. Ako pogrešim kada je ovako veliki posao u pitanju, niko mi neće biti prijatelj. Govoriće o meni kao o pokojnom Jicaku Švarcu.“

„Ne bi dotle došlo."

„Nemoj ti meni da pričaš dokle bi došlo“, reče Irving besno. „Nema otpuštanja na poslu koji ja radim.“

Dejvid ga pogleda.

„Izvini, nemam prava da tražim od tebe da toliko rizikuješ.“ Okrenuo se i pošao ka vratima.

Zaustavio ga je Irvingov glas.

„Hej, sačekaj malo! Gde si pošao?“ Dejvid je zurio u njega. „Zar sam rekao da to zaista neću učiniti?“, upita Irving.

Pozamašne grudi ujne Mej ogorčeno su drhtale.

„Ujka Berni ti je bio poput oca“, izgovorila je kreštavim, napuklim glasom. „Da li si ti njemu bio poput sina? Ceniš li ono što je učinio za tebe? Ne. Dok je bio živ, ni jedan jedini put mu nisi rekao hvala.“ Izvadila je maramicu iz haljine i počela da briše oči. Dijamant od dvanaest karata na njenom malom prstu prelivao se u svim duginim bojama poput reflektora. „Samo zahvaljujući božijoj milosti tvoja sirota *tante*** ne provodi dane u siromaštvu."

Dejvid se nelagodno naslonio u krutoj stolici. Osetio je hladnoću noći u velikoj, oskudno nameštenoj sobi velike kuće. Blago je zadrhtao. Nije znao da li od hladnoće ili zbog toga kako je ova kuća uvek uticala na njega.

„Želiš li da upalim vatru, *Tante*?“

„Hladno ti je, Duvidele?“, upita ujna Mej.

---

* Bukvalno - zadnjica, u smislu budalaština.

** Ujna

Slegnuo je ramenima.

„Pomislio sam da je tebi zima.“

„Zima?“, ponovila je. „Tvoja sirota, stara *tante* je navikla na hladnoću. Moram da vodim računa o novcu kako bih mogla i dalje da živim u ovoj kući.“

Pogledao je na sat.

„Kasno je, *tante*. Moram da krenem. Hoćeš li mi dati ovlašćenja?“

Starica ga pogleda.

„Zašto bih to učinila?“ upita. „Zašto bih ti dala ovlašćenja da pomogneš tom *momseru**, tom nikogoviću koji je ukrao kompaniju tvom ujaku?“

„Niko mu nije ukrao kompaniju. Ujka Berni bi je ionako izgubio. Imao je sreće što ga je Kord pustio da se izvuče tako lako.“

„Imao je sreće?“ Glas joj ponovo postade kreštav. „Od svih akcija koje je imao, ostalo mi je samo dvadeset pet hiljada. Šta se desilo sa ostatkom? Reci mi. Šta se desilo?“

„Ujka Berni je za njih dobio tri i po miliona dolara.“

„Pa šta?“, zahtevala je da zna. „Vredele su tri puta toliko.“

„Vredele su *bupkas***“, reče on izgubivši strpljenje. „Ujka Berni je nemilosrdno potkradao kompaniju i ti to znaš. Te akcije nisu vredele ni koliko papir na kojem su bile odštampane.“

„Sada nazivaš ujaka lopovom.“ Ustala je na noge. „Napolje!“, vrisnula je pokazavši ka vratima. „Napolje iz moje kuće!“

Zurio je u nju na trenutak, a zatim krenuo ka vratima. Iznenada je zastao, prisativši se nečega. Jednom ga je ujak najurio iz kancelarije koristeći maltene iste reči. Ali dobio je šta je tražio. Ujna je pohlepnija nego što je Berni ikada bio. Okrenuo se.

„Istina u pitanju je samo dvadeset pet hiljada akcija“, reče. „Samo jedan ušljivi procenat ukupnog broja. Ah sada vrede mnogo više. Bar neko u porodici vodi računa o tvojim interesima. Ali, ako daš ovlašćenja Šefildu, videćeš šta će se desiti. On je od one vrste ljudi koji su podstakli ujka Bernija da ode na Vol strit. Ako i ti to učiniš, ja neću biti tu da vodim računa o tvojim interesima. Tvoje akcije će ponovo vredeti bupkas.“

Zurila je u njega par trenutaka.

„Da li je to istina?“

Mogao je da vidi kako se brzo preračunava u glavi.

„Svaka reč.“

Duboko je udahнула.

„Dodi“, reče. „Potpisaću ti ovlašćenje.“ Okrenula se i odgegala do ormara.

---

* Kopile

** Trice

„Tvoj ujak, *olev asholem**, uvek je govorio da treba da poslušam tvoj savet. *Taj Dejvid*, rekao bi, *nosi pametnu glavu na ramenima*."

Posmatrao je kako vadi dokumenta iz ormara. Prišla je stolu, uzela penkalo i potpisala. Uzeo je papire i stavio ih u džep sakoa.

„Hvala ti, ujna Mej.“

Nasmešila mu se. Iznenadio se kada je posegla rukom i potapšala ga po šaci, skoro stidljivo.

„Tvoj ujak i ja nismo blagosloveni decom", rekla je drhtavim glasom. „Zaista je na tebe gledao kao na sina." Brzo je trepnula. „Ne znaš koliko je bio ponosan, čak i kada je napustio kompaniju, dok je čitao o tebi u novinama."

Osetio je kako mu se u grudima skuplja sažaljenje prema usamljenoj starici.

„Znam, ujna Mej."

Pokušala je da se nasmeši.

„Imaš tako lepu ženu", reče. „Nemoj se otuđiti. Dovedi je ponekada kod mene na čaj?"

Iznenada je zagrlio staricu i poljubio je u obraz.

„Hoću, ujna Mej", reče. „Uskoro."

Roza gaje čekala u kancelariji kada se vratio u studio.

„Kada me gospođica Vilson nazvala i rekla da ćeš raditi dokasno, pomislila sam da bi bilo lepo da večeramo zajedno u gradu."

„Dobro si uradila", reče on poljubivši je u obraz.

„Pa?"

Teško se spustio u stolicu.

„Ujna Mej mi je dala ovlašćenje."

„Znači da imaš devetnaest procenata glasova."

Pogledao je.

„To neće ništa značiti ako me Džonas ne podrži. Irving mi je rekao da će morati da proda akcije Šefildu ako ih Kord ne preuzme."

Ustala je.

„Pa, učinio si sve što si mogao", izgovorila je praktičnim glasom. „Hajdemo sada na večeru."

Sekretarica je ušla dok je Dejvid ustajao.

„Stigao je telegram iz Londona, gospodine Vulfe."

Uzeo je kovertu i otvorio je.

ODREĐI 1. MART KAO DATUM POČETKA SNIMANJA GREŠNICE.

KORD.

---

* Neka počiva u miru

Baš kad je hteo da ga doda Rosi, sekretarica je ponovo ušla.

„Još jedan telegram, gospodine Vulfe.“

Brzo je pocepao kovertu. Preleteo ga je pogledom i osetio kako ga obuzima talas olakšanja.

*MAKALISTER ĆE SPREMITI NOVAC NEOPHODAN ZA
ONESPOSOBLJAVANJE ŠEFILDA. DOBRO GA SKENJAJ.*

Poput prvog telegrama i ovaj je potpisan prezimenom Kord. Dodao je oba Rozi. Pročitala ih je i pogledala ga sjajnim očima.

„Uspeli smo!“, uzbuđeno je uzviknula. Krenuo je da je podigne u naručje kada su se vrata ponovo otvorila.

„Da, gospođice Vilson?“, rekao je iznervirano.

Devojka je oklevala na vratima.

„Žao mi je što vas uznemiravam, gospodine Vulfe“, reče, „ali, upravo je stigao još jedan telegram.“

„Nemojte samo stajati. Donesite ga.“ Pogledao je Rozu. „Ovaj je adresiran na oboje“, rekao je i dodao joj telegram. „Otvori ga ti.“

Spustila je pogled ka koverti, a zatim ponovo pogledala Dejvida. Nasmejala se. Osmotrio je telegram u njenoj ruci.

MAZEL TOV! NADAM SE DA ĆE BITI BLIZANCI!

U potpisuje stajalo

DŽONAS.

DŽONAS, 1940.

SEDMA KNJIGA

1

„Ovo je prokleta glupo!“ promrmljao je Forester dok je podizao CAB-200 u vazduh iza formacije „spitfajera“.

„Šta je glupo?“, upitah gledajući iza sebe sa kopilotskog sedišta. London je nestajao u jutarnjoj izmaglici. Nekoliko vatri je i dalje gorelo od sinoćnog napada. „Nisu kupili naš avion, ali će kupiti sve B-17 avione koje možemo da obezbedimo. Do đavola, obojica znamo da moraju da ih standardizuju.“

„Ne govorim o tome“, gundao je Rodžer.

„Motori jedan i dva su u redu“, čuo se Morisi iza njih. „Motori tri i četiri, takođe. Sada možeš da presečeš dovod goriva.“

„U redu.“ Rodžer je isključio mešavinu. „O tome ti pričam“, reče, pokazavši ka Morisiju koji je obavljao posao mehaničara. „Glupo je to što smo svi mi u istom avionu. Šta ako se skršimo? Ko će upravljati kompanijom?“

Iskezih mu se.

„Previše brineš.“

Uzvratio je osmeh bez radosti.

„Za to me plaćaš. Predsednik kompanije mora da brine. Posebno zbog brzine kojom se kompanija širi. Prošle godine smo zaradili preko trideset pet miliona; ove godine ćemo zbog ratnih porudžbina zaraditi preko sto miliona. Moraćemo da obučimo ljude koji će preuzeti upravljanje ako se nama nešto desi.“

Posegao sam rukom za cigaretom. „Šta bi moglo da nam se desi?“, upitah, pripalivši je. Pogledao sam ga kroz oblak dima. „Osim ako nisi ljubomoran na RAF, pa razmišljaš da se vratiš u aktivnu službu.“

Izvadio je cigaretu iz mojih usta i stavio je sebi među usne. „Znaš vrlo dobro da ne bih mogao da se nosim sa tim klincima. Potpuno bi me zasenili. Bio bih salonski pilot. Bolje da ostanem tu gde jesam, bar sam u tvom generalštabu.“

Imao je pravo. Rat nas je gurao u ekspanziju o kojoj niko od nas nije ni sanjao. A još nije ni počeo.

Moraćemo da zaposlimo nekoga da vodi fabriku u Kanadi.“

Klimnuo sam bez reči. I za to je bio u pravu prokleta dobar potez. Proizvodićemo delove u našim fabrikama u Sjedinjenim Državama, a zatim ih slati u Kanadu, gde će ih sklapati. Tada će pripadnici RCAF-a* leteti na njima u Englesku. Ako upali, smanjićemo vreme proizvodnje jednog aviona za tri nedelje.

Ideja je imala i svoje finansijske prednosti. Britanska i kanadska vlada bile su voljne da finansiraju izgradnju fabrike. Tako bismo uštedeli na dva načina. Fabrika će nas koštati manje jer nemamo kamatu, a porez na neto prihod se može plaćati u

---

*Royal Air Force - Kraljevske vazduhoplovne snage.

Kanadi gde je odbitak usled opadanja vrednosti novca četiri puta veći nego kod ujka Sema. Osim toga, momci njenog veličanstva su takođe bili zadovoljni. Pošto žive u britanskom bloku, isplaćuju manje američkih dolara.

„Dobro, slažem se. Međutim, niko od momaka koji za nas rade nema dovoljno iskustva da preuzme na sebe tako veliki posao, osim Morisija. Ali, bez njega ne možemo. Imaš li nekoga na umu?“

„Naravno“, reče on, čudno me pogledavši. „Ali, neće ti se dopasti.“

Zurio sam u njega.

„Isprobaj me, pa ćeš videti.“

„Ejmos Vintrop.“

„Ne!“

„On je jedini čovek koji može sa time da se nosi“, reče Forester. „Neće dugo biti slobodan. Kako se odvijaju stvari u svetu, neko će ga već prigrabiti.“

„Neka! On je govнар i pijanica. Osim toga, uništio je sve na čemu je ikada radio.“

„Poznajе vazduhoplovnu proizvodnju“, nastavio je Forester tvrdoglavo. Ponovo me pogledao. „Čuo sam šta se desilo među vama, ali to nema nikakve veze sa ovim.“

Nisam odgovorio. Video sam da vođa formacije „spitfajera“ ispred nas njiše krilima. To je znak da može da se prekine radio tišina. Forester se nagnuo napred i uključio prekidač.

„Da, kapetane?“

„Ovde vas ostavljamo, stari moj.“

Spustio sam pogled. Siva voda Atlantika je piljila u mene. Udaljeni smo sto šezdeset kilometara od britanskih ostrva.

„U redu, kapetane“, odvrati Forester. „Hvala vam.“

„Siguran let, momci. Ne zaboravite da nam pošaljete teškaše. Biće nam potrebni sledećeg leta, da se malo odužimo Švabama.“

Forester se nasmeja u mikrofon. Britanci su upravo pretrpeli težak poraz, a zabrinuti su zbog osvete.

„Dobićete ih, kapetane.“

„U redu. Gotovo.“

Ponovo je mahnuo krilima „spitfajera“ i formacija se odvojila u širokom krugu, nazad ka obali. Nastupila je tišina. Bili smo sami iznad Atlantika na putu kući.

Izvukao sam se iz sigurnosnog pojasa i ustao.

„Ako je to u redu, idem pozadi da malo dremnem.“

Rodžer je klimnuo. Otvorio sam vrata.

„Razmislio o onome što sam ti predložio“, doviknuo je za mnom.

„Ako govoriš o Ejmosu Vintropu, zaboravi.“

Morisi je potišteno sedeo na sedištu za mehaničara. Pogledao me kada sam ušao.

„Ne razumem“, reče tužno.

Seo sam na ivicu kreveta.

„Lako je prokljuviti. Avion B-17 leti sa posadom od petoro ljudi, za razliku od naše posade koja broji devet članova. To znači da mogu u vazduh da pošalju skoro duplo više aviona. Na povratnom putovanju do Nemačke treba preći tri hiljade kilometara, znači da im ne treba domet od osam hiljada kilometara. Osim toga, operativni troškovi za B-17 su upola manji od troškova naših aviona.“

„Ali, ovaj avion može da leti tri hiljade metara više u visinu i trista kilometara na sat brže“, dodade Morisi. „Može da nosi skoro duplo teži tovar bombi.“

„Tvoj problem je u tome što si ispred svog vremena. Svet još nije spreman za takav avion.“ Na licu je imao ranjen izraz. Na trenutak mi ga je bilo žao. Ono što sam rekao je istina. Po meni, on je najbolji vazduhoplovni inženjer na svetu. „Zaboravi. Ne brini, sustići će oni tebe već. Jednoga dana, ljudi će upravljati hiljadama ovakvih aviona.“

„Ali, ne u ovom ratu“, izustio je rezignirano. Podigao je termos sa kartonske kutije. „Odneću malo kafe Rodžeru.“

Otišao je u pilotsku kabinu, a ja sam se ispružio na krevetu. Brujanje četiri velika motora mi je zujalo u ušima. Zatvorio sam oči. Proveo sam tri nedelje u Engleskoj. Između bombi i devojaka nisam se nijednom dobro naspavao. Između bombi i devojaka. Bombi. Devojaka. Zaspao sam.

Pisak bombe je dostigao orgijaški vrhunac kada je pala nedaleko od nas. Razgovor za večerom je na trenutak zamro.

„Zabrinuta sam za svoju kćerku, gospodine Korde“, reče mršava, sedokosa žena koja je sedela desno od mene.

Pogledao sam je, a zatim bacio pogled ka Morisiju koji je sedeo preko puta. Lice mu je bilo bledo i napeto. Ponovo sam se okrenuo ka ženi. Bomba je pala praktično pred vrata, a ona je zabrinuta za svoju kćerku koja je na sigurnom u Americi. Možda je u pravu. To je bila Monikina majka.

„Nisam videla Moniku otkako je imala devet godina“, nastavila je gospođa Holm uznemireno. „Bilo je to pre skoro dvadeset godina. Često mislim na nju.“

Nedovoljno često, pomislih. Mislio sam da su majke drugačije. Ali, nisu se mnogo razlikovale od očeva. Prvo su mislile na sebe. Monika i ja imamo bar jednu zajedničku stvar. Naše roditelje nikada nije bilo briga za nas. Moja majka je umrla, a njena je pobjegla sa drugim muškarcem.

Pogledala me tamnim, ljubičastim očima ispod dugih trepavica. Nazirala se lepota koju je prenela kćerki.

„Mislite li da ćete je videti kada se vratite u Sjedinjene Države, gospodine

Korde?“

„Sumnjam, gospođo Holm“, reko. „Monika sada živi u Njujorku. Ja živim u Nevadi.“

Ćutala je par trenutaka, a zatim je usledio još jedan prodoran pogled

„Ne dopadam vam se naročito zar ne, gospodine Korde?“

„Nisam razmišljao o tome, gospođo Holm“, reko brzo. „Žao mi je ako odajem takav utisak.“

Nasmešila se.

„Niste rekli ništa zbog čega bih to pomislila. Osetila sam da zazirete od mene čim sam se predstavila. " Nervozno se poigrala kašikom. „Ejmos vam je verovatno ispričao sve o meni o tome kako sam pobešla sa drugim i ostavila ga da se sam brine o detetu?“

„Vintrop i ja nikada nismo bili toliko bliski. Nikada nismo razgovarali o vama.“

„Morate mi verovati, gospodine Korde“, prošaputala je sa iznenađujućom žestinom. „Nisam napustila svoju kćerku. Želim da ona to zna, da razume.“

Ništa se nikada nije menjalo. Roditeljima je uvek bilo važnije da ih deca razumeju, nego da oni razumeju decu.

„Ejmos Vintrop je neprestano jurio žene i varao me“, rekla je tiho, bez gorčine. „Naš desetogodišnji brak bio je pravi pakao. Na medenom mesecu sam ga pronašla sa drugom ženom. Najzad, kada sam se zaljubila u pristojnog, iskrenog muškarca, ucenio me da se odreknem kćerke pod pretnjom da će otkriti našu vezu. To bi uništilo karijeru tog čoveka u službi njegovog veličanstva.“

Pogledao sam je. Ono što je rekla imalo je smisla. Ejmos je često posezao za takvim trikovima. Znao sam to iz iskustva.

„Da li ste ikada pisali Moniki o tome?“

„Kako da pišem o tome sopstvenoj kćerki?“ Nisam odgovorio. „Pre deset godina, Ejmos mi je rekao da će je poslati kod mene. Tada sam odlučila da ću joj sve ispričati kada me malo bolje upozna. Mislila sam da će razumeti.“ Blago je klimnula. „U novinama sam proćitala da ste se venćali. Nije došla.“

Prišao im je batler i odneo prazne tanjire. Drugi sluga je pred njih stavio šoljice. Kada se udaljio, konaćno sam progovorio.

„Šta zapravo želite od mene, gospođo Holm?“

Proućavala me par trenutaka. Primetio sam nagoveštaj suza u njenim očima. Međutim, glas joj je bio ćvrst.

„Ako slučajno budete razgovarali sa njom, gospodine Korde“, reće, „recite joj da sam pitala za nju, da mislim o njoj i da bih volela da se ćujemo.“

Polako sam klimnuo.

„Ućiniću to, gospođo Holm.“

Batler je počeo da nam sipa kafu dok je tup zvuk bombi koje padaju

ispunjavao prostoriju sa navučenim teškim zavesama, poput prigušenog zvuka groma u mirnodopskom Londonu.

Otvorio sam oči dok mi je rika četiri velika motora ponovo ispunjavala uši. Morisi je ponovo sedeo na svom sedištu, sa glavom neugodno nagnutom na stranu dok je dremao. Otvorio je oči kada sam se uspravio na krevetu.

„Koliko dugo sam spavao?“, upitah.

„Oko četiri sata.“

„Valjalo bi da smenim Rodžera“, rekao sam i ustao.

Forester podiže pogled kada sam ušao u pilotsku kabinu.

„Mora da si bio umoran. Jedno vreme si tako glasno hrkao da mi se činilo da imamo pet motora, a ne četiri.“

Seo sam na kopilotsko sedišta.

„Smeniću te malo. Gde se nalazimo?“

„Otprilike ovde“, rekao je pokazavši mesto na mapi. Stajala je na držaču između nas. Pogledao sam. Bili smo nekih hiljadu u šesto kilometara daleko od obale.

„Sporo se krećemo.“

Klimnuo je.

„Naleteli smo na jak čeonni vetar.“

Posegnuo sam za upravljačem i vukao ga ka sebi dok se nije fiksirao.

„Dobro“, rekoah. „Odavde ja preuzimam.“

Pustio je svoj upravljač, ustao i protegnuo se.

„Mislim da ću pokušati malo da odspavam.“

„Dobro“, rekoah gledajući kroz staklo. Počela je da pada kiša.

„Jesi li siguran da možeš par sati da držiš oči otvorene?“

„Uspeću nekako.“

Nasmejao se.

„Ili si bolji čovek od mene, Gunga Dine, ili sam ostario. Neko vreme sam mislio da ćeš pojebati sve žene u Engleskoj.“

Pogledao sam ga sa keksom na usnama.

„Kako su bombe padale, pomislih da je bolje da iskoristim svaku priliku.“

Ponovo se nasmejao i izašao iz kabine. Okrenuo sam se ka kontrolama. Očigledno nisam bio jedini koji je tako razmišljao. I devojke su se slično osećale. Na skoro očajnički način su insistirale da prihvatim nji-l hovu naklonost.

Sada je počeo da pada sneg. Teške, kovitlave pahuljice lepile su se za staklo kabine. Uključio sam uređaj za odleđivanje i posmatrao ih kako se pretvaraju u vodu na pleksiglasu. Brzina nam je bila trista kilometara na sat i usporavali smo. To znači da je čeonni vetar sve jači. Odlučio sam da pokušam da se podignem iznad njega.

Povukao sam upravljač unazad i veliki avion je počeo lagano da se penje.

Kroz oblake smo se popeli na visinu od četiri hiljade metara. Obasjala nas je jaka sunčeva svetlost. Fiksirao sam žirokompensator i osetio da se avion postavlja u horizontalan položaj.

Od tog trenutka smo leteli brzo i bez problema, sve do kuće.

2

Kada sam izašao iz lifta, Rober je stajao na otvorenim vratima. Mada je bilo četiri sata ujutru, delovao je tako sveže kao da se maločas probudio. . Na tamnom licu sijao je osmeh dobrodošlice, iznad bele košulje i besprekorno skrojenog batlerskog žaketa.

„Dobro jutro, gospodine Korde. Kako ste prošli u letu?“

„Odlično, hvala ti, Robere.“

Zatvorio je vrata za njim.

„Gospodin Makalister je u dnevnoj sobi. Ovde je od osam sati uveče.“

„Popričaću sa njim“, rekao sam i krenuo kroz hodnik.

„Spremiću sendviče sa biftekom i kafu, gospodine Korde.“

Zastao sam i okrenuo se da osmotrim visokog crnca. Kao da uopšte nije stario. Kosa mu je i dalje bila crna i gusta, a stas gigantski i moćan.

„Hej, Robere, znaš šta? Nedostajao si mi.“

Ponovo se nasmešio. To nije bio lažan ili uliznički osmeh, već osmeh prijatelja.

„I vi ste meni nedostajali, gospodine Korde.“

Okrenuo sam se i ušao u dnevnu sobu. Rober je bio više od prijatelja. Na neki način, bio je moj anđeo čuvar. Ne znam kako bih preživeo Rininu smrt, da nije bilo njega.

Kada sam se vratio u Rino iz Njujorka, bio sam prava olupina. Nisam želeo ništa da radim, osim da pijem i zaboravim. Bilo mi je dosta ljudi.

Otac mi je sedeo na ramenima kao pustinjaski Indijanac na poniju. Želeo sam njegovu ženu. Njegova žena je umrla. Zašto sam plakao? Zašto sam sada tako prazan?

Jednog jutra sam se probudio u prašnjavom dvorištu iza Nevadine sobe u zgradi za smeštaj radnika i video Robera kako se saginje iznad mene. Prisetio sam se kao kroz maglu da sam bio naslonjen na zid kuće i ispijao ostatak viskija iz flaše. To je bilo prethodne noći. Polako sam okrenuo glavu. Prazna flaša bila je kraj mene. Spustio sam ruke u prašinu i pridigao se. Glava me bolela, a usta su mi bila suva. Kada sam pokušao da ustanem, otkrio sam da nemam snage za to.

Osetio sam da me Rober obuhvatio i podigao na noge. Koračali smo preko tvrde zemlje.

„Hvala ti“, rekao sam naslonivši se zahvalno na njega. „Biće mi dobro čim popijem piće.“

Glas mu je bio tako tih da sam najpre pomislio da ne čujem dobro.

„Dosta je bilo viskija, gospodine Korde.“^a

Zurio sam u njegovo lice.

„Šta si rekao?“

Njegove krupne oči bile su bezizražajne.

„Dosta je bilo viskija, gospodine Korde“, ponovio je. „Mislim da je došlo vreme da prestanete da pijete. “

Bes me osovio na noge i dao mi snagu. Odgurnuo sam ga.

„Šta ti, do đavola, misliš ko si?“, urlao sam. „Ako želim piće, popiću piće!“

Odmahnuo je glavom.

„Dosta je bilo viskija. Više niste mali dečak. Ne možete bežati i skrivati glavu u boci sa viskijem svaki put kada se desi nešto loše. “

Zanemio sam na trenutak i zurio u njega, dok su me u hladnim talasima oblivali šok i bes. Zatim sam najzad pronašao svoj glas.

„Otpušten si!“, vrištao sam. „Neće mene posedovati crni kučkin sin!“

Okrenuo sam se i pošao ka kući. Osetio sam ruku na ramenu i okrenuo se. Na licu je imao tužan izraz.

„Žao mi je, gospodine Korde“, reče.

„Nema svrhe da se izvinjavaš, Rober. “

„Ne izvinjavam se zbog onoga što sam rekao, gospodine Korde“, odvratio je tihim glasom. Zatim sam ugledao njegovu ogromnu pesnicu veličine buta kako juri ka meni. Pokušao sam da se pomerim, ali telo mi nije funkcionisalo kako treba. Ponovo sam potonuo u mrak.

Ovoga puta sam se probudio u krevetu, pokriven čistim prekrivačima. U kaminu je gorela vatra. Osetio sam se slabo. Okrenuo sam glavu. Rober je sedeo na stolici pored kreveta. Na stolu pored njega, u činiji se pušila topla supa.

„Spremio sam vam supu“, reče iskreno me pogledavši u oči.

„Zašto si me ovde doneo?“

„Prijaće vam planinski vazduh.“

„Neću ostati“, rekao sam odgurnuvši se nagore. Bilo mi je dosta ove brvnare na medenom mesecu.

Rober me velikom šakom odgurnuo nazad na jastuk.

„Ostaćete.“ Rekao je tiho. Podigao je činiju i zaronio kašiku u nju. Zatim je pružio ka meni. „Jedite. “

U njegovom tihom glaslu bilo je toliko autoriteta da sam istog trenutka otvorio usta bez razmišljanja. Vrela supa mi je opekla grlo. Odgurnuo sam njegovu ruku.

„Ne želim supu.“

Zurio sam u njegove tamne oči na trenutak, a zatim u sebi osetio bol i usamljenost kakvu nikada ranije nisam iskusio. Odjednom sam počeo da plačem.

Spustio je činiju.

„Samo vi plačite, gospodine Korde. Isplačite se dobro. Ali, shvatićete da se u suzama ne možete udaviti, kao ni u viskiju.“

Kada sam konačno izašao, sedeo je na tremu obasjan zracima kasnog popodnevnog sunca. Oko nas je sve bilo zeleno. Žbunje i drveće se protezalo duž padine planine, sve do crvenožutog peska pustinje. Ustao je kada sam otvorio vrata.

Prišao sam ogradi i pogledao dole. Bili smo daleko od ljudi. Okrenuo sam se i pogledao ga.

„Šta ima za večeru, Robere?“ , upitah.

Slegnuo je ramenima.

„Iskreno, gospodine Korde, čekao sam da vidim šta će se vama jesti.“

„U blizini je potok u kojem ima najvećih pastrmki koje sam u životu video.“

Nasmešio se.

„Pastrmka zvuči odlično, gospodine Korde.“

Prošlo je skoro dve godine pre nego što smo sišli sa planine. Imali smo obilje divljači, a Rober bi se jednom nedeljno odvezao u grad po zalihe. Postao sam mršav i preplanuo od sunca. Gradska gojaznost je nestajala dok su se mišići zatezali i očvršćavali na mom telu.

Razvili smo rutinu. Čudo jedno kako je posao napredovao bez mene. To je samo dokazalo stari aksiom: kada dostigneš određenu veličinu, veoma je teško prestati sa rastom. Sve kompanije su napredovale, osim filmske kompanije. Nije imala dovoljno kapitala, ali to mi više nije bilo važno.

Ti puta nedeljno sam razgovarao sa Makalisterom preko telefona. To je obično bilo dovoljno da se reše svi problemi. Jednom mesečno Mak bi se dovezao vijugavim putem do brvnare sa akten-tašnom punom papira koje treba da potpišem ili izveštaja koje treba da proučim.

Mak je bio neverovatno temeljan čovek. Malo toga je izmicalo njegovoj pažnji. Na neki tajanstveni način, sve bitno što se dešavalo u nekoj od kompanija, našlo bi se u njegovim izveštajima. Bilo je mnogo stvari za koje sam znao da treba lično njima da se pozabavim, ali mi je sve to delovalo daleko i nevažno.

Bili smo u brvnari skoro godinu i po dana kada smo dobili prvog posetioca. Lovio sam i upravo se vraćao niz stazu sa prepelicama u ruci, kada sam ugledao nepoznata kola ispred kuće. U pitanju je bio „ševi“ sa kalifornijskim tablicama.

Prišao sam pogledao dozvolu koju sam pronašao na upravljačkoj tabli: Roza Štrasmer, doktor, Obalski autoput 1104, Malibu, Kalifornija. Okrenuo sam se i ušao u brvnaru. Mlada žena je sedela na kauču i pušila cigaretu. Imala je tamnu kosu, sive oči i odlučnu vilicu.

Kada je ustala, video sam da nosi izbledele farmerke koje su isticale vitku, ženstvenu oblinu njenih kukova.

„Gospodin Korde?“, upitala je, ispruživši ruku. U njenom glasu se osećao blagi akcenat. „Ja sam Roza Štrasmer, kćerka Ota Štrasmera.“

Prihvatio je njenu ruku i zurio u nju par trenutaka. Imala je čvrst stisak. Pokušao sam da uklonim primesu nezadovoljstva iz glasa.

„Kako ste znali gde sam?“

Izvadila je kovertu i predala mi je.

„Gospodin Makalister me je zamolio da vam ovo donesem kada je čuo da ću proći ovuda tokom odmora.“

Otvorio sam kovertu i pogledao papir. Nije bilo ništa hitno. Moglo je da sačeka do njegove sledeće posete. Spustio sam je na sto. U tom trenutku je Rober ušao u sobu. Čudno me pogledao dok je uzimao prepelice i pušku. Zatim se vratio u kuhinju.

„Nadam se da vas nisam uznemirila svojim dolaskom, gospodine Korde“, brzo je dodala.

Pogledao sam je. Kako god da se osećam, to nije njena krivica. Makalister me podsećao, ne naročito suptilno, da ne mogu da ostanem na planini zauvek.

„Ne“, odvratio sam. „Morate mi oprostiti na iznenađenju. Retko mi dolaze posetioci.“

Odjednom se nasmešila. Dok je to činila, lice joj je iznenada poprimilo neku žarku lepotu.

„Razumem zašto ne pozivate ljude u goste, gospodine Korde“, reče. „Više od dvoje ljudi bi napravilo gužvu u ovom rajju.“

Nisam odgovorio.

Oklevala je na trenutak, a zatim krenula ka vratima.

„Moram da krenem“, nezgrapno je izgovorila. „Drago mi je što smo se upoznali. Otac mi je toliko pričao o vama.“

„Doktorko Štrasmer!“

Iznenadena se okrenula ka meni.

„Da, gospodine Korde.“

„Moram ponovo da vas zamolim da mi oprostite“, rekoh žustro. „Toliko dugo sam ovde sam da sam zaboravio na manire. Kako vam je otac?“

„Dobro je. Srećan je, gospodine Korde, hvala vam. Stalno mi priča kako ste učenili Geringa da ga pusti iz Nemačke. On smatra da ste veoma hrabar čovek.“

Nasmešio sam se.

„Vaš otac je hrabar, doktorko. Ono što sam ja učinio je prava sitnica.“

„Za majku i mene, to je bila veoma krupna stvar“, reče ona. Ponovo je oklevala. „Sada stvarno moram da krenem.“

„Ostanite na večeri“, rekoh. „Uživaćete u prepelicama punjenim divljim

pirinčem, koje Rober odlično priprema."

Pogledala me u oči.

„Ostaću", odvrátila je. „Pod jednim uslovom zovite me Roza, a ne doktorka."

„Dogovoreno. Sedite, a ja ću reći Roberu da vam donese piće."

Međutim, Rober je već bio na do vratku sa bokalom „martinija". Kada smo završili sa večerom, bilo je suviše kasno da krene. Rober je spremio majušnu gostinjsku sobu. Otišla je u krevet. Ja sam još neko vreme sedeo u dnevnoj sobi, pre nego što sam se i sam povukao na spavanje.

Prvi put nakon dugo vremena nisam mogao da zaspim. Zurio sam u senke koje su igrale na tavanici. Začuo se zvuk na vratima. Uspravio sam se u krevetu.

Stajala je bez reči na do vratku, a zatim ušla u sobu. Stala je pored kreveta i pogledala me.

„Ne plaši se, usamljeni čoveče", prošaputala je mekim glasom. „Od tebe želim samo ovu noć, ništa više."

„Ali, Rozo..."

Prislonila je prst na moje usne kako bi me ućutkala, i uvukla se u krevet, topla, ženstvena, saosećajna i puna razumevanja. Prislonila je moju glavu uz svoje grudi, skoro kao što bi majka učinila.

„Sada razumem zašto me je gospodin Makalister poslao."

Obuhvatio sam rukom njenu mladu, čvrstu dojku.

„Rozo, prelepa si", prošaputao sam.

Čuo sam njen tihi smeh.

„Znam da nisam prelepa, ali mi je drago što si to rekao."

Naslonila je glavu na jastuk i pogledala me nežnim, toplim pogledom.

„*Kommen sie, libchen**", izgovorila je nežno posegavši ka meni rukama. „Vratio si mog oca nazad u njegov svet, dopusti mi da pokušam da vratim tebe u tvoj."

Otišla je nakon doručka. Zamišljeno sam ušao u dnevnu sobu. Rober je skupljao sudove sa stola i posmatrao me. Nismo progovarali. Nismo morali. U tom trenutku smo obojica znali da je samo pitanje vremena kada ćemo sići sa planine.

Svet više nije bio tako dalek.

Makalister je spavao na kauču kada sam ušao u dnevnu sobu. Prišao sam i dotakao ga po ramenu. Otvorio je oči i pogledao me.

„Zdravo, Džonase", rekao je pridigavši se i protrljao oči. Uzeo je cigaretu i zapalio je. Trenutak kasnije, iz njegovih očiju je nestalo pospanosti. „Čekao sam te zato što je Šefild navalio da se održi sastanak", reče.

Spustio sam se u stolicu preko puta njega.

---

* Dođi, dragi

„Da li je Dejvid prikupio akcije?"

„Da."

„Da li Šefild to zna?"

„Mislim da ne", odvrati on. „Kako se ponaša, rekao bih da i dalje misli da je na konju." Smrvio je cigaretu u pepeljari. „Rekao mi je da je voljan da ti da dobru nadoknadu za tvoje akcije, ako se vidiš sa njim pre sastanka."

Nasmejao sam se.

„To je baš lepo od njega, zar ne misliš?", skinuo sam cipele. „Reci mu da se goni u pakao."

„Samo malo, Džonase", dodade Mak brzo. „Mislim da je bolje da se vidiš sa njim. Može nam praviti mnogo problema. Najzad, ima trideset procenata akcija."

„Neka ga", brecnuh se. „Ako želi borbu, učiniću da mu se podigne kosa na glavi."

„Ipak se sastani sa njim", nagovarao me Mak. „Imaš suviše posla da bi se sada uvaljivao u taj sukob."

Bio je u pravu, kao i obično. Nisam mogao da budem na šest mesta odjednom. Osim toga, ako želim da snimim *Grešnicu*, ne treba mi akcionar koji će zadržavati produkciju.

„Dobro. Nazovi ga i reci mu da dođe odmah."

„Odmah?" upita Mak. „Bože! Pa sada je četiri sata ujutru."

„Pa šta? On je tražio sastanak."

Mak je prišao telefonu.

„Kada završiš sa njim", rekoh, „nazovi Moronija na zapadnoj obali i raspitaj se da li bi mi njegova banka dala novac da otkupim Šefildove akcije, ako im dam hipoteku na bioskope."

Nije bilo smisla da koristim svoj novac ako ne moram.

3

Posmatrao sam Šefilda kako podiže solju sa kafom ka usnama. Kosa mu je bila malo više seda i malo reda, ali su naočare bez okvira i dalje gramzivo sijale iznad njegovog dugačkog, tankog nosa. Ipak, prihvatio je poraz znatno otmenije nego što bih ja to učinio, da je situacija obrnuta.

„Gde sam pogrešio, Džonase?", pitao je nemarno, ravnodušnim glasom, poput doktora koji razgovara sa pacijentom. „Bio sam voljan da platim pozamašnu cenu."

Tromo sam potonuo u stolicu.

„Imao si dobru zamisao. Ali, koristio si pogrešnu valutu."

„Ne razumem"

„Ljudi iz sveta filma su drugačiji. Istina, vole novac kao i svi ostali. Međutim,

postoji nešto što žele znatno više.“

„Moć?“

Odmahnuh glavom.

„Samo delimično. Oni najviše na svetu žele da prave filmove. Ne obične filmove, već filmove koji će im doneti priznanje. Žele sebe da smatraju umetnicima. Umetnicima dobro osiguranim novcem, ali ipak umetnicima.“

„Zbog toga što si snimio neke filmove, tvojim obećanjima veruju više nego mojim?“

„Pretpostavljam da je tako.“ Nasmehih se. „Kada produciram film, smatraju da delim iste rizike kao i oni. Ne rizikujem novac. Rizikujem sve što jesam. Moju reputaciju, moju sposobnost, moju kreativnu uobraženost.“

„Kreativnu uobraženost.“

„To je termin koji sam pokupio od Dejvida Vulfa. On ga koristi da ocenjuje producente. Oni koji tu osobinu imaju, prave velike filmove. Oni koji je nemaju, prave obične filmove. Ukratko, prihvataju me zato što sam voljan da o meni sude po njihovim terminima.“

„Shvatam“, reče Šefild zamišljeno. „Neću ponovo načiniti istu grešku.“

„Siguran sam da nećeš.“ Osetio sam ubod sumnje. Ovo je prošlo suviše glatko. On to suviše dobro podnosi. Borac je, a borci se ne predaju lako.

Osim toga, ceo pristup je nedosledan njegovom načinu obavljanja posla. Šefild je finansijer. Njegova saradnja sa poslovnim ljudima vezana je za finansije. Da, u ovom slučaju je prišao direktno ljudima koji se bave snimanjem filmova. Uobičajena praksa bi bila da se obrati meni. Malo bismo se koškali, zatim napravili kompromis i na kraju obojica bili zadovoljni.

Postoji samo jedno objašnjenje. Nešto se desilo u Engleskoj dok sam bio tamo. Taj događaj je odjednom počeo da dobija smisao. Izašao sam iz projekcione sale u našoj kancelariji u Londonu. Upravo sam pogledao probni snimak Dženi Denton sa našim šefom prodaje u Britaniji. Kada smo se vratili u njegovu kancelariju, zazvonio je telefon. Podigao je slušalicu i pričao par minuta, zatim je spustio. Pogledao me.

„To je bio kupac za lanac bioskopa *Engel*“, reče. „Očajno su im potrebni proizvodi. Njihovi studiji su potpuno nastradali u prvim napadima a nikada nisu napravili ugovor za kupovinu američkih proizvoda kao ostale kompanije.“

„Šta će preduzeti?“, upitao sam i dalje razmišljajući o probnom snimku. Prvi put od kako je Rina umrla, počeo sam da osećam uzbuđenje koje donosi snimanje novog filma. Odgovor sam slušao samo sa pola uha.

„Ne znam“, odvratio je. „Imaju četiristo bioskopa. Ako ne dobiju još neke proizvode u narednih šest meseci, moraće polovinu da zatvore.“

„Šteta“, rekoh. Nije me bilo briga. Engel je, kao i Korda, došao u Englesku iz srednje Evrope. Dok se Korda usredsredio na produkciju, Engel se pozabavio

bioskopskim salama. Produkcijom se pozabavio da bi rešio problem nabavke. *Rank, Britiš lajon, Gaumont* i *Asošijejted* su među sobom uspevali da kontrolišu i britanske i američke proizvode. Ipak, nije bilo razloga da ga žalim. Čuo sam da njegove investicije u Sjedinjenim Državama vrede više od dvadeset miliona dolara.

Potpuno sam zaboravio na taj razgovor do sada. Sve se lepo uklapalo. Da je Engel uspeo da mi ukrade kompaniju ispred nosa, bio bi to pravi pogodak. Osim toga, to je bila vrsta posla koji bi njegov srednje evropski mozak osmislio.

Pogledao sam Šefilda.

„Šta Engel sada planira da uradi sa akcijama?“, upitao sam nemarno.

„Ne znam.“ Tada me pogledao. „Nije ni čudo“, reče tiho. „Sada mi je jasno zašto nismo uspeli. Znao si sve vreme.“

Nisam odgovorio. Video sam Makov iznenađeni pogled, ali sam se pretvarao da nisam.

„Zamalo da poverujem u priču o tome kako se ljudi sa filma drže zajedno, koju si mu upravo servirao“ reče Šefild.

Nasmeših se.

„Sada kada je ovaj posao propao, pretpostavljam da Engel neće imati izbora. Moraće da zatvori bioskope. Nema gde da nabavi filmove.“

Šefild je ćutao i oprezno me posmatrao.

„Dobro, Džonase“, reče. „Šta imaš na umu?“

„Da li gospodin Engel želi da kupi Filmsku distribuciju kompanije Norman u Engleskoj? Tako bi dobio pravo na korišćenje naših proizvoda i možda ne bi morao da zatvori bioskope.“

„Koliko će ga to koštati?“, upita Šefild.

„Koliko akcija poseduje?“

„Oko šesto hiljada.“

„Toliko će ga koštati“, rekoh.

„To je pet miliona dolara! Filmska distribucija Norman u Engleskoj zarađuje svega trista hiljada godišnje. Biće mu potrebno dvadeset godina da povрати novac.“

„Sve zavisi od tačke gledišta. Zatvaranjem dve stotine bioskopa izgubiće preko milion funti godišnje.“

Zurio je u mene na trenutak, a zatim ustao.

„Mogu li da nazovem London sa tvog telefona? Bez obzira na vremensku razliku, mislim da ću uspeli da uhvatim gospodina Engela pre nego što izade iz kancelarije.“

„Samo izvoli“, rekoh, dok je prilazio telefonu, bacio sam pogled na sat.

Bilo je devet sati ujutru. Znao sam da sam uspeo. Niko, pa čak ni Džordž Engel, ne napušta kancelariju u dva po podne. Ne u veseloj, staroj Engleskoj gde su kancelarije otvorene do šest sati, a službenici još sede za staromodnim stolovima na visokim stolicama. Engel verovatno sedi pokraj telefona i čeka Šefildov poziv.

Do podneva je bilo sve dogovoreno. Gospodin Engel i njegov advokat će doći u Njujork sledeće nedelje i potpisati sporazum. Samo jedna stvar me mučila. Moraću da ostanem u Njujorku. Posegnuo sam za slušalicom.

„Koga zoveš?", upita Mak.

„Dejvida Vulfa. On je izvršni direktor kompanije. Može i on da potpiše te papire."

„Spusti slušalicu", reče Mak umorno. „U Njujorku je. Doveo sam ga sa sobom."

„Oh", reko. Prišao sam prozoru i pogledao ulicu. Prepodne u Njujorku. Osećao sam napetost u saobraćaju iz pravca Park avenije. Već sam počeo da osećam nemir. Okrenuo sam se nazad ka Makalisteru. „Pa, dovedi ga ovamo. Za dva meseca počinjem snimanje velikog filma. Želeo bih da znam šta se čini povodom toga."

„Dejvid je poveo i Bonera kako bi se dogovorili o detaljima produkcije sa tobom."

Zurio sam u njega. Na sve su mislili. Skljokao sam se u stolicu. Oglasilo se zvono. Rober je otvorio vrata. Ušli su Forester i Morisi. Posmatrao sam ih dok su prilazili.

„Mislio sam da si jutros odleteo za Kaliforniju, Morisi", reko hladno. „Kako ćemo inače pokrenuti novu serijsku proizvodnju?"

„Ne znam hoćemo li uspeti, Džonase", brzo je odvratio.

„Kako to, do đavola, misliš?", viknuo sam. „Rekao si da je moguće. Bio si prisutan kada smo potpisali ugovor."

„Smiri se, Džonase", reče Forester tiho. „Imamo problem."

„Kakav problem?"

„Vojska je naručila pet KA-200 aviona. Žele da im prvi bude isporučen do juna. U škripcu smo. Ne možemo da sklapamo B-17 na istoj montažnoj traci. Moraćeš da odlučiš šta ćemo prvo."

Zurio sam u njega.

„Ti odluči. Ti si predsednik kompanije."

„Ti si vlasnik proklete kompanije", urlao je sada i on. „Koji ugovor da poštuju?"

„Oba. Ne bavimo se odbijanjem novca."

„Onda moramo odmah da pokrenemo fabriku u Kanadi. Možemo da obavimo pretproizvodnju B-17 aviona ako se budu sklapali tamo."

„Učini tako", reko.

„Dobro. Pronađi mi Ejmosa Vintropa da je vodi."

„Već sam ti rekao bez Vintropa."

„Bez Vintropa nećemo imati fabriku u Kanadi. Neću poslati ljude u smrt u avionima koje su sklopili amateri samo zato što si suviše tvrdoglav da bi bio

razuman."

„I dalje razmišljaš kao pilot heroj?" Osmehnuo sam se podrugljivo. „Šta te briga ko će sklapati avione. Nećeš ih ti voziti."

Zakoračio je ka meni i stao iznad moje stolice, gledajući me odozgo. Video sam kako mu se pesnice stežu.

„Dok si se kurvao po Londonu pokušavajući da pojebeš sve što vidiš, ja sam bio na pistama i posmatrao one jadnike kako se umorni i smlaćeni vraćaju sa misije, pokušavajući da spreče švapske bombe da padnu na tvoja jebena leđa. Tada sam odlučio, ako budemo imali sreće da dobijemo ugovor, da ću se lično pobrinuti da svaki avion koji pošaljemo bude avion u kojem se ne bih plašio da uzletim."

„Tako je!“, rekoh sarkastično.

„Kada si odlučio da budeš zadovoljan što na drugorazrednom avionu stoji tvoje ime? Verovatno onda kada si dobio dovoljno novca za to.“

Zurio sam u njega na trenutak. Bio je u pravu. Otac mi je jednom prilikom rekao istu stvar, ali na drugačiji način. Koračali smo kroz fabriku u Nevadi kada mu je prišao nadzornik Džek Plat sa izveštajem o lošoj seriji baruta. Predložio je da se ta serija izmeša sa velikom narudžbinom kako bi se gubitak izbegao.

Otac se besno nadneo nad njim.

„Kako ćemo izbeći gubitak moje reputacije?", urlao je. „Moje ime stoji na svakoj kutiji baruta. Spali ga!“

„Dobro, Rodžere", izgovorih polako. „Dobićeš Vintropa."

Pogledao me u oči. Kada je ponovo progovorio glas mu je bio tiši.

„Moraćeš ti da ga pronađeš. Poslaću Morisija u Kanadu kako bi pokrenuo fabriku. Ja ću otići na zapadnu obalu i pokrenuti proizvodnju."

„Gde je?"

„Ne znam", odvrati on. „Čuo sam da je u Njujorku, ali kada sam se jutros raspitao, niko nije znao gde je. Kao da je u zemlju propao."

4

Opustio sam se u sedištu velike limuzine dok smo prelazili most Kvinsboro. Već sam zažalio zbog odluke da dođem ovamo. Kvins me bacao u depresiju. Gledao sam kroz prozor dok je Rober stručno vozio velika kola kroz gust saobraćaj. Odjednom sam bio ljut na Moniku zato što živi ovde.

Prepoznao sam skupinu kuća dok su se kola zaustavljala. Nisu se promenile, osim što su travnjaci bili tmurni i sivi zbog zime. Nije bilo letnjeg zelenila kako prošli put kada sam bio ovde.

„Čekaj me", rekoh Roberu. Popeo sam se uz tri stepenika i pozvonio. Hladan vetar je zavijao između kuća. Ogrnuo sam se tankim mantilom. Neugodno sam

premestio paket pod rukom.

Vrata se otvoriše. Na njima je stajala mala devojčica i posmatrala me. Oči su joj bile tamnoljubičaste i ozbiljne.

„Džoen?“, upitah nesigurno. Klimnula je bez reči.

Zurio sam u nju par trenutaka. Deca nas podsećaju na to kako vreme brzo prolazi. Rastu i broje vam godine tačnije od bilo kog sata. Kada sam prošli put bio ovde, bila je tek nešto više od odojčeta.

„Ja sam Džonas Kord“, rekoh. „Da li je tvoja majka kod kuće?“

„Uđite“, rekla je tananim, jasnim glasom. Krenuo sam za njom u dnevnu sobu. Okrenula se ka meni. „Sedite. Mama se oblači. Rekla je da će brzo završiti.“

Seo sam. Ona se spustila na stolicu preko puta. Zurila je u mene krupnim, ozbiljnim očima i ćutala. Počeo sam da se osećam nelagodno zbog njenog otvorenog proučavanja pa sam zapalio cigaretu. Očima je pratila moju ruku dok sam tražio pepeljaru u koju bih bacio šibicu.

„Tamo je“, pokazala je sto desno od mene.

„Hvala.“

„Nema na čemu“, izgovorila je ućtivo. Zatim je ponovo začutala, posmatrajući moje lice. Uvukao sam dim i obratio joj se nakon trenutka tišine.

„Sećaš li me se, Džoen?“

Spustila je oči odjednom se postidevši. Rukom je poravnala rub haljine preko kolena. Tipičan ženstveni gest.

„Da.“

Nasmeših se.

„Kada sam te poslednji put video, bila si tolika“, rekoh spustivši dlan do visine kolena.

„Znam“, prošaputala je ne gledajući me. „Stajali ste na stepenicama i čekali da se vratimo kući.“

Uzeo sam paket koji mi je stajao pod rukom.

„Doneo sam ti poklon“, rekoh. „Lutku.“

Uzela je paket, sela na pod i otvorila ga. Sada su joj se oči smešile. Podigla je lutku i pogledala me.

„Veoma je lepa.“

„Nadao sam se da će ti se dopasti“, rekoh.

„Baš mi se dopada.“ Ponovo se uozbiljila. „Hvala vam“, reče. Trenutak kasnije u sobu je ušla Monika. Džoen je skočila na noge i potrčala ka njoj. „Mamice! Pogledaj šta mi je doneo gospodin Kord!“

„To je veoma pažljivo od tebe, Džonase“, reče Monika.

Uskobeljao sam se na noge. Stajali smo i posmatrali jedno drugo. Imala je skoro kraljevsko držanje. Tamna kosa joj je padala po golim ramenima preko crne koktel haljine.

Oglasilo se zvono. Stigla je bebisiterka. Džoen joj je sa toliko žara pokazivala svoju novu lutku, da nije imala vremena da se pozdravi kada smo krenuli.

Rober je stajao pored vrata automobila.

„Robere!" Monika je ispružila ruku. „Drago mi je što te ponovo vidim."

„I meni je drago, gospođice Monika", rekao je i naklonio se.

Pogledao sam prljavu scenografiju Kvinsa dok su kola kretala ka Menhetnu.

„Zašto živiš ovde?" upitao sam.

Posegnula je za cigaretom i sačekala da zapalim šibicu.

„Džoen može da se igra napolju kada je lepo vreme. Ne moram da brinem da će nastradati na ulici. Osim toga, zakupnina je znatno niža nego u gradu."

„Čuo sam da ti dobro ide. Ako želiš da živiš u predgrađu, zašto se ne preseliš u Vestčester? Tamo je lepše."

„I tamo je skupo", reče ona. „Ne zarađujem toliko. Ja sam običan šef biroa u časopisu. Još nisam urednik."

„Izgledaš kao urednik."

Nasmešila se.

„Ne znam da li je to kompliment ili ne. Međutim, u *Stajlu* se trudimo da izgledamo onako kako naši čitaoci misle da treba da izgledamo."

Na trenutak sam zurio u nju. *Stajl* je jedan od najuspešnijih novih modnih magazina, čije su čitateljke ugledne, mlade dame.

„Kako to da još nisi urednik?"

Nasmejala se.

„Od te funkcije me deli samo jedan korak. Gospodin Hardin je staromodan poslovan čovek. Veruje da svaki urednik mora neko vreme da provede baveći se praktičnom stranom posla. Na taj način nauči ponešto o poslovnim problemima koji se javljaju prilikom izdavanja časopisa. Već je nagovestio da će sledeće upražnjeno uredničko mesto pripasti meni."

Znao sam starog Hardina. Odavno je u poslu izdavanja časopisa. Plaćao je u obećanjima, a ne u dolarima.

„Koliko dugo ti obećava to mesto?"

„Tri godine", odvrati ona. „Mislim da će se to uskoro ostvariti. Planira da pokrene novi časopis o svetu filma. Ilustrovani časopis. Nešto u rang *Fotopleja*. Već bi bio u štampi, ali finansije zadržavaju izdavanje."

„Šta bi ti radila?"

„Bila bih urednik posebne rubrike", odgovori ona. „Znaš, uređivala bih priče o filmskim zvezdama i slično."

Bacih pogled ka njoj.

„Zar ne bi morala da živiš u Holivudu?"

Klimnula je.

„Pretpostavljam. Ali, Hardin još nema dovoljno novca, tako da ću se time pozabaviti kad za to dođe vreme." Monika je spustila šolju i nasmešila mi se. „Lepa večera, Džonase, a ti si šarmantan domaćin. Sada mi reci zašto si me pozvao."

„Mora li da postoji razlog?“

Odmahnula je glavom.

„Ne mora“, reče. „Ali, ja te poznajem. Kada si šarmantan, znači da ti nešto treba."

Sačekao sam da joj kelner pridrži šibicu kako bi upalila cigaretu.

„Upravo sam se vratio iz Engleske", rekoh tiho. „Tamo sam naleteo na tvoju majku."

Preko očiju joj se spustila neka vrsta vela.

„Zar?“

Klimnuo sam.

„Deluje kao prijatna žena."

„Verujem da jeste, koliko se sećam", reče Monika sa blagom gorčinom u glasu.

„Sigurno imaš dobro pamćenje. Zar nisi bila isto godišće kao i Džoen sada?"

Izraz ljubičastih očiju je očvrsnuo.

„Neke stvari se ne zaboravljaju", reče. „Poput toga da ti majka govori koliko te voli, a zatim jednoga dana nestaje i nikada se ne vraća."

„Možda je morala tako da postupi. Možda je imala razlog."

„Koji razlog?", upitala je prekorno. „Ja ne bih mogla tako da ostavim Džoen."

„Ako bi pisala svojoj majci, možda bi ti ispričala."

„Šta može da mi kaže?" odvrtila je hladno. „Da se zaljubila u drugog muškarca i pobešla sa njim? To mogu da razumem. Ne razumem zašto me nije pvela sa sobom. Mogu samo da pretpostavim da joj nisam bila dovoljno bitna."

„Možda ne poznaješ svoju majku, ali poznaješ svog oca. Znaš koliko je u stanju da mrzi ljude za koje smatra da su ga izdali."

Pogledala me u oči.

„Nekoga poput tebe."

Klimnuo sam.

„Nekoga poput mene“, odvratih. „Te noći, kada ste oboje došli u hotel u Los Anđelesu da li je mislio na tebe ili na to koliko želi da se osveti meni?“

Ćutala je neko vreme. Najzad joj je izraz u očima smekšao.

„Da li je tako bilo i sa mojom majkom? "

Ponovo sam klimnuo.

„Nešto slično", rekoh tiho.

Bez reči je spustila pogled ka stolnjaku. Kada je podigla glavu, pogled joj je ponovo bio bistar.

„Hvala ti što si mi ovo ispričao, Džonase. Nekako se osećam bolje.“

„Dobro je.“ Kelner se vratio i dopunio nam šoljice za kafu. „Usput“, dodadoh, „jesi li videla svog oca u skorije vreme?“

Odmahnula je glavom uz suv osmeh.

„Došao je na večeru pre otprilike dve godine i pozajmio hiljadu dolara. Tada sam ga poslednji put videla.“

„Imaš li ikakvu ideju gde bi mogao da bude?“

„Zašto?“

„Imamo posao za njega u Kanadi, ali kao da je nestao sa lica zemlje.“

Začudeno me pogledala.

„Zar bi mu dao posao nakon svega što ti je učinio?“

„Nemam izbora“, rekoh nevoljno. „Ne dopada mi se ta ideja, ali rat je počeo. Potreban mi je čovek poput njega.“

„Dobila sam pismo od njega, pre nekih godinu dana. Napisao mi je da će početi da radi kao upravnik aerodroma *Teterboro*.“

„Hvala ti“, rekoh. „Potražiću ga tamo.“

Iznenada je posegnula rukom preko stola i stegla moju šaku. Iznenadeno sam je pogledao. Nasmejala se.

„Znaš, Džonase, imam čudan osećaj da ćeš mi biti mnogo bolji prijatelj nego muž.“

5

Kada sam se sledećeg popodneva vratio u hotel, Makalister me čekao u apartmanu.

„Jesi li ga pronašao?“, upitao je.

Odmahnuh glavom.

„Ostao je tamo tek toliko da uvali lažan ček na pet stotina dolara nekom jadniku.“

„Baš je nisko pao. Imaš li ikakvu ideju o tome gde je nakon toga otišao?“

„Ne“, rekoh. Bacio sam mantil preko stolice i seo. „Možda je u zatvoru u nekom malom gradu za koji nikada nismo čuli. Lažni ček Isuse!“

„Šta želiš da učinim?“ upita Mak.

„Ništa“, odvratih. „Ali, obećao sam Rodžeru da ću pokušati da ga pronađem. Bolje da se detektivska agencija time pozabavi. Ako ne mogu da ga pronađu, Rodžer će bar znati da sam pokušao. Jesi li pozvao Hardina?“

Mak me znatiželjno pogleda.

„Jesam. Doći će za koji minut. Zašto želiš da se vidiš sa njim?“

„Možda ćemo ući u izdavački posao.“

„Zašto?" upita Mak. „Ti nikada ne čitaš novine."

Nasmejao sam se.

„Čuo sam da razmišlja o tome da pokrene časopis o svetu filma. Najbolji način da se domogneš reklamnog prostora jeste da poseduješ magazin. Ako mu pomognem sa ovim časopisom, računam da će nam dati prostor u svim novinama koje izdaje. To je dvanaest miliona kopija mesečno."

Mak je ćutao. Oglasilo se zvoni i Rober je otvorio vrata. To je bio Hardin. Stigao je tačno na vreme. Ušao je u sobu sa ispruženom rukom.

„Džonase, dečko moj", zašištao je promuklim glasom. „Drago mi je što te vidim."

Rukovali smo se.

„Poznaješ mog advokata, Makalistera?", rekoh.

Hardin mu namignu.

„Zadovoljstvo mi je, gospodine", reče, energično mu drmusajući ruku. Zatim se okrenuo ka meni. „Bio sam veoma iznenađen kada sam dobio tvoju poruku. Šta ti je na umu, dečko?"

Pogledah ga.

„Čujem da razmišljaš o pokretanju filmskog časopisa."

„Istina je", priznao je.

„Takođe sam čuo da ti nedostaje gotovine za to."

Raširio je ruke.

„Znaš kakav je izdavački posao, dečko", reče. „Uvek nam nedostaje gotovine."

Nasmešio sam se. Čovek bi pomislio da nema ni prebijene pare. Međutim, Hardin je bio imućan, bez obzira na to koliko je kukao. Toliko je pljačkao sopstvenu kompaniju, da je pored njega matori Berni Norman delovao poput izviđača.

„Upravo se spremam da započnem snimanje svog prvog filma nakon osam godina."

„Čestitam, Džonase", zatutnjio je. „To su najbolje vesti koje sam čuo poslednjih godina. Filmskoj industriji su potrebni ljudi poput tebe. Podseti me na kažem svom brokeru da kupi akcije kompanije Norman."

„Hoću", rekoh.

„Možeš biti siguran da će ti moji časopisi obezbediti veliki reklamni prostor", dodao je. „Znamo mi šta prodaje novine."

„O tome sam želeo sa tobom da razgovaram. Mislim da je prava šteta što tvoja kompanija ne poseduje filmski časopis."

Fiksirao me prodornim pogledom.

„I ja to isto mislim, Džonase."

„Koliko bi koštalo da se izbaci na tržište?", upitah.

„Oh, dve, možda tri stotine hiljada? Morao bih da pokrijem troškove prve godine. Toliko je časopisu potrebno da se uhoda.“

„Takav časopis zavisi mnogo od urednika, zar ne? Ako pronađeš odgovarajućeg urednika, na konju si.“

„To je sasvim tačno, dečko“, odvratio je srdačno. „Imam najbolju grupu urednika u ovom poslu. Vidim da znaš dosta toga o izdavačkom biznisu, Džonase. Uvek sam zainteresovan za svež pogled na stvari. Vesti su upravo od toga sačinjene.“

„Ko će ti biti urednik posebne rubrike?“

„Džonase“, odvratio je širom otvorenih nevinih očiju. „Mislio sam da znaš. Dama sa kojom si sinoć večerao, naravno.“

Počeo sam da se smejem. Nisam mogao da odolim. Matori kopilan je pametniji nego što sam mislio. Imao je špijune čak i u restoranu Dvadeset jedan.

Kada je otišao, okrenuo sam se ka Makalisteru.

„Ne moram da budem prisutan prilikom potpisivanja ugovora sa Engelom, zar ne?“

Oštro me pogledao.

„Pretpostavljam da ne moraš. Zašto?“

„Želim da odem na zapadnu obalu“, odvratih. „Snimanje filma samo što nije počelo. Šta radim besposlen u Njujorku?“

„Dejvid i Boner su stigli. Čekaju tvoj poziv.“

„Pozovi mi Dejvida.“ Trenutak kasnije dodao mi je slušalicu. „Zdravo, Dejvide. Kako je Roza?“

„Dobro je, Džonase. Veoma je srećna.“

„Dobro“, rekoh. „Samo sam hteo da ti kažem da si odradio odličan posao sa akcijama. Slušaj, ne osećam se dobro u Njujorku dok se priprema snimanje *Grešnice*. Krenuću na zapadnu obalu.“

„Ali, Džonase, doveo sam Bonera sa sobom u Njujork.“

„U redu je“, rekoh. „Vrati ga nazad u studio i reci mu da ćemo se tamo videti. To je jedino mesto za rad na filmu.“

„Dobro, Džonase“, izgovorio je blago razočaranim glasom. „Letećeš?“

„Da. Mislim da mogu da stignem na IKA let u dva sata. Znači da ću sutra ujutru biti u Kaliforniji.“

„Nazovi Rozu, Džonase, molim te? Bilo bi joj drago da se čujete.“

„Hoću, Dejvide“, rekoh. „Usput, kako da stupim u kontakt sa Dženi Denton? Mislim da treba da upoznam devojkicu koja će igrati glavnu ulogu u *Grešnici*.“

„Ona je u Palm Springsu, u hotelu *Tropski cvet*. Prijavljena je pod imenom Džudi Belden.“

„Hvala ti, Dejvide“, rekoh. „Zdravo.“

„Želim ti siguran put, Džonase. "

Bilo je jedanaest i trideset časova pre podne, sutradan kada sam parkirao kabriolet na prilazu hotela *Tropski cvet* u Palm Springsu. Raspitao sam se na recepciji i otišao do kućice broj 5. Pokucao sam, ali nije bilo odgovora.

„Gospođice Denton? ", pozvao sam je.

Nije odgovorila. Zatim sam čuo tuš. Ušao sam i otvorio vrata kupatila. Video sam konture njenog tela kroz neprozirnu zavesu. Pevušila je niskim, promuklim glasom. Zatvorio sam vrata kupatila za sobom i seo na šolju. Zapalio sam cigaretu i posmatrao je kroz zavesu za tuš. Nisam morao dugo da čekam.

Isključila je vodu. Čuo sam kako njuši dim cigarete. Začuo sam smiren glas iza zavese.

„Ako me čeka neki od portira, bolje bi mu bilo da nestane pre nego što izađem", rekla je, „Inače ću ga prijaviti na recepciji. "

Nisam odgovorio.

Izbacila je ruku iza zavese tražeći peškir. Posegnuo sam i dodao joj jedan. Kroz zavesu sam posmatrao kako se ogrće. Zatim je pomerila zavesu i osmotrila me. Oči su joj bile tamnosive. Nije bila uplašena.

„U ovom hotelu portiri su užasni", reče. „Uvek banu u čudno vreme. "

„Mogli biste da zaključate vrata. "

Izašla je iz kade.

„Zašto? Svi imaju ključeve. "

Ustao sam.

„Dženi Denton?“

„U registru piše Džudi Belden.“ Na licu je imala upitan pogled. „Ti si predstavnik zakona?“

Odmahnuh glavom.

„Ne. Ja sam Džonas Kord.“

Pogledala me. Preko lica joj se polako razvukao osmeh.

„Hej! Čekala sam te.“

Nasmeših se i ja njoj.

„Zašto?“

Prišla mi je veoma blizu i zagrlila me oko vrata. Povukla mi je lice nadole. Peškir je skliznuo sa njenog tela na pod dok se podizala na prste da me poljubi. Zatim je nagnula glavu unazad i pogledala me nestašnim, nasmešenim očima.

„Šefe“, prošaputala je, „zar nije vreme da potpišeš moj ugovor?“

6

Koristio sam istu kancelariju kao pre deset godina kada smo snimali *Otpadnika*. Ništa se nije promenilo, osim sekretarica.

„Dobro jutro, gospodine Korde“, zapevale su uglas kada sam ušao.

Poželeo sam im dobro jutro i ušao u kancelariju. Boner je nervozno šetkao gore-dole. Den Pirs je sedeo na kauču ispod prozora. Pogledao sam ga bez reči, obišao sto i seo.

„Zamolio sam Pirsu da dođe i pomogne mi da te uverim“, reče Boner. „Ne možeš snimiti tako skup film, bez poznatog imena.“

„Den ne bi mogao da me ubedi da idem u ve-ce ako imam proliv.“

„Sačekaj malo, Džonase“, reče Den žustro. „Znam kako se osećaš. Ali, veruj mi, ja samo vodim računa o tvojim interesima.“

Okrenuo sam se ka njemu.

„Kako, kada si prodao akcije Šefildu a da se prethodno nisi dogovorio sa mnom?“

„Akcije su bile moje“, žarko je rekao. „Nisam morao ni sa kim da se dogovaram. Osim toga, niko nije mogao da stupi u kontakt sa tobom? Svi su znali da ti nije stalo do kompanije i da prodaješ sopstvene akcije.“

Posegnuo sam rukom ka cigareti. Klimnuo sam nakon par trenutaka.

„U pravu si, Dene“, rekoh. „Akcije su bile tvoje, ništa mi nisi dugovao. Radio si svoj posao i ja sam te isplatio u celosti, za svih pet godina koliko ti je još trajao ugovor.“ Naslonio sam se i uvukao dim. „Napravio sam grešku. Kada sam te upoznao, bio si dobar agent. Trebalo je da te ostavim na miru.“

„Pokušavam da te sprečim da napraviš još jednu grešku, Džonase. Kada je napisan scenario za *Grešnicu*, napisan je za veliku zvezdu Rinu Marlou. Nije bilo veće zvezde od nje. Ne možeš uzeti devojkicu bez ikakvog iskustva, za koju niko nije čuo i dati joj da glumi u filmu bez drugih zvezda koje će je podržati. Smejaće ti se u bioskopima.“

Pogledah ga upitno.

„Šta misliš da treba da uradim?“

Video sam da mu se vraća samopouzdanje.

„Uzmi nekoliko velikih imena“, reče. „Neka devojkica glumi, ali neka je podrže velika imena. Bogart. Trejsi. Kolman. Gejbl. Flin. Bilo ko od njih osiguraće uspeh projekta.“

„Pretpostavljam da možeš da ih dovedeš.“

Promakao mu je sarkazam.

„Mislim da mogu da pomognem“, reče oprezno.

„Pa, blagosloveno bilo tvoje desetpostotno srdašce. To je baš lepo od tebe.“

Ustao sam. „Izlazi napolje, Dene. Izadi, pre nego što te izbacim. Ne vraćaj se na ovaj set dok sam ja na njemu.“

Zurio je u mene dok mu je lice bledele.

„Ne možeš tako da razgovaraš sa mnom“, pretio je. „Nisam jedan od tvojih lakeja koje možeš da kupuješ i prodaješ.“

„Kupio sam te i prodao“, rekoh hladno. „Ti si isti onaj čovek koji je pokušao da odbaci Nevadin šou kako bi podržao predstavu Bafalo Bila. Prodao bi sopstvenu majku ako bi tako mogao da zaradiš. Ali, meni više ništa ne možeš da prodaš. To kod mene više ne prolazi.“

Pritisnuo sam dugme na stolu. Jedna sekretarica je ušla.

„Da, gospodine Korde?“, pitala je sa do vratka.

„Gospodin Pris upravo odlazi...“

Denovo lice je pomodrelo od besa.

„Zažalićeš zbog ovoga, Džonase.“

Vrata su se zalupila za njim. Okrenuo sam se ka Boneru.

„Izvini, Džonase“, mucao je. „N... nisam... znao...“

„U redu je“, rekoh. „Nisi znao.“

„Po prvim procenama, film će koštati preko tri miliona dolara. Bolje bih se osećao kada bi u njemu glumila poneka zvezda.“

Odmahnuo sam glavom.

„Zvezde su odlične, generalno nisam protiv njih. Ali, ovoga puta ćemo ih zaobići. Priča je zasnovana na Bibliji. Kada neko na platnu pogleda u Jovana ili Petra, želim da vidi Jovana ili Petra, a ne Gejbla, Trejsija ili Bogarta. Osim toga, bitna je devojka, a ne ostali.“

„Ali niko nije čuo za nju.“

„Pa šta?“, upitah. „Za šta nam služi odeljenje za marketing? Dok film stigne do bioskopa, neće biti čoveka, žene ili deteta koje nije čulo njeno ime. Tebi se toliko svidela da si napravio probni snimak, zar ne? A sve što si znao o njoj jeste da je to devojka koju si upoznao na zabavi.“

Čudan, postidjen izraz mu prelete preko lica.

„To je drugo. To je bila maltene šala. Nisam mislio da će bilo ko taj probni snimak shvatiti ozbiljno.“

„Dejvid je pogledao snimak i ozbiljno ga shvatio. Kao i ja.“

„Ali, probni snimak nije isto što i ceo film. Možda ne može da podrži...“

Presekoh ga.

„Podržaće“, rekoh. „Znaš to vrlo dobro. Znao si to kada si je pozvao da uradi probni snimak.“

Posmatrao me svojim ružnim licem. Nervozno se počeošao.

„Ispričala ti je za zabavu?“, upitao je kolebljivo.

Klimnuo sam.

„Rekla mi je kako si je gledao celo veče, kako si joj prišao i pitao je da uradi snimak.“ Nasmejao sam se. „Producenti me zapanjuju. Pronašao si Lanu Tarner za pultom za pripremanje mlečnih napitaka, a Dženi Denton na zabavi. Kako ti uspeva?“

Začudeno me pogledao. Hteo je nešto da kaže, ali zazvonio je telefon na stolu. Podigao sam slušalicu. Bila je to jedna od sekretarica.

„Gospođica Denton je završila kod frizera. Želite li da dođe?“

„Da.“ Spustio sam slušalicu i okrenuo se ka Boneru. „Poslao sam Dženi Denton u frizerski salon. Sinula mi je ideja, hteo sam da je isprobam.“

Otvorila su se vrata i Dženi je ušla. Polako, maltene oklevajući, kretala se ka centru kancelarije. Zastala je ispred mog stola. Lagano se okrenula, kosa joj više nije bila svetlosmeđa, već boje svetlucavog šampanjca. U talasima se spuštala niz vrat i ramena, rasipajući prozračni sjaj oko njenog osunčanog lica.

Bonerov glas bio je jezivi šapat.

„Bože moj!“

Pogledao sam ga. Imao je čudan izraz lica. Usne su mu se pomerale bez zvuka. Nije mogao da odvoji pogled od nje.

„Kao kao da stoji preda mnom.“

„Tako je“, rekoh polako. Pogledao sam Dženi i počeo da osećam pritisak u srcu. Rina.

„Želim da Ilejn Gejlard bude kostimograf“, obratih se tiho Boneru.

„Ne znam“, odvrati on. „Povukla se iz posla i preselila nazad na istok. U Boston, čini mi se.“

Setio sam se usamljene, belokose prilike koja kleči pored Rininog groba.

„Pošalji joj sliku Dženi Denton. Doći će.“

Boner je prišao stolu i stao pored Dženi, posmatrajući me.

„Usput, čuo sam se sa Ostinom Gilbertom. Dopada mu se scenario. Dolazi po podne da vidi probni snimak. Ako mu se devojka dopadne, režiraće film.“

„Odlično“, rekoh. Tako je to sa velikim režiserima. Nisu bitne dve hiljade koje im plaćate. Toliko su mogli da dobiju za bilo koji film. Bitan je bio scenario. I glumci.

Boner je zakoračio ka vratima i stajao tamo par trenutaka, gledajući Dženi.

„Do viđenja“, najzad je izustio.

„Do viđenja, gospodine Bonere“, rekla je Dženi učtivo.

Klimnuo sam mu dok je izlazio.

„Mogu li sada da sednem?“, upita Dženi.

„Samo izvoli.“

Sela je i bez reči me posmatrala dok sam pregledao papire na stolu.

Preliminarni budžet. Procena troškova za izgradnju seta. Boner je bio u pravu dosta će nas koštati.

„Moram li da izgledam kao ona?“, upita Dženi tiho.

Pogledao sam je.

„Šta?“

„Moram li da izgledam kao ona?“

„Zašto pitaš?“

Odmahnula je glavom.

„Ne znam. Osećam se čudno, to je sve. Kao da više nisam ja, nego neki duh.“

Nisam odgovorio.

„Da li je to sve što si video na probnom snimku Rinu Marlou?“

„Ona je bila najveća zvezda koja je ikada krasila platno.“

„Znam“, reče ona polako. „Ali, ja nisam ona, niti bih ikada mogla da budem.“

Zurio sam u nju.

„Za dve hiljade dolara nedeljno“, rekoh joj, „bićeš ono što ti ja kažem da budeš.“ Nije odgovorila. Pogledala me. Oči su joj bile mračne i skrivene, nisam mogao da procenim o čemu razmišlja. „Seti se“, nastavih tiho, „hiljade devojaka poput tebe dolazi u Holivud svake godine. Mogu da biram. Ako ti se ne dopada, vrati se onome što si radila pre nego što te je Boner video na toj žurci.“

U očima joj blesnu oprez. Ne bi bilo loše da me se pomalo plaši. Bila je suviše samouverena.

„Boner ti je ispričao za mene?“

„Ni reč. Nije morao. Ti si mi rekla sve što treba da znam. Devojke poput tebe uvek pokušavaju da zadive producente. Pa, imala si sreće ovog si zadivila. Nemoj to upropastiti.“

Polako je izdahnula. Opres je nestao. Odjednom se nasmešila.

„Dobro, masa, uređiću sve što kažeš.“

Obišao sam sto i podigao je u naručje. Usne su joj bile tople i meke. Kada sam pogledao dole, oči su joj bile zatvorene. Zatim je zazvonio prokleti telefon. Posegnuo sam rukom iza nje i podigao slušalicu. Zvao me Makalister iz Njujorka.

„Agencija je pronašla Vintropa“, reče.

„Dobro. Zovi ga i reci mu da se dovuče ovamo.“

„Njihov čovek mi reče da ne želi da dođe.“

„Onda nazovi Moniku i reci joj da razgovara sa njim. Nju će poslušati.“

„Nazvao sam je“, dodade Mek žustro. „Ali, već je krenula u Kaliforniju, ovog popodneva. Ako ga želiš, moraćeš lično da dođeš.“

„Imam suviše posla da trčim nazad u Njujork.“

„Ne moraš da dolaziš u Njujork. Ejmos je u Čikagu. Agencija tamo ima kancelariju. Oni će ti reći kako da ga pronađeš.“

„Čikago? Pa dobro, otići ću lično po njega.“ Spustio sam slušalicu i pogledao Dženi.

„Stiže vikend“, rekla je tiho. „Ne radim ništa naročito. Čikago je sjajan grad.“

„Išla bi sa mnom?“, upitah.

Klimnula je.

„Letećemo avionom, zar ne?“

„Nego šta“, odvratih.

7

Dženi me pogleda.

„Ovako se putuje“, reče ona. „Ceo avion samo za nas.“

Osmotrio sam praznu kabinu IKA aviona koji nam je Baz stavio na raspolaganje kada sam ga nazvao. Pogledao sam na sat. Bilo je skoro devet časova. Pomerio sam ga dva sata unapred zbog razlike u vremenu. Osetio sam blagu promenu pritiska u ušima. Počeli smo da se spuštamo.

„Mora da je divno imati sopstvenu vazduhoplovnu kompaniju“, reče Dženi smešeći se.

„Zgodno je kada moraš negde da otputuješ na brzinu.“

„Ne razumem te.“

„Šta to ne razumeš, devojko?“

„Tebe“, reče Dženi. „Zbunjuješ me. Većinu momaka odmah pročitam. Drže loptu na oku i uvek jure poene. Ali, ti si drugačiji. Već sve imaš.“

„Nemam sve.“

Klimnula je ka svetlima Čikaga ispod nas.

„Pretpostavljam da time želiš da kažeš kako na primer ne poseduješ ovaj grad dole.“

„Tako je. Međutim, ne želim mnogo toga, zadovoljan sam onim što imam ovde.“

Oči joj se zamagliše.

„Šta će se desiti ako eksplodiramo?“

Pucnuo sam prstima.

„Vrlo važno! Kako došlo, tako otišlo.“

„Tek tako?“

„Tek tako.“

Bacila je pogled kroz prozor, zatim se okrenula nazad ka meni.

„Pretpostavljam da i mene na neki način poseduješ.“

„Nisam govorio o tebi“, rekoh. „Govorio sam o avionu.“

„Znam, ali to je ipak istina. Poseduješ sve ljude koji rade za tebe, čak i da ti se

čini da nije tako. Novac čini čuda.“

„Novac svašta čini za mene“, rekoh.

„Zašto mu ne dopustiš da ti kupi cipele?“

Pogledao sam svoja stopala u čarapama.

„Ne brini“, rekoh. „Imam cipele. Negde su u avionu.“

Nasmejala se, a zatim uozbiljila.

„Novac ti može kupiti vreme. On ti, takođe, omogućava da ljude oblikuješ po sopstvenim željama.“

Podigao sam obrvu.

„Osim što si glumica, nisam znao da si i filozof.“

„Još ne znaš da li sam glumica.“

„Bolje bi ti bilo da jesi“ rekoh. „U suprotnom ću izgledati veoma glupo.“

Oči joj se ponovo uozbiljiše.

„To ti se ne bi dopalo, zar ne?“

„To se nikome ne dopada“, odvratih. „Ne razlikujem se od drugih ljudi.“

„Zašto to onda radiš, Džonase? Ne moraš. Ne treba ti novac. Zašto želiš da snimaš filmove?“

Naslonio sam glavu na sedište.

„Možda želim da me ljudi pamte još po nečemu osim po barutu, avionima i plastičnim posudama.“

„Duže će te pamtiti zbog toga nego zbog filmova.“

„Zaista?“, okrenuo sam se i pogledao je. „Da li pamtiš čoveka zbog uzbuđenja koja ti je priredio? Ili zato što je izgradio najvišu zgradu na svetu?“

„Pamtim sve to“, rekla je nežno. „Ako je sve to uradio.“

„Pravi si filozof. Nisam znao da tako dobro razumeš muškarce.“

Nasmejala se.

„Žena sam celog života. Prvo što devojčice u životu pokušaju da shvate jesu muškarci.“

Osetio sam da točkovi dotiču zemlju. Nesvesno sam se nagnuo napred kao da pritiskam volan da se avion ne bi zatresao. Nakon toga sam se opustio. Navika je čudna stvar. Spuštaš avion, bez obzira na to da li sediš za kontrolama ili ne.

Dženi je zadrhtala i ogrnula se tankim mantilom kada je hladan vazduh dunuo kroz vrata. Dok smo koračali niz pistu ka terminalu, primetio sam da na zemlji ima snega.

Zaustavio me šofer dodirnuvši rukom šešir u znak poštovanja.

„Vaša kola su napolju, gospodine Korde.“

Dženi je i dalje drhtala kada smo ušli u kola.

„Zaboravila sam kako zima može biti hladna“, rekla je.

Za četrdeset pet minuta bili smo u hotelu *Drejk*. Na vratima nas je dočekaao

pomoćnik direktora.

„Drago mi je što vas ponovo vidim, gospodine Korde. Vaš apartman je spreman. Nazvali su iz vaše kancelarije na obali." Pucnuo je prstima i lift se istog trenutka pojavio, kao prizvan magijom. Jurnuli smo gore sa njim u samotnoj divoti

„Naručio sam večeru za vas, gospodine Korde.“

„Hvala ti, Kartere", rekoh. „To je veoma pažljivo od tebe.“

Karter je otvorio vrata apartmana. U trpezarijskom delu bio je postavljen mali sto, a na baru su stajale nove, bleštave flaše.

„Pozovite kada budete spremni za večeru, gospodine Korde. Odmah ćemo je poslati."

„Biće nam potrebno par minuta da se osvežimo, Kartere", rekoh.

„Vrlo dobro, gospodine."

Bacio sam pogled ka Dženi koja je i dalje drhtala od hladnoće.

„Kartere!"

„Da, gospodine Korde?"

„Gospođica Denton se nije odgovarajuće obukla za zimu. Misliš li da možeš da joj nabaviš topao kaput?"

Karter je bacio kratak pogled ka Dženi.

„Verujem da možemo to da sredimo, gospodine. Lasica, naravno?"

„Naravno", odvratih.

„Vrlo dobro, gospodine. Ubrzo ću poslati kolekciju kako bi gospođica mogla da odabere."

„Hvala ti, Kartere."

Naklonio se i zatvorio vrata za sobom. Dženi se okrenula ka meni, širom otvorenih očiju.

„To je to! Mislila sam da me više ništa ne može zadiviti, ali ipak si uspeo. Znaš li koje je doba?"

Pogledah na sat.

„Deset minuta nakon ponoći."

„Niko, ali baš niko ne može krenuti u kupovinu bunde posle ponoći."

„Nismo krenuli u kupovinu. Poslaće nam ih ovamo."

Zurila je u mene par trenutaka, a zatim klimnula.

„Oh, shvatam", reče. „To je, znači, nešto sasvim drugo?"

„Naravno."

„Reci mi. Zašto se ovde tako ponašaju prema tebi?"

„Plaćam kiriju."

„Hoćeš da mi kažeš da iznajmljuješ ovaj apartman sve vreme?"

„Naravno", rekoh. „Ne znam unapred kada ću morati da dođem u Čikago."

„Kada si poslednji put bio ovde?"

Protrljao sam bradu.

„Pre nekih godinu i po dana.“

Zazvonio je telefon. Podigao sam slušalicu, a zatim je pružio ka Dženi. Iznenadila se.

„Za mene je?“, reče. „Niko ne zna da sam ovde.“

Ušao sam u kupatilo i zatvorio vrata. Kada sam nekoliko minuta kasnije izašao, sedela je na ivici kreveta sa zaprepašćenim izrazom na licu.

„To je bio krznar“, reče. „Želeo je da zna da li više volim tamno ili svetlo krzno i koja mi je veličina potrebna.“

„Šta si mu rekla?“

„Da mi donese desetku.“

Odmahnuo sam glavom.

„Trebalo je da uzmeš dvanaesticu. Niko ne kupuje bundu od lasice veličine deset. Uopšte se ne isplati.“

„Kao što rekoh, ti si lud“, odvrati ona. Zatim mi se bacila u naručje i čvrsto me zagrlila. „Međutim, fino si lud.“

Glasno sam se nasmejao. Lasica upali svaki put.

8

Dok smo večerali, stigao je i čovek iz detektivske agencije. Zvao se Sem Vitale, ako je i pomislio je da je čudno što Dženi jede u bundi od krzna crne lasice, njegove oprezne, mudre oči nisu odavale iznenađenje.

„Hladno je u Čikagu“, objasnila je Dženi.

„Da, gospođo“, odvratio je učtivo.

„Da li ste ga dugo tražili?“, upitah.

„Ne naročito. Samo smo proverili kreditne agencije. Za sobom je ostavio trag od lažnih čekova. Bilo je samo pitanje vremena. Kada smo potragu suzili na Čikago, proverili smo kod socijalnog osiguranja. Ljudi promene ime, ali se ne zezaju sa socijalnim osiguranjem. Ovih dana se predstavlja kao Ejmos Džordan.“

„Gde radi?“, upitah zainteresovano.

„U garaži *Cicero*, kao mehaničar. Zarađuje dovoljno da plaća piće. Dobro je prigrlio flašu.“

„Gde živi?“

„U nekom ćumezu od hotela, ali samo spava tamo. Slobodno vreme provodi u sumnjivom lokalu koji se zove *La Pare*. Znae na kakvu vrstu lokala mislim. Neprekidna zabava. Uvek je neka striptizeta na sceni, dok ostale devojkje izmamljuju pića od naivčina.“

Ejmos se nije promenio, pomislih. I dalje je čovek mogao da ga pronade tamo

gde su suknje. Odgurnuo sam šolju sa kafom.

„Dobro, hajdemo po njega.“

„Spremna sam“, reče Dženi.

Vitale je pogleda.

„Možda je bolje da ostanete ovde, gospođo. To je prilično neotesano mesto.“

„Molim?“, reče Dženi žustro. „Da propustim šansu da prošetam svoju novu bundu?“

La Pare je bio jedan od dvadesetak sličnih klubova u ulici koja je izgledala poput bilo koje ulice pune striptiz barova širom zemlje. Prozori su bili prekriveni posterima polugolih devojaka Mejbelin, Šarlin, Darlin i neizbežna Rozi Tucus. Sve su plesale večeras.

Vratar se iskezio od uha do uha dok se limuzina zaustavljala. Otvorio je vrata uz naklon.

„Dobro došli, narode. Ljudi iz svih krajeva sveta dolaze u *La Pare*.“

To je istina. Vratar je pojurio u klub, gde se nizak, čovek u tamnom odelu stvorio pred nama. Garderobierka u hulahopkama je uzela naše kapute. Dženi je odmahнула glavom i ostala u bundi dok smo ga pratili kroz tamnu, uzanu sobu punu dima, do majušnog stola ispred pozornice.

Striptizeta nam je igrala iznad glave. Bubnjevi su udarali u sporom ritmu, a ona je radila, skidajući se do gole kože.

„Dve flaše vašeg najboljeg šampanjca“, rekoše. Ovo nije mesto za viski. Osim u slučaju da imate cinkom obložen stomak.

Kada je čula reč šampanjac, striptizeta je zastala usred pokreta i pogledala nas. Video sam kako me njen procenjivački pogled ispituje. Nasmejala se svojim najzavodljivijim osmehom.

Tada je Dženi svukla bundu sa ramena i zabacila je na stolicu. Skinula je i kapu. Dugačka, plava kosa blesnu kada je obasjalo svako svetlo u prostoriji, i rasu joj se oko ramena. Brzo kao što se i pojavio, striptizetin osmeh je iščezao.

Pogledao sam Dženi. Nasmejala mi se.

„Klin se klinom izbija“, reče.

Nasmejao sam se. Prišao nam je kelner u beloј košulji, sa dve flaše šampanjca u kofi. Brzo je spustio tri čaše na sto i otvorio prvu flašu. Čep je odleteo, a šampanjac se slio niz bocu. Napunio je čaše ne sačekavši da probam vino i odjurio.

Šampanjac je bio dobar, mada je i dalje bio topao. Pogledao sam flašu.

„Hajdsik“, 1937. godina. Čak i da je etiketa lažna, nije bio loš. Zatim sam na stolu pored sebe primetio račun. Osamdeset dolara.

„Da smo došli taksijem“, reče Vitale, „račun bi bio dvadeset dolara po flaši.“

„Koliko bi koštao da smo došli peške?“

Iskezio se.

„Petnaest.“

„Živeli“, reko, podigavši čašu.

Čim smo spustili čaše, konobar ih je ponovo napunio. Brzo je radio, prosipajući pomalo preko ivice, zatim je krenuo da ga vrati u kofu, sa grlicem nadole. Zaustavio sam ga rukom.

„Ne tako brzo, prijatelju. Ako se već nisam bunio zbog cene, najmanje što možeš da učiniš jeste da nam dopustiš da popijemo celu flašu.“

Zurio je u mene, a zatim klimnuo. Spustio je flašu uspravno i nestao. Začuo se brzi ritam bubnjeva i striptizeta je napustila scenu uz raštrkan, neodlučan aplauz.

„Tamo je, na kraju bara“, reče Vitale.

Okrenuo sam se. Nije bilo dovoljno svetla. Video sam samo obris figure, zgurene nad barom, sa čašom u rukama.

„Bolje da odem po njega.“

„Misliš li da će ti biti potrebna pomoć?“, upita Vitale.

„Ne. Ostani ovde sa gospođicom Denton.“

Svetla se ponovo ugasiše i nova striptizeta izađe na scenu. Dok sam prilazio baru, devojka se očešala o mene u prolazu.

„Tražiš nekoga, momče?“ prošaputala je. Bila je to striptizeta koja je upravo sišla sa pozornice.

Nisam obratio pažnju na nju, već sam prišao Ejmosu. Nije podigao pogled kada sam prišao praznom mestu do njega.

„Flašu 'badvajzera'“, reko barmenu. Flaša se našla preda mnom, a dolar nestao pre nego što sam se lepo smestio na stolici.

Okrenuh se ka Ejmosu koji je posmatrao pozornicu. Šokirao sam se. Bio je star. Neverovatno star i sed. Kosa mu je bila retka, a koža mu je visila sa obraza i vilice kao što visi meso staraca.

Privukao je piće usnama. Video sam da mu ruka drhti i sivocrvenkaste mrlje po njoj. Pokušavao sam da razmišljam. Nemoguće da je toliko star. U najgorem slučaju, imao je pedeset i nešto godina. Zatim sam osmotrio njegove oči i shvatio.

Bio je poražen čovek, ništa mu nije ostalo osim prošlosti. Njegovi snovi su nestali zato što se nije uhvatio u koštac sa izazovima. Nastupila je suva trulež koju donosi vreme. Nije imao kuda, osim na dno. Sve do smrti.

„Zdravo, Ejmose“, reko tiho.

Spustio je piće i polako okrenuo glavu. Pogledao me zakrvavljenim, vodnjikavim očima.

„Odlazi“ prošaputao je promuklim, pijanim glasom. „Moja devojka upravo pleše na sceni.“

Bacio sam pogled ka pozornici. Ta crvenokosa je videla bolje dane. Bili su

dobra kombinacija. Oboje su vodili veliku borbu loše i izgubili.

Sačekao sam da muzika dostigne finale, a zatim ponovo progovorio.

„Imam predlog za tebe, Ejmose.“

Okrenuo se ka meni.

„Rekao sam tvom kuriru da nisam zainteresovan.“

Na trenutak sam bio spreman da siđem sa stolice i odem. Da izađem na svež, hladan, noćni vazduh, što dalje od smrada ustajalog piva, bolesti i propadanja. Ali, nisam to učinio. Nije bilo u pitanju samo obećanje koje sam dao Foresteru. On je Monikin otac.

Barmen je prišao pa sam obojici naručio piće. Uzeo je pet dolara i otišao.

„Rekao sam Moniki za posao. Bila je veoma zadovoljna. ”

Okrenuo se i ponovo me pogledao.

„Monika je uvek bila prokleta budala“, rekao je promuklo i nasmejao se. „Znaš, nije htela da se razvede od tebe. Bila je ljuta kao ris, ali kasnije ipak nije htela da se razvede. Rekla je da te voli.“

Nisam odgovorio, a on se ponovo nasmejao.

„Ali, ja sam objasnio“, nastavio je. „Rekao sam joj da si ti kao ja, da ne možeš da odoliš mirisu pičke.“

„Sa time je gotovo.“, odvratih. „Sve je to odavno u prošlosti.“

Tresnuo je čašu o bar drhtavom rukom.

„Nije gotovo!“, zaurao je. „Zar misliš da mogu da zaboravim kako si me sjebao i oteo mi kompaniju? Da mogu da zaboravim kako si mi oteo svaki ugovor pa nisam mogao ponovo da pokrenem posao?“ Prepredeno se nasmejao. „Ja nisam budala. Misliš da nisam znao da me tvoji ljudi prate po celoj zemlji?“ Zurio sam u njega. Bolestan je. Mnogo bolesniji nego što sam mislio. „Sada dolaziš sa tim lažnim predlogom, a?“ Lukavo se nasmejao. „Misliš da ne znam šta smeriš? Misliš da ne znam da samo pokušavaš da me makneš sa puta zato što znaš da ćeš biti gotov ako samo bace pogled na moje planove?“ Skliznuo je sa stolice i prišao mi besno mašući pesnicama. „Dosta je, Džonase!“ vrištao je. „Dosta je! Čuješ li me?“

Okrenuo sam se na stolici i zgrabio ga za ruke. Zglobovi su mu bili tanki i krti. Pridržao se rukama i odjednom svalio na mene, spustivši glavu na moje grudi.

Pogledao sam ga i video da su mu oči pune besnih suza zbog bespomoćnosti.

„Tako sam umoran, Džonase“, prošaputao je. „Molim te, nemoj više da me juriš. Žao mi je. Tako sam umoran i ne mogu više da...“

Zatim mi je skliznuo iz ruku i pao na pod. Crvenokosa mu je prišla otpozadi i vrisnula. Muzika je iznenada stala. Oko nas su se tiskali ljudi dok sam silazio sa stolice. Osetio sam da be neko snažno gura uz bar i pogledao čoveka u crnom odelu.

„Šta se ovde dešava?“

„Pusti ga, Džo", začuo se iza mene glas Vitalea. Izbacivač se okrenuo. „Oh, to si ti, Seme." Popustio je pritisak na moje grudi.

Pogledao sam Ejmosa.

Dženi je već klečala pored njega, otkopčavala mu košulju i razlabavila kravatu. Sagnuo sam se.

„Onesvestio se?"

Dženi me pogleda.

„Mislim da je nešto ozbiljnije u pitanju", reče. „Izgleda da ima groznicu. Bolje da ga odvedemo kući. "

„Dobro", odvratih. Izvadio sam svežanj i bacio stotku na bar. „To je za moj sto." Podigao sam pogled i video da me crvenokosa posmatra dok su joj suze zamrljane maškarom klizile niz lice. Uzeo sam još jednu stotku i ćušnuo joj u ruku. „Idi da se umiješ."

Zatim sam se sagnuo, podigao Ejmosa u naručje i krenuo ka vratima. Iznenadilo me koliko je lagan. Vitale je uzeo naše kapute sa garderobe i krenuo za mnom.

„Živi samo nekoliko blokova odavde", rekao je dok sam smeštao Ejmosa u kola.

Bio je to prljav, siv hotel. Dve mačke su stajale na otvorenim kantama za đubre pred vratima i posmatrale nas prodornim pogledom svojih zlokobnih, žutih očiju. Osmotrio sam zgradu kroz prozor automobila. To nije mesto za bolesnog čoveka

Šofer je izašao napolje i oprčao kola kako bi otvorio zadnja vrata. Posegao sam rukom i zatvorio ih.

„Vrati nas nazad u *Drejk*", rekoh mu.

Okrenuo sam se i pogledao Ejmosa ispruženog na sedištu. Moje mišljenje se nije promenilo samo zato što je bolestan. Međutim, nisam mogao da se otmem utisku da je moj otac mogao da bude na njegovom mestu, da su se stvari samo malo drugačije odvijale.

9

Doktor je izašao odmahujući glavom. Dženi je izašla za njim. „Biće mu dobro kada se ujutru probudi. Neko mu je dao natrijum-amital.“

„Šta? "

„Kapi za izazivanje nesvestice", reče Dženi. „Miki *.“

Nasmešio sam se. Imao sam dobar predosećaj. Vitale ništa nije prepuštao

---

*Miki Fin - alkoholno piće u koje je krišom sipan narkotik.

slučaju. Želeo sam Ejmosa, on se pobrinuo da ga i dobijem.

„Veoma je iznuren", dodao je doktor. „Suviše viskija, premalo hrane. Ima blagu groznicu, ali uz malo brige, biće u redu."

„Hvala vam, doktore", rekao sam i ustao.

„Nema na čemu, gospodine Korde. Svratiću ujutru da ga još jednom pogledam. U međuvremenu, neka mu gospođica Denton svakog sata daje po jednu pilulu."

„Učiniću tako, doktore."

Doktor je klimnuo i otišao. Pogledao sam Dženi.

„Sačekaj malo. Ne moraš da budeš budna celu noć, vodeći računa o tom aljkavcu."

„Ne smeta mi", odvrtila je. „Neće mi biti prvi put da provedem besanu noć uz pacijenta."

„Pacijenta?"

„Naravno. " Upitno me pogledala. „Zar ti nisam rekla da sam završila školu za medicinske sestre?" Odmahnuh glavom. „Završila sam koledž Sent Meri u San Francisku", reče. „Hiljadu devetsto trideset pete. Radila sam kao medicinska sestra godinu dana. Zatim sam dala otkaz."

„Zašto?"

„Smučilo mi se", odvrati ona skrivajući oči.

Znao sam da ne treba da čeprkam. Uostalom, to je njena stvar.

„Želiš li piće?", upitao sam, prišavši baru.

Odmahnula je glavom.

„Ne, hvala. Vidi, nema smisla da oboje ostanemo budni celu noć. Zašto ti ne bi otišao u krevet?" Upitno sam je pogledao. „Ja ću biti dobro. Naspavaću se ujutru." Prišla je i poljubila me u obraz. „Laku noć, Džonase. Hvala ti. Mislim da si veoma fin čovek."

Nasmejao sam se.

„Zar si mislila da ću te pustiti da se šetaš po Čikagu u mantilu?"

„Hvala ti zbog bunde, ali ne samo zbog bunde", brzo je odvrtila. „Čula sam šta je rekao o tebi. Ipak si ga doveo ovamo."

„Šta sam drugo mogao? Zar da ga ostavim na podu?"

„Ne, naravno da ne", reče ona i pogleda me širom otvorenih očiju. „Idi u krevet."

Okrenuo sam se i ušao u spavaću sobu. Bila je to mračna i luda noć. U mojim snovima, Ejmos i moj otac su me jurili po sobi. Svaki je pokušavao da me natera da uradim ono što mi dovikuje. Ali, ja ih nisam razumeo brbljali su bez veze. Zatim je Dženi, ili možda Rina, ušla u sobu obučena u belu uniformu, pa su njih dvojica počela da jure nju. Pokušao sam da ih zaustavim i najzad uspeo da je izvučem iz

sobe i zatvorim vrata. Okrenuo sam se i zagrlio je, ali se ispostavilo da je u pitanju Monika i da plače. Tada me neko pribio uza zid i zurio u mene licem izbacivača iz *La Parea*. Uperio mi je baterijsku lampu u oči. Svetlost je postajala sve jača i jača.

Otvorio sam oči i trepnuo. Sunčeva svetlost ulivala se kroz prozor. Bilo je jedanaest sati pre podne.

Dženi je sedela u dnevnoj sobi. Pred njom je bilo lonče kafe i tost.

„Dobro jutro. Hoćeš kafu?“

Klimnuo sam, otišao do Ejmosove sobe i gvirnuo unutra. Ležao je na leđima i spavao poput bebe. Zatvorio sam vrata, prišao kauču i seo pored nje.

„Mora da si umorna“, rekoh, podigavši šoljicu sa kafom.

„Malo. Ali, nakon nekog vremena čovek više ne oseća umor. Samo nastavlja dalje.“ Pogledala me. „Pričao je o tebi.“

„Zar? Ništa dobro, nadam se?“

„Smatra da je kriv za tvoj razvod.“

„Svi snosimo deo krivice“, odvratih. „Krivica je njegova koliko i moja ili njena.“

„Rinina?“

„Nikako Rinina“, odvratih brzo. Posegnuo sam za cigaretom. „Pre svega Monika i ja smo bili premladi. Nije trebalo da se venčavamo.“

Podigla je kafu i zevnula.

„Možda je bolje da sada malo odspavaš“, rekoh.

„Mislila sam da sačekam doktora.“

„Idi u krevet. Probudiću te kada dođe.“

„Dobro“, odvrati ona. Ustala je i krenula ka spavaćoj sobi. Zatim se okrenula, vratila i uzela bundu sa stolice.

„Neće ti biti potrebna“, rekoh. „Zagrejao sam ti krevet.“

Protrljala je krzno nosom.

„Lepo zvuči.“

Zatim je ušla i zatvorila vrata za sobom. Ponovo sam napunio šolju i podigao telefonsku slušalicu. Odjednom sam bio silno gladan. Naručio sam duplu porciju šunke i jaja i novo lonče kafe.

Ejmos je izašao dok sam doručkovao. Oko sebe je obavio cebe kao togu. Dovukao se do stola i pogledao me.

„Ko mi je ukrao odeću?“

Na dnevnom svetlu nije izgledao tako loše kao prethodne noći.

„Bacio sam je“, rekoh. „Sedi i doručkuj.“

Ostao je na nogama. Čutao je. Nakon par trenutaka je pogledao unaokolo.

„Gde je devojkica?“

„Spava“, rekoh. „Bila je budna cele noći brinući se o tebi.“

Razmislio je o tome.

„Onesvestio sam se?“ To je više bila izjava nego pitanje. Nisam odgovorio. „Tako sam i mislio“, reče, klimnuvši. Zatim je zastenjao. Uhvatio se rukom za čelo i skoro ostao bez čebeta. „Neko mi je podmetnuo 'mikija'“, reče optužujućim tonom.

„Uzmi nešto hrane. Navodno je puna vitamina.“

„Potrebno mi je piće“, odvrati on.

„Posluži se. Eno ga bar.“

Odvukao se do bara i sipao viski. Sunuo ga je u grlo i popio u jednom gutljaju.

„Ah“, reče. Brzo je cimnuo još jedno. Vratilo mu se nešto boje u lice. Ponovo se dovukao do stola sa flašom u ruci i skljkao na stolicu preko puta mene. „Kako si me pronašao?“

„Lako. Samo smo pratili trag lažnih čekova.“

„Oh“, izusti on. Sipao je piće, ali ga je ovaj put ostavio na stolu pred sobom. Odjednom mu se oči ispuniše suzama. „Ne bi bilo tako loše da je u pitanju bilo ko drugi osim tebe.“

Nastavio sam sa jelom i nisam odgovarao.

„Ne znaš kako je kada čovek ostari. Gubiš sposobnost.“

„Nisi ti izgubio sposobnost“, rekoh. „Odbacio si je.“

Podigao je čašu sa viskijem.

„Ako nisi zainteresovan za moj predlog“, rekoh, „slobodno popij to piće.“

Zurio je u mene bez reči. Zatim je pogledao malu čašu punu tečnosti boje ćilibara u svojoj ruci. Blago je zadrhtala i nešto viskija se prosulo na sto.

„Zašto si odjednom takav dobrotvor?“

„Nisam“, odvratih. Posegnuo sam ka šoljici kafe i nasmešio mu se. „Uopšte se nisam promenio. I dalje mislim da si najveći govнар na svetu. Da je do mene, ne bih te dotakao ni štapom dugim deset metara. Ali, Forester želi da ti vodiš našu fabriku u Kanadi. Prokleta budala te ne poznaje tako dobro kao ja. Ima veoma visoko mišljenje o tebi.“

„Rodžer Forester, a?“, upita on. Polako je spustio čašu na sto. „Testirao je 'liberti fajv' koji sam konstruisao nakon Prvog svetskog rata. Rekao je da je to najbolji avion u kojem je ikada leteo.“

Bez reči sam zurio u njega. To je bilo pre više od dvadeset godina. Od tada je napravljeno mnogo novih aviona. Ali, Ejmos se sećao aviona „liberti fajv“. Izrada tog aviona ga je proslavila. Nešto na njegovom licu me podsetilo na Ejmosa Vintropa kojeg sam poznao.

„Šta treba da radim?“, oštroumno je upitao.

Slegnuo sam ramenima.

„To ćeš se dogovoriti sa Rodžerom“, rekoh.

„Dobro.“ Obuzela ga je neka vrsta ponosa dok je ustajao. „Ako bih morao da radim sa tobom, ne bih pristao ni za kakav novac.“ Krenuo je ka vratima svoj sobe. Okrenuo se i prodorno me pogledao. „Šta da radim za odeću.“

„U prizemlju ima radnja za muškarce. Nazovi ih i reci im da donesu šta god želiš.“

Zatvorio je vrata za sobom, a ja sam posegnuo ka cigaretama. Čuo sam žamor njegovog glasa dok je razgovarao telefonom. Zavalio sam se u stolici i ispustio dim kroz nos.

Kada je odeća stigla, rekao sam im dajte odnesu u njegovu sobu. Ponovo se začulo zvono. Opsovao sam i krenuo ka vratima. Počeo sam da se osećam kao prokleti batler. Otvorio sam vrata.

„Zdravo, gospodine Korde.“

To je bio dečji glas. Iznenadeno sam spustio pogled. Pored Monike je stajala Džoen, stežući jednom rukom lutku koju sam joj poklonio, a drugom majčin kaput.

„Makalister mi je poslao telegram dok smo bile u vozu“, objasnila je Monika. „Rekao je da si verovatno ovde. Jesi li pronašao Ejmosa?“

Zurio sam tupo u nju. Mak je potpuno poludeo. Znao je da će njen voz stajati u Čikagu tri sata i da će se Monika pojaviti na vratima. Šta ako nisam želeo da je vidim?

„Jesi li pronašao Ejmosa?“, ponovila je.

„Da, pronašao sam ga.“

„Oh, divno“, uzviknula je Džoen iznenada kada je ugledala doručak. „Gladna sam.“ Protrčala je pored mene, popela se na stolicu i zgrabila parče tosta. Iznenadeno sam zurio za njom.

Monika me pogledala.

„Žao mi je, Džonase“, reče. „Znaš kakva su deca.“

„Rekla si da ćemo doručkovati sa gospodinom Kordom, mama.“

Monika je pocrvenela.

„Džoen!“

„U redu je“, rekoh. „Uđite?“ Ušla je u sobu, a ja sam zatvorio vrata. „Naručiću doručak za tebe“, rekoh podigavši slušalicu.

Monika se nasmešila.

„Samo kafu“, rekla je dok je skidala kaput.

„Da li je stigao doktor, Džonase?“

Monika je zurila.

Ja sam zurio.

Dženi je stajala na otvorenim vratima, duga plava kosa rasula joj se preko tamne bunde, koju je obmotala oko sebe umesto bade-mantila. Zbog golih nogu i

vrata bilo je očigledno da nema ništa ispod. Osmeh je iščezao sa Monikinog lica. Oči su joj bile hladne kada se okrenula ka meni.

„Izvinjavam se, Džonase“, rekla je kruto. „Iz iskustva je trebalo da pretpostavim da je bolje da nazovem pre nego što se popnem.“ Uzela je devojčicu za ruku. „Hajdemo, Džoen.“

Već su stigle skoro do vrata kada mi se glas konačno povratio.

„Sačekaj malo, Monika“, rekoš strogo.

Ejmosov glas me presekao.

„Ah, stigla si na vreme dete moje“, izgovorio je smireno. „Možemo zajedno da odemo.“

Okrenuo sam se i pogledao ga. Nestao je bolestan, prljavi starac kojeg smo pronašli sinoć u baru. Pred nama je stajao stari Ejmos, obučen u uredno sivo odelo na pruge sa dva reda dugmića, sa tamnim „česterfildom“ prebačenim preko ruke. Od glave do pete je izgledao poput izvršnog direktora, čoveka na funkciji.

Imao je blago zloban smešak na usnama dok je koračao preko prostorije. Okrenuo se držeći ruku na vratima.

„Moja deca i ja ne želimo da se namećemo...“ Zastao je i blago se naklonio u pravcu Dženi. Besno sam krenuo ka vratima. Otvorio sam ih i čuo kako se vrata lifta otvaraju i zatvaraju. Zatim je u hodniku nastupila tišina.

„Žao mi je, Džonase“, reče Dženi. „Nisam želela da upropastim tvoj odnos sa ovim ljudima.“

Pogledao sam je. Oči su joj bile pune saosećanja.

„Nisi ti ništa uradila, odvratih. „Naš odnos je odavno upropašćen.“

Prišao sam baru i sipao sebi piće. Nestao je dobar osećaj koji sam imao. Poslednji put izigravam dobrog samarićanina. Progutao sam piće i okrenuo se ka Dženi.

„Jesi li se ikada tucala u bundi od lasice?“ upitah ljutito.

Lice joj je bilo tužno i puno razumevanja.

„Ne.“

Sipao sam još jedno piće i sasuo ga u grlo. Stajali smo, i na trenutak se posmatrali u tišini preko sobe. Najzad sam progovorio:

„Pa?“

Polako je klimnula i dalje me gledajući u oči. Zatim je podigla ruke i 1 ispružila ih ka meni. Bunda se rastvorila i otkrila njeno nago telo. Kada je progovorila, nešto u tonu njenog glasa mi je reklo da je oduvek znala da će biti ovako.

„Dođi kod mame, dušo“, nežno je prošaputala.

**PRIČA O
DŽENI DENTON
OSMA KNJIGA**

1

Dženi je zakoračila kroz zavesu ka kameri, režiser je uzviknuo:

„Rez! Završili smo!“ I to je bilo to.

Na trenutak je ošamućeno stajala i treptala dok su se moćna svetla reflektora gasila. Zatim se opaka avgustovska žega spustila na nju pa je pomislila da će se onesvestiti. Posegla je rukom da se pridrži. Kao iz velike daljine, čula je kako se ogromna scena pretvara u ludnicu. Kako da su se svi smejali i govorili u isto vreme.

Neko joj je stavio čašu vode u ruke. Zahvalno je popila. Odjednom je počela da drhti osetivši hladnoću. Krojačica je brzo prebacila ogrtač preko njenih ramena, sakrivši prozirni kostim.

„Hvala vam“, prošaputala je.

„Nema na čemu, gospođice Denton“, odvrati krojačica. Na trenutka je osmotrila ispitujućim pogledom. „Kako se osećate?“

„Dobro sam“, reče Dženi. Osetila je kako joj hladan znoj izbija po čelu. Krojačica je dala znak šminkeru koji je žurno prišao. Brzo joj je obrisao lice vlažnim sunderom. Osetila je blagu aromu hamamelisa i odmah joj je bilo bolje.

„Gospođice Denton“ reče šminker, „bolje da malo prilegnete. Iscrpljeni ste.“

Pokorno mu je dopustila da je odvede u malu pokretnu šminkernicu. Bacila je pogled preko ramena dok je ulazila. Iznete su flaše, i viski je tekao u potocima. Svi su se okupili oko režisera, uzvikivali čestitke i obasipali ga obožavanjem smatrajući da je to najbolji način da sebi obezbede posao na njegovom sledećem filmu. Izgledalo je kao da su svi već zaboravili na nju.

Zatvorila je vrata i ispružila se na krevetu. Zatim je umorno zatvorila oči. Snimanje je trebalo da traje tri meseca, ali razvuklo se na pet. Pet meseci danonoćnog snimanja, iscrpljenosti, ustajanja u pet sati ujutro, padanja na krevet poput kamena u ponoć, ponekad i kasnije. Pet meseci, sve dok se poenta scenarija nije izgubila u silnim izmenama teksta, ponovljenim scenama i opštoj zbruci.

Ponovo je počela da drhti, pa je privukla tanko, vuneno ćebe i pokrila se. Ležala je drhteći, zatvorenih očiju. Okrenula se na stranu, privukla kolena bradi i obuhvatila ih rukama. Toplota tela se polako zgusnula oko nje. Osetila se bolje.

Kada je otvorila oči, Ilejn Gejlard je sedela preko puta. Nije ni čula kada je ušla u malu prostoriju.

„Zdravo“, reče Dženi pridigavši se. „Jesam li dugo spavala?“

Ilejn se nasmešila.

„Oko sat vremena. San ti je bio potreban.“

„Osećam se blesavo“, odvrati Dženi. „Obično mi se ne dešava da tako zadremam. Osećam se tako slabo.“

„Naporno si radila. Ali, ne treba da brineš. Kada film stigne u bioskope, postaćeš velika zvezda jedna od najvećih.“

„Nadam se“, reče Dženi skromno. Pogledala je Ilej. „Kada samo pomislim na sve te ljude, kako su naporno radili i koliko su uložili u ovaj film. Ne bih podnela da ih razočaram.“

„Nećeš ih razočarati. Odlična si na snimcima koje sam pogledala.“ Ilej je ustala i pogledala Dženi. „Mislim da bi ti prijalo da popiješ nešto toplo.“

Dženi se nasmešila kada je videla da Ilej uzima kutiju kakaa.

„Topla čokolada?“

„Zašto da ne?“, odvrati Ilej. „Daće ti više energije nego čaj. Osim toga, više ne moraš da paziš šta jedeš. Film je završen.“

„Hvala bogu“, reče Dženi i ustade. „Da sam još jednom ručala beli kravlji sir, mislim da bih povratila.“ Prišla je ormanu. „Mislim da ću se presvući.“

Ilej je klimnula. Gledala je Dženi kako skida kostim koji je nosila u poslednjoj sceni tanane, svilene pantalone, prozračnu bluzu i žaket od plavog somota protkan zlatnim perlicama. Sa odobravanjem je posmatrala njenu figuru, zadovoljna onim što vidi.

Bilo joj je drago što je Džonas insistirao da dođe i radi na filmu. U početku se nije tako osećala. Nije želela da se vrati u Holivud, ogovaranjima, manevrisanju za bolji položaj, sitnim ljubomorama. Ali, najviše od svega, nije želela da se vraća uspomenu.

Međutim, kada je pogledala fotografiju, nešto u vezi sa ovom devojkom je privuklo nazad. Razumela je šta Džonas vidi u njoj. I Rina je imala neku osobinu koja je bila samo njena i jedinstvena.

Tek kada je posmatrala fotografiju izvesno vreme, shvatila je šta je u pitanju. Sa slike je zračila čudna asketska providnost, uprkos očigledne čulne privlačnosti. Oči sa fotografije su gledale posmatrača jasnom nevinošću deteta, iako je to bio pogled osobe koja je iskusila svet. Bilo je to lice devojke čija je duša netaknuta, bez obzira na sve što je u životu iskusila.

Dženi je zakopčala prslučić i navukla debeli, crni džemper preko vrecastih pantalona. Sela je i uzela šolju tople čokolade od Ilej.

„Odjednom se osećam prazno“, reče pijuckajući. „Istrošeno.“

Ilej se nasmešila i otpila malo svoje čokolade.

„Svi se tako osećaju kada se snimanje završi.“

„Osećam se kao da nikada više neću biti u stanju da snimim film“, nastavila je Dženi zamišljeno. „Kao da bilo koja druga uloga ne bi imala smisla. Kao da je cela moja ličnost istrošena u ovom filmu i sada mi više ništa nije ostalo.“

Ilej se ponovo nasmeši.

„Taj osećaj će nestati onog trenutka kada budeš držala novi scenario u

rukama."

„Stvarno to misliš?", upita Dženi. „Zar se to uvek dešava?"

Ilejn je klimnula.

„Svaki put."

Kroz tanke zidove se čula eksplozija zvuka. Dženi se nasmeši.

„Napolju se baš dobro zabavljaju."

„Kord je naručio pun sto hrane iz bifea. Dva čoveka rade za barom." Ilejn je popila čokoladu i spustila šolju. Ustala je i spustila pogled ka devojci. „Došla sam da se pozdravim."

Dženi je upitno pogleda.

„Odlaziš?"

Ilejn klimnu.

„Vraćam se na istok, večernjim vozom."

„Oh", izusti Dženi. Spustila je šolju i ustala. Pružila je ruku ka Ilejn. „Hvala ti za sve što si učinila. Mnogo sam naučila od tebe."

Ilejn je prihvatila ruku.

„Nisam želela da se vratim, ali sada mi je drago zbog toga."

Zvanično su se rukovale.

„Nadam se da ćemo ponovo zajedno raditi", reče Dženi.

Ilejn je krenula ka vratima. Okrenula se i pogledala Dženi.

„Sigurna sam da hoćemo", reče. „Ako želiš da radiš sa mnom, piši mi. Rado ću doći."

Za par trenutaka, vrata se ponovo otvoriše. Unutra je provirio Al Petročeli, reklamni menadžer. Iza njega se čula muzika.

„Hajde", reče. „Žurka traje sve u šesnaest. Kord nam je poslao orkestar."

Spustila je cigaretu.

„Samo trenutak", reče. Okrenula se ka ogledalu i namestila kosu.

Zurio je u nju.

„Nećeš valjda u tome da izađeš?", pitao je sa nevericom.

„Zašto? Film je završen."

Ušao je u sobu i zatvorio vrata.

„Ali, Dženi, dušo, pokušaj da razumeš. Časopis *Lajf* izveštava sa žurke. Na šta će ličiti ako njihovi čitaoci vide zvezdu najvećeg filma na kojem sam radio u poslednjih deset godina u razglavljenom, crnom džemperu i pantalonama? Moramo im ponuditi nešto bolje."

„Nema šanse da ponovo oblačim onaj kostim", reče Dženi tvrdoglavo.

„Molim te, dušo. Obećao sam im malo mesa."

„Ako je to ono što žele, zašto im ne daš fotografije iz arhive."

„Sada nije pravo vreme da se ponašaš svojeglavo", reče Al. „Vidi, do sada si

bila dobra devojka. Samo još ovaj put."

„U redu je, Ale", začuo je Bonerov glas iza sebe. „Ako Dženi ne želi da se presvlači, ne mora." Nasmešio se svojim prijatno ružnim osmehom dok je ulazio u malenu garderobu. „Zapravo", reče, „mislim da će to biti dobrodošla promena za čitaoce *Lajfmagazina*."

Al ga pogleda.

„Dobro, ako vi tako kažete, gospodine Bonere", reče.

Boner se okrenuo ka njoj.

„Pa, uspela si."

Nije odgovorila, samo ga je posmatrala.

„Razmišljao sam o tebi", reče posmatrajući njeno lice. „Bićeš velika zvezda."

Nije ništa rekla.

„Biće teško nadmašiti *Grešnicu*."

„Nisam o tome razmišljala", odvrtila je.

„Naravno. Ni ti, ni Džonas." Boner se nasmeja. „Zašto biste? To nije vaš posao. To je moj posao. Džonas radi isključivo ono što želi. Ako želi da snimi film, on snimi film. Međutim, može proći narednih osam godina dok poželi da snimi sledeći."

„Pa šta?", odvrati ona, pogledavši ga iskreno u oči.

Slegnuo je ramenima.

„Na meni je da se pobrinem da nastaviš da radiš. Ako toliko dugo ne budeš snimila nijedan film, svi će te zaboraviti." Posegao je rukom ka sakou tražeći cigarete. „Da li ona Meksikanka i dalje radi za tebe?"

„Da."

„I dalje živiš na istom mestu?"

„Naravno."

„Mislio sam da svratim jedne večeri, tokom sledeće nedelje", reče on. „Želim da pogledaš neke tekstove koje imam."

Ćutala je.

„Džonas odlazi u Kanadu", reče on. „Poslovni put." Nasmešio se. „Znaš, prava je sreća što nije čuo nijednu priču o tebi, zar ne?"

Polako je izdahnula.

„Tako je."

„Mislio sam da svratim u sredu uveče."

„Bolje se prvo najavi", izustila je kroz stisnute usne.

„Naravno, zaboravio sam. Ništa se nije promenilo, zar ne?"

Pogledala ga je.

„Ne", reče tupo.

Zatim je prošla pored njega i izašla napolje. Obuzeo je veliki umor. Ništa se

nije promenilo. Za nju se sve uvek zavišavalo na isti način. Samo se valuta menjala.

2

Probudila se uz prizor belog, lanenog rublja koje vijori na konopcu u dvorištu. Jak miris usoljene govedine i kupusa dolebdeo je na letnjem povetarcu iz kuhinje do njene sobe. Po tome je znala da je nedelja. Nedeljom je uvek bilo tako. Samo što je bilo zabavnije kada je bila mala devojčica.

Kada bi se nedeljom vratila iz crkve sa majkom, otac bi bio budan i smešio bi se. Brkovi bi mu bili uredno podsečeni i navoštteni, lice glatko i mirisno. Bacio bi je u vazduh i uhvatio dok je padala. Zatim bi je zagrlio i zarezao.

„Kako je moj mali meda Dženi od jutros? Da li je slatka i puna božje svetosti pravo iz fontane u zadnjem delu crkve?“

Nasmejao bi se. I ona bi se nasmejala. Ponekada bi se čak i majka nasmejala, govoreći:

„Tomase Dentone, misliš li da je to odgovarajući način na koji otac treba da priča sa kćerkom, usadujući joj seme svog nepokoravanja božjoj volji?“

Otac i majka su bili mladi, srećni, nasmejani i obasjani suncem koje je božjom milošću obasjavalo zaliv San Franciska. Nakon obilne večere, pažljivo je oblačio svoje najbolje plavo odelo i uzimao je za ruku. Krenuli bi od kuće u potragu za avanturom.

Sa avanturom su se prvi put susreli u tramvaju koji je prolazio ispred njihovih vrata, držeći je u rukama, otac je uskočio unutra. Mašuci svojom plavo-belom kondukterskom propusnicom koja mu je omogućavala besplatnu vožnju u svom vozilima te kompanije, probio bi se napred do vozača. Tu bi je držao licem okrenutu ka vetru, sve dok joj ne bi ponestalo daha i dok ne bi pomislila da će eksplodirati od veselja zbog svežeg, slatkog vetra u plućima.

„Ovo je moja kćerka, Dženi meda“, dovikivao bi svima unaokolo, držeći je ponosno u naručju kako bi je videli svi koji bi to poželeli.

Putnici, koji su do tada bili obuzeti sopstvenim mislima, nasmešili bi se, deleći sa njom radost koja je sijala poput svetionika na njenom okruglom, blistavom licu.

Zatim bi otišli u park, ili na pristanište, gde bi jeli vruće račiće u sosu od luka. Otac bi iz velike čaše pune pene pio pivo kupljeno kod švercera, koji ga je prilično otvoreno prodavao pored tezgi. Ali, samo da bi sprao miris luka, naravno. Ponekad bi otišli u zoološki vrt. Kupio bi joj vreću kikirikija da bi mogla da hrani slonove ili majmune u kavezima. Vraćali bi se uveče. Ponekada je bila tako umorna, da bi mu zaspala na rukama. Sutra je bio ponedeljak. Nije mogla da dočeka sledeću nedelju.

Deci ništa ne prolazi tako brzo kao nedelja. Zatim je otišla u školu. Najpre se plašila sestara koje su delovale tako strogo i strašno u svojim crnim odorama. Njeno malo, okruglo lice bilo je ozbiljno iznad bele bluze i mornarsko plave jakne. Ali, podučavale su je katehizmu, dobila je krizmu i malo-pomalo prestala da se plaši i prihvatila ih kao učiteljice koje je vode ka bogatijem hrišćanskom životu. Srećne nedelje detinjstva padale su duboko u skriveni kutak uma, sve dok ih se više nije sećala.

Ležala je tiho u svom šesnaestogodišnjem krevetu dok joj se sluh izoštravao i osluškivala zvuke nedeljnog jutra. Na trenutak je nastupila tišina, a zatim je čula piskavi glas svoje majke.

„Gospodine Dentone, poslednji put vam kažem, vreme je da ustanete i krenete na irfisu.”

Glas njenog oca bio je promukao, a reči nerazumljive. U mislima ga je videla kako leži neobrijan i naduven od piva koje je sinoć popio, u dugim vunanim gaćama, na mekom širokom krevetu i zabija glavu u jastuk. Ponovo je čula majčin glas.

„Obećala sam ocu Hedliju da ćeš doći. Ako te nije briga za sopstvenu dušu, bar povedi računa o dušama svoje žene i kćerke.”

Nije čula odgovor. Zatim su se vrata zalupila kada se majka povukla u kuhinju. Dženi je spustila bosa stopala na pod i potražila papuče. Ustala je kada ih je pronašla. Duga bela spavaćica joj se spustila do članaka dok je koračala ka vratima. Ušla je u kuhinju na putu ka kupatilu. Majka je odvrtila, pogled od šporeta i pogledala je.

„Dženi draga, stavi novi, plavi šešir koji saijn ti napravila, kada podemo na misu.”

„Da, majko”, odvrati ona.

Pažljivo je oprala zube, prisativši se šta je sestra Filomena rekla na času higijene. Kružni pokreti četkom, do desnih i nazad, ukloniće sve čestice hrane koje su uzrok kvarenja zuba. Pažljivo je pregledala zube u ogledalu. Imala je lepe zube. Čiste, bele i ravne.

Volela je da bude čista. Za razliku mnogih devojaka u srednjoj školi Mersi, koje su poticale iz siromašnih delova grada i kupale se samo jednom nedeljno, u nedelju. Ona se kupala svake večeri čak i kad je morala da greje vodu u kuhinji oronule zgrade u kojoj su živeli.

Pogledala je svoje lice bistrim, sivim očima i pokušala da se zamisli sa belom kapom i uniformom medicinske sestre. Uskoro će morati da se odluči. Dodela diploma je sledećeg meseca. Nije svaki đak mogao da dobije stipendiju za Sent Meri koledž za medicinske sestre.

Sestre su je volele i uvek je dobijala dobre ocene, tokom celokupnog

školovanja u školi Mersi. Osim toga, otac Hedli je pisao majci Meri Ernest i pohvalio je na predanom pohađanju službe u crkvi, za razliku od tolikih mladih dama koje su ovih dana više vremena provodile pred ogledalom šminkajući se, nego u crkvi na kolenima pred bogom. Otac Hedli je izrazio nadu da će majka igumanija pronaći način da nagradi ovo zaslužno dete za njenu odanost.

Stipendija se svake godine dodeljuje jednoj učenici za koju odbor na čelu sa nadbiskupom zaključi da je najzaslužnija zbog svojih religioznih dostignuća i uspeha u školi. Ove godine će je dobiti ona, ako odluči da postane medicinska sestra. Ujutru, nakon crkve, mora da izađe pred majku Meri Ernest i da joj da konačni odgovor.

„Vršičeš božju milost“, rekla je sestra Siril, nakon što ju je obavestila o odluci odbora. „Ali, to sama moraš da odlučiš. Možda briga o bolesnim i bespomoćnim nije tvoj pravi poziv.“

Sestra Siril je osmotrila devojkicu koja je ćuteći stajala pred njenim stolom. Dženi je već bila visoka i vitka, sa telom odrasle žene. Međutim, bilo je tihe nevinosti u njenim smirenim sivim očima, kojima je uzvraćala pogled. Dženi je ćutala. Sestra Siril joj se nasmeši.

„Imaš nedelju dana da se odlučiš“, izgovorila je nežno. „U nedelju, nakon mise, idi do majke Meri Ernest i kaži joj šta si odlučila.“

Njen otac je besno opsovao kada je čuo za stipendiju.

„Kakav je to život za dete? Da čisti pidžame prljavim starcima? Još će je nagovoriti da postane kaluđerica.“ Besno se okrenuo ka njenoj majci. „To je sve tvoja krivica“, urlao je. „Tvoja i onih popova koje slušaš. Šta je tako sveto u tome što otimaš dete od životnih sokova koji tek počinju da ključaju u njoj i zaključavaš je iza manastirskih zidova?“

Lice njene majke bilo je potpuno belo.

„To je svetogrđe, Tomase Dentone“, rekla je hladno. „Da si barem jednom razgovarao sa dobrim ocem Hedlijem, shvatio bi koliko grešiš. Ako naša kćerka odluči da postane kaluđerica neće biti ponosnije majke od mene u celom hrišćanskom svetu. Šta ima loše u tome što kćerku jedinicu daruješ Hristu?“

„Aha“, izusti njen otac teško. „Ali, ko će biti kriv kada dete odraste i shvati da si joj ukrala zadovoljstvo toga da živi kao žena?“

Okrenuo se ka Dženi i pogledao je.

„Dženi medo“, nežno je rekao, „nemam ništa protiv da postanem medicinska sestra ako to želiš. Samo želim da budeš i uradiš ono što želiš. Tvoja majka i ja nismo bitni. Nije bitno šta crkva želi. Bitno je samo ono što ti želiš.“ uzdahnuo je. „Razumeš li, dete?“

Dženi je klimnula.

„Razumem, tata.“

„Nećeš biti zadovoljan dok ti kćerka ne postane kurva“, iznenada je vrisnula njena majka.

Brzo se okrenuo.

„Radije bih da postane kurva, ako je to njen izbor“, brecnuo se, „nego da bude naterana da postane svetica.“

Pogledao je Dženi. Glas mu je ponovo bio nežan.

„Želiš li da postaneš medicinska sestra, Dženi medo?“

Pogledala ga je bistrim sivim očima.

„Da, tata.“

„Ako to želiš, Dženi medo“, odvratio je tihim glasom, „biću zadovoljan.“

Majka ga je pogledala sa tihim trijumfom u očima.

„Kada ćeš naučiti da ne možeš da se boriš protiv Gospoda, Tomase Dentone?“

Hteo je da odgovori, ali je ipak čvrsto stisnuo usne i izašao iz stana.

Sestra Siril je pokucala na teška, hrastova vrata radne sobe.

„Uđite“, začuo se snažan, jasan glas. Otvorila je vrata i dala znak Dženi.

Dženi je kolebljivo ušla u sobu sa sestrom Siril za leđima.

„Ovo je Dženi Denton, prečasna majko.“

Sredovečna žena u crnoj odori sestrinstva podiže pogled sa stola. U ruci je držala polupraznu šolju čaja. Proučavala je devojkicu izuzetno bistrim, ljubopitljivim očima. Nakon par trenutaka se nasmešila, otkrivajući bele, pravilno raspoređene zube.

„Znači, ti si Dženi Denton“, reče ispruživši ruku.

Dženi se brzo naklonila i poljubila prsten na ruci prečasne majke.

„Da, prečasna majko.“ Ispravila se i stala kruto ispred stola.

Majka Meri Ernest ponovo se nasmešila. Radost joj zaigra u očima.

„Možeš da se opustiš, dete“, reče. „Neću te pojesti.“

Dženi se nelagodno nasmeši. Prečasna majka podiže obrvu čudeći se.

„Možda bi želela šoljicu čaja?“, upitala je. „Ja se uvek osećam bolje nakon čaja.“

„To bi bilo veoma lepo“, reče Dženi kruto.

Prečasna majka je podigla pogled i klimnula sestri Siril.

„Doneću ga, prečasna majko“, reče kaluđerica žustro.

„Donesi i meni još jednu šolju, molim te.“ Majka Meri Ernest se okrenula nazad ka Dženi. „Baš volim da popijem dobru šoljicu čaja.“ Nasmešila se. „Ovde imaju zaista dobar čaj. Nije ni nalik onom slabašnom čaju u kesicama koji koriste u bolnicama; već pravi čaj, skuvan u loncu, kao što i treba. Sedi, dete.“

Poslednje reči je izgovorila tako brzo, da Dženi nije bila sigurna da je dobro čula.

„Molim, gospođo?“, zamucala je.

„Sedi, dete. Ne moraš da budeš uznemirena. Želim da ti budem prijatelj.“

„Da, gospođo“, reče Dženi i sede, još nervoznija nego malopre.

Prečasna majka je pogleda na trenutak.

„Znači, odlučila si da postaneš medicinska sestra?“

„Da, prečasna majko.“

Bistre oči prečasne majke je osmotriše.

„Zašto?“, odjednom je upitala.

„Zašto?“, iznenadila se Dženi zbog ovog pitanja. Spustila je oči pred ljubopitljivim pogledom prečasne majke. „Zašto?“ Zatim je pogledala prečasnju majku u oči. „Ne znam. Nisam o tome razmišljala.“

„Koliko ti je godina, dete?“, upita prečasna majka.

„Sledećeg meseca ću napuniti sedamnaest. Nedelju dana pre mature.“

„Od detinjstva si želela da neguješ bolesne, zar ne?“

Dženi odmahnu glavom.

„Ne“, iskreno je odgovorila. „Nikada nisam o tome razmišljala do sada.“

„Teško je postati medicinska sestra. Imaćeš vrlo malo vremena za sebe u koledžu Sent Meri. Radićeš i učiti po ceo dan. Živećeš u školi. Imaćeš samo jedan dan mesečno za posetu porodici.“ Prečasna majka je pažljivo okrenula ručku šolje u suprotnom pravcu od sebe. „Tvom dečku se to verovatno neće dopasti.“

„Ali, ja nemam dečka“, reče Dženi.

„Došla si na oba bala sa Majklom Haloranom“, reče prečasna majka. „Igraš tenis sa njim svake subote. Zar ti on nije dečko?“

Dženi se nasmejala.

„Ne, prečasna majko. Nije mi dečko, ne na taj način.“ Ponovo se nasmejala kada da se setila visokog, mršavog mladića, koji je na romantičan način razmišljao isključivo o svom bekhendu. „On je najbolji igrač tenisa kojeg poznajem, to je sve.“ Zatim je dodala, „Jednoga dana ću ga pobediti.“

„Prošle godine si bila kapiten ženskog tima?“

Dženi je klimnula.

„U koledžu Sent Meri nećeš imati vremena za tenis“, reče joj prečasna majka.

Dženi je ćutala.

„Postoji li neko zanimanje kojim bi se radije bavila?“

Dženi je razmišljala par trenutaka. Zatim je pogledala prečasnju majku.

„Volela bih da pobedim Helen Vils u borbi za tenisku šampionsku titulu Sjedinjenih Država.“

Prečasna majka je počela da se smeje. Još se smejala kada je sestra Siril ušla sa čajem. Pogledala je preko stola ka devojci.

„Dobar si kandidat“ reče. „Imam osećaj da ćeš biti dobra medicinska sestra.“

3

Tom Denton je znao da nešto nije u redu od trenutka kada je prišao prozoru da primi kovertu sa platom. Obično bi ga blagajnik dočekaao sa duhovitom primedbom tipa: da li želi da mu pričuva kovertu za suprugu kako je se ne bi dočepale pivnice u subotu uveče? Međutim, ovaj put nije bilo šale, prijateljskog šegačenja koje je bilo sastavni deo njihovog viđanja svake nedelje skoro petnaest godina. Umesto toga, blagajnik je samo brzo gurnuo kovertu ispod čeličnih rešetaka, ne pogledavši ga u oči.

Tom je zurio u njega par trenutaka. Brzo je pogledao lica ljudi u redu iza sebe. I oni su znali. Znao je to po načinu na koji su ga posmatrali. Obuzelo ga je čudno osećanje stida. Nemoguće da mu se ovo dešava. Zar posle petnaest godina? Spustio je pogled dok se udaljavao od prozora sa kovertom u rukama.

Niko nije morao da mu kaže da su vremena teška. Bila je 1931. godina i dokazi su bili svuda oko njega. Porodice koje žive od socijalne pomoći, redovi za hleb, beskrajan niz sivih, umornih lica ljudi koji su ulazili u njegov tramvaj svakog jutra.

Skoro da je izašao iz hangara. Odjednom više nije mogao da čeka. Šmugnuo je u mračan ćošak i otvorio kovertu. Pocepao je drhtavim prstima. U ruci mu se najpre našao zeleni papir od kojeg se užasavao. Zurio je u njega u neverici. Mora da je neka greška. Nemoguće da je on u pitanju. Nije radio samo godinu dana, dve godine, pa čak ni pet godina.

Imao je starešinstvo. Petnaest godina. Nisu otpuštali ljude koji su radili petnaest godina. Još ih nisu otpuštali.

Međutim, papir mu je bio u rukama. Žmirnuo je ka njemu u tami. Otpušten. Kakva gorka ironija. Kada su im smanjivali platu, obrazlagali su to željom da spreče otpuštanja. Ljudi iz sindikata su to potvrdili.

Stavio je kovertu u džep, pokušavajući da se suoči sa iznenadnim osećanjem straha koje ga je stezalo u stomaku. Šta sada da radi? Znao je samo da vozi tramvaj. Zaboravio je sve drugo što je ikada radio. Sećao se samo da je kao mlad jedno vreme radio kao nosač cigala.

Izašao je iz mračnog hangara i zatreptao zbog žarke svetlosti sunca. Grupa ljudi je stajala na trotoaru. Plave uniforme su delovale purpurno na svetlu. Jedan od njih mu doviknu:

„Dobio si otkaz, zar ne, Dentone?“

Tom ga pogleda. Klimnuo je.

„Da.“

„I mi“, reče drugi. „Otpuštaju radnike koji duže rade, zato što dobijaju veću

platu. Nije otpušten niko od novijih radnika."

„Jeste li već išli do sindikata?“, upita Tom.

„Bili smo i vratili se. Sala je zatvorena. Čuvar nam je rekao da dođemo u ponedjeljak.“

„Da li je neko zvao Riordana?“

„Na njegov kućni telefon se niko nije javio.“

„Neko sigurno zna gde je on“, reče Tom. „Pođimo do sale da primoramo čuvara da nas pusti unutra. Najzad, zašto plaćamo račune za salu ako ne možemo tamo da se sastajemo? “

„Dobra ideja, Tome. Ne smemo dopustiti da nas zamene ljudima koji rade za pedeset pet centi, bez obzira na objašnjenja.“

Krenuli su ka sali sindikata, koja se nalazi dva bloka od hangara. Tom je koračao ćuteći. Na neki način i dalje nije mogao da veruje. Nemoguće da kompaniji toliko znači tih deset centi na sat. Pristao bi na još jedno smanjenje plate da su ga pitali. Ono što kompanija radi, nije u redu. Moraju da pronađu Riordana. On će znati šta se dešava. On je iz sindikata.

U sali sindikata bilo je mračno kada su stigli i počeli da lupaju na vrata sve dok stari, noćni čuvar nije otvorio. „Reko sam vam već da Riordan nije ovde“, izustio je staračkim, iznerviranim glasom.

„Gde je Riordan?“

„Ne znam“, odvrati čuvar i počeo da zatvara vrata. „Idite kući.“

Tom je stavio nogu u vrata i odgurnuo ih. Starac je odleteo unazad, spotakao se i zamalo pao. Ljudi su sukneli unutra za Tomom.

„Ljudi, ne možete ostati ovde“, progunda starac.

Ignorivali su ga i progurali se do sale za sastanke, velike prostorije na kraju hodnika. Do sada je u gomili bilo bar tridesetak ljudi. Kada su ušli, samo su stajali ne znajući šta da rade. Mileli su unaokolo, gledajući jedni druge.

„Hajdemo u Riordanovu kancelariju.“ Predložio je Tom. „Možda ćemo tamo pronaći nešto na osnovu čega ćemo znati gde je otišao.“

Riordanova kancelarija bila je staklena pregrada u dnu dvorane. Progurali su se do tamo, ali samo nekolicina je mogla da uđe u majušni odeljak. Tom je pogledao sto. Tu se nalazio kalendar, zeleni podmetač za pisanje i nekoliko olovaka na njemu. Otvorio je prvu fioku, zatim sledeću i sve ostale redom. Nalazi je isključivo olovke, menice i priznanice.

Čuvar se pojavio na vratima u dnu dvorane.

„Momci, ako ne izađete odmah napolje“, doviknuo je, „pozvaću policiju.“

„Idi da kenjaš, matori“, zaurla na njega kondukter u plavoj uniformi.

„Da“, dodade drugi. „Ovo je naš sindikat. Mi plaćamo račune i kiriju. Možemo da spavamo ovde ako hoćemo.“

Čuvar nestade u hodniku. Ljudi pogledaše Toma.

„Šta ćemo sada?“

Možda je bolje da se vratimo u ponedjeljak", predloži jedan od njih. „Videćemo šta će Riordan tada imati da kaže."

„Ne", odvrati Tom oštro. „Do ponedjeljka niko više neće moći ništa da učini. Moramo ovo danas da rešimo."

„Kako?", upita čovek.

Tom je na trenutak stajao i razmišljao.

„Sindikat je naša jedina šansa. Moramo da ih nateramo da nešto učine."

„Kako to da izvedemo, kad Riordan nije ovde?"

„Riordan nije sindikat", odvrati Tom. „Mi smo sindikat. Ako ne možemo da ga pronađemo, moraćemo da se snađemo sami." Okrenuo se ka jednom od ljudi. „Patriče, ti si u izvršnom odboru. Šta Riordan obično radi u ovakvom slučaju?"

Patrik je skinuo kapu i počeo se po sedoj glavi.

„Ne znam", reče zamišljeno. „Pretpostavljam da bi prvo sazvaio sastanak."

„Dobro", klimnuo je Tom. „Povedi nekoliko ljudi nazad u hangar i reci dnevnoj smeni da odmah dođe na sastanak."

Ljudi uzbuđeno zažagoriše. Ubrzo je nekoliko njih krenulo ka hangaru. Ostali su stajali i čekali.

„Ako ćemo imati sastanak", reče neko, „treba da imamo dnevni red. Na svakom sastanku postoji dnevni red.“

„Na dnevnom redu je samo jedna tačka. Da li kompanija može ovako da nas otpusti", reče Tom.

Klimnuli su u znak slaganja.

„Imamo svoja prava."

„Ožedneo sam od ovog sastančenja“, reče drugi čovek. „Grlo mi se osušilo do razgovora."

„Hajde da pošaljemo nekog po bure piva“, doviknuo je neko iz pozadine.

U uzviku slaganja bilo je toliko oduševljenja, da je novac ubrzo prikupljen. Dva čoveka su krenula u nabavku. Kada su se vratili, postavili su bure na sto u zadnjem delu prostorije.

„Sada“, reče jedan od njih mašući kriglom pred sobom, „sada možemo da pređemo na posao!“

Sastanak je bio pravi džumbus zbrke i buke dok se više od stotinu ljudi šetkalo unaokolo i urlalo. Prvo bure piva je odavno presušilo. Nova su bila poredana na stolu, slivajući osveženje za ljude.

Tom je udario po stolu čekićem koji je pronašao u Riordanovom stolu.

„Sastanak je otvoren! ", urlao je po četvrti put tokom proteklih par minuta.

Nastavio je da udara dok nije privukao pažnju nekoliko ljudi u prvom redu.

„Tišina!“, zaurlao je jedan od njih. „Haj'te da čujemo, š'a dobri, stari Tom ima da kaže.“

Buka se pretočila u žamor, zatim su ga svi pogledali. Tom je sačekao da se utišaju koliko god je moguće, zatim je nervozno pročistio grlo.

„Sazvali smo ovaj sastanak zato što je kompanija danas otpustila pedeset ljudi, a nismo mogli da pronađemo Riordana da nam kaže zašto se to desilo.“ Na trenutak se nespretno poigravao sa čekićem. „Sindikata, koji treba da nas zaštiti na poslu, mora nešto da preduzme, čak i kad ne znamo gde je Riordan. Ljudi koji su danas otpušteni, dugo su radili u kompaniji. Nema razloga da budu otpušteni.“

Gomili se ote urlik odobravanja.

„Dok ste vi pili pivo“, reče Tom, „pregledao sam pravila u statutu svoje sindikalne članske karte. Tu piše da se na sastanku može izglasati štrajk ako je prisutno više od dvadeset pet članova. Ovde ima više od dvadeset pet članova. Predlažem da krenemo u štrajk u ponedeljak, ako nas kompanije odmah ponovo ne zaposli.“

„Štrajk! Štrajk!“

„Svi smo mnogo godina bili odani radnici ove kompanije i pošteno smo radili. Nemaju prava da nas tek tako otpuste.“

„Taaako je!“

„Nemoj se odati, Tome“, doviknu neki čovek iz pozadine. „Možda je među nama i neki potkazivač.“

Začuo se smeh.

„Ako ima potkazivača“, reče Tom smrknuto, „neka se vrate u kompaniju i kažu im šta smo odlučili. To će im pokazati da ne mogu da nas maltretiraju.“

Prolomio se aplauz. Tom je mahnuo rukom.

„Sada ćemo glasati o štrajku“, reče. „Svi koji su za neka podignu ruku.“

Ljudi su iznenada začutili. Nervozno su se pogledali među sobom. Vrata u dnu dvorane se otvoriše, na njima je stajao Riordan.

„Ljudi, kakva je to priča o štrajku?“

Iznenadeno su se okrenuli i zinuli u njega. Krupan i rumen sindikalni organizator krenuo je niz dvoranu. Zažagorili su kada su ga ugledali. Zvučalo je poput uzdaha olakšanja. Riordan je stigao. On će im reći šta da rade. On će sve srediti.

„Zdravo, Tome“, reče Riordan, prišavši stolu. Pružio je šaku. Tom se rukovao sa njim. Prvi put u životu.

„Došli smo ovamo zato što smatramo da sindikat treba nešto da učini za nas.“ Riordan ga prodorno pogleda.

„Naravno, Tome“, odvratio je umirujućim glasom. „Dobro ste učinili.“

Tom je uzdahnuo od olakšanja. Na trenutak je pomislio da će Riordan biti ljut zbog načina na koji su preuzeli dvoranu. Posmatrao ga je kako se okreće ka ljudima i podiže ruke. Nastupila je tišina.

„Ljudi“, reče Riordan dubokim glasom, „niste mogli da me pronađete zato što sam otišao u kancelarije kompanije čim sam saznao da ste otpušteni. Nije bilo vremena da se saziva sastanak, ali želim da znate da se sindikat bacio na posao.“

Ljudi su počeli da kliču. Postiđeno su se pogledali među sobom.

„Želim da zahvalim bratu Tomu Dentonu zato što vas je tako brzo okupio i doveo u salu sindikata. To pokazuje da Tom Denton, poput svakog od vas, zna da vam je sindikat prijatelj.“

Tom je blago pocrveneo kada su ljudi ponovo zaklicali. Riordan se ponovo okrenuo ka gomili.

„Radio sam celo popodne, borio se sa upravom, i najzad uspeo da ih nagovorim da malo popuste.“

Klicanje je uzdrimalo dvoranu. Riordan je podigao ruke, smešeći se.

„Nemojte još klicati, momci. Kao što rekoh, nagovorio sam ih da malo uzmaknu, ali to je samo početak. Obećali su da ćemo se ponovo sastati sledećeg meseca.“

„Zar nas neće vratiti na posao?“, upita Tom.

Riordan ga pogleda, a zatim se okrenu ka ljudima.

„Uprava je pristala da primi nazad desetericu ljudi koji su danas otpušteni. Takođe su pristali da još desetericu ponovo zaposle sledećeg meseca.“

Prostoriju je ispunila čudna tišina. Ljudi su nervozno zagledali jedni druge.

„Ali, danas nas je otpušteno više od pedeset“, reče Tom glasno. „Šta je samo deset ljudi?“

„To je početak, Tome“, odvratio je. „Ne može se učiniti sve odjednom.“

„Zašto?“, naprasito upita Tom. „Odjednom su nas otpustili.“

„To je drugo“, reče Riordan. „Kompanija ima pravo da otpušta radnike, ako im posao loše ide.“

„Znamo to. Bunimo se zbog načina na koji su to obavili. Nisu obratili pažnju na dužinu radnog staža kao što su se složili u dogovoru sa sindikatom. Otpustili su sve radnike koji rade za šezdeset pet centi na sat i zadržali one koji rade za pedeset pet.“

„Znam“, odvrati Riordan. Glas mu je poprimio surov ton. „Ali, ponovo će zaposliti desetericu i to je početak. Bolje nego da se sva pedeseterica nađu na ulici.“ Okrenuo se nazad ka ljudima. „Deseterica se odmah vraćaju na posao. Možda će se sledećeg meseca vratiti još deseterica. To je bolje nego ništa. Kompaniju je baš briga za štrajk. Tvrde da će uštedeti novac ako ne budu radili neko vreme.“

„Mislim da treba da prihvatimo ovu ponudu“, doviknuo je jedan čovek. „Kao što je Riordan rekao, bolje da radi deset ljudi, nego da ne radi nijedan.“

„Ne“, reče Tom besno i ustade. „Kompanija treba sve da nas primi nazad. Svako od nas ima isto pravo na rad. Ako svi prihvatimo smanjenje plate na pedeset pet centi po satu, kompanija može sve da nas zadrži.“

Riordan se nasmeja promuklim glasom.

„Ljudi, jeste li čuli ovo?“, uzviknuo je. „Želite li još jedno smanjenje plate?“

Gomila je zažagorila. Nelagodno su se meškoljili.

„Ja bih radije pristao na smanjenje plate nego da svi budemo otpušteni“, reče Tom.

Riordan ga preseče pogledom. To više nije bio prijateljski pogled. Bio je ljut od kako ga je nazvao upravnik personalnog odeljenja kompanije i posavetovao ga da ode do sale sindikata. Poziv je stigao u veoma nezgodno vreme. Ustao je iz kreveta proklinjući i obukao se.

„Šta se dešava, dušo?“

„Neki kreten od konduktera je preuzeo salu i nagovara momke na štrajk.“

„Ali, ne može to da radi“, odvrati njegova ljubavnica šokiranim glasom.

„Obećao si kompaniji da neće biti nikakvih problema.“

„I neće ih biti“, odvratio je surovo. „Niko neće naterati Riordana da prekrši reč.“

Smirio se dok je stigao do sale. Ali, sada je ponovo počeo da besni. Imao je dovoljno problema da objasni ženi gde provodi svaku subotu uveče. A sada mu je to zadovoljstvo pokvarila gomila glupih tramvajdžija.

Okrenuo se ka ljudima.

„Predlažem da ovo odmah sredimo“, uzviknuo je. „Imate izbor. Deset ljudi se vraća na posao, ili štrajk.“

„Sačekaj malo“, pobunio se Tom.

„Ljudi su već odbili tvoj predlog“, brecnu se Riordan. Podigao je desnu ruku.

„Svi koji su za to da se deset ljudi vrati na posao neka podignu desnu ruku.“

Devedeset ljudi je podiglo ruku.

„Protiv?“

Osim Toma, samo nekoliko ljudi je podiglo ruku.

„Eto. Sada možete da idete kući svojim ženama. U ponedeljak ću vam saopštiti ko se vraća na posao.“

Ljudi su polako počeli da napuštaju prostoriju. Tom je pogledao Riordana, ali on mu nije uzvratio na pogled. Umesto toga je otišao do svoje staklene pregrade i podigao telefonsku slušalicu.

Tom je umorno krenuo ka vratima. Neki ljudi su ga pogledali, a zatim žurno otišli, kao da se stide da ga pogledaju u oči. Na vratima se okrenuo i pogledao za

sobom. Riordan je i dalje razgovarao telefonom.

Noć je bila vedra i svetla. Lagani povetarac je duvao iz pravca zaliva. Zamišljeno je koračao. Neće biti jedan od deseterice ljudi koji će se vratiti na posao. Bio je siguran u to. Video je bes u Riordanovim očima. Skrenuo je za ugao i krenuo ka tramvajskoj stanici u sledećem bloku, pitajući se da li mu propusnica važi iako je otpušten.

U mračnoj ulici pored njega prodoše dva čoveka. Jedan je zastao.

„Imaš li šibicu?”

„Naravno”, reče Tom. Petljao je po džepu. Možda više nema posao, ali još ima šibice. Kresnuo je. Okoreli pogled u čovekovim očima i zvuci koraka iza njega, bili su upozorenje koje je stiglo prekasno. Osetio je oštar udarac na potiljku i pao na kolena.

Posegnuo je i zgrabio čoveka pred sobom za noge. Čovek opsova tihim glasom i cimnu koleno udarivši Toma u prepone. Tom je zastenjao od bola i pao na leđa, udarivši glavom o pločnik. Čuo je, kao iz velike daljine, da ga čovek šutira dok je ležao. Otkotrljao se ka ivici trotoara i pao u slivnik.

Osetio je kako mu čovek zavlači ruku u džep i vadi kovertu. Nemoćno je pokušao da ga uhvati za ruku.

„Ne”, preklinjao je. „Molim vas, to mi je plata, to je sve što imam!”

Čovek se surovo nasmejao i zamahnuo nogom ka Tomovoj slepoočnici.

Tom je video da mu se teška čizma približava, ali nije mogao da se skloni. Zatim mu je pred licem eksplodiralo svetlo i otkotrljao se u lokvu vode, sa licem nadole. Osvetio se bolno i polako, uz zvuk vode koja mli pljuska na lice. Umorno je pomerio glavu. Počela je da pada kiša.

Telo ga je bolelo dok se polako pridizao, pomažući se rukama. Na trenutak se zaljuljao pošto ga je uhvatila nesvestica i pridržao za uličnu svetiljku kako bi se umirio. Svetiljka je zatreperila i ugasila se. Uskoro će jutro. Lagano ga je okružila sivkasta svetlost dana.

Video je svoju plavu konduktersku kapu u slivniku, nedaleko od mesta na kojem je stajao. Polako je kleknuo i podigao je. Obrisao je o kaput i krenuo ka prodavnici na uglu. Imala je ogledalo u izlogu. Zastao je i pogledao se.

Uniforma mu je bila izgužvana i pocepana, kravata mu je stajala nakrivo, dugmići na košulji otrgnuti. Podigao je ruku do lica i dotakao ga u čudu. Nos mu je bio naduven i otekao, a jedno oko mu je već postalo purpurno. Vrhom jezika je osećao oštre ivice slomljenih zuba.

Zurio je par trenutaka, tup od šoka, a zatim je počeo da shvata šta mu se desilo. To je bilo Riordanovo maslo. Bio je siguran u to. Zato je telefonirao dok su ljudi napuštali dvoranu.

Odjednom je shvatio da nikada neće moći da radi za tramvajsku kompaniju.

Riordan će se pobrinuti za to. Dok je stajao i posmatrao se u ogledalu, suze su počele da mu klize niz obraze. Sve je otišlo u kurac. Sve. Nije imao posao, nije imao novac. Što je najgore od svega, moraće to da saopšti Elen.

Nikada neće poverovati da se nije napio. Prava ironija je u tome što nije popio nijednu čašu piva.

4

„Hoćeš li ceo dan sedeti i čitati novine, proučavajući kakav bi posao najviše odgovarao tvom veličanstvu?“, upita Elen Denton zajedljivo.

Lice joj je bilo smrknuto dok je umotavala Dženin ručak u navošten papir. Tom nije odgovorio, samo je spustio pogled ka novinama dok je Dženi ulazila u sobu.

„Dobro jutro, mama“, rekla je razdragano. „Dobro jutro, tata.“

„Dobro jutro, Dženi medo“, reče on i nasmeši joj se. „Kako je moja Vini Vinkl* od jutros?“

„Dobro sam, tata.“ To je bila njihova privatna šala. Tako je zvao od kako je prošlog meseca pronašla posao daktilografkinje u osiguravajućoj kompaniji. Prošlo je pet nedelja otkako je izgubio posao u tramvajskoj kompaniji i dve nedelje nakon što je ona maturirala u srednjoj školi Mersi.

„Baš si prava Vini Vinkl“, reče on. „Ali, pronaći ću nešto za par nedelja. Tada ćeš moći da odeš na koledž Sent Meri, kao što si i planirala.“

„Stavila si previše ruža na usne, Dženi“, reče joj majka. „Najbolje je da ga skineš.“

Tom pogleda svoju kćerku. Nije stavila previše ruža, već znatno manje nego druge devojke koje je viđao ujutru u tramvaju.

„Oh, majko.“ Pobunila se Dženi. „Sada radim u kancelariji, ne idem više u školu. Moram da izgledam pristojno.“

„Trebalo da izgledaš pristojno, a ne nafrakano.“

„Hm, Elen, ostavi dete na miru“, reče Tom polako.

Elen ga besno pogleda.

„Kada budeš u kuću donosio novac za prehranu porodice, tada ćeš moći nešto da kažeš.“

Tom je smrknuto zurio u nju. Osetio je kako mu nestaje boja sa lica. Dženi mu se saosećajno nasmeši, zbog čega se osetio još gore. Nikada nije očekivao da će ga Dženi sažaljevati. Čvrsto je stisnuo usne kako bi potisnuo poplavu ljutih reči.

„Bože moj, zakasniću“, reče Dženi i skoči na noge. Zgrabila je paket sa stola i krenula ka vratima. „Zdravo, mama“, dobacila je preko ramena. „Zdravo, tata. Srećno ti bilo danas.“

Tom je osluškiavao njene korake dok je trčala niza stepenice. Ponovo je spustio pogled ka novinama.

„Mogu li da dobijem još jednu šolju kafe?“

„Ne, jedna šolja je sve što ćeš dobiti. Šta misliš koliko kafe možemo sebi da priuštimo kada dete zarađuje samo jedanaest dolara nedeljno?“

„Ali, kafa je pred tobom. Već je skuvana.“

„Podgrejaću je sutra“, odvrati ona.

Pažljivo je savio novine, ustao i otišao u kupatilo. Odvrnuo je slavinu i pustio vodu da teče dok je spremao četku i brijač. Spustio je ruku pod mlaz. Voda je i dalje bila hladna.

---

* Strip Vini Vinkl je počeo da izlazi 1920. godine. Glavna junakinja Vini je devojka koja mora da izdržava roditelje i mlađeg brata. Ovaj strip oslikava promenu uloge žene u društvu.

„Elen, nema tople vode za brijanje.“

„Koristi hladnu“, odvrtila je. „Osim ako slučajno nemaš dvadeset pet centi za gasometar. Čuvam gas koji nam je preostao da Dženi može da se tušira.“

Pogledao se u ogledalu. Zacelile su mu povrede od batina, ali nos mu je sada bio malo kriv, a dva prednja zuba polomljena. Spustio je četku i vratio se u kuhinju.

Elen mu je bila okrenuta leđima. Spustio joj je ruke na ramena i okrenuo je.

„Elen, Elen“, rekao je nežno. „Šta se to desilo sa nama?“

Zurila je u njega na trenutak, a zatim sklonila njegove ruke sa svojih ramena.

„Ne dodiruj me, Tomase Dentone. Ne dodiruj me.“

Glas mu je bio rezigniran.

„Zašto, Elen, zašto? Ono što se desilo nije moja krivica. Bila je to božja volja.“

„Božja volja?“, kreštavo se nasmejala. „Ti ćeš da mi pričaš o božjoj volji. Ne sećam se kada si poslednji put bio u crkvi. Da si o Isusu razmišljao više nego o subotnjem izlasku na pivo, primio bi njegovu milost.“

Duboko je udahnuo i polako izdahnuo. Zatim se okrenuo, vratio u kupatilo i počeo da se brije hladnom vodom. Nije uvek bila oštrog i otrovnog jezika, niti fanatično odana crkvi i popovima. Nekada je bila Elen Ficdžerald, nasmejanih očiju i razigranih stopala. Sećao se kako je izgledala kada je prvi put video u Irskoj sali za ples u Ulici Dej.

Te večeri bila je najlepša devojka na plesnom podijumu, tamnosmeđe kose, plavih očiju i sićušnih stopala. Bila je 1912. godina. Venčali su se godinu dana kasnije. Sledeće godine se rodila Dženi.

Još tada je bio mašinovođa u kompaniji. Kada se vratio iz rata, preselili su se u ovaj stan. Godinu dana kasnije rodio im se sin.

Siroti, mali Tomi. Nije dugo poživio na ovom svetu. Kada je imao samo dve godine, sahranili su ga na groblju Kalvari. Dženi je tada imala osam godina i jedva

je razumela šta se desilo njenom bratu. Međutim, Elen je našla utehu u tišini crkve. Svaki dan je vodila kćerku sa sobom. U početku nije obraćao pažnju. Mislio je da će se njena preterana vezanost za crkvu s vremenom istrošiti.

Ali, to se nije desilo. Shvatio je to jedne noći kada je posegnuo ka njoj u krevetu i otkrio da je hladna i ravnodušna. Osetio je njenu dojku kroz debelu, vunenu spavaćicu, ali ona mu je okrenula leđa.

„Nisi se ispovedio mesecima. Neću dozvoliti da mi napraviš još jedno dete.“

Pokušao je da se našali.

„Ko želi još jedno dete? Potrebna mi je samo ljubav.“

„Još gore“, odvrati ona. Jastuk joj je prigušio glas. „To je greh u kojem neću učestvovati.“

„Znači, time ti popovi pune uši? Da odbijaš muža?“

Nije odgovorila. Zgrabio je za rame i naterao da se okrene.

„Da li je to u pitanju?“, žestoko je izgovorio.

„Sveštenici mi nisu ništa rekli. Sama sam to zaključila. Dovoljno poznajem Bibliju da mogu da razlikujem dobro od zla. Prestani da vičeš. Probudićeš Dženi.“

„Prestaću da vičem“, rekao je besno osećajući vrelinu njenog ramena na dlanu. Spopala ga je groznica i uzeo je na silu. Drhtaj ga je protresao i pretočio se u teško disanje dok je ležao na njoj, a njene oči ga posmatrale.

Gledala ga je bez reči, ne pomerajući se, pasivna kao što je bila tokom celog njegovog nasrtaja. Poslednji drhtaj mu je iscrpeo svu snagu. Tada je progovorila. Glas joj je bio smiren i hladan kao da uopšte nije tu.

„Jesi li završio sa istovarom svoje prljavštine u mene?“

Osetio je hladno gađenje u stomaku. Zurio je u nju još jedan trenutak, a zatim se skotrljao sa nje na krevet.

„Završio sam“, izgovorio je bezglasno.

Ustala je sa kreveta i kleknula pored majušnih jasalja koje je postavila ispod raspeća. Osetio je kako se okreće ka njemu u mraku.

„Pomoliću se Bogorodici da tvoje seme ne nađe plodno tlo u meni“, prošaputala je surovo.

Zatvorio je oči i okrenuo se na leđa. Eto šta su joj učinili, razorili su njihov odnos. Gorčina ga obuže.

Nikada više nije kročio u crkvu.

5

Bilo je tiho u brodu crkve. Elen Denton je pognute glave klečala pred svetim kipom. Među stisnutim prstima, njena brojanica je mirovala. Nije bilo molitve na njenim usnama, niti uznemirujućih misli u njenom umu samo mir, predivna

praznina. Prožimao je celo njeno biće i odagnao spoljni svet iza ovih zidova.

Gresi propusta koji su uznemiravali sve sate njenog života koje je provodila van crkve, sada su bili samo udaljeni odjeci. Mali Tomi je ležao u svom grobu u miru. Nije bilo prekora na njegovim usnama boje ruže, zbog zanemarivanja tokom bolesti. Nisu je mučila sećanja na svoje belo, golo telo koje se izvija od strasti i zadovoljstva dok njen sin umire u susednoj sobi.

Delovalo je poput obične prehlade, prehlade kakvu deca često imaju, a ujutru se bude zdrava. Dok je ležala i ushićeno šaputala svom mužu na uho, kako je mogla da zna da se majušni komad flegme smestio u grlu njenog sina i sprečio ga da diše? Kada je ustala da ga pokrije, kao što je uvek radila pre nego što krene na spavanje, pronašla ga je hladnog i modrog. Kako je mogla da zna da je to kazna za njene grehe?

Otac Hedli je pokušao da je uteši.

„Ne krivi sebe, dete moje. Bog daje i bog uzima. Neka se vrši volja njegova.”

Ali, ona je znala. Sećanje na uživanje tokom greha bilo je snažno u njenim mislima, mada je pokušavala da olakša dušu bezbrojnim posetama ispovedaonici. Sve umirujuće reči sveštenika nisu donele utehu njenoj duši. Njena krivica bila je samo njena i samo je ona mogla da je izbriše. Ovde, u miru broda crkve, ispod tihe, tužne Bogorodice, nalazila je mir, prazninu i zaborav.

Džoniju Berku je bilo dosadno. Povukao je poslednji dim i bacio opušak u slivnik. Bubuljičavi momak pokraj njega reče.

„Hajde da vidimo da li Tesi ima posla.”

„Tesi uvek ima posla. Osim toga, čuo sam da je zarazila jednog momka. Neću da rizikujem.” Džoni je izvadio novu cigaretu i zapalio je, nervozno posmatrajući ulicu. „Voleo bih da bar jednom nađem žensku koju još niko nije kresnuo.”

„Kako ćeš to da izvedeš, Džoni?”

„Uvek postoji način, Endi”, odvrati Džoni tajanstveno. „Uvek postoji način.”

Endi ga zainteresovano pogleda.

„Pričaš kao da imaš plan.”

Džoni je klimnuo. Potapšao se po džepu.

„Ovde imam nešto što će svaku devojkicu navesti da raširi noge.”

„Stvarno, Džoni?”, upita Endi žustro. „Šta je to?”

»*Mosca cantharides*“ prošaputao je Džoni oprezno.

„Šta je to?”

„Španska mušica, tupsona”, odvrati Džoni. „Ukrao sam je kada me Dok zamolio da pazim na radnju dok se on popne gore.“

„Auuu“, odvrati Endi zadivljeno. „Hoće li upaliti kod bilo koje devojkice?”

Džoni je klimnuo.

„Naravno. Ako uspeš malo da joj sipaš u piće, biće napaljena kao kolač iz rerne.“

Apotekar je proturio glavu kroz vrata.

„Džoni, pripazi na radnju, molim te. Skoknuću gore na minut.“

„U redu, Dok.“

Posmatrali su ga dok je prolazio kroz vrata, a zatim ušli u apoteku. Džoni je otišao iza tezge i bezbrižno se naslonio na kasu.

„Daj jednu 'koka-kolu', Džoni.“

„Ne može“, odvrati Džoni. „Nema besplatnog pića dok ja pazim na radnju za Doka.“ Ležerno je otvorio i zatvorio fioke ispod kase. „Hej, Endi“, dozvao ga je. „Želiš li da vidiš gde Dok drži kondome?“

„Naravno“, odvrati Endi. Prišao je kasi.

„Mogu li, molim vas, da dobijem 'koka-kolu'?“

Začuo se glas devojke iz pravca pulta sa sokovima. Oba momka podigoše pogled sa izgledom krivca. Džoni je brzo zatvorio fioku.

„Naravno, Dženi.“

„Gde je Dok?“

„Skoknuo je gore na minut.“

„Videla je“, prošaputa Endi. „Zna šta smo gledali.“

Džoni pogleda Dženi dok je prilazio pultu sa sokovima. Možda je znala. Imala je čudan osmeh na licu. Pritisnuo je klip na pumpi za „koka-kola“ sirup i posmatrao kako tamna tečnost puni čašu.

„Jesi li se čula sa šampionom, Dženi?“

Odmahnula je glavom.

„Trebalo je da idemo u bioskop večeras, ali nije se još vratio sa Berklija. Nadam se daje sve u redu sa njegovom stipendijom.“

Džoni se nasmeši.

„Zašto ne bi bilo u redu?“, reče. „Već je pobedio na državnom prvenstvu.“

Endi mu je prišao od pozadi.

„Hoće li upaliti na njoj?“ prošaputao je.

Džoni je znao na šta misli. Odjednom je podigao pogled. Kao da nikada ranije nije dobro pogledao Dženi. Bila je jedna od čednih devojka i on obično nije obraćao pažnju na njih. Ostavila je svoju kolu na pultu i otišla da pogleda časopise. Svidelo mu se što joj je haljina pripijena uz telo.

Nikada nije video tako velike sise. Nije ni čudo što je Majk Haloran drži na kratkoj uzici. Iznenada je spustio ruku u džep i izvadio parčence papira. Stavio je malo praha u njenu čašu.

Dženi je odabrala časopis sa rafa i vratila se do pulta. Džoni je pogledao čašu. Malo praha je plutalo po površini. Uzeo je i dodao malo sirupa, a potom je spustio

pod slavinu za sodu i energično promešao. Spustio je piće pred nju i pogledao na sat.

„Zar nije kasno za tebe da budeš napolju?“

„Subota je“, odvrati Dženi. „U stanu je suviše toplo, pa sam sišla da se malo nadišem vazduha.“ Spustila je pet centi na pult i uzela slamku.

Džoni je žudno gledao kako pijucka sok.

„Da li je dobar?“

„Malo je presladak, možda.“

„Dodaću ti još malo sode“, reče Džoni brzo. „Kako ti se sada čini?“

Otpila je još jedan gutljaj.

„Dobro je. Hvala.“

Uzeo je novac, otišao do kase i otkucao račun.

„Video sam šta si uradio“, prošaputa Endi.

„Zaveži.“

Dženi je polako okretala stranice časopisa dok je pijuckala sok. Čaša joj je bila poluprazna kada se apotekar vratio u radnju.

„Da li je sve u redu, Džoni?“

„Sve je odlično, Dok.“

„Hvala, Džoni. Hoćeš 'koka-kolu'?“

„Ne, hvala, Dok. Vidimo se sutra.“

„Zašto si to uradio?“, upita Endi, kada su izašli na ulicu. „Sada nećemo znati da li je upalilo.“

„Znaćemo“, reče Džoni, okrenuvši se da pogleda kroz izlog.

Dženi je završila sok i sišla sa stolice. Vratila je časopis na raf i krenula ka vratima. Džoni je pošao ka njoj.

„Ideš kući, Dženi?“

Zastala je i nasmešila se.

„Mislila sam da odem do parka. Možda pirka hladan vetar iz zaliva.“

„Možemo li i mi sa tobom?“ upita Džoni. „Ne radim ništa naročito.“

Pitala se zašto Džoni odjednom želi da šeta sa njom. Nikada ranije ga nije zanimala.

Bilo je skoro deset sati uveče kada je Tom Denton izašao iz kafane preko puta hangara. Bio je pijan. Tužno, plačno, nesrećno pijan. Krenuo je preko puta ka hangaru. Tamo je bio tramvaj broj dvesta dvanaest. Njegov stari tramvaj. Ali, to više nije bio njegov tramvaj. Više nikada neće biti njegov tramvaj. Sada ga vozi neko drugi.

Suze su mu se slivale niz obraze. On je običan propalitet. Nema tramvaj, nema posao, nema čak ni ženu kojoj bi otišao kući. Ona sada verovatno sedi u

ćošku crkve i moli se.

Zar ne razume da je čoveku potrebno više od molitve kada krene u krevet? Da ima par dolara u džepu, tačno bi znao gde da ode. Kod Megi. Tamo su devojke znale kako da zadovolje muškarca. Prekopavao je džepove u potrazi za novčićima. Pažljivo ih je prebrojao. Trideset pet centi. Pomislio je da se vrati u kafanu. Imao je dovoljno za još jedno piće. Ali, onda će u ponedeljak morati da traži džeparac od Elen.

Osetio je da se lagano trezni. Besno je spustio siću u džep. Nije zabavno opijati se, ako moraš da vodiš računa o svakom centu. Skoro trezan, krenuo je kući.

Sedeo je za kuhinjskim stolom u mraku kada se Elen vratila kući pola sata kasnije. Umorno je podigao pogled kada je upalila svetlo.

„Nisam te očekivala kod kuće tako rano“, reče. „Šta se desilo? Zar im je ponestalo viskija?“

Nije odgovorio.

Izašla je iz kuhinje i krenula niz hodnik. Čuo je kako otvara vrata Dženine sobe i odmah ih zatvara. Trenutak kasnije vratila se u kuhinju.

„Gde je Dženi?“

„Ne znam. Verovatno je izašla sa Majkom.“

„Majk je još u Berkliju. Dženi je bila ovde kada sam krenula u crkvu. Rekla je da će leći da spava.“

„Toplo je“, odvrati on. „Verovatno je izašla na vazduh.“

„Ne dopada mi se što je sama izašla.“

„Ne poćini, Elen“, odvrati on. „Ona je sada odrasla devojka.“

Uzela je čajnik sa police i napunila ga vodom. Spustila ga je na šporet i upalila gas.

„Želiš li šoljicu čaja?“

Iznenadeno je pogledao. Elen ga odavno nije pitala da popije sa njom večernji čaj. Zahvalno je klimnuo. Spustila je šoljice iz kredenca i stavila ih na sto. Zatim je sela preko puta njega čekajući da voda provri. Imala je zabrinut izraz lica.

„Ne brini“, reče on, osetivši iznenada sažaljenje prema njoj. „Dženi će se svakog trenutka vratiti kući.“

Podigla je pogled i u trenutku prosvetljenja shvatila šta radi njemu i sebi. Osetila je suze kako joj klize niz obraze i spustila svoju šaku preko njegove.

„Žao mi je, Tome. Ne znam šta mi je. Često mi se priviđaju stvari koje se ne dešavaju.“

„Znam, Elen“, rekao je nežno. „Znam.“

Tada im se na vratima pojavio policajac i rekao im da je Dženi pronađena u parku, silovana i pretučena. Kada je video izraz lica svoje žene, Tom je znao da je

za njih prekasno.

6

Sve troje su izašli iz crkve na žarku sunčevu svetlost. Maltene istog trenutka osetili su ljubopitljive poglede na sebi. Tom je osetio kako se njegova kćerka skupila i primetio da je njeno lice, još nateklo od batina od pre dve nedelje, porumenelo od stida. Spustila je pogled ka stepenicama dok su koračali ka trotoaru.

„Podigni glavu, Dženi medo“, prošaputao je. „Njihovi sinovi treba da se stide, a ne ti.“

Dženi je podigla glavu i zahvalno mu se osmehnula.

„I ti, Elen Denton“, dodao je. „Ne gledaj u zemlju.“

Elen je osećala neku vrstu trijumfa. Njen muž se konačno vratio crkvi. Setila se kako je bilo rano jutros. Već se obukla i bila spremna za polazak u crkvu kada je pozvala Dženi. Otvorila je vrata njene sobe. Dženi je sedela na stolici i zurila kroz prozor.

„Još se nisi obukla, Dženi“, izustila je šokirano. „Vreme je da pođemo na misu.“

„Ja ne idem, mama“, izgovorila je bezglasno.

„Ali, nisi bila u crkvi otkako si izašla iz bolnice. Jedva da si izašla iz kuće.“

„Izlazila sam, mama.“ Okrenula se ka majci. Tamni krugovi oko njenih očiju delovali su još tamnije na svetlu. „Svi su piljili u mene i šaputali dok sam prolazila. Ne mogu to da podnesem. Neću da idem u crkvu gde će svi da bulje u mene kao da sam neka nakaza.“

„Odričeš se Spasitelja!“, razljutila se Elen. „Kako očekuješ da dobiješ oprostaj grehova ako ne ideš u crkvu?“

„Za kakve grehe detetu treba oprostaj?“, začula je Tomov glas iza sebe. Okrenula se, pobesnevši istog trenutka.

„Dovoljno je što imamo jednog izdajnika crkve u kući“, reče ona. „Ne treba nam još jedan.“ Okrenula se ka Dženi. „Oblači se. Ići ćeš sa mnom, makar morala da te vučem.“

„Neću ići, mama“, reče Dženi. „Ne mogu.“

Elen je preteći zakoračila ka kćerki. Podigla je ruku. Odjednom je osetila čelični stisak na zglobu. Okrenula se i pogledala muža u lice. Njegove blage plave oči bile su hladne i ljute.

„Ostavi dete na miru! Jesi li potpuno poludela?“

Zurila je u njega par trenutaka, a zatim osetila kako se nastup besa u njoj smiruje, ostavivši je istrošenom i slabom. Počela je da plače.

„Otac Hedli mi je rekao da je dovedem. Rekao je da će se pomoliti za nju.“

Osetio je kako i njemu bes popušta i pustio joj zglob. Ruka joj mlitavo pade pored tela. Okrenuo se ka kćerki.

„Da li je to pravi razlog zbog kojeg ne želiš da ideš u crkvu, Dženi medo?“, nežno je pitao. „Zato što zure u tebe?“

Klimnula je bez reči.

„Da li bi išla ako ja krenem sa tobom?“, odjednom je pitao.

Dženi ga je pogledala u oči i u njima ugledala ljubav. Klimnula je nakon par sekundi.

„Da, tata.“

„Dobro, onda. Obuci se. Obrijaću se za minut.“ Okrenuo se i brzo izašao iz sobe. Elen je piljila za njim, suviše iznenađena da shvati šta se desilo.

Začuo se iznenađeni žamor dok su koračali niz prolaz ka klupi. Tom je video kako se glave okreću za njima dok prolaze. Zadrhtao je zbog okrutnosti svojstvene ljudskim bićima. Čvrsto je stegao ruku svoje kćerke i nasmešio se kada je kleknuo pred oltarom i prekrstio se pre nego što je seo.

Koliko god da je bilo loše kada su ušli, bilo je mnogo gore kada su izašli. Radoznalci su imali vremena da se okupe na osunčanim stepenicama. Kao da prolaze kroz špalir idiota koji ih šibaju.

„Gotovo je“, izustio je kada su skrenuli iza ugla.

Prešli su ulicu i krenuli ka apoteci na sledećem uglu. Grupa dečaka je tumarala ispred izloga. Bili su obučeni u najbolja nedeljna odela. Kada su se približili, dečaci su ućutali i posmatrali ih svojim oholim, uličnim pogledima. Tom im je besno uzvrćao pogledom. Oborili su oči pred njim. Najzad su prošli pored njih i skrenuli za ugao ka svojoj kući.

Iza sebe, Tom je čuo iznenadni prasak šapata. Tada se jedan dečak zakikotao, a drugi nasmejao. To veselje mu je zazvučalo morbidno i prljavo. Naglo je pustio ruku svoje kćerke i vratio se iza ugla. Smeh im se zaledio na usnama. Iznenađeno su ga pogledali.

„Ispričajte i meni šalu, momci“, rekao je. Lice mu je bilo belo i hladno od besa. „Voleo bih da se smejem sa vama.“

Posramljeno su zurili u njega bez reči. Zatim su spustili pogled i nelagodno se premeštali s noge na nogu, zagledajući jedan drugoga tajnim pogledima punim značenja. Tom se sećao takvih pogleda iz sopstvene mladosti. Kao da su upravo uhvaćeni kako gledaju pornografske fotografije.

Preplavio ga je stid zbog onoga što je radio u njihovim godinama, a bes je zamenio umor.

„Marš sa ovog ugla“, izusti tiho. „Ako ponovo čujem da se smejete ili govorite o meni ili bilo kom članu moje porodice, doći ću ovamo i raskomadati vas golim

rukama!"

Najviši dečak zakorači ka njemu. Gledao je Toma lukavo i drsko. Bio je malo viši, tako da ga je gledao s visine uz blagi, prezrivi osmeh.

„Ovo je slobodna zemlja. Možemo da stojimo gde god želimo.“

Tomova ozlojeđenost je odjednom eksplodirala. Zgrabio je mladića za revere i bacio ga na kolena.

„Slobodni ste, a?“, urlao je, a purpurne vene su mu iskočile na čelu. „Slobodni da stojite ovde i birate koga ćete večeras silovati?“ Podigao je ruku da ošamari mladića po licu.

Dečak se zgrčio. Nije više bio drzak.

„Zašto napadate nas, gospodine Dentone? Nismo mi jebali Dženi.“

Te reči su zamrzle krv u Tomovim venama. Stajao je sa podignutom rukom i zurio u dečaka. Jebali Dženi. Mogli su to da kažu o njegovoj kćerki, a on nije mogao ništa da uradi da promeni tu činjenicu. Polako je spustio ruku kraj tela, a zatim je silovitim pokretom odgurnuo dečaka od sebe.

Sevnuo je pogledom ka njima, gledajući jednog po jednog. To su samo dečaci, rekao je sebi. Nije mogao da mrzi sve dečake zbog nečega što su uradila dvojica. Dečak je u pravu. Oni nisu krivci.

Opet ga je obuzeo osećaj neuspeha. Ako je iko kriv, kriv je on sam. Da je bio pravi čovek i zadržao svoj posao, ovo se nikada ne bi desilo.

„Odlazite sa ovog ugla“, ponovio je. „Ako me ikada vidite da prilazim, bolje bi vam bilo da budete sa druge strane ulice.“

Pogledali su ga, a zatim se zagledali među sobom. Delovalo je kao da ga sažaljevaju. Odjednom, kao da su razmenili tajnu poruku, počeli su da se razilaze u parovima.

Trenutak kasnije, na uglu nije bilo nikoga. Stajao je tu par trenutaka dok ga je obuzimala iznenadna drhtavica, a zatim se i on okrenuo i otišao iza ugla gde su ga čekale žena i kćerka.

„Gotovo je“, izgovorio je po drugi put od jutros, dok je uzimao Dženi za ruku i kretao ka kući. Međutim, još dok je izgovarao te reči, znao je da nije gotovo da neće biti gotovo dok god je živ i može da se seća.

Hladan septembarski vetar nosio je prvi nagoveštaj jeseni. Dženi je pogledala kroz prozor tramvaja ka svojoj stanici. Otac je stajao pod uličnom lampom i čekao je, kao i svake večeri. Tramvaj se zaustavio i ona je sišla.

„Zdravo, tata.“

„Zdravo, Dženi medo.“

Koračala je pored njega dok su obilazili ugao ka kući.

„Jesi li imao sreće danas?“

Odmahnuo je glavom.

„Ne razumem. Jednostavno, nema posla.“

„Možda ćeš sutra nešto pronaći. " "

„Nadam se“, odvratio je. „Možda će se stvari promeniti nakon izbora. Ruzvelt je rekao da vlada mora da preduzme mere za obezbeđivanje posla, taj veliki posao je sada njihova odgovornost. Glasnije se bori za radnike od Huvera i republikanaca. " Pogledao je. „Kako si ti prošla danas?“

„Dobro“, odvrati ona. Ali, u kancelariji je i dalje bilo blago neprijatno. Mnogi agenti kompanije počeli su da zastaju kraj njenog stola kada bi ulazili ili izlazili iz kancelarije. Ponekada bi samo ćaskali, ali neki su pokušali da zakažu sastanak sa njom. Da su stvari bile drugačije, možda bi izašla sa nekim od njih. Međutim, kada bi ih pogledala u oči, znala je o čemu razmišljaju. Učtivo bi ih odbila i neki bi zamucali ili čak pocrveneli, zato što bi na neki čudan način shvatili da ih je prozrela.

„Ne moraš da me čekaš svake večeri, tata“, rekla je iznenada. „Ne plašim se da sama dođem kući.“

„Znam da se ne plašiš. Znam to od prvog dana kada sam došao po tebe. Ali, ja to želim. To je jedini trenutak tokom čitavog dana kada osećam da zapravo nešto radim.“

Dženi nije odgovorila. Hodali su u tišini par trenutaka.

„Želiš li da prestanem da dolazim?“

„Ne, ako ti to ne želiš, tata.“

Stigli su do stepenica kuće. Počela je da se penje. Otac joj je položio ruku na rame.

„Hajde da malo posedimo i porazgovaramo ovde pre nego što uđemo, Dženi medo.“

Pogledala ga je. Bio je ozbiljan.

„Šta je bilo, tata?“

„Nisam rekao tvojoj majci. Danas sam išao da vidim oca Hedlija.“

„Da?“

„Neće doći u sud da svedoči o tvom karakteru. Rekao mi je da je to protiv pravila crkve. Isto važi i za sestre iz škole.“

„Oh“, izustila je. Ponovo ju je obuzela mučnina. Advokat je bio u pravu. Taj sićušan čovek licemernih očiju došao je da ih vidi pre mesec dana.

Sedeo je u kuhinji i posmatrao ih preko stola.

„Gospodin Berk i gospodin Taner su me zamolili da porazgovaram sa vama“, reče. „Mislim da znate koliko im je žao zbog ovog, hm...“, bacio je brz pogled ka njoj i nastavio „...ovog incidenta i žele da poprave situaciju, ako mogu.“

Lice njenog oca je porumenelo od besa.

„Prvo i prvo, gospodine O’Konore“, brzo je odvratio, „incident o kojem govorite nije incident. Ta dva mladića su sil...“

Advokat je podigao ruku prekidajući ga.

„Znamo šta su učinili“, reče. „Ali, gospodine Dentone, suđenje će samo privući još veću pažnju na vašu kćerku i podsetiti je na bolno iskustvo. Šta ako dečaci budu oslobođeni?“

Njen otac se nasmeja.

„Oslobođeni? Bio sam u stanici kada ih je policija privela. Čuo sam kako sline i cmizdre o tome koliko im je žao zbog onoga što su uradili. “

„Ono što su tada rekli, gospodine Dentone“, odvrati advokat, „nevažno je. Važno je samo ono što izjave u sudu. A tamo će reći da ih je vaša kćerka namamila da krenu sa njom do parka.“

„Moraće to i da dokažu“, reče Tom smrknuto.

„Vi ćete teško to opovrgnuti“, odvrati advokat. „Njih je dvojica, a protiv njih je samo reč vaše kćerke. Imaće isto onoliko svedoka koji će posvedočiti o njihovom karakteru, kao i vi onih koji će posvedočiti o karakteru vaše kćerke.“

„Zvuči kao da će se suditi mojoj kćerki, a ne njima!“, prasnuo je Tom.

„Upravo tako“, klimnuo je advokat. „To vam je uvek tako u ovakvim slučajevima. Onaj ko optužuje može da izgubi mnogo više nego okrivljeni. “

„Reputacija moje kćerke govori sama za sebe“, reče Tom. „Otac Hedli iz crkve Svetog Pavla i sestre iz srednje škole Mersi reći će vam sve o Dženi. “ Advokat se tajanstveno nasmeši.

„Sumnjam, gospodine Dentone“, odvratio je tiho. „Veoma sumnjam u to.“ Ponovo je bacio pogled ka Dženi, a zatim pogledao Toma. „Klijenti su me ovlastili da vam ponudim hiljadu dolara, ako vaša kćerka odustane od tužbe protiv dečaka.“

„Bolje da sada odete, gospodine O’Konore“, reče njen otac podigavši se na noge. „Ne možete kupiti ono što je već ukradeno.“

I advokat je ustao. Izvadio je svoju vizitkartu iz džepa, stavio je na sto i krenuo ka vratima.

„Ako se predomislite, možete me pronaći u kancelariji u bilo kom trenutku pre početka suđenja.“

„Šta da radimo, tata?“, upitala je, vrativši se u sadašnjost.

„Otac Hedli mi je rekao da su isto rekli i tvojoj majci pre tri nedelje. “ Zurila je u svog oca. „Znala je sve vreme i nije nam rekla. “ Klimnuo je. Zadrhtala je. Nešto nije u redu sa bogom koji će dopustiti da majka izvrigne ruglu sopstvenu kćerku zarad svoje savesti.

„Otac Hedli mi je takođe rekao da je stipendija za Sent Meri i dalje tvoja, ako je želiš, Dženi.“

Odjednom je počela da se smeje. Odbili su da posvedoče o njenom dobrom

imenu, ali su i dalje voljni da joj udele milostinju. Nije mogla da pomiri ta dva stava. Jedan je jedva mogao da pruži nadoknadu za drugi.

Tom je iznenađeno pogledao.

„Čemu se smeješ, Dženi?“

Osmeh joj je zamro na usnama. Tužno ga je pogledala.

„Ničemu, tata“, reče. „Mislim da je bolje da pozoveš tog advokata.“

„Znači, uzećeš hiljadu dolara?“

Klimnula je.

„Uzeću i stipendiju za Sent Meri. Tako ćete imati od čega da živite dok ja studiram.“

„Neću prihvatiti tvoj novac.“

„Hoćeš, tata“, rekla je nežno. „Bar dok ne pronadeš posao i ne staneš ponovo na noge.“

Osetio je kako mu suze klize niz lice i iznenada je privukao sebi.

„Voliš li me, Dženi medo? Voliš li sirotu, bednu propalicu od svog oca?“

„Znaš da te volim, tata“, brzo je rekla, naslonivši glavu na njegove grudi.

Čvrsto su držali jedno drugo u naručju i plakali na stepenicama, te tihe, prohladne jesenje večeri.

7

Na trenutak je jedini zvuk koji se čuo bilo tiho šištanje fluorescentnih lampi u hirurškoj sali. Ruke doktora Granta radile su brzo i sigurno dok je spretno vadio savršeno normalno slepo crevo iz tela zdepaste, imućne žene koja je ležala na operacionom stolu. Njegov dubok, muževan glas zatutnjio je u tišini.

„To je to“, reče, uzdahnuvši zadovoljno. „Sada možete da zatvorite, doktore Lobe.“

Okrenuo se od stola. Jedna od sestara mu je brzo obrisala znoj sa lica dok je stažista spajao krajeve reza hirurškom skobom.

Dženi je pogledala ka sestri Kristofer. Ako je glavna sestra primetila da slepo crevo nije bilo upaljeno, njene tamne oči iznad maske to ničim nisu pokazale.

„Šav“, promrmljao je doktor Lob, ispruživši ruku.

Dženi je mehanički dodala. Zatim, par minuta nije imala vremena da podigne pogled. Bila je suviše zaposlena. Međutim, bila je svesna toga da je sestra Kristofer posmatra. Nije zbog toga bila onoliko nervozna, kao u početku. To je bilo pre skoro tri godine. Sledećeg meseca će diplomirati.

Sestra Kristofer je posmatrala sa odobravanjem. Ova devojka je svetla tačka

cele svoje generacije. Samo jedna od stotinu devojaka je imala takav talenat za hirurgiju poput Dženi. Za to je bilo neophodno mnogo osobina. Dženi ih je sve posedovala. Pogled na krv je nije uznemiravao, čak ni prvi put. Bila je vešta i sigurna u sebe. Brzo je razvila blagonaklonost ka instrumentima, što je omogućavalo komunikaciju bez reči između sestre i doktora. Hirurgija bi bila opasno usporena ako bi se instrumentima nespretno baratalo.

Poslednja i najhitnija osobina bila je snaga. Niko nije do kraja shvatao koliko je ona bitna za sestru koja radi na hirurškom odeljenju. Ona mora biti u stanju da satima stoji pored belog stola, čak iako je bole stopala, a butine i leđa stradaju zbog pozicije u kojoj je telo blago nagnuto napred. Mora biti u stanju da prenosi doktoru tu snagu i da ga podrži kako bi lanac lečenja bio neprekinut. Morala je imati snage da stoički podnese momenat kada se lanac prekine, a preminulog pacijenta izvoze napolje na kolicima; da stoji u tišini i priprema se za novu operaciju, sigurna da će se lanac sam od sebe popraviti kada uvedu novog pacijenta.

Doktor Lob je pogledao i klimnuo.

„Zavoj.“ Ispružio je ruku u beloj rukavici iznad uredno zašivenog reza.

Dženi je već spremno čekala sa gazom dok je podizao ruku. Istog trenutka je prekrila rez, dok je drugom rukom podizala lepljivu traku sa table pored stola. Čvrsto je pritisnula traku prstima, proverivši prstima da li je zavoj čvrst i ravan. Zatim je podigla ove ruke, da pokaže da je završila.

Sestra Kristofer je klimnula i pacijentkinja je brzo umotana i prebačena na drugi sto. Začulo se škljocanje i fluorescentna svetla su se ugasila. Sada su sve jutarnje operacije zakazane u koledžu Sent Meri bile završene.

„To je četvrto slepo crevo koje smo izvadili ovog meseca“, prošaputala je Dženi kroz šuštanje vode u lavabou. „Zašto to radi?“

Mladi stažista se nasmeja.

„Za dvesta pedeset dolara po rezu, ne svađaš se sa pacijentima.“

„Ali, ne mora to da radi“, prošaputala je. „On je priznat hirurg. Jedva da ima dovoljno vremena za sve što radi.“

„Naravno“, odvratio je doktor Lob šapatom. „Ali, čak i poznati hirurzi moraju da jedu. Većina interesantnih slučajeva se ili radi besplatno, ili teško naplaćuje. Zar ga treba kriviti ako s vremena na vreme izvadi slepo crevo nekom bogatom, starom hipohondru? Nema rizika. Doktor plati račune, a pacijent može da se hvali operacijom.“ Ispravio se i posegnuo rukom ka peškiru. „Oho“, upozorio je. „Evo ga veliki čovek lično.“

Dženi je uzela peškir sa police i počela da briše ruke. Iza sebe je začula doktorov glas.

„Gospođice Denton?“

Okrenula se i pogledala ga.

„Da, doktore Grante?“

„Čuo sam da ćete diplomirati sledećeg meseca.“

„Nadam se. “

„Mislim da nemate zbog čega da brinete“, odvrati on. „Upravo sam razgovarao sa sestrom Kristofer. Ona ima veoma visoko mišljenje o vama. Kao i ja.“

„Hvala vam.“

„Kakvi su vam planovi nakon diplomiranja?“

„Nisam sigurna“, odgovori Dženi. „Položiću državni ispit i prijaviti se na listu čekanja za neku od velikih bolnica.“

„Sve bolnice uglavnom imaju dovoljno osoblja.“

Dženi je tačno znala šta on misli. Bolnice uopšte nisu imale dovoljno osoblja. Zapravo im nedostaju ljudi zato što nemaju dovoljno novca da ih plaćaju. Posebno one koji rade u operacionim salama. Oni su najbolje plaćeni.

„Znam“, reče.

Oklevao je par trenutaka.

„Da li ste sada slobodni?“

„Baš sam krenula u kafeteriju na ručak.“

„Voleo bih da popričam sa vama. Sestra Kristofer je rekla da je u redu ako ručate van bolnice. Restoran *Stek i sos*?“

„Zvuči mi dobro“, odvrati Dženi.

„Odlično“, nasmešio se. „Naći ćemo se pored mojih kola. Vozim crni pakard. “

„Znam“, žustro je odvratila. Sve sestre su znale taj automobil. Uvek ga je parkirao preko puta njihove spavaonice. Osim crnog 'kadilaka' koji vozi doktor Gideon, to je bio najskuplji automobil na bolničkom parkingu.

„Vidimo se za petnaest minuta.“

Dženi je izašla u hodnik i pozvala lift. Kada su se vrata otvorila, za njom je uleteo i doktor Lob.

„*Stek i sos*, a!“

„Pitam se šta hoće?“, upita Dženi.

Široko se iskezio.

„Znam ja šta on hoće“, odvratio je šeretski. „Ali, ja nisam imao sreće u *Grisi spunu*.“

Uzvratila mu je osmehom.

„Ni on neće imati sreće u *Stek i sosu*“

„Ne znam“, nasmejao se. „Jednog dana ćeš morati nekome da popustiš. Nema svrhe da ostaneš nevina do smrti.“

„To se neće desiti“, odvrati ona. *Prekasno je za to*, pomislila je. Međutim, to

sada nije ni bitno. Ona se potrudila da zaboravi, a ovde niko i nije čuo za to. „Ipak se pitam šta hoće.”

„Možda želi da radiš za njega. Da li ti je to ikada palo na pamet?”

„Naravno da jeste”, priznala je. „Ali to nema nikakvog smisla. Zašto ja, kada može da bira među najboljim devojkama iz škole.”

Doktor Lob se iskezi, ali pogled mu je bio ozbiljan.

„Ti i jesi najbolja devojka u školi, dušo. Vreme je da se suočiš sa tim.”

Vrata lifta se otvoriše, zakoračili su u hodnik podruma. Tu se nalazila kafeterija za zaposlene. Dženi je pogledala svoju belu uniformu.

„Bolje da skinem ovo i obučem neku haljinu.”

„Meni bi bilo dovoljno da samo skineš to.” Nasmejao se. „Uopšte ne bi morala da oblačiš haljinu.”

Pogledala ga je i nasmešila se. Jednoga dana, ovaj mladić će biti vrhunski hirurg.

„Možda ću te jednom iznenaditi.”

„Iznenadi me i donesi mi biftek sendvič”, doviknuo je za njom. „Od onog drugog sam odustao.”

Doktor Grant joj je pružio kutiju cigareta. Uzela je jednu, a on joj je pridržao šibicu. Pogledali su se u oči iznad plamena.

„Pretpostavljam da se pitaš zašto sam te pozvao na ručak?”

Klimnula je.

„Veoma sam radoznala, u najmanju ruku.”

Nasmušio se.

„Žao mi je ako sam izazvao radoznalost. Ali, bio sam iskren kada sam rekao da volim da zaboravim na posao dok ručam. Mada, čini mi se da je vreme da pređem na posao.”

Dženi je ćutala.

„Gospođice Denton, tokom protekle godine sam imao dobru priliku da posmatram vaš učinak u operacionoj sali. Od početka sam bio svestan vaših sposobnosti i uvek sam, kao hirurg, cenio izuzetnu kompetentnost sa kojom obavljate svoj posao.”

„Hvala vam, doktore Grante.”

„Kao što znate, gospođice Denton, ja imam veoma razvijenu praksu. Imam mnogo lekara koji svoj pacijente šalju kod mene na operaciju. Doduše, uglavnom su u pitanju manji zahvati koji pod određenim ustlovima, mogu da se obave u mojoj kancelariji. To pacijentu znatno smanjuje troškove.”

Dženi je klimnula bez reči.

„Ovoga jutra sam od svoje dugogodišnje saradnice, gospođice Džejni, saznao

da se udaje i seli u Južnu Kaliforniju.“ Povukao je dim. „Kada sam danas došao u bolnicu, razgovarao sam sa sestrom Kristofer o vama. Ona se slaže da biste bili odlična zamena za gospođicu Džejni.“

„Znači želite da radim za vas?“

Nasmešio se.

„Upravo to sam želeo da vas pitam, na svoj zaobilazni način. Da li ste zainteresovani?“

„Naravno. Koja devojka ne bi bila?“

„To nije lak posao, znate“, reče on. „Imam nekoliko kreveta u svojoj klinici. Veoma često moramo da radimo dokasno. Ponekada nekog pacijenta zadržim tokom noći. U tim situacijama moraćete da ostanete na dužnosti.“

„Doktore Grante“, reče Dženi uz osmeh, „cele protekle nedelje sam radila dve osmočasovne smene dnevno uz samo nekoliko sati sna između njih. Rad za vas će posle toga delovati kao odmor.“

Nasmešio se, posegnuo preko stola i potapšao je po ruci. Dženi mu je uzvratila osmehom. Najzad, nije on toliko loš, iako je izvadio nekoliko savršeno zdravih slepih creva. On je samo hirurg. Ne može biti odgovoran za pogrešnu dijagnozu svakog lekara koji mu uputi pacijenta.

Međutim, to je mislila pre nego što je počela da radi za njega i shvatila da ne vadi samo zdrava slepa creva. Imao je i veoma razvijenu praksu uklanjanja nerođenih beba do čak deset nedelja od začeca. U stvari, verovatno je bio najzaposleniji izvršilac pobačaja u Kaliforniji.

Kada je postala svesna toga, više nije bilo ni bitno, pošto se zaljubila u njega. Nije bilo bitno ni to što je oženjen i što ima troje dece.

8

Telefon je zazvonio baš kada je htela da izađe iz svog majušnog dvosobnog stana iznad klinike. Vratila se i podigla slušalicu.

„Ordinacija doktora Granta“, rekla je. Bio je to lokal istog telefona kao i dole u kancelariji.

„Dženi?“, začula je šapat.

„Da.“

„Da li ćeš biti tu neko vreme?“

„Upravo sam krenula da vidim svoje roditelje. Nisam ih videla nedeljama. Ovo je treća nedelja u nizu...“

Njegov glas je prekinuo.

„Postaraću se da dobiješ slobodne dane tokom nedelje. Molim te, Dženi, moram da te vidim.“ Oklevala je na trenutak. Osetio je njenu neodlučnost. „Molim te, Dženi! Poludeću ako se ne vidimo.“

Pogledala je na sat. Već je prošlo sedam sati. Dok dođe na drugi kraj grada, njen otac će već otići u krevet. Radio je za UDR i morao da bude na poslu veoma rano.

„Oh, u redu“, tiho je izgovorila.

Glas mu je zvučao manje napeto.

„Dobro, Dženi. Doći ću za dvadeset minuta. Volim te.“

„I ja tebe volim“, rekla je i čula škljocaj kada se veza prekinula. Spustila je slušalicu i polako skinula kaput. Pažljivo ga je vratila u orman, prišla kauču i sela. Zamišljeno je pripalila cigaretu.

Ko bi pomislio da će se zaljubiti u nju, kada je pre tri meseca došla da radi ovde? I da će se ona zaljubiti u njega. Ali, nije mogla da odoli? Posebno s obzirom na to da je znala kakvu situaciju ima kod kuće. Oženjen je razmaženom, mladom bogatašicom koja mu je neprestano nabijala na nos činjenicu da je njenim novcem otvorio ordinaciju i da je zahvaljujući uticaju njenog oca postao ugledna ličnost u društvu. Oženjen je ženom koja mu je rodila troje dece, ne zato što ga voli, već iz luđačke želje da ga zauvek zadrži kraj sebe.

Nije ni čudo što je nalazio utočište u radu i provodio svaki trenutak u ordinaciji. Sada je razumela šta ga nagoni na to. A kada joj je objasnio zašto operiše sve one devojke i mlade žene koje dolaze, razumela je i to.

Videla je njegovu unutrašnju dobrotu i osetljivost dok je govorio.

„Šta mogu, Dženi?“, upitao bi. „Zar da ih odbijem i pustim da upropaste svoje živote zbog neke glupe greške? Ili da padnu u ruke nadržilekara koji će ih upropastiti za ceo život ili čak ubiti, samo zbog nekog zastarelog religioznog pravila? Religiozna pravila tog tipa se ukorene u društvu dok postepeno ne postanu dogma, poput one jevrejske gluposti o košer mesu. Čak i građanski zakoni dopuštaju abortus po određenim uslovima. Jednog dana će se vršiti otvoreno i legalno kao u mnogim zemljama širom sveta na Kubi, u Danskoj, Švedskoj i na drugim mestima.“

Okrenuo bi svoje duboko usađene braon oči ka njoj.

„Kada sam postao doktor zakleo sam se da ću činiti najbolje za svoje pacijente, da ću im pomagati na svaki mogući način, lečiti njihove fizičke i psihičke probleme. Ta zakletva mi je važnija od bilo čega drugog. Kada neko siroto, uplašeno dete dođe kod mene i očekuje pomoć, ne mogu da izigravam boga i odbijem je.“

Za nju je to imalo smisla. Mnoge stvari vezane za crkvu nije razumela. Znala je kako su se ponašali u njenom slučaju. I dalje je mučila gorčina zbog toga. Ako je njena vrlina tako važna, zašto nisu istupili i podržali njeno dobro ime? Bila im je samo moć koju su imali nad njom, a ne i odgovornost prema njoj.

Postepeno je počela da prepoznaje žene koje su dolazile kod njega po pomoć i da saoseća sa njima. Mlade žene koje nisu mogle da ostave posao zato što ona i

njen muž već imaju više dece nego što mogu da izdržavaju; uplašene devojke koje još idu u školu ili su je tek završile; sredovečne žene koje ulaze u menopauzi i čije deca su već odrasla; čak i prostitutke koje su živele od danas do sutra, a ipak dolazile u ordinaciju sa strahom zakopanim duboko ispod žarkog osmeha. Imala je sposobnost da saoseća sa njima, baš kao i on. Odatle je samo jedan korak delio od zaljublivanja u njega.

To se desilo nakon otprilike mesec dana. Bila je gore u stanu kada je čula neku buku u ordinaciji. Bilo je osam sati uveče. Najpre je bila zbunjena, pomislivši da on radi te večeri. Ali tada se setila da je utorak. Doktor je uveče radio ponedeljkom, sredom i petkom. Smanjila je plamen pod lončetom za kafu, uzela ogrtač i sišla da vidi šta se dešava.

Kada je otvorila vrata njegove privatne kancelarije i provirila unutra, ugledala ga je za stolom, sivog u licu i veoma umornog.

„Izvinjavam se, doktore. Nisam znala da ste ovde. Čula sam buku...”

Umorno se nasmešio.

„U redu je, gospođice Denton.”

„Laku noć, doktore”, rekla je i krenula ka vratima.

„Samo trenutak, gospođice Denton”, rekao je iznenada.

Otvorila je vrata i pogledala ga.

„Da, doktore?”

Ponovo se nasmešio.

„Bio sam tako zaposlen da nisam imao vremena da vas pitam. Da li ste zadovoljni poslom?”

Klimnula je.

„Da, doktore. Veoma sam zadovoljna.”

„Drago mi je.”

„Valjalo bi da krenete kući, doktore. Izgledate iscrpljeno.”

„Kući?”, upitao je sa iskrivljenim osmehom na usnama. „Ovo je moja kuće, gospođice Denton. Na onom drugom mestu samo spavam.”

„Ne... ne razumem, doktore.”

„Naravno da ne razumete”, rekao je nežno. „Ne bih to ni očekivao. Suviše ste mladi i lepi da brinete o meni sličnima.” Ustao je. „Vratite se gore, gospođice Denton. Trudiću se da budem tih i da vas ne uznemiravam.”

Svetlost lampe sa stola obasjala mu je lice. Odjednom je delovao zgodnije nego inače. Stajala je na do vratku i zurila u njega. Srce joj je snažno tuklo.

„Ali, ja ipak brinem za vas, doktore. Suviše radite.”

„Biću u redu”, odvratio je bezizražajnim glasom. Okrenuo se, pogledali su se. Činilo joj se da propada duboko u vrtlog njegovih nežnih braon očiju. Osetila je kako joj noge drhte i brzo se pridržala za dovratak. Nije znala šta da kaže, samo je

zurila u njega bez reči.

„Da li je sve u redu, gospođice Denton?“

Bio joj je potreban veliki napor da odmahne glavom.

„Da“, prošaputala je, primoravši sebe da se okrene. „Da.“ Odjednom se okrenula i potrčala uza stepenice.

Nije bila svesna toga da je krenuo za njom dok je nije sustigao na vratima stana. Osetila je toplotu njegovog dlana kroz tanak ogrtač, kada joj je spustio ruku na rame.

„Plašiš li me se, Dženi?“ upitao je promuklim glasom.

Pogledala ga je i videla bol u njegovim očima. Obuzela je čudna slabost. Pala bi da je nije držao.

„Ne“, prošaputala je.

„Šta je onda u pitanju?“ Spustila je pogled i ćutala. Toplota njegovog dlana je počela da budi vatru u njoj. „Reci mi!“ Protresao je insistirajući.

Podigla je pogled ka njemu dok su joj suze tekle niz lice.

„Ne mogu.“

„Možeš, Dženi, možeš“, nastavio je da insistira. „Znam šta osećaš. Osećaš isto što i ja. Kada zaspim, sanjam tebe, osećam te uz sebe.“

„Ne. Molim te! To nije u redu.“

Obuhvatio je njenu bradu jakim prstima hirurga.

„Volim te, Dženi“, reče. „Volim te.“ Zurila je u njegove oči dok mu se lice približavalo, zatim je osetila njegove usne na svojim. Zatvorila je oči na trenutak, osetivši kako je vatra obuzima. Naglo je otrgla lice i ušla u stan. Krenuo je za njom, zatvarajući vrata nogom. „Voliš me“, rekao je. „Izgovori to!“

Zurila je u njega širom otvorenih očiju.

„Ne“, prošaputala je.

Ponovo je zakoračio napred i čvrsto je uhvatio prstima za ramena.

„Izgovori to!“, zapovedio je promuklim glasom.

Ponovo je osetila slabost od njegovog dodira. Nije mogla da otrgne pogled od njegovih očiju.

„Volim te“, najzad je izustila.

Ponovo je poljubio. Osetila je njegove ruke u svom ogrtaču. Prstima je otkopčao prsluče i njene grudi se oslobodiše, a bradavice mu veselo skočiše u ruke. Drhtaj ekstaze je protresao tako snažno da je skoro pala.

„Molim te, nemoj“, šaputala je, jedva pomerajući usne ispod njegovih. „Ovo je pogrešno.“

Podigao je u naručje i odneo preko sobe do kreveta. Nežno je spustio i kleknuo pored nje.

„Kada se žena i muškarac vole“, prošaputao je, „ono što rade u privatnosti

svog doma nikada nije pogrešno. Ovo je naš dom." Ponovo je priljubio svoje usne uz njene.

Tom je pogledao preko stola ka kuhinjskom satu. Bilo je deset i par minuta. Sklopi je novine.

„Pretpostavljam da neće doći“, reče. „Idem u krevet.“ Ustao je. „Momci iz Saveza su mi rekli da ću uskoro postati nadzornik. Bolje da se naspavam. Neće dobro izgledati ako zakasnim na posao.“

Elen prezrivo otfrknu. „Samo ti slušaj te komunjare iz Radničkog saveza. Imaćeš sreće ako zadržiš posao u UDR-u.“

„Prilično su sposobni. Ne možeš to da porekneš. Oni su mi obezbedili puno radno vreme, umesto pola radnog vremena koliko sam do tada radio, i ti to znaš. Oni se brinu o radnicima.“

„Komunisti su pagani“, odvrati ona. „Otac Hedli mi je rekao da su protiv crkve zato što ne veruju u Boga. Kaže da se dodvoravaju radnicima kako bi se domogli vlasti, kao u Rusiji. Zatim će zatvoriti crkve i od svih nas napraviti robove.“

„Pa šta?“, upita on. „Nisam primetio da se otac Hedli ponudio da mi nađe posao ili plati naše račune. Ne, Savez me je zaposlio i pobrinuo se da zarađujem dovoljno da plaćam račune i hranu. Briga me kako ih zove otac Hedli, dok god su dobri prema meni.“

Gorko se osmehnula.

„Kakvu divnu porodicu imam. Muž mi je komunist, a kćerka nikada ne dolazi u posetu.“

„Možda ima posla“, reče Tom neubedljivo. „Znaš da ima odgovoran posao. Zar nije ona sestra iz koledža Sent Meri rekla da Dženi ima sreće što radi za tako važnog doktora?“

„Da, ali bi ipak trebalo ponekad da dođe. Kladim se da nije bila na misi otkako je završila koledž.“

„Kako znaš?“, upita Tom besno. „Crkva Svetog Pavla nije jedina crkva u San Francisku.“

„Znam“, reče ona. „Osećam to. Ne želi da dođe da nas vidi. Stidi nas se sada kada toliko zarađuje.“

„Zašto bi bila ponosna na nas? Ti je gušiš religijom, a kada prolazi pored momaka na ulici, oni joj se i dalje kikoću i smeju iza leđa. Zar bi bilo koja devojka poželela tome da se vrati?“

Elen ga je ignorisala.

„Nije u redu da devojka drži podalje od porodice“, odvratila je tvrdoglavo. „Oboje znamo šta se dešava u tom naselju. Svi spavaju sa tuđim ženama i opijaju

se. Čitam i ja novine, znaš."

„Dženi je dobra devojka. Ona to nikada ne bi uradila."

„Nisam tako sigurna. Iskušenje je poput kašike meda. Dovoljno da zasladi jezik, ali nedovoljno da ispuni usta. Oboje znamo da je već bila u iskušenju. "

„I dalje ne veruješ, zar ne?“, upitao je gorko. „Radije bi poverovala onoj dvojici propalica, nego sopstvenoj kćerki. "

„Zašto onda nije išla na sud? Ako ono što su rekli nije istina, nije imala čega da se plaši. Ali ne, ona je uzela hiljadu dolara i dopustila da je svi smatraju kurvom.“

„Znaš isto tako dobro kao i ja zašto je to uradila“, odvrati Tom. „Možeš svojoj crkvi da zahvališ za to. Nisu hteli da dođu na sud da posvedoče da je dobra devojka. Ne, uplašili su se da se roditeljima onih dečaka to neće dopasti i da će prestati da daju nedeljne priloge.“

„Crkva je poslala na koledž. Našli su joj posao. Oni su obavili svoju dužnost.“

„Zašto se onda žališ?“

Sedela je bez reči i slušala kako besno baca cipele na pod dok se skidao u spavaćoj sobi. Zatim je ustala sa stolice i pipnula bojler. Topla kupka će joj malo ublažiti bol. Vlažno vreme je pogoršavalo njen artritis. Uzela je šibicu i kleknula pored bojlera. Kresnula je i okrenula probni pipac. Plamen je blesnuo i odmah se ugasio u malom, žutom krugu. Pogledala je merač. Ostali su bez gasa. Podigla se crvena zastavica. Ustala je, prišla novčaniku, otvorila ga i pretražila. Nije imala novčiće od 25 centi, samo od 10 i 5. Na trenutak je pomislila da traži novac od Toma, međutim, slegnula je ramenima. Bilo joj je dosta njegovog svetogrdnog jezika. Ne mora sada da se okupa. Okupaće se ujutru kada se vrati sa mise. Ušla je u kupatilo i upotrebila ostatak tople vode da opere lice. Kada je izašla, Tom je stajao u kuhinji, go do pojasa. Bez reči je prošla pored njega i zatvorila za sobom vrata od spavaće sobe.

Tom je ušao u kupatilo i bučno se umio. Voda je iznenada postala hladna. Opsovao je i brzo se obrisao, a zatim potražio novčić u džepu. Posegnuo je i spustio novac u merač, a zatim posmatrao kako crvena zastava nestaje. Zadovoljno je klimnuo.

Ujutru će uključiti grejač i za par minuta imati dovoljno vode da se obrije. Ušao je u spavaću sobu ostavivši za sobom otvorena vrata, nesvestan blagog šuštanja koje je dopiralo iz kupatila.

Spustio je pantalone na stolicu i seo na krevet. Nakon par trenutaka ispružio se uz uzdah. Ramenom je dotakao Elen i osetio da se okrenula.

Do davola sa njom, pomislio je, okrenuvši joj leđa. Možda su komunisti u pravu kada govore o slobodnoj ljubavi. Bar čovek ne bi morao da trpi ženu poput

nje.

Kapci su mu postali teški. Čuo je njeno tiho i ravnomerno disanje. Već je zaspala. Nasmešio se sam sebi u mraku. Kada bi zavladala slobodna ljubav, mogao bi da bira sa kojom će ženom biti. Tada bi se drugačije ponašala. Kapci mu se zatvoriše. Pridružio se svojoj supruzi u spavanju i smrti.

Dženi se uspravila u krevetu. Stezala je pokrivač oko svog nagog tela i zurila uplašenim pogledom u ženu koja je stajala na vratima. Sa druge strane kreveta, Bob je već žurno zakopčavao košulju.

„Zar si mislila da će me ostaviti zbog tebe?“, urlala je na Dženi. „Zar si mislila da si prva? Nije ti rekao koliko puta sam ga već uhvatila ovako?“, glas joj je postao preziran. „Ili si možda pomislila da je stvarno zaljubljen u tebe?“

Dženi nije odgovorila.

„Reci joj, Roberte“, nastavila je njegova žena besno. „Reci joj kako si večeras želeo da vodiš ljubav sa mnom, ali kada sam te odbila, dotrčao si ovamo. Reci joj.“

Dženi je zurila u njega. Lice mu je bilo belo, nije gledao u njenom pravcu. Zgrabio je kaput sa stolice i prišao svojoj ženi.

„Uznemirena si. Daj da te odvedem kući.“

Kući. Dženi se prevrnuo stomak. Ovo je kuća njena i njegova. Tako je rekao. Ovde su se voleli, ovde su bili zajedno. Ali, sada je govorio o nečemu drugom. O nekom drugom mestu.

„Stalno sam uznemirena, zar ne, Roberte? Svaki put obećaš da se više neće ponoviti. Ali, ja dobro znam da to nije istina, zar ne? Dobro“, odjednom joj glas postade hladan i smiren. „Idemo. Ali, prvo joj kaži.“

„Molim te, draga“, reče on brzo. „Drugi put. Ne sada.“

„Sada, Roberte“, rekla je hladno. „Sada ili će ceo svet saznati sve o doktoru Grantu, nadržlekaru, izvršiocu nelegalnih abortusa i velikom ljubavniku.“

Okrenuo se i pogledao Dženi na krevetu.

„Moraćete da odete, gospođice Denton“, rekao je promuklim glasom. „Vidite, ja vas ne volim“, izgovorio je uz napor. „Volim svoju suprugu.“

Istog trenutka kada su se vrata zatvorila za njim, začula se eksplozija u staroj zgradi na drugom kraju grada. Nakon što su vatrogasci izvukli ugljenisana tela iz vatre, izrekli su presudu. Žrtve su imale sreće. Bili su mrtvi pre nego što se vatra zapalila.

9

Čarls Stendharst je imao osamdeset jednu godinu kada je upoznao Dženi Denton. Bilo je osam sati tog prolećnog jutra 1936. godine. Nalazio se u

operacionoj sali sanatorijuma *Kolton* u Santa Moniki. Njega su kako pacijenta upravo položili na operacioni sto, a ona je bila glavna sestra na odeljenju za hirurgiju.

Osetio je kako mu polažu noge preko stremena i brzo nameštaju čaršav, tako da nije mogao da vidi niže od struka iako je mogao da pomera glavu. Kada su završili, video je da ona prilazi od nekud iza njega ka donjem delu stola. Podigla je čaršav.

Na trenutak je osetio stid zbog bezličnog načina na koji je proučavala njegove genitalije. Nakon pet brakova, bezbrojnih ljubavnica i više od četrdesetoro dece za koje je sigurno znao da su njegova, od kojih je samo osmoro poteklo iz brakova, činilo mu se čudnim da ga bilo ko gleda na tako ravnodušan način. Toliko života je poteklo iz te fontane.

Spustila je pokrivač i podigla pogled. U njenim sivim očima je zasvetlucao osmeh. Znao je da je razumela. Prišla je i stala pored njega proverivši mu puls. Posmatrao je dok je gledala na sat.

„Gde je doktor Kolton?“

„Doći će za par minuta. Pere ruke.“

Pustila je njegov zglob i obratila se nekome iza njega. Pogledao je unazad i video još jednu sestru. Osetivši ubod igle u ruci, brzo se okrenuo nazad. Ona je već izvadila mali špric iz njegove ruke.

„Hej, baš si brza“, reče.

„To mi je posao.“

„I ja sam brz.“

Ponovo se nasmešila sivim očima.

„Znam. Čitam novine.“

U tom trenutku je ušao doktor Kolton.

„Zdravo, gospodine Stendharste“, rekao je veselo. „Da li smo danas obavili malu nuždu?“

„Možda vi, doktore, ali prokleta dobro znate da ja nisam“, reče Stendharst suvo. „U suprotnom me ne bi vraćali u ovu klanicu.“

Doktor Kolton se nasmeja.

„Pa, nemate o čemu da brinete. Začas ćemo povaditi to kamenje iz bubrega.“

„U svakom slučaju mi je drago što će to raditi specijalista, doktore. Da je sve prepušteno vama, bogzna šta biste sve povadili.“

Sarkazam nije uznemiravao doktora Koltona. Predugo su se znali. Čarls Stendharst mu je pozajmio najveći deo novca za osnivanje bolnice. Ponovo se nasmejao. Ušao je hirurg i stao pored doktora Koltona.

„Spremni, gospodine Stendharste?“

„Spremniji nego ikada. Ostavićete nešto i za devojke, hm, doktore?“

Hirurg je klimnuo, a Stendharst je osetio ubod u drugoj ruci. Okrenuo se i ugledao Dženi.

„Sive oči“, reče joj. Njegova druga žena je imala sive oči. Ili beše treća? Nije mogao da se seti. „Pretpostavljam da ne možeš da skineš masku kako bih ti video ostatak lica?“

Ponovo joj u očima zasija osmeh.

„Mislim da se doktoru to ne bi dopalo“, reče. „Ali, nakon operacije ću doći da vas posetim. Kako vam se to čini?“

„Odlično. Imam osećaj da si prava lepotica.“

Nije video da anesteziolog iza njega klima glavom. Dženi se nagnula nad njegovo lice.

„Gospodine Stendharste“, reče, „počnite sa mnom da brojite unazad od deset. Deset, devet, osam...“

„Sedam, šest, četiri, pet, dva, devet.“ Usne su mu se pomerale polako i sve je delovalo tako udobno i zamagljeno. „Deset, osam, jedan, tri... šest... četiri... jedan... dva...“ Glas mu je postajao sve slabiji.

Anesteziolog je pogledao hirurga.

„Uspavan je.“

Kada su pogledali ka otvoru koji je hirurg usekao u njegovom telu, svi su u isto vreme ugledali odvratnu sivu masu koja je prekrivala skoro celu stranu jednog bubrega i probijala se u tankim, svetlim linijama ka drugoj. Bez podizanja glave, hirurg je spustio dva parčeta koja je upravo isekao u posudu koju mu je Dženi držala pored ruke. Bez okretanja je dodala posudu sestri koja je stajala iza nje.

„Ondesi na patologiju“, prošaputala je.

Sestra je žurno izašla, a Dženi je istim veštim pokretom podigla dva hemostata. Hirurg koji asistira ih je prihvatio i podvezao dve vene koje je hirurg rasekao.

„Zar nećete čekati biopsiju?“, upita doktor Kolton sa svog mesta pored hirurga. Hirurg nije podigao pogled. Bio je zaposlen ispitivanjem mase.

„Ne, osim ako vi ne insistirate, doktore.“ Ispružio je ruku i Dženi mu je dodala nož. Brzo je radio, pripremajući se da odstrani inficirani bubreg.

Kolton je oklevao.

„Čarls Stendharst nije običan čovek.“

To su znali svi ljudi okupljeni oko operacionog stola. Taj starac je u životu mogao biti šta god je pozeleo. Guverner, senator, bilo šta. Držao je više od dvadeset velikih novinskih kuća širom zemlje i imao bogatstvo zasnovano na nafti i zlatu. Ali, nikada nije želeo više, nego da bude ono što jeste. Od domaćih tajkuna, ispred njega je bio samo Herst.

Hirurg, mladić koji je brzo postao jedan od vodećih gastričnih hirurga na

svetu i koji je doleteo specijalno iz Njujorka kako bi preuzeo ovaj slučaj, počeo je da podiže bubreg. Sestra koja je stajala iza Dženi potapša je po ramenu. Uzela je parče papira iz njene ruke i pružila ga ka doktoru. Jasno je videla iskucane reči.

Carcinoma. Metastatis. Malignant.

Hirurg je blago uzdahnuo i bacio pogled ka doktoru Koltonu.

„Pa, sada je običan čovek.“

Gospodin Stendharst se probudio sledećeg jutra kada je hirurg ušao u njegovu bolničku sobu. Ako je primetio teletejp koji je škljocao u uglu, ničim to nije pokazao. Prišao je krevetu i spustio pogled.

„Došao sam da se pozdravim, gospodine Stendharste. Putujem nazad za Njujork.“

Starac ga pogleda i iskezi se.

„Hej, doktore“, reče. „Da li vam je iko ikada rekao da vam je otac bio krojač?“

„Moj otac i jeste bio krojač, gospodine Stendharste.“

„Znam“, reče Stendharst brzo. „Još ima radnju u Ulici Stenton. Znam mnogo toga o vama. Bih ste predsednik Društva spasite Sako-Vancetija na gradskom koledžu kada ste diplomirali dvadeset sedme godine, postali ste član Društva mladih socijalista tokom prve godine na koledžu za Lekare i hirurge, i prvi hirurg koji je postao član Udruženja američkih hirurga tokom prve godine prakse. U Njujorku ste i dalje registrovani član socijalista i verovatno ćete na predsedničkim izborima glasati za Normana Tomasa.“

Hirurg se nasmeši.

„Znate dosta toga o meni.“

„Naravno. Zar ste mislili da bih dopustio bilo kome da me seče?“

„Pošto znate sve to o meni, pomislio bih da ćete biti bar malo zabrinuti“, odvrati doktor. „Znate šta mi socijalisti mislimo o vama.“

Starac je počeo da se smeje, ali mu se lice izvilo u bolnu grimasu.

„Prokletstvo! Procenio sam da ste prvo doktor, pa tek onda socijalista.“ Promućurno ga je osmotrio. „Znate, doktore, da ste lepo glasali za republikance, obogatili biste se za tri godine.“

Doktor se nasmeja i odmahnu glavom.

„Ne, hvala. Onda bih suviše brinuo.“

„Kako to da me niste pitali kako se osećam, doktore? Kolton je ulazio već četiri puta i svaki put me to pitao.“

Doktor je slegao ramenima.

„Zašto bih vas pitao? Znam kako se osećate. Boli vas.“

„Pakleno me boli, doktore“, reče Stendharst. „Kolton je rekao da ste izvadili kamenje veličine lopte za bejzbol.“

„Bili su prilično veliki.“

„Takođe je rekao da ću nositi ovu vreću koju mi je prikačio, dok mi bubreg ne ozdravi i ne preuzme svoju funkciju.“

„Nosićete je prilično dugo.“

Starac je zurio u njega.

„Obojica ste kenjatori“, reče smireno. „Nosiću je do smrti. A ni to nije tako daleko.“

„Ne bih tako rekao.“

„Znam da ne biste“, odvrati Stendharst. „Zato ja to govorim. Čujte, doktore, imam osamdeset jednu godinu. Ako čovek doživi osamdeset prvu, može da nanjuši smrt bilo čiju, pa i svoju sopstvenu. Vidi se u očima ili na licu. Zato nemojte da me lažete. Koliko mi je ostalo?“

Doktor je pogledao starca u oči i nije u njima video strah. Zapravo, tamo je čučala živahna radoznalost. Brzo se odlučio. Kolton je grešio u pogledu toga kako se odnosio ka ovom slučaju. Ovo je čovek. Zasluživao je istinu.

„Tri meseca, ako budete imali sreće, gospodine Stendharste. Šest meseci, ako ne budete imali sreće.“

Starac nije ni trepnuo.

„Rak?“

Hirurg je klimnuo.

„Zloćudan i u metastazi“, odvratio je. „Uklonio sam ceo jedan bubreg i skoro polovinu drugog. Zato nosite vreću.“

„Hoće li biti bolno?“

„Veoma. Ali, to možemo da kontrolišemo morfijumom.“

„Do đavola sa tim“, reče starac. „Umiranje je jedina stvar u životu koju još nisam iskusio. Ne želim to da propustim.“ Telegraf je iznenada zaklepetao i starac je bacio pogled ka njemu, a zatim je ponovo pogledao doktora. „Kako ću znati da je kraj blizu, doktore?“

„Posmatrajte urin u vreći“, odgovori doktor. „Što je crveniji, kraj je bliži. To znači da bubreg ispušta krv umesto urina pošto ga je rak potpuno zapušio.“

Starac je imao jasan i inteligentan pogled.

„To znači da ću umreti od uremičnog trovanja.“

„Verovatno. Ako pre toga ne otkaže nešto drugo.“

Stendharst se nasmeja.

„Do đavola, doco“, reče. „To sam mogao da obavim pre dvadeset godina, da sam samo nastavio da pijem.“

Hirurg mu se pridruži.

„Ali, onda biste propustili ovu zabavu.“

Starac mu se osmehnu.

„Socijalisti će verovatno proglasiti nacionalni praznik.“

„Ne znam, gospodine Stendharste.“ Uzvratu mu doktor osmehom. „Na koga ćemo se onda žaliti.“

„Ne brinem se ja“, odvrati starac. „Tu su uvek Herst i Feterson.“

Doktor ispruži ruku.

„Moram da krenem, gospodine Stendharste.“

Stendharst se rukovao sa njim.

„Zbogom, doco. Hvala vam.“

Pogled hirurovskih tamnih očiju bio je ozbiljan.

„Zbogom, gospodine Stendharste“, reče. „Žao mi je.“ Krenuo je ka vratima. Starac ga je zaustavio.

„Hoćete li mi učiniti uslugu, doco?“

„Samo recite, gospodine Stendharste.“

„Ona sestra iz operacione sale“, reče Stendharst. „Ona sa sivim očima i sisama.“

Doktor je znao na koga misli.

„Gospođica Denton?“

„Ako se tako zove“, odvrati starac.

Hirurg je klimnuo.

„Rekla je da će doći, ako želim da je vidim bez maske. Hoćete li reći Koltonu kada budete izlazili, da želim sa njom da ručam?“

Hirurg se nasmejao.

„Učiniću to, gospodine Stendharste.“

10

Dženi je podigla bocu šampanjca i sipala ga u visoke čaše pune kockica leda. Vino je zažuborilo i napravilo finu penu. Zatim se pena polako slegla, pa je napunila čaše do vrha. Stavila je staklenu slamku u jednu čašu i dodala je Stendharstu.

„Evo tvog pića od đumbira, Čarli.“

Nestašno se iskezio.

„Ako želiš nešto što će izazvati gasove“, reče, „šampanjac će poslužiti mnogo bolje od pića od đumbira.“ Zahvalno je otpio. „Ah“, izustio je i podrignuo. „Popij i ti malo, možda ćeš se pomamiti.“

„Šta bi uradio, ako bi se to desilo?“, upita Dženi.

„Osećao bih se dobro samo kada bih se prisetio šta bih uradio pre dvadeset godina.“

„Bolje pre četrdeset.“

„Ne.“ Odmahnuo je glavom. „Pre dvadeset godina bilo je najbolje. Možda zato što sam tada to više cenio, znao sam da neće potrajati.“

Telegraf je počeo da škljoca u uglu biblioteke. Dženi je ustala sa stolice i prišla mu. Kada je stao, pocepala je poruku i vratila se do kreveta.

„Upravo su nominovali Ruzvelta za drugi mandat.“ Dodala mu je žuti papir.

„To sam i očekivao“, reče. „Nikada neće uspeti da isteraju prokletnika odande. Ali, zašto bih se ja brinuo? Neću još dugo biti ovde.“

Telefon je počeo da zvoni pre nego što je stigao da zatvori usta. To je bila direktna veza sa njegovim novinama u Los Angelesu. Uzela ga je sa stola i donela do kreveta.

„Stendharst“, javio se.

Čula je slab žagor sa druge strane veze. Lice mu je bilo bezizražajno dok je slušao.

„Do vraga, ne! Biće vremena za pisanje uredničkog uvodnika kada završi govor. Tada ćemo bar imati neku ideju o obećanjima koja će prekršiti. Napišite ga sutra. To važi za sve novine. Pošaljite svima obaveštenje telegrafom.“

Spustio je slušalicu i pogledao je. Telegraf se istog trenutka ponovo oglasio. Prišla mu je i pogledala ga. Na žutom papiru su počela da se pojavljuju zelena slova.

SVIM NOVINAMA OD ČARLSA STENDHARSTA: VAŽNO. NE PISATI UVODNIK O RUZVELTOVOJ NOMINACIJI DOK NE ODRŽI GOVOR. TEK TADA OCENITI GOVOR. PONAVLJAM. NE PISATI UVODNIK O RUZVE...

Okrenula je leđa telegrafu iako je i dalje škljocao.

„To je tvoje naređenje, šefe.“

„Dobro je. Sada isključi tu prokletinju i dođi ovamo da porazgovaramo.“

Pritisnula je prekidač, a zatim se vratila i sela preko puta njega, uzela je cigaretu i zapalila je dok je on pijuckao šampanjac kroz slamku i razmišljao.

„Kakvi su ti planovi kada završiš sa ovim poslom?“

„Nisam o tome razmišljala.“

„Bolje počni“, reče on. „Ja neću još dugo.“

Nasmešila mu se.

„Žuri ti se da: me se oslobodiš?“

„Ne budi blesava“, odvrati on. „Ne želim da te ostavim, to je jedini razlog zbog kojeg sam ovako dugo izdržao.“

Nešto u njegovom glasu je nateralo da ga dobro osmotri.

„Znaš, Čarli, čini mi se da stvarno misliš to što si rekao.“

„Naravno da mislim“, brečno se.

Odjednom duboko ganuta, prišla je i poljubila ga u obraz.

„Hej, sestro Denton", reče on. „Mislim da se lagano slamate. Još ću vas odvući u krevet."

„Odavno si me pridobio, Čarli. Nevolja je u tome što se nismo na vreme upoznali."

Kada je razmislila o tome, shvatila je da je to istina. Dopao joj se prvi put kada je došla da ruča sa njim u bolnici, nakon operacije. Zнала je da umire, nakon par trenutaka je shvatila da i on to zna. Međutim, to ga nije sprečilo da bude galantan. Njemu nisu služili blagu, bezukusnu bolničku hranu, iako nije mogao da jede.

Hrana je dopremljena kolima iz restorana Romanov, i to uz pratnju policije sa upaljenim sirenama. Sa hranom je stigao *maitre d'í* dva konobara koji su poslužili hranu.

Sedeo je na krevetu, pijuckao šampanjac i posmatrao je dok je jela. Dopadalo mu se kako jede. Probirači su obično sebični ljubavnici. Ništa nisu davali. Od drugih se zahtevali istu vrstu nedostižnog zadovoljstva kao i od obeda. Odlučio se brzo, kao i uvek.

„Biću bolestan neko vreme“, reče. „Biće mi potrebna medicinska sestra. Želiš li da radiš za mene?"

Podigla je svoje sive oči sa šoljice kafe i pogledala ga.

„Ima mnogo sestara koje su specijalizovane za kućnu negu, gospodine Stendharste. Verovatno će vam odgovarati više nego ja."

„Ja pitam tebe."

„Imam posao u Centralnoj bolnici Los Anđelesa", odvrati ona. „Dobar posao. Ponekad dobijem poziv da pomognem u ovoj bolnici. Dobra sam u svom poslu."

„Koliko zarađuješ?"

„Osamdeset pet dolara mesečno, uz smeštaj i hranu."

„Platiću ti hiljadu dolara nedeljno, smeštaj i hranu", odvrati on.

„To je besmisleno!"

„Da li je tako?" upita on posmatrajući je. „Mogu to sebi da priuštím. Kada je doktor jutros svratio, rekao mi je da imam još tri meseca. Uvek sam smatrao da treba da ponudim veću platu kada ne mogu da obećam stalan posao."

Spustila je pogled dok joj je kelner dopunjavao šoljicu sa kafom.

„Bićete ovde još tri nedelje", reče. „To će mi dati vremena da dam otkaz. Kada želite da počnem da radim?"

„Odmah. Ne brini zbog otkaza. Već sam javio i Koltonu i Centralnoj bolnici da počinješ da radiš za mene."

Zurila je u njega par trenutaka, a zatim spustila šoljicu i ustala. Dala je znak *maitre du* i kelneri su odmah počeli da iznose sto.

„Hej, u čemu je stvar?“, upita Stendharst.

Dženi nije odgovorila. Prišla je dnu kreveta i podigla karton. Proučavala ga je

par trenutaka, a zatim prišla i uzela mu čašu šampanjca iz ruke.

„Ako sada radim za vas“, reče, „vreme je da se odmorite.“

Vreme nikada ne prolazi tako brzo kao kada vam ističe, pomislio je. U umu mu je sve delovalo nekako oštrije, jasnije. Lakše je dolazio do odluka. Možda upravo zato što posledice tih odluka neće moći da ga proganjaju. Niko ne može da pobeđi u raspravi sa grobom.

Osetio je kako ga bol seče poput noža. Nije ni trepnuo, ali je po izrazu njenog lica znao da ona zna. Razvili su neku čudnu vrstu komunikacije. Reči im nisu bile potrebne. Ponekada mu se činilo da i ona oseća bol.

„Možda je bolje da kreneš na spavanje“, reče ona.

„Ne još. Želim da razgovaram sa tobom.“

„Dobro“, odvrati ona. „Izvoli.“

„Ne vraćaš se u bolnicu, zar ne? “

„Ne znam. Nisam o tome razmišljala. “

„Nikada nećeš ponovo biti srećna na tom poslu. Razmazio sam te. Novac tako deluje na ljude.“

Nasmejala se.

„U pravu si, Čarli. Razmišljala sam o tome. Ništa mi više neće delovati dovoljno dobro.“

Zamišljeno je posmatrao.

„Mogao bih da ti ostavim nešto novca u testamentu, ili da se oženim tobom. Ali, moja deca bi digla silnu galamu oko toga. Tvrđili bi da sam pao pod tvoj uticaj. Dobila bi samo probleme.“ Pogledali su se u oči.

„Ipak, hvala ti što si razmišljao o tome, Čarli.“

„Ti treba da zarađuješ dosta novca“, reče on. „Zašto si odlučila da postaneš medicinska sestra? Da li si uvek želela to da budeš?“

„Ne.“ Slegnula je ramenima. „Želela sam da budem nova Helen Vils. Ali, dobila sam stipendiju za Sent Meri, pa sam otišla tamo.“

„Da bi čovek postao teniser, potreban mu je novac.“

„Znam. Sada je ionako prekasno za to. Bila bih zadovoljna kada bih zarađivala dovoljno da unajmim najboljeg profesionalnog igrača koji bi igrao sa mnom dva sata na dan.“

„Vidiš!“, uzviknuo je trijumfalno. „To košta sto dolara na dan.“

„Da. Verovatno ću ponovo završiti u bolnici.“

„Ne moraš.“

„Kako to misliš?“ upitala je posmatrajući ga. „Samo sam se za to školovala“

„Mnogo pre toga si počela da se školuješ za to da postaneš žena.“

„Pa, verovatno nisam dovoljno učila“, odvrati ona suvo. „Prvi put kada sam se

ponašala poput žene, zamalo da izgubim glavu."

„Misliš na doktora Granta iz San Franciska?"

„Kako znaš za to?"

„Uglavnom nagađam", odvrati on. „Novine automatski provere svakoga ko mi se približi. Grant ima reputaciju. Činjenica da si na brzinu otišla od njega navela me na tu pretpostavku. Šta se desilo? Uхватила vas je njegova žena?"

Polako je klimnula.

„Bilo je užasno."

„Uvek je užasno kada su emocije u pitanju", reče on. „I meni se desilo više nego jednom." Ponovo je nalió šampanjac u čašu. „Trik je u tome da ukineš emocije."

„Kako to da izvedem?"

„Tako što ćeš ih naterati da plate", odvrati on.

„Hoćeš da mi kažeš da treba da postanem kurva?", upitala je šokirano.

Nasmešio se.

„Iz tebe progovara katolički duh. Tvoj um je već priznao da to ima smisla."

„Ali, kurva?", ponovila je i dalje šokirana.

„Ne kurva, kurtizana, odnosno njen moderni ekvivalent kolgerla. U drevnim civilizacijama kurtizane su bile veoma poštovane. Državnici i filozofi su tražili njihove usluge. Ta profesija nije privlačna samo zbog novca. To je najkompletniji način života. Luksuzan i zadovoljavajući."

Počela je da se smeje.

„Pravi si perverzni starkelja, Čarli. Kada ćeš mi pokazati francuske razglednice?"

Nasmejao se i on.

„Zašto da ne? Bio sam ja i perverzan mladić. Ali nikada nisam bio glup. Imaš neophodnu opremu za to da postaneš kurtizana. Telo, um čak i obuka za medicinsku sestru nije za bacanje. Za pravi seks je potrebno više intelektualizma nego za običnu životinjsku pohotu."

„Sada znam da je vreme da ideš u krevet.^a Nasmejala se. „Još ćeš mi predložiti da krenem u školu kako bih naučila sve o tome."

„Eto dobre ideje." Zakikotao se. „Stalno me ganjaju da poklonim novac ovom ili onom koledžu. Zašto meni to nije palo na pamet? Stendharstov koledž seksa. Poznat i pod imenom *Stara jebačka škola*." Nasmejao se od srca, ali mu se lice odmah iskrivilo od bola. Prebledeo je, a po čelu mu je izbio znoj. Povio se u invalidskim kolicima.

Ona se našla uz njega za sekundu i zavrnila mu rukav. Brzo mu je dala injekciju morfijuma. Čvrsto je zgrabio za ruku košćatim prstima, pokušavajući da je odgurne dok je zurio u nju očima punim bola.

„Zaboga, Čarli", izustila je besno. „Dopusti sebi malo predaha. Prestani da se boriš!"

Njegov stisak je na trenutak popustio kada je ispraznila još jedan špric. Pogledala ga je u oči i videla da se bori protiv dejstva droge. Uzela je njegovu krhku, mršavu šaku i podigla je do svojih usana. Nasmešio se dok mu je droga zamagljivala pogled.

„Sirota, mala Dženi" rekao je nežno. „Da smo se ranije upoznali, učinio bih te svojom kraljicom!" Prstima je nežno pomazio po obrazu. „Ali, neću zaboraviti o čemu smo razgovarali. Neću dopustiti da protraćiš svoj život samo zato što mene neće biti da uživam u tebi!"

11

Tri dana kasnije ručali su na terasi kada se sivi „rols-rojs" zaustavio na prilazu. Elegantno obučeni šofer otvorio je vrata ženi. Nekoliko minuta kasnije na terasi se pojavio batler.

„Gospođa Švarc je došla da vas poseti, gospodine Stendharste."

Stendharst se nasmeši.

„Postavi još jedan tanjir, Džadsone, i pitaj gospođu Švarc da li bi želela da nam se pridruži."

Batler se naklonio.

„Da, gospodine Stendharste."

Trenutak kasnije na vratima se pojavila žena.

„Čarli!", izgovorila je sa očiglednim zadovoljstvom. Ispružila je šaku dok je koračala ka njemu. „Drago mi je što te vidim."

„Ejda." Stendharst je poljubio u ruku. „Oprosti mi što ne ustajem." Pogledao je u lice. „Lepša si nego ikada."

„Nisi se nimalo promenio, Čarli. Još možeš da lažeš kao pas, a da ne trepneš."

Stendharst se nasmeja.

„Ejda, ovo je Dženi Denton."

„Drago mi je", reče Dženi. Posmatrala je ženu od svojih pedesetak godina, obučenu u elegantnu, skupu odeću. Imala je topao i prijateljski osmeh. Međutim, Dženi je odjednom imala osećaj da je ta žena čita kao knjigu.

Okrenula se ka Stendharstu.

„Da li je ovo devojka o kojoj si mi pričao preko telefona?"

Stendharst je klimnuo.

Žena je ponovo pogledala Dženi. Ovoga puta je otvoreno procenjivala. Iznenada se nasmešila.

„Možda si izgubio jaja, Čarli", reče, „ali i dalje imaš dobar ukus."

Dženi je obešene vilice zurila u njih. Stendharst je počeo da se smeje. Batler se pojavio na vratima sa stolicom. Pridržao je dok se gospođa Švarc smeštala za sto.

„Donesi šeri flip za gospođu Švarc, Džadsone.“ Batler se naklonio i nestao. Stendharst se okrenuo ka Dženi. „Pretpostavljam da se pitaš šta sve ovo znači?“

Dženi je samo klimnula, nesposobna da progovori.

„Pre dvadeset pet godina, Ejda Švarc je vodila najbolji bordel zapadno od sestara Everli u Čikagu.“

Gospođa Švarc ga potapša po ruci.

„Čarli se svega seća“, obratila se Dženi. „Čak se setio da uvek pijem šeri flip.“ Spustila je pogled ka čaši na stolu. „Pretpostavljam da ti i dalje piješ šampanjac u visokoj čaši, preko leda?“

Klimnuo je.

„Teško je odreći se starih navika i starih prijatelja, Ejda.“

Batler je spustio piće pred nju. Podigla je čašu do usana i otpila. Pogledala je batlera i nasmešila se.

„Hvala.“

„Hvala vama, gospođo.“

Raspoloženo je podigla obrvu.

„Ovo je odlično“, reče. „Ne znaš kako je teško dobiti dobar koktel, čak i u najskupljim restoranima. Čini se da dame danas piju isključivo martini.“ Učtivo se stresla. „Užasno. U moje vreme, dama ne bi ni sanjala da proba nešto slično.“

Stendharst pogleda Dženi.

„Ejda svojim devojkama nikada ne bi dopustila da piju bilo šta osim šerija.“

„Viski zamagljuje mozak“, odvrati Ejda ukočeno. „Moje devojke nisu plaćene da se opijaju.“

Starac se zakikota prisećajući se.

„To je tačno. Ejda, sećaš li se kako sam pre rata dolazio u tvoju kuću na masažu prostate?“

„Naravno da se sećam.“ Nasmešila se.

Pogledao je Dženi preko stola.

„Imao sam problem. Doktor mi je preporučio masažu prostate tri puta mesečno. Prvi put sam otišao u njegovu ordinaciju. Nakon toga sam odlučio ako već moram da idem na masažu, mogu bar da uživam u tome. Tri puta nedeljno bih išao kod Ejde na tretman.“

„Prećutao je“, dodade Ejda. „da bi ga tretman užasno uzbudio. Moje devojke su obučene da nikada ne razočaraju gosta. Kada je Čarli dve nedelje kasnije otišao kod doktora i objasnio šta se desilo, doktor je bio veoma uznemiren.“

Stendharst se i dalje smeja.

„Doktor je rekao da će optužiti Ejdu za bavljenje medicinom bez dozvole.“

Gospođa Švarc ga nežno potapša po ruci.

„Sećaš li se Eda Beriija?”

„Odlično." Zakikotao se i pogledao Dženi. „Ed Beri je bio jedan od onih okorelih južnjačkih baptista koji na sve gledaju s visine i sve proglašavaju za greh. Pa, Ed se kandidovao za guvernera sa programom reformi. Uoči izbora uspeo sam u sveopštem uzbuđenju da ga napijem. Do ponoći je bio pijan ko letva. Odveo sam ga kod Ejde. Nikada to nije zaboravio." Stendharst se smejaio i brisao suze iz očiju. „Siroti, stari Ed, nije ni znao šta ga je snašlo. Izgubio je izbore, ali kao da ga nije bilo briga za to. Onoga dana kada je Amerika ušla u rat, a Ejda zatvorila bordel, sedeo je u baru i plakao kao da je došao kraj sveta."

„Dobra, stara vremena", reče Ejda. „Više se nikada neće vratiti."

„Zašto ste prestali da radite?", upita Dženi zainteresovano.

„Iz nekoliko razloga", odvrati Ejda ozbiljno, okrenuvši se ka njoj. „Za vreme rata i posle njega bilo je suviše konkurencije. Činilo se da je svaka devojka na svetu odlučila da pruža usluge. Osim toga, bilo je suviše teško pronaći devojke koje su bile spremne da odgovore visokim zahtevima koje postavljam i koje sam želela da održim. Želele su samo da budu kurve. Pošto mi novac nije bio potreban, prestala sam da radim."

„Ejda je veoma bogata žena. Uložila je novac u nekretnine i stanove. Ovde, i u većini velikih gradova širom zemlje." Stendharst je pogleda. „Koliko si teška, Ejda?"

Slegnula je ramenima.

„Oko šest miliona dolara, manje-više", izgovorila je nemarno. „Zahvaljujući tebi i još nekolicini dobrih prijatelja." Stendharst se iskezi.

„Jesi li i dalje odlučna da se vratiš u bolnicu?" Dženi je ćutala.

„Pa, Dženi?", ponovio je.

Dženi je zurila u njega, pa u Ejdu. Napeto su je posmatrali. Otvorila je usta, ali nikakav glas nije izlazio.

Gospođa Švarc je odjednom posegnula rukom i potapšala je po dlanu.

„Daćemo joj malo vremena da razmisli o tome, Čarli", rekla je nežno. „To je odluka koju mora da donese sama."

Stendharst je imao nežan izraz u očima dok je posmatrao Dženi.

„Moraće brzo da se odluči", rekao je tiho. „Nije mi preostalo mnogo vremena." U tom trenutku to nije znao, ali ostalo mu je tačno dva dana.

Okrenuo se da je posmatra dok je ulazila u sobu tog jutra, dva dana kasnije.

„Mislim da ću danas ostati u krevetu, Dženi", izustio je tihim glasom.

Povukavši zavese sa prozora, pogledala ga je na svetlu koje se rasulo po krevetu. Lice mu je bilo belo, a koža razvučena preko kostiju poput pergamenta.

Oči su mu bile delimično zatvorene, kao da ih svetlost povređuje. Prišla je krevetu i pogledala ga.

„Želiš li da pozovem doktora, Čarli?”

„Šta on može da učini?” upitao je. Kapljice znoja su mu orosile čelo. Uzela je mali peškir sa noćnog stočića i obrisala mu lice. Zatim je sklonila ćebe i podigla njegovu staromodnu pidžamu. Brzo je zamenila vreću i videla kako zuri u nju dok ga je pokrivala. Podigla je i odnela u kupatilo. „Prilično je loše?”, upitao je, gledajući je pravo u lice kada se vratila.

„Prilično je loše.”

„Znam”, prošaputao je. „Pogledao sam pre nego što si ušla. Crno je poput središta pakla.”

Provukla je ruku iza njega i pridržala ga dok mu je ispravljala jastuk. Zatim ga je nežno spustila.

„Ne znam. Bivalo je i gore.”

„Nemoj da me zavaravaš.” Zatvorio je oči na trenutak, a zatim ih otvorio. „Imam osećaj da je danas taj dan”, prošaputao je gledajući je u lice.

„Biće ti bolje kada popiješ malo soka od narandže.”

„Do đavola s tim”, žestio se šapatom. „Zar se u pakao ide uz sok od narandže? Donesi mi šampanjac!”

Bez reči je spustila sok i uzela visoku čašu. Napunila je kockicama leda iz termos kofe i sipala šampanjac preko njih. Spustila je staklenu slamku u čašu i pridržala je kako bi mogao da otpije.

„Još mogu da držim sopstveno piće”, reče on.

U uglu se oglasio telegraf. Prišla je i pogledala ga.

„Šta je?”

„Govor koji je Landen održao sinoć na republikanskoj večeri.”

„Isključi ga”, reče on.

Pružio je čašu ka njoj. Uzela je i stavila nazad na sto. Počeo je da zvoni telefon. Podigla je slušalicu.

„Urednik iz LA”, reče mu. „Uzvrća ti jučerašnji poziv.”

„Reci mu da želim Dika Trejsija za ovdašnje novine.” Klimnula je i ponovila poruku u slušalicu, a potom je spustila. Kada se okrenula, primetila je da mu se lice ponovo orosilo znojem.

„Obećala sam tvom sinu Čarlsu da ću ga nazvati ako mislim da je potrebno.”

„Nemoj”, brecnuo se. „Ne treba mi ovde da se naslađuje. Taj kućkin sin već godinama čeka da odapnem. Želi da se dočepa novina.” Bezglasno se zakikotao. „Kladim se da će budala dan nakon sahrane narediti da novine stanu uz Ruzvelta.”

Grč bola ga prostreli tako jako, da je iznenada seo u krevetu, maltene uspravno.

„Oh, Isuse!" reče, zgrabivši se za stomak. Istog trena ga je zagrlila oko ramena, pridržavajući ga, dok je drugom rukom posegla ka špricu punom morfijuma. „Ne još, Dženi, molim te."

Pogledala ga je na trenutak, a zatim spustila špric na sto.

„Dobro", odvrátila je. „Kaži mi kada bude vreme."

Potonuo je nazad na jastuk, a ona mu je obrisala lice. Zatvorio je oči i neko vreme ležao u tišini. Kada je ponovo otvorio kapke, u očima mu je ugledala nezamislivi strah.

„Osećam da se gušim!", rekao je, podigavši se sa rukom preko usta.

Ne okrećući se, brzo je ispraznila sud za dren na sto iza sebe i spustila mu ga ispod usta. Kašljao je i povraćao crnu, slankastu žuč. Spustila je posudu, obrisala mu usta i bradu i spustila ga na jastuk. Pogledao je suznim očima i pokušao da se nasmeši.

„Isuse", prošaputao je promuklim glasom. „To je imalo ukus mokraćé!"

Nije odgovorila, pa je umorno zatvorio oči. Videla je da drhti zbog naleta bola. Nakon par minuta je progovorio ne otvarajući oči.

„Znaš, Dženi", prošaputao je, „Mislio sam da dolazi najslađa agonija koju sam ikada osetio. Ali, ovo je nezamislivo."

Otvorio je oči i pogledao je. Više nije imao izbezumljen pogled. Obuzela ga je duboka, hladna smirenost. Polako se nasmešio.

„Dobro, Dženi", prošaputao je, gledajući je u oči. „Sada!"

Gledala ga je dok je iza sebe rukom uzimala špric. Mehanički je pronašla usahlu venu i ispraznila ga u potpunosti. Uzela je sledeći. Nasmešio se kada je video novi špric u njenoj ruci.

„Hvala ti, Dženi", prošaputao je.

Nagnula se i poljubila ga u blede, vlažno čelo.

„Zbogom, Čarli."

Naslonio se na jastuk i zatvorio oči dok mu je ubrizgavala novu dozu u ruku. Uskoro se pored njega na pokrivaču našlo šest praznih špriceva. Sedela je u tišini sa prstima na njegovom puls u dok je kucanje srca postajalo sve slabije i slabije. Najzad je potpuno prestalo. Zurila je u njega na trenutak, a zatim mu šakom pritisla kapke i prebacila prekrivač preko glave.

Ustala je, stavila špriceve u džep uniforme i iznureno zakoračila ka telefonu

Batler je presreo u hodniku dok je išla ka svojoj sobi. Predao joj je kovertu.

„Gospodin Stendharst me zamolio da vam ovo dam, gospođice Denton, jutros pre nego što ste došli na dužnost."

„Hvala ti, Džadsone." Zatvorila je vrata za sobom i otvorila kovertu dok je koračala kroz sobu. Unutra su bile novčanice od pet hiljada dolara i poruka ispisana njegovim škrabopisom.

Draga Dženi,

Do sada si već shvatila razloge zbog kojih želim da te zadržim uz sebe. Nikada nisam razumeo lažno milosrđe kojim se mnogi diče dok produžavaju agoniju koja neizbežno vodi u smrt.

U pismu je i tvoja otpremnina. Iskoristi je kako god želiš kao novac za crne dane, ako odlučiš da proćerdaš život brinući se o drugima od čega nećeš imati naročite koristi; ili, ako si upola inteligentna kao što mislim i bar delimično onakva žena kakvom te smatram, iskoristićeš taj novac za školarinu za Ejdinu školu. Tu školu ću radi obezbeđivanja boljeg imena nazvati Stendharst koledžom. Nadam se da ćeš na taj način sebi obezbediti luksuzniji način života.

*Uz veliku naklonost i zahvalnost,
Iskreno,
Čarls Stendharst*

Sa pismom u ruci otišla je do ormana i izvadila svoj mali kofer. Stavila ga je na krevet i počela polako da se pakuje. Za manje od jednog sata je izašla iz taksija i žurno se popela uz crkvene stepenice, podigavši na glavu šal koji je nosila oko vrata. Spustila se na koleno u zadnjem delu crkve i požurila niz prolaz do oltara, skrenuvši ka kipu Device.

Kleknula je, sklopila dlanove i pognula glavu na trenutak. Zatim se okrenula i uzela sveću sa police. Upalila je i stavila među druge sveće ispod kipa. Ponovo je pognula glavu i kleknula, a zatim se okrenula i žurno krenula nazad niz prolaz. Kod vrata je umočila prste u svetu vodu i blagoslovila se. Potom je otvorila tašnu i spustila novčanicu u kutiju za priloge.

Starešina crkve je te noći doživeo prijatno iznenađenje. U kutiji je, među srebrnim i bronzanim novčićima, pronašao uredno složenu novčanicu od hiljadu dolara.

Kada je Dženi stigla taksijem, sivi „rols-rojs“ je bio parkiran na prilazu stare kuće u Aveniji Dejlarst u Vestvudu. Ustala je i platila vozaču, zatim otišla do vrata i pozvonila spustivši kofer na zemlju.

Negde unutar kuće oglasilo se zvono. Trenutak kasnije, sluškinja je otvorila vrata i rekla:

„Molim vas, pođite za mnom, gospođice.“

Ejda je sedela na kauču. Pred njom se na stolu nalazio poslužavnik sa čajem i kolačima.

„Stavi kofer kod ostalih, Meri.“

„Da, gospođo“, odvrati služavka.

Dženi se okrenula i videla kako ga služavka spušta pored nekoliko drugih

kofera koji su već stajali pored vrata. Okrenula se ka Ejdi. Na kauču pored nje bile su položene novine. U naslovu je velikim, crnim slovima pisalo:

PREMINUO JE STENDHARST!

Ejda je ustala i uzela je za ruku, nežno je povukavši dole na kauč.

„Sedi, draga“, rekla je nežno. „Očekivala sam te. Imamo vremena da popijemo šoljicu čaja pre nego što krenemo na voz.“

„Na voz?“

„Naravno, draga“, odvrati Ejda. „Postoji samo jedno pravo mesto u Sjedinjenim Državama u kojem devojka može da otpočne karijeru. Idemo u Čikago.“

12

Veliki reklamni plakat sa zgrade visio je iznad improvizovane pozornicu u vojnom logoru. U pitanju je bila čuvena fotografija sa naslovne strane časopisa *Lajf*, samo uvećana. Pogledavši je, Dženi se prisetila kako je fotograf visio sa poslednje prečke merdevina u blizini tavanice, uperivši fotografski aparat dole ka njoj na krevetu.

Iz tog ugla noge su joj bile predugačke i izlazile su iz kadra, zato joj je rekao da se okrene i položi ih na belo, satensko uzglavlje ukrašeno resama. Zatim je blesak blica zaslepeo na trenutak, kao i uvek, i istorija je stvorena.

Nosila je spavaćicu od crne čipke, pristojnog dekoltea. Pokrivala je od glave do pete. Ipak, bila je tako pripijena uz njeno telo, a njena koža je svetlucala tako nežnim tonovima u kontrastu sa crnom čipkom, da ništa nije bilo prepušteno mašti nabrekle bradavice, nadražene grubim materijalom na isturenim grudima, blaga oblina njenog stomaka, oštro isturena preponjača koju je bilo nemoguće sakriti zbog pozicije nogu. Duga, plava kosa rasula se preko ivice kreveta, a zaslepljujući blesak blica uneo je u njen pogled senzualan poziv dok se odozdo smešila nevidljivom posmatraču iz donjeg levog ugla.

Časopis *Lajf* je objavio fotografiju uz samo jednu reč, odštampanu belim slovima u dnu:

DENTON

To je bilo pre skoro godinu dana, u oktobru 1941. godine, u vreme kada je održavana svetska premijera *Grešnice* u Njujorku. Setila se koliko je bila iznenađena kada je, sa Džonasom pored sebe, prošla lobijem hotela *Voldorf* okružena nizom svojih fotografija na svakom stalku za časopise.

„Pogledaj“, rekla je zastavši u čudu. Džonas joj se nasmešio onako kako je uvek činio kada je bio posebno zadovoljan nečim. Prišao je novinarnici, bacio novčić i uzeo časopis sa rafa. Dodao joj ga je dok su ulazili u lift.

Otvorila je časopis kada su počeli da se penju. Iznad teksta je stajao naslov:

DUHOVNOST U SEKSU.

DŽONAS KORD, IMUĆNI MLADIĆ KOJI PROIZVODI AVIONE, EKSPLOZIVE, PLASTIKU I NOVAC (POGLEDATI LAJF OD OKTOBRA 1939. GODINE), A KADA GA PONESE RASPOLOŽENJE, POVREMENO NAPRAVI I FILM (OTPADNIK, 1930. GODINE, ĐAVOLI NA NEBU, 1932. GODINE), SNIMIO JE KRAJNJE PERSONALIZOVANU VERZIJU PRIČE O MARIJI MAGDALENI, U NAJBOLJOJ TRADICIJI DE MILA. SVOJOM UOBICAJENOM ISKRENOŠĆU, FILMU JE DAO NAZIV GREŠNICA.

BEZ SUMNJE, NAJVAŽNIJI FAKTOR KOJI JE DOPRINEO UPEČATLJIVOM UTISKU KOJI OVAJ FILM OSTAVLJA JESTE GLUMA MLADE ŽENE KOJU JE GOSPODIN KORD ODABRAO ZA GLAVNU ULOGU, DŽENI DENTON.

GOSPOĐICA DENTON, BEZ PRETHODNOG GLUMAČKOG ISKUSTVA U POZORIŠTU ILI NA FILMU, IMA IZUZETNO DEJSTVO NA PUBLIKU. UZ OČIGLEDNU SEKSUALNU KONOTACIJU KOJU NJENO Telo (94-53-91) NAGLAŠAVA, GLEDALAC JE U ISTO VREME SVESTAN DUBOKOG DUHOVNOG KVALITETA KOJIM ONA ZRAČI. MOŽDA JE TO UTISAK KOJI OSTAVLJAJU NJENE OČI, KRUPNE, SIVE I DUBOKE, PUNE SAZNANJA I MUDROSTI O BOLU, LJUBAVI I SMRTI, UPRKOS MLADIM GODINAMA. ONA NA NEKI NAČIN OSLIKAVA PARADOKSALNI KONTRAST NAŠEG VREMENA SEBIČNU AGRESIJU ČOVEKOVE POTRAŽE ZA FIZIČKIM ZADOVOLJSTVOM I NJEGOVU ŽUDNJU ZA DUHOVNIM VREDNOSTIMA VEĆIM OD SEBE SAMOG.

Vrata lifta su se otvorila. Osetila je Džonasovu šaku na svojoj ruci. Zatvorila je časopis dok su izlazili iz lifta.

„Gospode, zar zaista veruju u to?“ Nasmehio se.

„Izgleda da veruju. To je časopis u kojem ne možeš platiti reklamu. Obećao sam ti da ćeš biti zvezda“, reče joj dok su ulazili u apartman.

Ona je trebalo da krene na zapadnu obalu odmah nakon premijere. Početak snimanja novog filma već je bio zakazan. Ugledala je scenario na stolu pored kauča. Džonas je prišao, uzeo ga i prelistao.

„Ne sviđa mi se.“

„Ni meni se ne sviđa. Ali, Moris tvrdi da će zaraditi silan novac.“

„Briga me“, reče on. „Ne dopada mi se ideja da glumiš u njemu.“ Prišao je telefonu. „Pozovite mi gospodina Bonera. On je u Šeri-Nederlendu.“

„Morise, ovde Džonas“, rekao je učtivo, par trenutaka kasnije. „Otkazi Zvezdane oči. Ne želim da Dentonova igra u tom filmu.“ Čula je Bonerov uzbuđen protest sa drugog kraja prostorije. „Briga me“, odvrati Džonas. „Nađi nekog drugog

da igra u tom filmu... Koga?... Hejvortovu, Šeridanovu. Koga god želiš. Od sada nemoj da zakazuješ snimanje za Dentonovu ako ja nisam odobrio scenario."

Spustio je slušalicu i okrenuo se ka njoj. Smešio se.

„Jesi li čula?" Uzvratila mu je osmeh.

„Da, šefe."

Fotografija je istog trenutka napravila pravi bum. Mogla se videti svuda na zidovima, u izlozima, na kalendarima i posterima. Stekla je slavu. Postala je zvezda. Kada se vratila na zapadnu obalu, otkrila je da je Džonas odobrio novi ugovor za nju.

Međutim, prošlo je godinu dana, bombardovan je Perl Harbur, a ona još nije snimila novi film. To, doduše, nije bilo ni bitno. *Grešnica* se već drugu godinu prikazivala u velikom bioskopu studija Norman u Njujorku, karte su i dalje prodavane po cenama predviđenim za film koji je upravo pušten u bioskope. Ovaj film je zaradio više novca nego bilo koji drugi film koji je kompanija snimila.

Njena rutina je postala kruta i nepromenljiva. Pojavljivala se na svakoj premijeri filma širom države, a ostatak vremena provodila na zapadnoj obali. Svakoga jutra bi otišla u studio. Dani su joj bili potpuno ispunjeni časovi glume ujutru; ručak, obično sa nekim od novinara; a po podne časovi govora, pevanja i plesanja. Veče je obično provodila sama, osim kada je Džonas bio u gradu. Tada bi svako veče provodila sa njim.

Povremeno bi večerala sa Dejvidom i Rozom Vulf. Volela je Rozu i njihovu srećnu, malu bebu, koja je upravo učila da hoda i imala impresivno ime Henri Bernard, po Dejvidovom ocu i stricu. Ali, najveći deo vremena je provodila sama u svojoj maloj kući sa Meksikankom. Pročulo se da je Džonasova devojka, pa se tako i ponašala.

Samo kada bi bila sa njim, ne bi imala osećanje usamljenosti i nedostatka svrhe, koje je sve više obuzimalo. Postala je nemirna. Bilo je vreme da počne da radi. Strastveno je čitala tekstove po nekoliko puta. Kada bi naišla na neki koji bi poželela da radi, zvala bi Džonasa. Kao i uvek, obećao bi da će ga pročitati. Nazvao bi je nakon nekoliko dana i rekao da smatra da to nije pravi scenario za nju. Uvek je postojao razlog.

Jednom ga je ogorčeno pitala zašto je plaća kada ništa ne radi. Čutao je par trenutaka. Kada je progovorio, glas mu je bio hladan i konačan.

„Ti nisi glumica", rekao je. „Ti si zvezda. Zvezde sijaju samo kada je sve ostalo na svom mestu."

Nekoliko dana kasnije Al Petročeli je ušao u njenu garderobu u studiju.

„Bob Houp igra predstavu za momke u logoru Pendlton. Želi da učestvuješ i ti."

Okrenula se na kauču i spustila scenario koji je čitala.

„Mogu li to da radim?“ pitala je gledajući ga.

Oboje su znali na šta misli.

„Boner je pričao sa Kordom. Složili su se da će to biti dobro za tebe. Di Santis će ti osmisliti nastup.“

„Dobro“, odvratila je i ustala. „Jedva čekam da ponovo počnem nešto da radim.“

Sada, nakon šest nedelja intenzivnih proba malog, uvodnog govora i jedne pesme, pažljivo osmišljene, napisane i komponovane da predstavi njen duboki, promukli glas u najboljem svetlu, stajala je pored improvizovan pozornice i čekala nastup. Drhtala je na hladnom noćnom vazduhu iako je bila u bundi od lasice.

Gvirnula je ka publici. Čula je salvu smeha beskrajnih redova vojnika koji su se protezali dokle je pogled dopirao. Houp im je upravo servirao jednu od svojih čuvenih šala samo za vojnike, koje nije mogao da koristi tokom radio programa koji se prenosio od obale do obale. Povukla je glavu i dalje drhteći od zime.

„Nervozna si, a?“, upita Al. „Nikada nisi nastupala pred živom publikom? Ne brini, ubrzo će proći.“

Odjednom se setila Ejde i skeča koji je naterala da izvede pred odabranom grupom bogataša iz Nju Orleansa.

„Oh, nastupala sam pred publikom.“ Videla je da je iznenađen, „Kada sam išla na koledž“, dodala je suvo. Okrenula se da posmatra Boba Houpa. Zbog te uspomene je iz nekog razloga osetila gorak ukus u ustima.

Al se okrenuo ka vojniku do sebe.

„Znate šta treba da radite, naredniče?“

„Savršeno, gospodine Petročeli.“

„Dobro“, odvrati Al. Bacio je pogled ka pozornici. Houp se bližio kraju skeča. Al se ponovo okrenuo ka vojniku. Novčanica od dvadeset dolara mu se magično pojavila u ruci. „Ona će izaći za minut“, reče. „Siđi ispred pozornice. Ne zaboravi da moraš govoriti jasno i glasno.“

„Razumem, gospodine Petročeli“, reče vojnik, dok mu je dvadesetica nestajala u džepu.

„Dobićeš još jednu nakon predstave, ako sve prođe kako treba.“

„Ne morate da brinete, gospodine Petročeli“, reče vojnik. „Za još jednu dvadeseticu, čuće me do Aljaske.“

Al je klimnuo i okrenuo se ka pozornici dok je vojnik obilazio zavesu. Houp je upravo predstavljao Dženi.

„A sada“, izgovorio je u mikrofon, „Kao vrhunac večeri...“, zastao je na trenutak podigavši ruku da utiša aplauz. „Razlog zbog koje smo svi ovde. Uključujući i oficirski klub.“ Sačekao je da smeh umine. „Gledanje devojke!“ „Slušajte, ljudi“, nastavio je, „Kada sam ove iz ratnog odseka obavestio ko večeras

dolazi, rekli su mi: 'Oh, ne, gospodine Houpe. Nemamo dovoljno sigurnosnih pojaseva *za* toliko stolica.' Ali, ja sam ih uverio da je sve u redu. Rekao sam im da vojnici znaju kako da se ponašaju u svakoj situaciji." Ponovo se začuo smeh, ali ovoga puta je u njemu bilo i iščekivanja. Houp podiže ruke. „Momci, predstavljam vam...”

Svetla su se iznenada prigušila a reflektor osvetlio Dženinu glavu dok je virila iza zavese.

„Zavežite pojaseve, momci!", urlao je Houp. „Dženi Denton!"

Pozornica je utonula u tamu, osim reflektora koji je osvetljavao Dženi. Iz publike se prolomio urlik dok je oprezno i pipavo, način koji je temeljno uvežbala, izlazila na pozornicu, potpuno pokrivena bundom pune dužine.

Buka se prelivala preko nje. Osećala kako joj je drveni pod vibrira pod nogama, kada je stala ispred mikrofona. Stajala je bez reči, gledajući ih. Njena plava kosa, ošišana na paž, hvatala je i odbijala svetlo. Vojnici su zviždali, vrištali i udarali nogama o tlo.

Nakon par minuta, tokom kojih nije bilo naznaka da će se buka stišati, nagnula se ka mikrofону.

„Ako biste mi dali samo par sekundi", rekla je dubokim glasom, spuštajući bundu preko jednog ramena: „Skinula bih kaput."

Mada je to teško zamisliti, buka je postala još glasnija dok je lagano skidala bundu. Pala je na scenu iza nje, a ona je stajala u belo, uskoj večernjoj haljini sa šljokicama. Ponovo se nagnula napred ka mikrofону, a jedna bretela joj skliznu sa ramena. Brzo je uhvatila.

„U velikoj sam neprilici. Nikada ranije nisam bila sa toliko muškaraca."

Oduševljeno su zaurlali.

„Sada ne znam šta da radim", dodala je nežnim glasom.

„Ne moraš ništa da radiš, bebi", začuo se gromoglasan uzvik iz prvog reda, „Samo stoji tu!"

Ponovo je nastao pravi urnebes dok se smešila i gledala u pravcu glasa. Sačekala je da se buka malo stiša.

„Volela bih da vam otpevam jednu pesmu", reče. „Da li je to u redu?"

„Da!", začulo se iz hiljadu grla.

„Dobro", odvratila je i približila se mikrofону, ponovo uhvativši bretelu u padu. „Pravite se da ste kod kuće i da slušate radio. Zatvorite oči..."

„Da zatvorimo oči?", ponovo se začuo gromoglasan uzvik iz prvog reda. „Bebi, možda smo u vojsci, ali nismo ljudi!"

Bespomoćno se nasmešila kada je odjeknula salva smeha. Začuli su se prvi taktovi. Reflektor se polako suzio na njeno lice, a publika je utihnula. Aranžer studija je prevazišao samog sebe. Stara, ljubavna pesma je prerađena tako da na

početku kreće klavir, a duvački instrumenti i violine nastavljaju melodiju uz ritam bubnjeva i velikog basa.

Počela je da peva u pravom trenutku. Oči je zatvorila zbog reflektora, donja usna joj je sijala.

„Želim da me voliš samo ti“, pevala je promuklim glasom. „I niko drugi osim tebe.

„Želim da me voliš samo ti.“

„Sa-moo-ti.“

Urlik koji se prolomio iz publike ugušio je njen glas. Na trenutak se uplašila od potisnute seksualnosti koju je u tom urliku osetila.

13

Moris Boner je ušao u holivudski Braun Derbi, sa tekstom ukoričenim u debele, plave korice pod miškom. Glavni konobar se naklonio.

„Dobar dan, gospodine Bonere. Gospodin Pirs je već ovde.“

Krenuli su ka separeu u zadnjem delu restorana. Den je podigao pogleda sa časopisa *Holivud reporter*. Spustio je novine pored pića.

„Zdravo, Morise.“

Boner je seo preko puta njega.

„Zdravo“, reče. Pogledao je časopis. „Video si šta su napisali o našoj devojci?“

Den je klimnuo.

„To je samo deo“, dodade Boner. „Al Petročeli mi je rekao da nikada nije video ništa slično. Nisu hteli da je puste sa pozornice. Kada je završila, skoro su joj pocepali odeću dok je pokušavala da uđe u automobil. Houp me nazvao jutros i rekao da je želi u svom programu kad god je slobodna.“

„To je samo još jedan dokaz da sam u pravu“, odvrati Pirs. „Mislím da je veća zvezda od Rine Marlou.“ Osmotrio je Bonera prodornim pogledom. „Još ideš do nje jednom nedeljno?“

Boner se nasmeši. U ovom gradu nije bilo tajni.

„Ne. Nakon premijere *Grešnice* u Njujorku, Kord je pocepao njen stari ugovor i sastavio novi.“

„Ne kapiram.“

„Jednostavno je“, odvrati Boner. „Onog jutra kada je dobila ugovor, ušla je u moju kancelariju. Pozajmila je moju olovku, potpisala ga, pogledala me i rekla: 'Sada ne moram da se tucam ni sa kim. Čak ni sa tobom!' Zatim je uzela ugovor i izašla napolje.“

Pirs se nasmeja.

„Ne verujem joj. Jednom pička, uvek pička. Sigurno ima neki plan.“

„Ima. Zove se Džonas Kord. Imam osećaj da će se udati za njega. ”

„Kučkin sin ništa manje nije ni zaslužio“, odvrati Pirs surovo. „I dalje ne zna da je bila kurva?“

„Ne zna.“

„Eto vidiš. Koliko god si pametan, uvek postoji neko ko je pametniji.“ Pirs se nasmeja. „Kako je Džonas?“

„Uporno zarađuje novac“, odvrati Boner. „Ali, znaš ti njega. I dalje nije zadovoljan.“

„Zašto?“

„Pokušao je da stupi u ratno vazduhoplovstvo, ali su ga odbili. Nisu mu dali čin, govoreći da je suviše bitan za ratne napore. Zato je ljutito odleteo iz Vašingtona za Njujork i prijavio se kao običan prašinar. Kakav *schmuck*“

„Ali, nije u vojsci“, reče Pirs.

„Naravno da nije. Nije prošao lekarski pregled probušena bubna opna ili neka slična sitnica. Klasifikovali su ga kao 4-F, a sledeće nedelje su primili Rodžera Forestera kao general-majora.“

„Čuo sam da Dejvid uskoro ide na pregled“, reče Pirs.

„Ide za koji dan, glupan. Lako je mogao da dobije odlaganje. Oženjen je, ima bebu; posebno sada kada filmska industrija postala tako bitna za ratne napore. Ali, nije hteo da ga traži.“ Pogledao je preko stola u Pirsu. „Čak i Nevada svoju predstavu Divlji zapad izvodi besplatno za vojsku.“

„To samo dokazuje da još postoje ljudi koji misle da je svet ravan“, odvrati Den. Dao je znak konobaru da im donese novu rundu pića. „Svi ti ljudi. Praktično sam ih uputio u posao. Danas su svi oni uspešni, a gde sam ja? Još pokušavam da sklopim ugovor.“

Boner ga pogleda. Nije sažaljevaao Pirsu. Den je jedan od najuspešnijih agenata u Holivudu.

„Da“, reče sarkastično. „Prepuče mi srce za tobom. Već sam čuo priču o tvom životu, Dene. Nisam zato došao na ručak.“

Den je bio dovoljno promućuran da shvati da je u opasnosti da izgubi publiku. Batalio je žalbe i upitao tihim, poverljivim tonom.

„Jesi li pročitao scenario? ”

Boner podiže tekst sa sedišta pored sebe i spusti ga na sto.

„Pročitao sam ga.“

„Odličan je, zar ne?“, upita Pirs dok mu se oduševljenje prodavca uvlačilo u glas.

„Dobar je.“ Boner je pedantno klimnuo. „Doduše, potrebno je dosta poraditi na njemu.“

„Kao i na svakom tekstu“, dodao je Pirs uz osmeh. Nagnuo se napred. „Ovom

scenariju je potreban snažan producent poput tebe. Vagner iz *Juniverzala* je lud za njim. Kao i Zimbalist iz *Metroa*. Ali, ja ga ne vidim u njihovim rukama. Oni nemaju osećaj za privlačenje pažnje javnosti kao ti.“

„Dosta je proseravanja, Dene. Obojica znamo da je scenario dobar samo ako određena devojka glumi u filmu. Obojica tačno znamo ko je u pitanju. ”

„Dentonova“, reče Pirs brzo. „To sam i ja pomislio. Zato sam ti i dao da pročitaš tekst. Ona ima ugovor sa studiom za koji radiš.“

„Ali, Džonas mora da odobri projekat. Odbio je neke neverovatno dobre tekstove.“

„Šta pokušava da učini?“, upita Pirs. „Da je sakrije u orman i zadrži za sebe? Ne možeš to raditi sa zvezdom. Ugasiće se pre ili kasnije. ”

Boner slegnu ramenima.

„Znaš Džonasa. Njega niko ne pita zašto nešto radi.“

„Možda će mu se dopasti scenario.“

„Čak i da se to desi“, odvrati Boner, „čim vidi da si ti agent, baciće ceo projekat niz reku.“

„Šta ako ga devojka pritisne i kaže da želi da snimi ovaj film?“

Boner ponovo slegnu ramenima.

„Znam koliko i ti. Ali, neću joj ga dati. Odbijam da se uvalim u nevolju zbog bilo kog teksta. Koliko god da je dobar, uvek se pojavi bolji.“

Pirs je zurio u njega, čvrsto stisnuvši mesnate usne.

„Imam ideju kako da joj predočimo stvari“, reče. „Dočepao sam se...“

Boner ga preseče.

„Nemoj mi reći. Ako se desi, biće to prijatno iznenađenje za mene. Ne želim da znam ništa o tome.“

Pirs ga je posmatrao na trenutak, a zatim se opustio i naslonio. Podigao je meni.

„Dobro, Morise“, odvratio je, smešeći se. „Šta ćeš da jedeš?“

Kada se Dženi vratila iz studija, pošta je bila na malom stolu u dnevnoj sobi. Prišla mu je i sela.

„Večeraćemo u osam i trideseti“ reče. „Želim prvo da se okupam i odmorim. ”

„Si, *senorita*“ odvrati Marija i odgega se.

Dženi je pogledala poštu. Dve koverta. Iz iskustva je znala da se u velikoj, manilskoj, nalazi scenario. Prvo je otvorila drugu, sa običnim pismom. U zaglavlju je pisalo: *Koledž Sent Meri za medicinske sestre*. Preletela je pogledom stranu. Bio je to uredan rukopis sestre Meri Kristofer.

Draga Dženi,

Šaljem ti ovo kratko pismo u znak zahvalnosti studenata i osoblja koledža Sent Meri zbog specijalne projekcije tvog filma koju si bila tako ljubazna da organizuješ za nas.

Prečasna majka i sestre, uključujući i mene, bile su zadivljene i dirnute izrazom vere i ljubavi prema Spasitelju, Isusu Hristu, koje si unela u svoju interpretaciju ove, sigurno veoma iscrpljujuće i teške uloge. Zbilja je veoma nesrećna okolnost to što su filmski stvaraoci smatrali daje u ovo ostvarenje neophodno uvrstiti određene scene za koje mi smatramo da su lako mogle biti izostavljene bez umanjjenja priče o Magdaleni. Međutim, u celini smo veoma zadovoljni što u ovim teškim vremenima, svi mogu videti tako plemenitu demonstraciju iskupljenja u ljubavi prema Našem Gospodu.

Zaključicu pismo pošto me čekaju na odeljenju za hirurgiju. Od početka rata, svi mi u školi i bolnici, radimo po dve smene zbog oskudice u osoblju. Uz milost Božju, udvostručićemo napore kako bismo širili Njegovo milosrđe.

Prečasna majka ti šalje svoj najmilostiviji blagoslov i moli se da uvek nalaziš uspeh i sreću u svojoj novoj karijeri.

Iskreno tvoja, Sestra Meri Kristofer

Kroz misli joj prolete vizija asketskog lica i prodornog pogleda sestre Kristofer. Osetila je ubod nostalgije za godinama koje je provela na koledžu. Činilo joj se da je to bilo tako davno. Kao da je sada potpuno drugačija osoba od one krupnooke, nervozne devojke koja se prvi put pojavila u kancelariji prečasne majke.

Setila se tihih časova provedenih u učenju, dugih sati obuke i iscrpljujućeg posla u bolnici. Bilo je trenutaka kada je plakala od čiste frustracije zbog nesposobnosti da nauči sve čemu su pokušavali da je poduče. Tokom tih momenata sa lica sestre bi nestala asketska maska i spustila bi ruku na Dženino rame kako bi je utešila.

„Ako budeš naporno radila i molila se“ rekla je nežno, „naučićeš. Imaš pravi isceliteljski dar u sebi, Dženi.“

To bi je utešilo. Osetila bi kako joj se snaga obnavlja dok je posmatrala kako sestra bez poštode poklanja svoju pažnju i pacijentima i studentima. Tokom bilo kojeg časa dana ili noći kada bi Dženi bila na dužnosti, sestra Kristofer je uvek bila u blizini.

Dženi je posegnula za cigaretom. Sigurno rade veoma naporno, ako je sestra to pomenula u pismu. Sestra Kristofer nije imala običaj da trubi unaokolo o svojim naporima. Dženi je iznenada prožeo osećaj beskorisnosti zbog relativno lagodnog života koji je vodila. Pogledala je svoje snažne, vitke ruke. Sa njima je sada činila tako malo. U prstima kao da je peckalo znanje koje su te ruke u sebi nosile. Sigurno postoji nešto što može da učini kako bi pomogla sestrama.

Nešto je postojalo. Istog trenutka kada joj je sinula ideja posegla je rukom ka telefonskoj slušalici i okrenula broj.

„Roza? Dženi ovde.“

„Kako si, Dženi? Dejvid mi je ispričao kako si maltene rasformirala vojsku Sjedinjenih Država u Houpovoj predstavi. " "

Dženi se nasmeja.

„Siroti momci su predugo bili lišeni prisustva žena." "

„Pusti ti to. U novinama piše da si bila odlična." "

„Nemoj mi reći da te Dejvid nagovorio da to pročitaš?" "

„Naravno", odvrati Roza. „Zar to ne radi svaka supruga jednog filmadžije? To je jedini način da pratim šta radi." "

„Kako je mali Berni?" "

„Zašto ne svratiš na večeru ovih dana? Odavno nisi dolazila." "

„Hoću. Uskoro." "

„Želiš li da se čuješ sa Dejvidom?" "

„Ako je tu“, odvrati Dženi učtivo.

„Zdravo, draga“, reče Rosa, „Ne zaboravi na večeru. Evo ga Dejvid.“ "

„Kako je ponos i dika studija Norman?" "

„Dobro. Žao mi je što te uznemiravam kod kuće, Dejvide, ali imam mali problem i mislim da ti možeš da me posavetuješ. " "

„Reci.“ Glas mu je postao ozbiljan.

Pročistila je grlo.

„Dobila sam stipendiju i pohađala Sent Meri koledž za medicinske sestre. Pitala sam se da li je moguće srediti da studio deo moje plate svake nedelje šalje njima, kao što čini sa Filmskim fondom za pomoć. Tako ću im uzvratiti bar deo onoga što su učinili za mene.“ "

„To ćemo lako izvesti", nasmeja se Dejvid sa olakšanjem u glasu. „Sutra ujutru mi u kancelariju pošalji poruku o tome koliku sumu želiš da pokloniš, pa ćemo mi to završiti. Još nešto?“ "

„Ne, to je sve.^a "

„Dobro. Dođi na večeru, kao što je Roza rekla.“ "

„Hoću, Dejvide. Zbogom. " "

Spustila je slušalicu i ponovo pogledala pismo. Počela je da se oseća bolje. Najzad, ako već nije mogla da bude tamo lično, njen novac će pomoći. Spustila je pismo, podigla kovertu od manile i otvorila je. Bila je u pravu. Unutra je bio scenario. Veoma dugačak.

Znatiželjno je pročitala naslov na plavim koricama. *Afrodita: scenario zasnovan na romanu Pjera Luisa*. Kada je otvorila prvu stranu, iz teksta je ispala poruka. Bila je kratka i jasna.

Draga gospođice Denton,

Prošlo je dosta vremena otkako ste snimili film. Verujem da ste mudro postupili kada ste odlučili da sačekate pravi scenario kojim ćete nastaviti neverovatan uspeh koji je postigla Grešnica.

Verujem daje Afrodita taj scenario. To je jedini tekst za koji znam koji ima obim i kvalitet da uveća sjaj vaše karijere. Sa nestrpljenjem očekujem vašu reakciju.

Iskreno, Den Pirs

Savila je poruku i vratila je u scenario. Den Pirs je pravi prepredenjak. Znao je da ne vredi da šalje scenario u studio na uobičajeni način. Uzela je tekst i pošla gore ka svojoj sobi. Pročitaće ga u krevetu, nakon večere.

14

Dragi gospodine Pirse,

Hvala vam što ste mi poslali scenario za Afroditu, koji vam sada vraćam. U pitanju je veoma interesantna drama. Međutim, ja nisam zainteresovana da je snimim.

Dženi Denton.

Pitala se da li je u pravu što je odbacila tekst sa par rečenica. Pobudio je suprotna osećanja u njoj. Tokom noći, dok ga je čitala u krevetu, nije mogla da ga ispusti iz ruke. Priča je fascinirala i podsetila na Stendharstov opis kurtizana koje su učestvovala u upravljanju svetom. Scenario je uspeo slikovito da izrazi senzualnost i poeziju originalnog dela, ali i da ga uvede u okvir granica filmskog koda. Ipak, što je dalje odmicala u čitanju teksta, sve se manje oduševljavala.

Nije bilo nijedne rečenice niti scene kojoj je mogla da prigovori. Bar na prvi pogled. Ipak, između redova je postojala akutna svest o erotskoj sporednoj priči koja suptilno utiče na podsvest gledaoca. Kada je stigla do kraja teksta, imala je osećaj da je to bila jedina piščeva namera.

Zaspala je, uznemirena na čudan način. Probudila se i dalje uznemirena. Kada je sledećeg jutra došla u studio, tražila je da joj donesu originalni roman i provela deo tog i sledećeg dana čitajući ga. Nakon toga je ponovo pročitala scenario. Tek tada je shvatila koliko je lepota i svrha priče izopačena.

Ipak, nije sumnjala da bi od toga ispao odličan film. Takođe, nije imala nikakvu sumnju da će glumica koja odigra glavnu ulogu postati najpopularnija i najhitnija glumica te sezone. Afrodita iz scenarija je zaista bila boginja i žena koja predstavlja sve ono o čemu sanjaju svi muškarci.

Ali, to nije bilo dovoljno. Nigde u tekstu nije pronašla dušu Afrodite, jedan jedini trenutak duhovne ljubavi i razmišljanja koje bi je izdiglo iznad nje same i sjedinilo je sa bogovima. Bila je prelepa, topla, puna ljubavi, čak i moralna prema sopstvenim pojmovima. Ali, bila je kurva, ništa bolja od bilo koje druge kurve od nastanka sveta, ništa bolja od bilo koje kurve koju je Dženi ikada upoznala, ništa bolja od same Dženi. Užasnula se onim što je pročitala, zato što je videla sebe u drugom vremenu i mestu videla je šta je bila i šta je ostala.

Spustila je kovertu na toaletni stočić i pritisla dugme kojim poziva kurira, baš u trenutku kada je zazvonio telefon. Podigla je slušalicu. Čim je čula njegov glas, odmah je shvatila koliko joj nedostaje.

„Džonase! Gde si? Kada si stigao?”

„Evo me u fabrici u Berbanku. Želim da te vidim.”

„Oh, Džonase, i ja želim da vidim tebe. Dan će mi se baš odužiti.”

„Zašto bismo čekali do večeras? Zar ne možeš da dođeš ovamo na ručak?”

„Znaš da mogu.”

„U jedan?”

„Biću tamo”, rekla je i spustila slušalicu.

„Ostavi to ovde, Džone”, reče Džonas. „Sami ćemo se poslužiti.”

„Da, gospodine Korde.” Portir je pogledao Dženi, a zatim ponovo Džonasa. „Da li bi”, počeo je kolebljivo, „da li bi bilo u redu da zamolim gospođicu Denton za autogram?”

Džonas se nasmeja.

„Pitaj nju.”

Portir upitno pogleda Dženi. Nasmehla se i klimnula. Izvadio je papir i olovku iz džepa, a ona se brzo potpisala.

„Hvala vam, gospođice Denton.”

Dženi se nasmejala kada su se vrata za njim zatvorila.

„Kada nekome dajem autogram, uvek se osećam kao kraljica.” Pogledala je unaokolo po kancelariji. „Lepo je ovde.”

„Nije moja”, odvrati Džonas, sipajući kafu u šolje. „Foresterova je. Koristim je kada on nije tu.”

„Oh”, znatiželjno je izustila. „Gde je tvoja?”

„Nemam je, osim one u staroj fabrici u Nevadi koju je nekada koristio moj otac. Nikada nisam dovoljno dugo na jednom mestu da bi mi kancelarija bila neophodna.” Privukao je stolicu bliže njoj i seo. Pio je kafu i gledao je bez reči.

Osetila je kako joj lice obliva crvenilo.

„Kako izgledam? Da mi se nije šminka razmazala?”

Odmahnuo je glavom i nasmešio se.

„Ne. Izgledaš odlično.“

Pijuckala je kafu. Među njima je nastupila neugodna tišina.

„Šta si radio?“, upitala je.

„Uglavnom sam razmišljao. O nama“, odvratio je, uporno je posmatrajući. „O tebi, o meni. Ovaj poslednji put kada sam otputovao, prvi put sam se osetio usamljenim. Ništa nije bilo kako treba. Nisam želeo da se viđam sa drugim devojkama. Samo sa tobom.“

Njeno srce kao da je naraslo i počelo da je guši. Osetila je da bi se onesvestila ako bi pokušala da se pomeri. Džonas je spustio ruku u džep, izvadio malu kutiju i pružio je ka njoj. Tupo je zurila u nju. Mala, zlatna slova su joj uzvraćala pogled.
Van Cleef & Arpels.

Otvorila je drhtavim prstima. Prelepi dijamant u obliku srca iznenada je zasijao.

„Želim da se oženim tobom“, rekao je nežno.

Osetila je kako joj na oči naviru vrele suze zahvalnosti dok ga je gledala. Usne su joj zadrhtale, ali nije mogla da progovori.

To je bila naslovna priča u Luelinoj kolumni sledećeg dana. Telefon u njenoj garderobi zvonio je celo jutro, dok konačno nije zamolila centralu da joj proveravaju sve pozive. Glas operaterke bio je pun nekog novog poštovanja. Kada je Dženi krenula da spusti slušalicu, njen glas je zaustavio.

„Gospođice Denton?“

»Da.«

„Devojke iz centrale vam žele svu sreću.“

Dženi je osetila iznenađan nalet topline.

„Hvala vam.“

Kasnije tog popodneva, nazvala je Roza.

„Tako mi je drago zbog vas dvoje.“

„Potpuno sam ošamućena“, nasmejala se Dženi, pogledavši dijamant na svom prstu.

„Sećaš se da smo te pozvali na večeru.“

„Da.“

„Dejvid i ja smo razmišljali. Kako ti se čini da od toga napravimo veridbu? U restoranu Romanov, uz svu pompu.“

„Ne znam“, oklevala je Dženi. „Bolje da proverim sa Džonasom.“

Roza se nasmeja.

„Sa Džonasom? Ko je on? On je samo mladoženja. Niko ne pita mladoženju šta želi. To ne mora da bude velika zabava, ako tako želiš.“

„Dobro“, nasmeja se Dženi. „Nagovorila si me.“

„Moći ćeš da pokažeš svoj verenički prsten. Čula sam da je fantastičan.“

Dženi ispruži ruku, a dijamant joj namignu.

„Veoma je lep“, odvratila je.

„Berni se dere da je gladan. Nazvaću te večeras na kuću pa ćemo se sve dogovoriti. “

„Hvala ti, Rozo. Zdravo.“

Čudna kola su bila parkirana na prilazu kada je te večeri stigla kući iz studija. Uvezla je kola u garažu i ušla u kuću na zadnja vrata. Ako je u pitanju novinar, nije želela da se sretne sa njim. Meksikanka je bila u kuhinji.

„Senjor Pirs je u dnevnoj sobi, senjorita.“

Šta li hoće, pitala se. Možda još nije dobio scenario pa je svratio po njega. Pirs je sedeo u dubokoj stolici sa scenariom na krilu. Ustao je i klimnuo.

„Gospođice Denton.“

„Gospodine Pirse. Jeste li ste dobili scenario? Poslala sam ga pre nekoliko dana.“

Nasmešio se.

„Dobio sam ga. Ali sam pomislio da bi valjalo još malo da prodiskutujemo o tome. Nadam se da ću vas nagovoriti da se predomislite.“

Odmahnula je glavom.

„To nije moguće.“

„Pre nego što porazgovaramo o tome“, brzo je dodao, „mogu li da vam čestitam na veridbi?“

„Hvala vam. Ali, moram vas zamoliti da me izvinite. Imam sastanak.“

„Oduzeću vam samo par trenutaka.“ Sagnuo se i podigao mali kofer sa poda pored stolice.

„Ali, zaista, gospodine Pirse...“

„Potrajaće samo par minuta.“ Glas mu je bio samouveren. Kako da je znao da se neće usuditi da ga odbije. Pritisnuo je dugme na vrhu i kofer se otvorio. „Znate li šta je ovo, gospođice Denton?“, upitao je.

Nije odgovorila. Počela je da se ljuti. Ako on ovako zamišlja šalu, ona se neće nasmejati.

„To je projektor za filmove od osam milimetara“, objašnjavao je običnim glasom dok je nameštao sočiva. „Uglavnom se koristi za prikazivanje kućnih filmova.“

„Veoma interesantno. Ali, ne shvatam kakve to ima veze sa mnom.“

„Shvatićete“, obećao je podigavši pogled. Oči su mu bile hladne. Okrenuo se u potrazi za utikačem. Našao ga je iza stolice i brzo uključio gajtan projektora. „Mislim da će taj beli zid preko puta odlično poslužiti umesto ekrana, zar ne?“ Okrenuo je projektor ka njemu i uključio ga. „Postavio sam rolnu filma pre nego što sam došao ovamo.“

Začulo se zujanje filma i Dženi se okrenula da pogleda sliku koja se ukazala na zidu. Film je prikazivao dve nage, zagrljene devojke na krevetu. Lica su im bila skrivena. U njenom umu se oglasi alarm. Nešto joj je bilo veoma poznato u vezi sa ovim filmom.

„Ovo sam dobio od prijatelja iz Nju Orleansa." Začulo se nemaran Pirsov glas iza nje dok je čovek ulazio u kadar. I on je bio nag. Jedna devojka se okrenula ka njemu i pogledala direktno u kameru.

Dženi je nesvesno duboko udahnula. Ta devojka je bila ona. Zatim se setila. Provela je izvesno vreme u Nju Orleansu. Bela u licu, okrenula se ka Denu Pirsu.

„I tada ste bili fotogenični. Trebalo je da proverite da nema kamere."

„Nije je bilo", jedva je izgovorila. „Ejda to nikada ne bi dozvolila." Zurila je u njega bez reči, odjednom suvih usta i grla.

Pritisnuo je prekidač i traka se zaustavila, a svetlo ugasilo.

„Vidim da niste zainteresovani za kućne filmove."

„Šta želite?", upitala je.

„Vas", počeo je da sklapa mašinu. „Ali ne na uobičajeni način", brzo je dodao. „Želim da igrate Afroditu."

„Ako to ne učinim."

„Lepi ste, zvezda ste, vereni ste", izgovorio je nemarno. „Možda nećete biti više ništa od toga, ako ovo padne u pogrešne ruke, zajedno sa kratkim pregledom vaših profesionalnih aktivnosti." Njegov hladan pogled je osinu. „Nijedan čovek, pa čak ni ludak poput Džonasa Korda, ne želi da se oženi gradskom kurvom."

„Imam ugovor sa kompanijom Norman. Po tom ugovoru nemam pravo da snimam filmove van studija."

„Znam", reče Den smireno. „Siguran sam da će Kord odobriti kupovinu scenarija kad ga vi zamolite. Boner će snimiti film."

„Šta ako ne bude želeo? Džonas ima jasno određene ideje vezane za filmove. "

Na licu mu zaigra blag osmeh.

„Naterajte ga da se predomisli. "

Polako je udahnula.

„Ako to učinim?"

„Dobićete film, naravno."

„I negativ?"

Klimnuo je.

„Kako da znam da me nećete prevariti?"

Podigao je obrve sa odobravanjem.

„Vidim da ste naučili lekciju", reče. „Platio sam pet hiljada dolara za tu rolnu filma. Ne bih to učinio da nisam siguran da nema drugih kopija. Osim toga, zašto da ubijem koku koja nosi zlatna jaja? Možda ćemo poželeti ponovo da

sarađujemo."

Podigao je projektor.

„Ostaviću vam scenario."

Nije odgovorila.

Okrenuo se položivši ruku na kvaku i pogledao je.

„Rekoh vam da ću se zadržati samo par minuta."

15

Den Pirs je ustao udarajući po svojoj čaši kašičicom. Posmatrao je lica za stolom sovinim pogledom. Bio je pijan, zadovoljno pijan, pijan od uspeha koliko i od viskija koji je tako velikodušno ugostio u svom telu.

Klimnuo je glavom kada su svi pogledah ka njemu.

„Den Pirs ne zaboravlja ko su mu prijatelji. Sve radi kako treba. Verenicima sam doneo po poklon." Okrenuo se i pucnuo prstima.

„Da, gospodine Pirse", reče *maitre d'* brzo. Dao je znak konobaru koji je prišao sa dva paketa. Zatim je pogledao etikete i stavio veliku kutiju umotanu u zlatan papir ispred Džonasa, a manju umotanu u srebrni papir ispred Dženi.

„Hvala ti, Dene", reče Džonas.

„Otvori ga, Džonase", reče Den pijanim glasom. „Želim da svi vide poklone."

Dženi obuze zla slutnja.

„Otvorićemo ih kasnije, Dene.“

„Ne“, insistirao je. „Otvorite ih odmah.“

Pogledala je lica za stolom. Svi su radoznalo posmatrali. Pogledala je Džonasa. On je slegnuo ramenima i nasmešio joj se. Počela je da otvara svoj poklon. Bio je umotan tako čvrsto da je morala da uzme nož. U tom trenutku Džonas je završio sa otvaranjem svog poklona.

„Hej“, reče Džonas nasmejajući se, kada je podigao poklon kako bi ga svi videli. „Ogroman šampanjac!"

Njen poklon bio je u maloj, ali prelepo ukrašenoj kutiji od mahagonija. Otvorila je i zagledala se u sadržinu. Sa lica joj nestade sva boja. Džonas je uzeo kutiju i podigao je kako bi svi videli šta ima unutra.

„Set engleskih brijača." Rekao je i iskezio se Denu. „Konobar je verovatno pomešao etikete. Hvala ti, Dene.“

Pirs je naglo seo. Smešio se.

Dženi je osetila da je svi posmatraju. Podigla je glavu i pogledala unaokolo. Kao da su znali o čemu razmišlja. Od dvanaest parova oko velikog stola, znala je petoricu muškaraca pre nego što je uradila probni snimak. Irvinga Švarca, Bonera i trojicu izvršnih direktora drugih kompanija. Preostala sedmorica su znala, kao i

neke od supruga. Videla im je to u očima. Samo dvojica su je posmatrala sa saosećanjem. Dejvid i Nevada Smit.

Dejvida je razumela. Ali, nije shvatala zašto je Nevada sažaljevao. Jedva je poznavao. Uvek joj je delovao kao tih, čak stidljiv čovek, kada bi se sreli u studiju. Ali, sada je u njegovim tamnim, indijanskim očima tinjao divlji bes kada je posmatrao Dena Pirsu.

Trinaest muškaraca, pomislila je. Svi osim jednog su znali šta je bila. Trinaesti je bio pravi nesrećnik. On će se oženiti njome. Osetila je blagi dodir na ruci. Rozin glas je razbio tišinu koja je pretela da je proguta.

„Mislim da je vreme da odemo do toaleta.“

Dženi je tupo klimnula i pošla za njom u tišini. Osetila je kako je ostali posmatraju. Bez uzvraćanja pogleda prepoznala je još nekoliko muškaraca koje je poznavala i videla njihove mudre, znalačke osmehe. Osetila je mučninu. Roza je navukla zavesu ispred male niše u uglu, dok je Dženi bez reči pala na kauč. Roza je zatim upalila cigaretu i dodala joj. Dženi je pogledala, već zaboravivši cigaretu u rukama. Suze su joj krenule niz lice.

„Zašto?“, upitala je povrednim, zbunjenim glasom. „Ne razumem. Šta sam ja njemu ikada učinila?“

Počela je tiho da plače. Roza je sela pored nje i spustila joj glavu na svoje rame.

Den Pirs se cerekao sebi u bradu dok se probijao preko mračnog parkinga. Čekaj samo da ispriča ovu priču sutra ujutru u svlačionici Hilcrest. Ljudi će pući od smeha. Ionako niko od njih nije voleo Džonasa.

Istina, tolerisali su ga. Ali, nisu ga prihvatili. Postoji razlika. Poštovali su njegov uspeh, ali ne bi mrdnuli prstom da mu pomognu. Denu Pirsu bi pomogli ako bi mu pomoć bila potrebna, ali nije. Bio je jedan od njih. Napredovao je u poslu uz njih. Imali su pravila. Držali su se zajedno.

Samo čekaj da im ispriča kako je devojkica izgledala. Želela je da se zemlja pod njom otvori, dok je Džonas stajao kao *shmuck*, smešio se i razmišljao o tome kako su svi fini. Crći će od smeha.

Pred njim se iz tamne senke iznenada pojavila figura čoveka. Nervozno je zurio u tamu dok se čovek približavao.

„Oh, to si ti, Nevada. Nisam te prepoznao.“

Nevada je samo stajao bez reči.

Den se naglas nasmeja dok se prisećao.

„Kakav šou, zar ne?“, likovao je ispruživši ruku ka Nevadi kako bi se pridržao. „Mislio sam da će pući od muke kada je otvorila poklon i ugledala brijače. A onaj kreten od Džonasa nema pojma u šta se uvalju...“

Den je odjednom ostao bez glasa zbog bola kada mu je Nevada zavalio udarac pesnicom u stomak. Naslonio se na automobil, zgrabivši ga u pokušaju da zaustavi pad. Zurio je u Nevadu.

„Zašto si to uradio?“, upitao je povređenim glasom. „Mi smo stari drugari.“

Video je da je Nevada zamahnuo rukom ka njegovom licu i pokušao da izbegne udarac. Nije bio dovoljno brz, tako da je osetio eksploziju bola u očima. Osetio je još jedan udarac u stomak. Presamitio se, povraćajući. Novi udarac ga je oborio licem u sopstvenu povraćku. Uplašeno je pogledao Nevadu.

Nevada je tek tada progovorio. Ledeni strah stegao Denovo srce.

„Ovo je trebalo odavno da uradim“, reče Nevada, posmatrajući ga odozgo. „Najbolje bi bilo da te ubijem. Ali, ne вреди da idem u gasnu komoru zbog tebe.“

Prezrivo se okrenuo i otišao. Den je sačekao da zvuk koraka u potkovanim čizmama potpuno umine. Zatim je spustio lice u šake položene na hladan beton.

„To je bila obična šala“, pijano je kriknuo. „Samo šala.“

Džonas je ušao sa Dženi u mračnu kuću.

„Umorna si“, rekao je nežno, gledajući njeno blede lice. „Naporno večer. Idi u krevet. Videćemo se sutra.“

„Ne“, odvrati ona monotonim glasom. Znala je šta mora da uradi. Okrenula se, pošla u dnevnu sobu i upalila svetlo. Znatiželjno je krenuo za njom.

Osvrnula se, skinula prsten sa prsta i pružila mu ga. Pogledao je najpre prsten, pa nju.

„Zašto?“, upitao je. „Da li sam večeras uradio nešto pogrešno?“

Odmahnula je glavom.

„Ne“ brzo je izgovorila. „Nema nikakve veze sa tobom. Samo uzmi prsten, molim te.“

„Imam pravo da znam zašto, Dženi.“

„Ne volim te“, odvratila je. „Zar to nije dovoljan razlog?“

„U ovom trenutku nije.“

„Onda imam bolji razlog“, odvratila je kroz stisnute usne. „Pre nego što sam uradila probni snimak, bila sam najbolje plaćena kurva u Holivudu.“

Zurio je u nju bez reči.

„Ne verujem ti“, polako je izgovorio. „Ne bi mogla da me obmaneš.“

„Obmanut si“, oštro je odvratila. „Ako mi ne veruješ, pitaj Bonera ili bilo kojeg od četvorice muškaraca za stolom koji su me tucali. Ili bilo kojeg od desetak muškaraca koje sam prepoznala večeras u restoranu.“

„Ipak ti ne verujem“, izustio je tihim glasom.

Nasmejala se.

„Onda pitaj Bonera zašto mi je Pirs dao onaj poklon. Nije došlo do zabune sa

etiketama, brijači su bili namenjeni meni. Onoga jutra kada je Boner otišao iz ove kuće, priču su znali svi u Holivudu. Obrijala sam mu sve dlake sa tela i napravila mu kupku sa šampanjcem."

Počeo je da oseća mučninu.

„Šta misliš zašto sam te molila da mi dopustiš da igram u *Afroditi*? " nastavila je. „Ne zato što mislim da je u pitanju dobar scenario. To je moja isplata Pirsu.“ Brzo je prišla stolu i izvadila dve male filmske rolne. Bacila je jednu ka njemu dok se film odmotavao poput ukrasne trake. „Moja prva glavna uloga", rekla je sarkastično. „Pornografski film.“

Uzela je cigaretu iz kutije sa stola i zapalila je. Okrenula se ka njemu. Glas joj je sada bio nešto tiši.

„Možda si ti čovek koji uživa u tome da bude venčan tom vrstom žene, tako da svaki put kada upoznaš nekog muškarca, možeš da se zapitaš: Da li je, ili nije? Kada, gde i kako?“

Zakoračio je ka njoj.

„To je prošlost. Nije bitno.“

„Zar nije? Ne moraš da budeš budala zato što sam se ja neko vreme ponašala kao budala. Koliko večeri sličnih ovoj ćeš moći da podneseš, sada kada si saznao ono što si saznao? "

„Ali, ja te volim!“

„Zavaravaš se. Ne voliš mene. Nikada nisi voleo mene. Voliš uspomenu. Uspomenu na devojkicu koja se radije udala za tvog oca nego za tebe. Čim ti se ukazala prilika, pokušao si da me prepraviš kako bih joj bila što sličnija. Čak i stvari koje si želeo da radim u krevetu zar si stvarno mislio da sam tako naivna da ne ukapiram da su to stvari koje si radio sa njom? "

Prsten joj je i dalje bio u ruci. Spustila ga je na sto pred njega.

„Uzmi ga“ reče.

Zurio je u prsten. Dijamant je bacao besne varnice ka njemu. Pogledao je izmučenim, izboranim licem.

„Zadrži ga“, rekao je osorno i izašao napolje.

Stajala je na istom mestu dok nije čula kola kako odlaze. Zatim je ugasila svetlo i popela se uza stepenice, ostavivši prsten na stolu, a film na podu, kao konfete nakon zabave.

Ležala je na krevetu širom otvorenih očiju i zurila u noć. Kada bi samo mogla da se isplače, osećala bi se bolje. Ali, bila je šuplja iznutra, izjedena mnogobrojnim gresima. Nije više imala šta da da. Iskoristila je svu ljubav.

Nekada davno je volela i bila voljena. Međutim, Tom Denton je bio mrtav, zauvek izgubljen, izvan sećanja.

Vrisnula je u tami:

„Tata, pomoz mi! Molim te! Ne znam šta da radim. ”

Kada bi samo mogla da se vrati u prošlost i počne ispočetka. Da se vrati porodičnim vikendima, mirisu usoljene govedine i kupusa, nežnom zvuku jutarnje mise u ušima, sestrama u bolnici i unutrašnjem zadovoljstvu koje im pruža obavljanje božijeg posla.

Zatim je osvanulo sivo jutro, a ona je začula glas svog oca:

„Da li zaista želiš da ideš, Dženi medo?“

Ležala je veoma mirno, prisećajući se i razmišljajući. Da li je to vreme zauvek nestalo? To ne mora biti tako, ako bi samo sakrila od ispovesti taj deo svog života koji kao da joj više nije pripadao. Neće znati. To je njen jedini prestup. Ostatak njenog života im je već poznat.

Bio bi greh postupiti tako. Greh izostavljanja. Poništio bi svaku njenu buduću ispovest. Ali, imala je toliko toga da da. Ako to ne učini, neće samo uskratiti sebe, već i druge kojima je njena pomoć potrebna. Koji greh je veći? Na trenutak se uplašila, zatim je odlučila da je to između nje i Tvorca. Odluka je njena, samo ona će biti odgovorna i sada i u budućnosti.

Odjednom se odlučila i shvatila da više nije uplašena.

„Da, tata", prošaputala je.

Njegov nežni glas odjeknuo je u vetru.

„Onda se obuci, Dženi. Ja ću ići sa tobom."

16

Prošlo je skoro dve godine od one noći, pre nego što je Rosa dobila vesti od Dženi. Prošlo je šest meseci otkako je dobila bezličnu poruku od Ministarstva rata koje se užasavala. Dejvid je poginuo u desantu na Ancio u maju 1944. godine.

Nema više snova, velikih poslova, borbi i planova o osnivanju velikih korporacija koje će se prostirati širom sveta, povezane tankim, finim celuloidnim trakama. Ti snovi su se za njega, kao i za hiljade drugih, zauvek prekinuli u lomu i grmljavini artiljerijske vatre tog ranog jutra u Italiji.

I njeni snovi su nestali. Ljubavni šapati u noći, krckanje poda pod koracima sa druge strane kreveta, uzbuđenje i toplina zajedničkih planova za budućnost.

Roza je bila zahvalna zbog svog posla. Zaokupljao joj je misli i crpeo energiju svakodnevnim obavezama. S vremenom je potisnula bol u udaljene ćoške uma i osećala ga samo kada ostane sama.

Zatim je, malo-pomalo, shvatila nešto što preživeli uvek na kraju shvate, da je sa njim zakopan samo deo njegovih snova. Njegov sin je rastao. Jednoga dana, kada ga je posmatrala kako trči preko travnjaka pred kućom, čula je da su ptice počele

ponovo da pevaju. Pogledala je plavo nebo i blistavo sunce iznad svoje glave, i shvatila da je živa, da diše i da gusta, obilna krv teče njenim venama. Nestala je krivica koju je dugo gajila u sebi, zbog toga što je živa dok je on mrtav.

Sve se to desilo jednog dana kada je pročitala pismo od Dženi. Adresa je bila ispisana sitnim, ženskim rukopisom koji nije prepoznala. Kada je ugledala oznaku na zaglavlju, najpre je pomislila da neko opet traži novac.

MILOSRDNE SESTRE BERLINHAM, KALIFORNIJA

10. oktobar, 19°. godina

Draga Rozo,

Uzimam pero u ruke uz izvesnu strepnju, ali sa saznanjem da ćeš opravdati moje poverenje. Ne želim da otvaram stare rane koje su do sada delimično zarasle, ali tek sam pre nekoliko dana saznala za tvoj gubitak i želim sa tobom i malim Bernijem da podelim svoje saosećanje i molitve.

Dejvid je bio dobar čovek i istinski valjano ljudsko biće. Nedostajace svima koji su ga poznavali. Pominjem ga u svojim molitvama svakog dana i teše me reči našeg Gospoda i Spasitelja: „Ja sam vaskrsnuće i život; onaj ko veruje u mene, živeće čak i nakon smrti; onaj ko živi i veruje u mene, nikada neće umreti.“

Iskreno tvoja, Sestra Meri Tomas (Dženi Denton)

Rosa je tada izašla napolje da pozove sina i čula pesmu ptica. Sledećeg vikenda se odvezla u Berlinham da poseti Dženi.

Na plavom nebu bilo je nekoliko majušnih, pufnastih oblaka kada je Rosa skrenula kolima na prilaz koji vodi ka Sestrinskoj kući. Bila je subota po podne i ispred je bilo parkirano mnogo automobila. Parkirala se na slobodno mesto, nešto dalje od zgrade.

Sedela je u automobilu i zapalila cigaretu. Osetila je kako joj se prikrada sumnja. Možda nije trebalo da dođe. Dženi možda ne želi da je vidi, možda ne želi da je bilo šta podseti na život koji je ostavila za sobom. Postupila je impulsivno kada se dovezla i nije mogla da krivi Dženi, ako ne želi da je vidi.

Setila se onog jutra nakon veridbe. Kada se Dženi nije pojavila u studiju, niko nije pomislio da je nešto ozbiljno u pitanju. Dejvid joj je rekao da je pokušao da pronađe Džonasa u fabrici u Berbanku, ali nije uspeo.

Kada je prošao još jedan dan bez reči od Dženi, a zatim još jedan, u studiju su se zabrinuli. Džonasa su najzad pronašli u Kanadi u novoj fabrici. Dejvid ga je nazvao. Osornim glasom je preko telefona rekao Dejvidu da je Dženi poslednji put video ono veče kada je ostavio kod kuće nakon veridbe.

Dejvid je odmah nazvao Rosu i rekao joj da se odveze do Dženi. Kada je stigla

tamo, Meksikanka je otvorila vrata.

„Da li je gospođica Denton kod kuće?“

„Senjorita, ona nije ovde.“

„Znaš li gde je?“, upita Roza. „Veoma je važno da stupim u kontakt sa njom.“

Služavka odmahnu glavom.

„Senjorita je otišla. Nije rekla gde.“

Rosa je prošla pored nje i ušla u kuću. Hodnik je bio pun kutija. Na njima je pisalo *Bekins, selidba i skladištenje*. Služavka je videla njen iznenađen izraz.

„Senjorita mi je rekla da zatvorim kuću i odem.“

Rosa nije čekala da stigne kući. Nazvala je Dejvida iz prve telefonske govornice na koju je naišla. Rekao je da će pokušati ponovo da razgovara sa Džonasom.

„Jesi li ga pronašao?“, upitala je čim se te večeri vratio kući.

„Da. Rekao mi je da obustavim rad na *Afroditi* i izbacim Pirsu iz studija. Kada sam ga obavestio da će nas verovatno tužiti, rekao mi je da kažem Denu da će potrošiti sve do poslednje pare kako bi ga uništio, ako nešto pokuša.“

„Štaje sa Dženi?“

„Ako se ne pojavi do kraja nedelje, Džonas mi je rekao da je stavim na listu suspendovanih i prestanem da joj uplaćujem platu.“

„A veridba?“

„Džonas mi nije ništa rekao, ali siguran sam da je sa tim gotovo. Pitao sam ga da li da pripremimo izjavu za štampu, rekao je da im ništa ne govorim i spustio slušalicu.“

„Sirota Dženi. Pitam se gde je?“

Sada je saznala. Roza je izašla iz kola i krenula polako ka Sestrinskoj kući.

Sestra Meri Tomas je sedela u svojoj maloj sobi i čitala Bibliju. Začula je tiho kucanje na vratima. Ustala je i otvorila vrata sa Biblijom u ruci. Svetlost sa prozora u hodniku učinila je da njen beli iskušenički veo deluje srebrno.

„Da, sestro?“

„Imate posetu, sestro. Gospođa Vulf je dole u sobi za primanje.“

Sestra Tomas je oklevala par trenutaka, a zatim progovorila. Glas joj je bio miran i tih.

„Hvala vam, sestro. Molim vas, recite gospođi Vulf da ću sići za par minuta.“

Redovnica se naklonila i krenula niz hodnik dok je sestra Tomas zatvarala vrata. Naslonila se na njih, na trenutak slaba i bez daha. Nije očekivala da će Rosa doći. Uspravila se i zakoračila preko male prostorije do raspeća na golom zidu pored kreveta. Sklopila je dlanove u molitvi. Kao da je juče došla ovde, kao da je još ona preplašena devojčica koja krije od sebe ljubav prema bogu.

Setila se igumanijinog ljubaznog glasa dok je klečala pre njom i plakala, i svoje glave na mekom materijalu preko njenog krila. Ponovo je osetila nežan dodir prstiju koje je maze po glavi.

„Ne plači, dete. Ne plaši se. Put do našeg Gospoda može biti tužan i težak, ali Isus Hrist, naš Spasitelj, ne odbija one koji ga iskreno traže.“

„Ali, ja sam grešila, prečasnaj majko.“

„Ko od nas nije grešan?“, odvrati prečasnaj majka nežno. „Ako podeliš svoje grehe sa njim, koji na sebe preuzima grehe svih nas, i uveriš ga da se kaješ, on će ti dati svoj sveti oprost i bićeš dobrodošla u njegovoj kući.“

Pogledala je prečasnaj majku kroz suze.

„Znači, mogu da ostanem?“

Prečasnaj majka se nasmeši.

„Naravno da možeš, dete moje.“

Roza je ustala sa stolice kada je sestra Meri Tomas ušla u sobu za posetioce.

„Dženi?“, reče. „Mislim, sestro Tomas.“

„Rozo, kako mi je drago što te vidim.“

Roza je pogleda. Te široko postavljene oči i lepo lice pripadali su Dženi, ali smirenost koja je zračila ispod belog iskušeničkog vela pripadala je sestri Tomas. Iznenada je shvatila da je to isto lice ugledala jednom na filmskom platnu, uveličano hiljadu puta i ispunjeno istom ljubavlju koja se očitavala na licu Marije Magdalene kada je ispružila ruku da dotakne rub Spasiteljeve odeće.

„Dženi!“, izgovorila je uz smešak. „Odjednom sam tako srećna, da prosto želim da te zagrlim.“

Sestra Tomas ispruži ruke.

Kasnije su šetale tihim stazama imanja pod popodnevnim sunčevim zracima. Kada su se popele na brdo, zastale su i osmotrile zelenu dolinu pod sobom.

„Njegova lepota je svuda“, reče sestra Tomas tiho, okrenuvši se ka svojoj prijateljici. „Našla sam mir u njegovoj kući.“

Roza je pogleda.

„Koliko dugo ćeš biti iskušeničica?“

„Dve godine. Do maja.“

„Šta ćeš posle raditi?“ upita Roza.

„Ako se pokažem vredna njegove milosti, uzeću crni veo i nastaviti putem osnivačice našeg reda, nudeći njegovo milosrđe svima kojima je potrebno.“

Pogledala je Rosu u oči, a Rosa je duboko u njima ponovo videla dubok zdenac smirenosti.

„Srećnija sam od mnogih“, dodala je sestra Tomas skromno. „Već me obučio svom poslu. Godine koje sam provela u bolnici pomoći će mi gde god da me pošalju, jer u toj oblasti mogu najbolje da služim.“

DŽONAS, 1945.

DEVETA KNJIGA

1

Napolju je vrelo, julsko sunce pržilo pistu u Nevadi, ali u generalovoj kancelariji je klima zujala i održavala temperaturu na dvadeset šest stepeni. Pogledao sam Morisija, a zatim generala i njegovo osoblje koji su sedeli preko puta.

„To vam je cela priča, gospodo“, rekoh. „KV-MLAZNJAK X.P. dostići će brzinu od devetsto šezdeset pet kilometara na čas, lakše nego što britanski 'de hevilend' dostiže brzinu od osamsto dvadeset, kojom se hvale.“ Nasmešio sam se i ustao. „Ako biste izašli napolje, gospodo, to ću vam i dokazati.“

„Ne sumnjam u to, gospodine Korde“, reče general uglađeno. „Da iole sumnjamo, ne biste dobili ugovor.“

„Šta onda čekamo? Hajdemo.“

„Samo trenutak, gospodine Korde“, reče general žustro. „Ne možemo vam dopustiti demonstraciju.“

Piljio sam u njega.

„Zašto?“

„Nemate dozvolu za let mlaznim avionom“, odvrati on. Pogledao je papir na stolu. „U izveštaju lekara stoji da imate nešto slabije reflekse. To je savršeno normalno za vaše godine, ali razumete zašto ne smemo da vam dopustimo da letite.“

„To je gomila gluposti, generale. Šta mislite ko je dovezao avion do vas?“

„Tada ste imali pravo na to“, odvrati general. „Bio je to vaš avion. Ali, onog trenutka kada je dotakao pistu, prema ugovoru, postao je vlasništvo vojske. Ne smemo sebi da dopustimo rizik da vam dozvolimo da uzletite.“

Besno sam udario pesnicom o dlan. Pravila, sve sama pravila. To je nevolja sa ovim prokletim ugovorima. Juče sam mogao da odletim do Aljaske i nazad i ne bi mogli da me zaustave. Kad smo već kod toga, ne bi mogli ni da me uhvate. KV-MLAZNJAK X.P. je trista dvadeset kilometara na čas brži od bilo kojeg aviona koji vojska poseduje. Jednog dana ću morati da počnem da čitam ugovore.“

General se nasmešio i obišao sto.

„Znam kako se osećate, gospodine Korde“, rekao je. „Kada su mi lekari saopštili da sam suviše star za borbenu letenje i primorali me da obavljam kancelarijske dužnosti, nisam bio mnogo stariji od vas. To mi se ni najmanje nije dopalo, kao ni vama. Nikome se ne dopada kada mu saopšte da stari.“

O čemu on to, do đavola, govori? Imam samo četrdeset jednu godinu. Nisam star. Letim bolje od ovih zelenih klinaca koji se šetkaju po polju sa zlatnim i

srebrnim trakama i hrastovim lišćem na ramenima. Pogledao sam generala.

Verovatno je shvatio koliko sam iznenađen, pošto se ponovo nasmešio.

„To je bilo pre godinu dana. Sada imam četrdeset tri godine." Ponudio mi je cigaretu. Uzeo sam je bez reči. „Potpukovnik Šo će pilotirati avionom. Čeka nas napolju na pisti.“ Ponovo je zapazio pitanje iz mojih očiju. „Ne brinite", reče brzo. „Šo je upoznat sa avionom. Proveo je tri nedelje u vašoj fabrici u Berbanku, obučavajući se.“

Besno sam pogledao Morisija, ali on je već skrenuo pogled. Znači, i on je znao. Platiće mi zbog toga. Okrenuo sam se ka generalu.

„Dobro, generale. Hajdemo napolje da gledamo kako moja bebica leti.“

Ispostavilo se da je bebica prava reč. Potpukovnik Šo je imao jedva dvadeset godina. Posmatrao sam kako uzleće, ali nekako nisam mogao samo da stojim i žmirkam ka nebu dok je on isprobavao avion. Kako, kada bi se čovek dobro pomučio da uredi sastanak sa devicom, a zatim, kada sve bude spremno, otvori vrata spavaće sobe i otkrije da joj neko krade nevinost njemu pred nosom.

„Mogu li negde da popijem kafu?“

„Imate bife pored kapije“, odvrati jedan od vojnika.

„Hvala.“

„Nema na čemu", mehanički je odgovorio ne skidajući pogled sa aviona u vazduhu, dok sam odlazio.

U bifeu nije bilo klime, ali su ga zamračili tako da nije bilo suviše vruće, mada su se kockice leda u mojoj ledenoj kafi istopile pre nego što sam odneo čašu do stolice. Mrzovoljno sam zurio kroz prozor. Suviše mlad ili suviše star. To je bila priča mog života. Imao sam četrnaest godina 1918. kada se prošli rat završio, a tek sam prešao starosnu granicu kada je ovaj počeo. Neki ljudi jednostavno nikada nemaju sreće. Uvek sam smatrao da svaku generaciju dočeka neki rat, ali ja nisam bio ni u prvoj ni u drugoj. Imao sam lošu sreću da se rodim između.

Vojni autobus srednje veličine zaustavio se ispred bifea. Ljudi su počeli da izlaze. Posmatrao sam ih pošto nisam imao šta drugo da radim. To nisu bili vojnici, već civili. Nisu bili naročito mlađani. Većina je nosila sakoe preko ruke. Uglavnom su bili sedokosi, neki čak i ćelavi. Nešto mi je privuklo pažnju. Nijedan se nije smešio, čak ni kada bi razgovarali u malim grupama koje su se istog trenutka formirale na trotoaru pored autobusa.

Zašto bi se smešili, pomislih gorko. Nisu imali zbog čega da se smeše. Svi su metuzalemi, poput mene. Izvadio sam cigaretu i kresnuo šibicu. Ventilator je ugasi. Kresnuo sam novu, okrenuvši se na drugu stranu i zaštitio plamen šakama.

„Her Kord! Kakvo iznenađenje! Otkud vi ovde?“

Podigao sam pogled ka her Štrasmeru.

„Upravo sam isporučio novi avion", rekoh, ispruživši ruku. „Otkud vi ovde?“

Mislio sam da ste u Njujorku."

Protresao mi je ruku na svoj tipično evropski način. Smešak je nestao.

„I mi smo imali isporuku. Sada se vraćamo."

„Vi ste sa ovom grupom ljudi koji stoje napolju?"

Klimnuo je. Kada ih je osmotrio kroz prozor, lice mu postade zabrinuto.

„Da", polako je izustio. „Svi smo došli istim avionom, ali vraćamo se odvojenim letovima. Godinama smo radili zajedno, ali sada je naš posao završen. Uskoro se vraćam u Kaliforniju."

„Nadam se", nasmejah se. „Koristili biste nam u fabrici, ali plašim se da će rat potrajati. Možda je završen u Evropi, ali ako su Tarava i Okinava ikakvi pokazatelji, Japanci neće priznati poraz još bar šest meseci."

Nije odgovorio.

Podigao sam pogled i iznenada se prisetio. Evropljani drže do etikecije.

„Izvinite, her Štrasmere", rekoh brzo. „Da li biste mi se pridružili na kafi?"

„Nemam vremena." Oklevao je. „Imate li ovde kancelariju, kao svuda unaokolo?"

„Naravno", rekoh, gledajući ga. Kada sam ulazio, prošao sam pored vrata na kojima je pisalo *Za gospodu*. „U zadnjem delu ove zgrade."

„Za pet minuta ćemo se naći tamo", rekao je i žurno izašao.

Kroz prozor sam posmatrao kako se priključuje jednoj od grupa i počinje sa njima da razgovara. Pitao sam se da li je stari prolupao. Ne bi se reklo na prvi pogled, ali možda je suviše naporno radio i mislio da je opet u nacističkoj Nemačkoj. Nije bilo razloga da bude tako tajanstven oko razgovora sa mnom. Najzad, na istoj smo strani.

Smrvio sam cigaretu u pepeljari i išetao napolje. Nije čak ni bacio pogled ka meni kada sam prošao pored njih na putu ka ve-ceu. Ušao je u prostoriju trenutak kasnije. Nervozno je osmotrio kabine.

„Jesmo li sami?"

„Čini mi se", rekoh posmatrajući ga. Pitao sam se kako da pronađem doktora u bazi, ako uočim znake nervnog sloma.

Prišao je kabinama i otvorio vrata. Zadovoljno se okrenuo ka meni. Lice mu je bilo napeto i bledo, a čelo orošeno znojem. Pomislio sam da počinjeni da prepoznajem simptome. Sunce u Nevadi može da vas upropasti, ako niste navikli na njega. Ono što je izgovorio, uverilo me da sam u pravu.

„Her Kord", prošaputao je napetim glasom. „Rat se neće završiti za šest meseci."

„Naravno da neće", rekoh umirujućim tonom. Čuo sam da se treba slagati sa obolelim i smiriti ga. Voleo bih da mogu da se setim šta je sledeći korak. Okrenuo sam se ka lavabou. „Evo, uzmite čašu..."

„Završiće se tokom sledećeg meseca!" Verovatno je iz izraza na mom licu shvatio o čemu razmišljam, pošto sam iznenađeno obesio vilicu. „Ne, nisam lud, gospodine Korde", reče Štrasmer brzo. „Nikome drugom ne bih ovo rekao. To je jedini način da vam se odužim što ste mi spasli život. Znam da to može biti bitno za vaš posao."

„Ali... ali, kako..."

„Ne mogu vam reći ništa više", presekao me. „Verujte mi. Do sledećeg meseca Japan će biti *verfallen*." Okrenuo se i maltene istrčao napolje.

Par trenutaka sam zurio za njim, a zatim prišao lavabou i umio se hladnom vodom. Verovatno sam još luđi od njega, pošto sam poverovao u ono što mi je rekao. Ali, zašto? Nije imalo nikakvog smisla. Naravno, potiskivali smo žutaće, ali i dalje su držali Maleziju, Hongkong i Indoneziju.

Sa njihovom filozofijom kamikaza biće nam potrebno čudo da završimo rat za mesec dana.

Još sam razmišljao o tome kada smo se Morisi i ja ukrkali na voz.

„Znaš li na koga sam tamo naleteo?", upitah. Nisam mu dao priliku da odgovori. „Na Ota Štrasmera."

Kao da je odahnuo. Verovatno je očekivao da počnem da pizdim zato što mi nije rekao za probnog pilota vazduhoplovnih snaga.

„On je simpatičan čovečuljak", odvrati Morisi. „Kako je?"

„Delovao mi je u redu", rekoh. „Upravo je krenuo nazad u Njujork." Pogledao sam kroz prozor ka ravnoj pustinji Nevade. „Usput, da li si ikada čuo na čemu on zapravo radi?"

„Ne znam tačno."

Pogledah ga.

„Šta si čuo?"

„Nisam ovo čuo od njega", odvrati Morisi. „Rekao mi je jedan prijatelj dole u Inženjerskom klubu. On je neko vreme radio na tom projektu. Nije znao bogzna šta o tome. Samo da se zove Projekat Menhetn i da ima neke veze sa profesorom Ajnštajnom."

Osetio sam kako mi se obrve podižu od čuda.

„Šta bi Štrasmer mogao da učini za čoveka poput Ajnštajna?"

Ponovo se nasmešio.

„Štrasmer je izumeo plastičnu konzervu za pivo koja je čvršća od metala."

„Pa šta?", upitah.

„Možda je profesor tražio od Ota da osmisli plastični kontejner za njegove atome", odvrati Morisi kroz smeh.

Osetio sam divlje uzbuđenje. Kontejner za atome, energija u boci, spremna da eksplodira čim neko otvori čep. Čovečuljak nije lud. Znao je tačno o čemu govori. Ja sam lud.

Pomislilo sam da će nam biti potrebno čudo. Pa, Štrasmer i njegovi drugari su došli u pustinju i napravili čudo. Pošto su završili posao, sada su se vraćali kući. Nije mi bitno šta je tačno u pitanju i kako su to postigli.

Duboko u sebi sam znao da je istina.

Napravili su čudo koje će završiti rat.

2

Izašao sam iz voza u Rinu, a Morisi je nastavio ka Los Andelesu. Nisam imao vremena da nazovem Robera na rane, tako da sam taksijem otišao do fabrike. Projurili smo kroz čeličnu kapiju, ispod velikog natpisa *KORD EKSPLOZIVI*, kilometar i po od glavne zgrade.

Fabrika se neverovatno proširila od početka rata. Kao i sve naše kompanije. Šta god da smo radili, nikada nije bilo dovoljno prostora.

Izašao sam i platio taksisti. Dok je odlazio, posmatrao sam poznatu zgradu. Delovala je trošno, sumorno i zastarelo u poređenju sa novim dodacima. Ali, krov joj je bio blistavobeo i sijao je na suncu. Nisam imao srca da se iselim kada su ostali direktori premestili svoje kancelarije u novu administrativnu zgradu. Ispustio sam cigaretu na zemlju i smrvio je petom, a zatim ušao u zgradu.

Miris je bio isti kao i uvek, kao i šapati muškaraca i žena koji su ovde radili i koje sam uvek slušao u prolazu. „*El hijo*“ Sin. Prošlo je dvadeset godina i većina njih uopšte nisu radili u vreme smrti moga oca. Ipak, tako su me zvali. Čak i oni mladi, upola mladi od mene.

Kancelarija je takođe bila ista. Težak, veliki sto i kožni nameštaj koji je s vremenom popucao i pohabao se. U spoljnoj kancelariji nije bilo sekretara. Nisam se iznenadio. Nije bilo razloga da iko tu boravi. Nisu me očekivali.

Obišao sam sto i pritisnuo prekidač koji me povezivao direktno sa Makalisterovom kancelarijom u novoj zgradi, pola kilometra dalje. Glas mu je iznenađeno odjeknuo preko veze.

„Džonase! Odakle si banuo?“

„Iz ratnog vazduhoplovstva“, rekoh. „Upravo smo isporučili KA-MLAZNJAK X.P.“

„Dobro je. Da li im se dopao?“

„Verovatno“, odvratih. „Nisu mi dopustili da pilotiram tokom demonstracije.“ Nagnuo sam se, otvorio vrata stola na kojem je stajao telefon i uzeo flašu burbona koju sam tu čuvao. Spustio sam je na sto ispred sebe. „Kako stojimo sa poništavanjem ugovora ako se rat sutra završi?“

„Kada je u pitanju Kord eksploziv?“ upita Mak.

„Za sve kompanije“, odvratih. Znao sam da ovde drži kopije svih ugovora

pošto ovo smatra svojom centralnom kancelarijom.

„Potrajaće dok ne proverim. Odmah ću odrediti nekoga da se pozabavi time.“

„Na primer, sat vremena?“

Oklevao je. Kada je progovorio glas mu je poprimio znatiželjan ton.

„Dobro, ako je toliko važno.“

„Toliko je važno.“

„Jesi li nešto saznao?“

„Ne“, rekoh iskreno. Zaista ništa nisam znao. Samo sam nagađao. „Prosto želim da znam.“

Ćutao je par trenutaka, a zatim progovorio.

„Upravo sam iz inženjerskog odseka dobio šematski prikaz preobraćanja Odeljenja koje se bavi proizvodnjom malih delova i radija za Vazduhoplovstvo u elektronsku kompaniju. Da ponesem i to?“

„Ponesi“, rekoh isključivši prekidač. Uzeo sam čašu sa poslužavnika pored termos kofe i napunio je do pola sa pićem. Pogledao sam ka zidu. Portret mog oca me posmatrao. Podigao sam čašu prema njemu.

„Odavno se nismo videli, tata“, rekoh sasuvši viski u grlo.

Sklonio sam ruke sa šematskog prikaza na stolu i smotao ih kao kalem. Pogledao sam Makalistera.

„Deluju mi u redu, Mak.“

Klimnuo je.

„Naznačiću da su odobreni i poslati ih Odeljenju za nabavke kako bi trebali materijale i bili spremni za rad kada se rat završi.“ Pogledao je flašu burbona na stolu. „Nisi baš gostoljubiv. Mogu li da dobijem piće?“

Pogledah ga iznenađeno. Mak nije voleo da pije. Posebno tokom radnog vremena. Gurnuo sam flašu i čašu ka njemu.

„Posluži se.“

Sipao je malo viskija i progutao ga u jednom gutljaju. Pročistio je grlo. Pogledao sam ga.

„Želim sa tobom da razmotrim još jedan posleratni plan“, izustio je nelagodno.

„Izvoli.“

„Ja sam u pitanju“, oklevao je. „Više nisam mladić. Želim u penziju.“

„U penziju?“ Nisam verovao svojim ušima. „Zašto? Šta ćeš, do đavola, onda raditi?“

Mak je postideno pocrveneo.

„Celog života sam naporno radio“, reče. „Imam dva sina, kćerku i petoro unučića od kojih troje nisam nikada video. Moja supruga i ja želimo da provedemo neko vreme sa njima i da ih upoznamo, pre nego što bude prekasno.“

Nasmejao sam se.

„Zvuči kao da očekuješ da crkneš svakog trenutka. Još si mlad.“

„Imam šezdeset tri godine. Radim za tebe dvadeset godina.“

Zurio sam u njega. Dvadeset godina. Kako vreme leti. Vojne starešine su u pravu. Ni ja više nisam klinac.

„Nedostajaćeš nam“, rekoš iskreno. „Ne znam kako ćemo se snalaziti bez tebe.“ To sam i mislio. Mak je bio jedini čovek na kojeg sam uvek mogao da se oslonim, kada god mi je bio potreban.

„Snalazićete se sasvim dobro. Imamo preko četrdeset advokata u firmi. Svaki je stručnjak u svom polju. Nisi više sam, sada rukovodiš velikom kompanijom. Velika pravna mašinerija se brine o tebi.“

„Pa šta?“, rekoš. „Ne možeš pozvati mašinu usred noći kada se nađeš u nevolji.“

„Ovu mašinu možeš. Opremljena je za sve hitne slučajeve.“

„Šta ćeš ti raditi? Nemoj mi reći da ćeš biti srećan izigravajući dedu. Moraćeš nečim da zaokupiš um.“

„Razmišljao sam o tome“, odvrati on sa ozbiljnim izrazom na licu. „Toliko dugo sam se bavio korporativnim i poreskim zakonima, da sam maltene zaboravio ono najhitnije. Prava ljudskih bića.“ Ponovo je posegnuo ka flaši i sipao sebi kratko piće. Nije mu bilo lako da sedi i priča mi o svojim razmišljanjima.

„Mislio sam da otvorim kućnu praksu u nekom malom gradu. Da petljam oko slučajeva koji mi se pojave pred vratima. Umoran sam od razgovora o milionima dolara. Voleo bih da pomazem nekim sirotanima kojima je pomoć zaista potrebna.“

Zurio sam u njega. Radiš sa nekim dvadeset godina i ipak ga ne poznaješ. Nikada nisam pretpostavio da Makalister ima i ovu stranu ličnosti.

„Naravno, ukinućemo sve ugovore i sporazume među nama“, reče on.

Pogledah ga. Znao sam da mu novac nije potreban. Ali, nije bio potreban ni meni.

„Zašto bismo, do đavola, to uradili? Pojavi se na sastanku odbora jednom u par meseci kako bih te bar ponekad video.“

„Znači pristaješ?“

Klimnuo sam.

„Naravno, sredićemo to kada se rat završi.“

Beli papiri su se gomilali na stolu dok je brzo pregledao sve ugovore. Mak je najzad završio i pogledao me.

„Imamo opširne zaštitne klauzule u svim ugovorima osim jednog“, reče. „Taj je zasnovan na isporuci pre kraja rata.“

„Koji projekat je u pitanju?“

„Hidroavion koji gradimo za Ratnu mornaricu u San Dijegu.“

Znao sam o čemu govori. U pitanju je *Senturion*. Najveći avion ikada izgrađen, dizajniran da nosi jedinicu od dvesta pedeset ljudi, dvanaest članova posade, dva amfibijska rezervoara i dovoljno minobacača, lake artiljerije, oružja, municije i zaliha za sve. Sinulo mi je da bi takav avion bio zgodan za ubacivanje jedinica iza neprijateljskih redova po malim pacifičkim ostrvima.

„Kako to da smo zaključili takav ugovor?“

„Ti si to želeo“, odvrati on. „Sećaš se?“

Setio sam se. Mornarica je bila skeptična u vezi s tim da tako veliki avion može da leti, zato sam im ponudio ugovor zasnovan na potpuno proverenom avionu pre kraja rata. To je bilo pre sedam meseci.

Skoro istog trenutka smo naišli na problem. Testovi pod opterećenjem su pokazali da će avion od uobičajenog metala biti suviše težak da bi motor mogao da ga podigne u vazduh. Izgubili smo dva meseca dok su inženjeri izumeli fiberglas, jedinjenje deset puta lakše od metala, a četiri puta snažnije. Onda smo morali da konstruišemo specijalnu mašineriju za novi materijal. Doveo sam čak i Ejmosa Vintropa iz Kanade da nadgleda projekat. Matori kopilan je tamo obavio sjajan posao. Na neki način je uspevao da odradi posao koji niko drugi nije mogao.

Stari vuk nije čak promenio ni dlaku. Držao me u šaci i znao je to. Tražio je potpredsedničko mesto u Kord vazduhoplovstvu pre nego što je pristao da dođe.

„Koliko smo do sada potrošili?“ upitah.

Mak je pogledao papir.

„Šesnaest miliona, osam stotina sedamdeset šest hiljada i pet stotina devedeset četiri dolara i trideset jedan cent, zaključno sa tridesetim junom.“

„U nevolji smo“, rekoh, posegnuvši za telefonom. Javila se operaterka. „Nazovi mi Ejmosa Vintropa u San Dijegu. Dok čekam da razgovaram sa njim, nazovi gospodina Daltona u kancelariji *Interkontinental* u Los Anđelesu i kaži mu da pošalje avion po mene.“

„U čemu je problem?“, upita Mak posmatrajući me.

„Problem je u sedamnaest miliona dolara. Propašće ako odmah ne podignemo taj avion u vazduh.“

Ejmos se javio na telefon.

„Kada očekuješ da će 'senturion' poleteti?“ upitah ga.

„Dobro napredujemo. Ostale su samo finese. Mislim da će uzleteti u septembru ili početkom oktobra.“

„Šta još treba da se uradi?“

„Uobičajeno. Optočenje, oprema, politura, zatezanje. Znaš već.“

Znao sam. Neznatan, ah bitan deo koji je oduzimao više vremena od svega ostalog. Ali, nije bilo u pitanju ništa neophodno, ništa zbog čega avion ne bi mogao da leti.

„Spremi ga“, rekoh. „Sutra ga vozim mornarici.“

„Jesi li lud? Nikada mu nismo sipali benzin u rezervoare.“

„Onda ih napuni.“

„Ali, trup još nije testiran za sletanje na vodu“, urlao je. „Kako znaš da neće potonuti na dno zaliva San Dijego kada sletiš?“

„Pa, testiraj ga. Imaš dvadeset četiri sata da se pobrineš da pluta. Ako ti je potrebna pomoć, stižem večeras.“

Ovo nije bio jedan od onih projekata gde nema dodatnih troškova, koji sigurno donose novac i koje plaća vlada, šta god da se desi. Ovo je bio moj novac i nije mi se dopala ideja da ga izgubim.

Za sedamnaest miliona dolara, „senturion“ će leteti makar morao da ga podignem iz vode golim rukama.

3

Rober me odvezao na ranč, gde sam se istuširao i presvukao pre nego što sam odleteo avionom za San Dijego. Upravo sam napuštao kuću kada je zazvonio telefon.

„Za vas je, gospodine Džonase“, reče Rober. „Gospodin Makalister.“

Uzeo sam slušalicu.

„Kaži, Mak?“

„Izvini što ti smetam, Džonase, ali važno je.“

„Kaži.“

„Boner me upravo nazvao iz studija. Krajem meseca odlazi da radi za *Paramount*. Dogovorio se sa njima da snima isključivo blokbastere.“

„Ponudi mu više novca.“

„Već sam mu ponudio. Ne želi novac. Želi da ode.“

„Šta piše u njegovom ugovoru?“

„Ističe krajem meseca“, odvrati Mek „Ako želi da ode, ne možemo da ga zadržimo.“

„Onda neka se nosi. Ako želi da ide, pusti ga.“

„U tom slučaju imamo problem“, reče Mak ozbiljno. „Moraćemo da nađemo nekog da vodi studio. Filmska kompanija ne može opstati bez nekoga ko pravi filmove.“

To sam znao i sam. Šteta što se Dejvid Vulf neće vratiti. Na njega sam mogao da se oslonim. Voleo je filmove na isti način kao ja avione. Ali, ostaće zauvek u Anciju.

„Želim večeras da stignem u San Dijego“, rekoah. „Razmisliću o tome, pa ćemo prekosutra razgovarati o tome u tvojoj kancelariji u Los Andelesu.“ Trenutno sam imao veće brige. Jedan „senturion“ je koštao koliko i godišnja produkcija studija.

Sleteli smo na aerodrom u San Dijegu u jedan sat ujutru. Uzeo sam taksi odatle do malog brodogradilišta koje smo iznajmili u blizini mornaričke baze. Video sam svetla sa udaljenosti od deset blokova. Nasmeših se. Ejmosu možeš slobodno prepustiti stvari. Noćna smena je radila kao luda, iako je morao da prekrši propis o zamračanju kako bi obavio stvar.

Obišao sam veliko, staro sklonište za brodove koje smo koristili umesto hangara baš kada je neko uzviknuo:

„Raščistite pistu!”

Tada je „senturion” izašao iz hangara sa repom napred, poput najružnijeg gigantskog kondora koji leti unazad. Jurnuo je ka vodi poput podmazanog praseta. Iz hangara se prolomiše urlici. Skoro me pregazila grupa ljudi koji su trčali za avionom. Pre nego što sam shvatio zašto, prošli su pored mene i došli do obale. Ugledao sam Ejmosa među njima dok je urlao koliko i ostali.

Čuo se pljusak kada je „senturion” dotakao vodu, tihi jecaj kada se rep nagnuo napred, maltene potopivši tri velika krmila, a zatim je usledio pobednički uzvik pošto se avion ispravio i lagano zaplutaio zalivom. Struja je počela da ga odvlači od doka. Čuo sam zujanje velikih čekrka dok su okretali užad kojima je bio zavezan i privlačili ga nazad.

Ljudi su i dalje urlali kada sam stigao do Ejmosa.

„Šta to, do đavola, radiš?”, doviknuo sam kroz buku.

„Radim ono što si mi rekao testiram avion na vodi.“

„Prokleta budalo! Mogao si da ga potopiš. Zašto nisi koristio rezervoar pod pritiskom?”

„Nisam imao vremena. Mogao sam da ga nabavim tek za tri dana. Rekao si mi da planiraš sutra da uzletiš sa njim.“

Čekrci su delimično izvukli avion na pistu. Pramac mu je bio van vode.

„Sačekaj ovde“, reče Ejmos, „moram ljude da pošaljem na posao. Svi rade trostruko duže nego inače.”

Sišao je na dok. Radnici su već postavili merdevine uz bok velikog aviona. Uspentravši se kao da je dva puta mlađi, Ejmos otvori vrata iza kabine i nestade unutra. Trenutak kasnije iznutra se začula rika motora. Pokretna rampa se spustila, otvorivši čeljusti pramca dovoljno da prođe kamion. Ejmos se pojavio na vrhu rampe unutar aviona.

„Dobro, ljudi. Svi znate šta moramo da uradimo. Izvucite prednji deo. Ne plaćamo vas trostruko za razgovor.”

Krenuo je gore ka meni na doku i ušao u kancelariju. Na stolu je bila flaša viskija. Uzeo je dve papirne čaše i napunio ih.

„Stvarno ćeš sutra uzleteti?” Klimnuo sam. Odmahnuo je glavom. „Ja ne bih“, reče. „Samo zato što pluta, ne znači da će leteti. Ima mnogo stvari u koje nismo sigurni. Čak i da poleti, nema garancija da će se održati u vazduhu. Možda će se

prosto raspasti tamo gore.“

„Biće čupavo, ako se to desi“, odvratih. „Ali, ipak ću uzleteti.“

Slegnuo je ramenima.

„Ti si šef“, reče i dodade mi jednu čašu. Prineo je svoju usnama. „Za sreću.“

U dva sata po podne sledećeg dana avion i dalje nije bio spreman. Drugi motor na desnom boku ispuštao je gorivo kada bismo ga upalili, ali nismo mogli da otkrijemo gde. Stajao sam na doku i posmatrao ga.

„Moraćemo da ga izvučemo iz vode“, reče Ejmos, „i da ga odvučemo u radionicu.“

Pogledah ga.

„Koliko će to potrajati?“

„Ako budemo imali sreće da odmah otkrijemo problem, potrajeće dva-tri sata. Možda je bolje da odložiš poletanje za sutra.“

Pogledah na sat.

„Zašto? U pet sati će nam preostati bar još tri i po sata dnevne svetlosti.“ Krenuo sam ka kancelariji. „Idem da odspavam malo. Pozovi me čim sve bude spremno.“

Zbog sve vike, psovanja, čekićanja i zakivanja, imao sam osećaj da pokušavam da spavam u fabrici za proizvodnju kotlova. Tada je zazvonio telefon. Javio sam se.

„Halo, tata?“ Bio je to Monikin glas.

„Džonas ovde. Pozvaću ga.“

„Hvala ti.“

Spustio sam slušalicu na sto, otišao do vrata i pozvao Ejmosa. Vratio sam se do kauča i ispružio dok je on podizao slušalicu. Čudno me pogledao kada je čuo njen glas.

„Da, u poslu sam.“ Zatim je neko vreme ćutao i slušao. Smešio se kada je ponovo progovorio. „To je divno. Kada krećete? Doleteću u Njujork kada završim sa ovim poslom, pa ćemo proslaviti. Pozdravi Džoen.“ Spustio je slušalicu i prišao mi. „To je bila Monika“, reče gledajući me.

„Znam.“

„Po podne putuje u Njujork. Hardin je postavio za urednika časopisa *Stajl* i želi da se odmah vrati.“

„Fino“, rekoh.

„Vodi i Džoen sa sobom. Dugo nisi video dete, zar ne?“

„Otkako su bile u mom apartmanu u Čikagu, pre pet godina.“

„Treba da je vidiš. Postala je prava lepotica.“

Zurio sam u njega. Sada sam sve doživeo Ejmos Vintrop izigrava ponosnog dedu.

„Čoveče, ti si se baš izmenio, zar ne?“

„Pre ili kasnije, čovek mora da se opameti“, reče Ejmos, pocrvenevši. „Jednostavno shvatiš da si počinio razne budalaštine i povredio ljude koje voliš. Ako nisi potpuni kreten, pokušaćes da popraviš stvari.“

„I ja sam čuo za to“, odvratih sarkastično. Nisam bio raspoložen da slušam predavanja starog kopileta, koliko god da se promenio. „Kažu da se obično dešava kada više ne može da ti se digne.“

Na trenutak sam ugledao starog Ejmosa. Video sam da je ljut.

„Nosim se mišlju da ti objasnim par stvari.“

„Šta na primer, Ejmose?“

„Spremni smo da vratimo motor na avion, gospodine Vintrope“, doviknu čovek sa dovratka.

„Dolazim za minut.“ Ejmos se okrenuo ka meni. „Podseti me na ovo kada se vratimo sa probnog leta.“

Iskezio sam se gledajući ga kako izlazi. Nije postao toliki svetac da ne mogu da ga iznerviram. Seo sam i potražio cipele pod kaučem.

Kada sam izašao, motor je prosto preo.

„Čini mi se da je sada sve u redu“, reče Ejmos, okrenuvši se ka meni.

Pogledah na sat. Bilo je pola pet.

„Šta čekamo? Hajdemo.“

Spustio mi je ruku na rame.

„Ne mogu te navesti da se predomisliš?“

Odmahnuo sam glavom. Sedamnaest miliona dolara je dovoljan razlog. Podigao je šake do usta i doviknuo:

„Svi osim posade neka siđu sa aviona.“

Maltene istog trenutka, motor je ugašen i nastupila je tišina. Nekoliko minuta kasnije, poslednji radnici su sišli sa rampe. Neki čovek je proturio glavu kroz mali prozor pilotske kabine.

„Izašli su svi osim posade, gospodine Vintrope.“

Ejmos i ja smo ušli u avion preko pokretne rampe, a zatim se iz teretnog dela malim stepenicama popeli u putničku kabinu i najzad u pilotsku kabinu. Tamo su bila tri mladića. Radoznalo su me pogledali. Svi su i dalje nosili šlemove.

„Ovo je vaša posada, gospodine Korde“, izgovori Ejmos zvaničnim tonom. „Desno, Džo Kejts, radio-mehaničar. U sredini, Stiv Jablonski, flajtinženjer motora jedan, tri i pet sa desne strane. Levo, Beri Gold, flajtinženjer motora dva, četiri i šest sa leve strane. Sa njima ste sigurni. Oni su veterani mornarice i znaju svoj posao.“

Rukovali smo se. Okrenuo sam se ka Ejmosu. „Gde su kopilot i navigator?“

„Ovde su“, reče Ejmos.

„Gde?“

„Pa, evo me.“

„Šta, do đavola...“

Iscerio se.

„Znaš li nekoga ko bolje od mene poznaje ovu bebicu? Osim toga, više od pola godine spavam sa ovim avionom. Ko ima više prava od mene da se prvi provoza?“

Zurio sam u njega par trenutaka i najzad popustio. Znao sam kako se oseća. I ja sam se juče tako osećao kada mi nisu dozvolili da vozim mlažnjak

Popeo sam se na pilotsko sedište.

„Gospodo, zauzmite svoja mesta.“

„Da, gospodine.“

Nasmeših se. Pravi su pomorci. Uzeo sam ček listu.

„Podignite rampu“, pročitah.

Ispod mene, motor je počeo da zavija. Trenutak kasnije, na tabli je zatreperilo crveno svetlo i motor je utihnuo.

„Rampa je podignuta, gospodine.“

„Upalite motore jedan i dva“, rekoh. Posegnuo sam rukom napred i pritisnuo prekidače koji će omogućiti flajt-inženjerima da ih upale. Veliki motori zakašljucaše i izbaciše crni dim. Propeleri su počeli polako da se okreću. Motori su zatim uhvatili zalet, a propeleri se glatko zavrтели.

„Uključen je motor broj jedan sa desne strane, gospodine.“

„Uključen je motor broj dva sa leve strane, gospodine.“

Sledeća stavka na listi je za mene bila nova. Nasmeših se. Ovo nije avion, ovo je zapravo brod sa krilima.

„Odreši uže“, rekoh.

Na sedištu desno od mene, Ejmos je povukao ručicu koja je otpustila užad za vuču. Zatreperilo je još jedno crveno svetlo na tabli preda mnom. Osetio sam kako „senturion“ klizi u vodu. Blago smo se nagli unazad pre nego što avion smirio uz blago ljuljuškanje. Ispod nas se čuo slab zvuk vode koja zapljuskuje trup. Nagnuo sam se napred i okrenuo volan. Veliki avion se polako okrenuo i krenuo ka zalivu. Pogledao sam Ejmosa. Iscerio se.

Uzvratio sam mu osmehom. Zasada je sve u redu.

Na vodi smo.

4

Dok sam posmatrao poslednju stavku na ček listi, talas je zapljusnuo nos aviona poprskavši me slanom vodom kroz prozor. Bilo je skoro sto stavki. Činilo mi se da smo počeli pre nekoliko sati. Pogledao sam na sat. Prošlo je samo šesnaest

minuta otkako smo sišli sa doka. Pogledao sam kroz prozor. Svih šest velikih motora se glatko okretalo, propeleri su blistali na suncu i raspršivali vodu. Osetio sam dodir na ramenu i okrenuo se.

Radio-mehaničar je stajao iza mene sa pojasom na naduvavanje u jednoj i padobranom u drugom ruci.

„Oprema za slučaj opasnosti, gospodine.“

Osmotrih ga. On je već bio u opremi, kao i svi ostali.

„Stavi to iza mog sedišta.“

Pogledao je Ejmosa. Bio je u prsluku i upravo je pričvršćivao padobran. Seo je na sedišta, gundajući zbog neudobnosti. Pogledao me.

„Valjalo bi da navučješ opremu.“

„Sujeveran sam povodom toga“, rekoh. „Ako je ne nosiš, neće ti ni zatrebati.“ Nije odgovorio. Slegnuo je ramenima dok se radio-mehaničar vraćao na svoje sedišta i zavezivao pojas. Pogledao sam unaokolo po kabini. „Da li su svi zavezali sigurnosne pojaseve?“

„Da, gospodine!“, odgovorili su uglas.

Pritisnuo sam prekidač na tabli. Sva crvena svetla sada postadoše zelena. Ponovo će postati crvena samo ako iskrсне neki problem. Okrenuo sam avion ka otvorenom moru.

„Dobro, ljudi. Krećemo!“

Polako sam otvorio ventil za dovod goriva. Veliki avion se nagnuo, a nos mu se zario u talase. Polako se podigao kada je šest propelera počelo da ždere vazduh. Kretali smo se uzdignutog nosa poput brzog motornog čamca na letnjim trkama. Pogledao sam tablu. Brzinomer je pokazivao sto pedeset.

Čuo sam Ejmosov glas.

„Proračunali smo da je brzina podizanja za ovaj let sto osamdeset kilometara na čas.“

Klimnuo sam ne okrećući se i nastavio da odvrćem ventil. Igla je polako stigla do sto osamdesetog podeoka. Talasi su udarali po dnu trupa kao čekić. Kada je igla stigla do sto osamdeset pet, počeo sam da povlačim palicu unazad.

Par trenutaka se ništa nije dešavalo pa sam povećao brzinu na sto devedeset pet. Iznenada, „senturion“ kao da je zadržtao, a zatim skočio iz vode. Osloboden čeonog otpora suknuo je u vazduh. Igla je skočila na dvesta šezdeseti podelak. Upravljač mi je klizio u rukama. Pogledao sam kroz prozor. Voda je bila šezdeset metara ispod nas. Leteli smo.

„Prokletstvo!“ promrmlja neko iza mene.

Ejmos se promeškoltio u sedištu.

„Dobro, momci“, reče ispruživši ruku. „Platite!“ Pogledao me i iskezio se. „Svi su se kladili sa mnom u dolar da se nećemo odlepiti od vode.“

Uzvratio sam mu osmehom i nastavio lagano da dižem avion dok se nismo

popeli na hiljadu i osamsto metara. Skrenuo sam na zapad i krenuo ka zalazećem suncu.

„Kao kolica za bebe", likovao je Ejmos veselo sa svog sedišta.

Pogledao sam ga iza radio-mehaničara, pored kojeg sam stajao dok mi je opisivao novi automatski signalni rekorder. Jednom izgovoriš poruku, zatim uključiš automat i traka ponavlja poruku dok ne nestane struje.

Sunčevi zraci su Ejmosovu sedu kosu obojili u vatreno crvenu boju njegove mladosti. Pogledao sam na sat. Bilo je šest i petnaest. Nalazili smo se nekih trista dvadeset kilometara od pacifičke obale.

„Valjalo bi da ga okrenemo, Ejmose", rekoh. „Ne želim da nas uhvati mrak prilikom prvog spuštanja."

„Mornarički termin je zaokretanje, kapetane", nasmeši mi se radiomehaničar.

„Dobro, mornarčino", rekoh. Okrenuo sam se ka Ejmosu. „Zaokreni."

„Da, gospodine."

Počeli smo da skrećemo uz blagi nagib. Ponovo sam se nagnuo preko mehaničarevog ramena. Avion se odjednom toliko nagnuo, da sam skoro pao preko njega. Zgrabio sam ga za rame dok je inženjer urlao:

„Motor broj pet se pokvario."

Progurao sam se do svog sedišta i pogledao kroz prozor. Iz motora je štrcala nafta kao iz gejzira.

„Ugasi ga!", doviknuo sam, zavezujući pojas.

Vene na Ejmosovom vratu iskočile su kao čelične žice dok se borio sa volanom nemirnog aviona. Zgrabio sam svoj volan. Zajedno smo uspeh da ga umirimo. Polako se smirio u našim rukama.

„Motor broj pet je isključen, gospodine", reče inženjer.

Bacio sam pogled kroz prozor. Propeler se polako okretao na vetru, ali nafta je prestala da curi iz motora. Pogledao sam Ejmosa. Lice mu je bilo belo i znoj mu je kapao sa čela, ali je uspeo da se nasmeši.

„Bez problema ćemo sleteti sa pet motora."

„Aha.“ Prema ciframa, mogli smo da se vratimo i sa tri motora. Ali, ipak ne bih želeo to da pokušavam. Pogledao sam tablu. Svetio koje označava motor broj pet svetlelo je crvenom bojom. Dok sam gledao, zacrvenelo se i svetlo motora broj četiri. „Šta, do đavola!“

Počeo je da pucketa i kašljuca pre nego što sam uspeo da bacim pogleda ka njemu.

„Proveri broj četiri!", doviknuo sam i ponovo se okrenuo ka tabli. Crveno je zasvetlelo i dovod goriva za motor broj četiri.

„Zapušen je dovod goriva za četvorku!"

„Produvaj ga vakumom!"

„Da, gospodine!" Čuo sam škljocaj kada je uključio pumpu. Ispred mene je zasvedelo još jedno crveno svedo. „Vakum pumpa ne radi, gospodine!"

„Ugasi četvorku!", doviknuh. Nema svrhe ostaviti dovod goriva otvoren, sa nadom da će se sam očistiti. Zapušeni dovodi goriva obično izazovu požar. Četiri motora nam je dovoljno.

„Motor broj četiri je isključen, gospodine!"

Uzdahnuo sam sa olakšanjem kada je prošlo deset minuta, a da ništa novo nije pošlo naopako.

„Mislim da će sada sve biti u redu", rekoh.

Ko me je vukao za jezik. Čim sam progovorio, motor broj jedan je počeo da kašlje i pucketa. Tabla sa instrumentima je odmah zasvetlela poput božićne jelke. Motor broj šest je počeo da se kvvari.

„Glavna pumpa za gorivo je pokvarena!"

Bacio sam pogled ka visinomeru. Bili smo na visini od hiljadu petsto metara i spuštah smo se.

„Oglasite vanredno stanje preko radija i spremite se da napustite brod!", doviknuo sam.

Čuo sam radio-mehaničara.

„Pomoć! Pomoć! Eksperimentalni Kord avion pada iznad Pacifika. Pozicija, približno dvesta kilometara južno od San Dijega. Ponavljam, pozicija približno dvesta kilometara južno od San Dijega. Pomoć! Pomoć!"

Čuo sam glasno škljocanje i ponavljanje poruke. Zatim sam osetio ruku na ramenu. Brzo sam se okrenuo. To je bio radio-mehaničar. Najpre sam se iznenadio, ali odmah sam se setio da rekorder pušta poruku za pomoć.

„Ostaćemo, ako želite, gospodine", napeto je izgovorio.

„Nije ovo situacija u kojoj se gine za boga i otadžbinu, vojniče! Samo je novac u pitanju. Kreći!"

Pogledao sam Ejmosa koji je i dalje sedeo.

„I ti, Ejmose!"

Nije odgovorio. Samo je otkopčao pojas i ustao. Čuo sam kako se vrata kabine otvaraju iza mene dok su prolazili ka izlazu u slučaju opasnosti u odeljku za putnike.

Visinomer je pokazivao hiljadu sto pedeset metara. Ugasio sam motore broj jedan i šest. Možda bih mogao da ga spustim na vodu, ako dva preostala motora izdrže sa gorivom koje ću preusmeriti sa ostalih. Bili smo na hiljadu metara kada je zasvetlelo crveno svetlo koje naznačava da su otvorena vrata za slučaj opasnosti. Bacio sam brz pogled kroz prozor. Tri padobrana su se brzo otvorila, jedan za drugim. Pogledao sam tablu. Osamsto pedeset metara.

Čuo sam buku iza sebe i okrenuo se. To je bio Ejmos i upravo se vraćao na svoje sedište.

„Rekoh ti da iskočiš!“, urlao sam.

Posegnuo je rukama ka volanu.

„Deca su na sigurnom. Pomislio sam da nas dvojica možemo da ga spustimo na vodu.“

„Ako ne uspemo?“, besno sam doviknuo.

„Neće biti velika šteta. Oni su mnogo mlađi od nas, čeka ih ceo život. Osim toga, ova bebica je skupa!“

„Pa šta?“, urlao sam. „Nije tvoj novac u pitanju!“

Pogledao me sa neodobravanjem.

„Nije samo novac u pitanju. Ja sam ga sagradio!“

Bih smo na dvesta sedamdeset metara visine kada je motor broj tri počeo da otkazuje. Bacili smo se na volane kako bismo nadoknadili nagib nadesno. Na šezdeset stopa, trojka je potpuno otkazala. Opasno smo se nagnuli nadesno.

„Isključi motore!“ doviknuo je Ejmos. „Srušićemo se!“

Pritisnuo sam prekidač u trenutku kada se desno krilo žarilo u vodu. Puklo je kao šibica, a avion je zviznuo u vodu poput kamena. Osetio sam kako mi se pojas zariva u stomak i skoro vrisnuo. Odjednom, pritisak je popustio. Pogled mi se razbistrio. Pogledao sam napolje. Nesigurno smo plutah na vodi, sa krilom uperenim ka nebu. Voda je već ulazila u kabinu pod našim nogama.

„Hajde da izađemo odavde“, doviknuo je Ejmos i krenuo ka vratima kabine koja su se zalupila. Okrenuo je kvaku i gurnuo. Zatim se bacio na njih. Nisu se pomerale. „Vrata su zaglavljena!“, zaurlao je okrenuvši se ka meni.

Zurio sam u njega, a zatim skočio ka izlazu za slučaj opasnosti nad glavom. Povukao sam bravu poklopca jednom rukom, a gurnuo ga sa drugom.

Ništa se nije desilo. Podigao sam pogled. Okvir se izvio. Sada bi mogao da ga otvori samo dinamit.

Ejmos nije čekao da mu kažem šta da radi. Izvukao je ključ iz kutije za alat i krenuo da udara po staklu dok nije ostao samo okvir. Bacio je ključ, uzeo pojas za spasavanje i dobacio mi ga. Brzo sam ga navukao, i proverio da li je automatski ventil namešten tako da se uključi čim dotaknem vodu.

„Dobro“, reče on. „Izlazi napolje!“

Iskezih mu se.

„Zaboravljaš staru pomorsku tradiciju, Ejmose. Kapetan poslednji napušta brod. Posle tebe, Alfonze.“

„Lud li si?“, urlao je. „Ne bih mogao da se provučem kroz taj prozor ni kada bi me presekli napola.“

„Nisi ti tako debeo“, rekoh. „Pokušaćemo.“

Iznenada se nasmešio. Nisam smeo da mu poverujem. Taj vučji osmeh je značio samo jedno spremao je neku podlost.

„Dobro, Gastone. Ti si kapetan.“

„Tako je već bolje“, reko. Naslonio sam se i napravio lopovske merdevine rukama kako bih ga podigao do prozora. „Znao sam da ćeš jednoga dana shvatiti ko je šef.“

Ali, to se nikada nije desilo. Nisam ni video čime me udario, samo sam uplovio u zemlju snova. Nisam bio u potpunoj nesvesti. Znao sam šta se dešava, ali nisam mogao ništa da učinim. Moje ruke, noge, glava, pa čak i telo kao da su bili tuđi.

Osetio sam kako me Ejmos gura ka otvoru, a zatim i gorući bol, kao da me mačka grebe po licu. Međutim, prošao sam kroz uzan otvor i pao. Padao sam hiljadu kilometara i hiljadu sati. Još sam tražio gajtan padobrana kada sam udario u krilo.

Ustao sam i pokušao da se popnem nazad do kabine. „Izlazi odatle, prljavi kučkin sine!“, urlao sam. Plakao sam.

„Izađi da te ubijem!“

Avion se nagnuo. Odnekud je doleteo slomljeni komad nečega i udario me, oborivši me u vodu. Čuo sam nežno šištanje sabijenog vazduha dok se pojas obmotavao oko mene. Spustio sam glavu na te velike, meke jastuke i zaspao.

5

U Nevadi, tamo gde sam se rodio i odrastao, ima peska, stenja i poneka manja planina. Ali, nema okeana. Ima potoka, jezera i bazena u svakom kantri klubu i hotelu, ah oni su napunjeni svežom, slatkom vodom koja žubori u ušima poput vina, kao da čovek treba da je popije umesto da se kupa u njoj.

Tokom života sam se kupao u nekoliko okeana. U Atlantskom, u Majami Biču i Atlantik Sitiju. U Pacifiku, kod Malibua, i u plavim vodama Mediterana, na Rivijeri. Obreo sam se čak i u toplim vodama Golfske struje, na belim, peščanim plažama Bermuda, jureći gole devojke čija je jedina ambicija bila da vode ljubav kao ribe. Nikada nisam otkrio kako to rade morski prasići, pošto mi je u slanoj vodi sve nekako izmicalo. Nikada nisam voleo slanu vodu. Lepi se za kožu, peče nos, iritira oči. Ako vam slučajno završi u ustima, ima ukus jučerašnje, već jednom iskorišćene tečnosti za osvežavanje daha.

Šta, znači, radim ovde?

Prokletstvo, mali čoveče, sve zvezde su izašle i smeju ti se. To će te naučiti da počneš da poštuješ okean. Ne voliš slanu vodu, a? Pa, kako ti se dopada što je sada oko tebe milion, milijardu, bilion litara? Bezbroj litara?

„Aah, nosi se do đavola“, prasnuo sam i ponovo zaspao.

Dotrčao sam iza ugla zgrade za smeštaj radnika, brzo koliko su me

osmogodišnje noge nosile, vukući preko peska za sobom teški redenik i futrolu sa pištoljem.

Začuo sam glas svog oca.

„Hej, dečko! Šta to nosiš?“

Okrenuo sam se ka njemu, pokušavajući da sakrijem redenik i pištolj iza leđa.

„Ništa“, odvratio sam, gledajući ga.

„Ništa?“, ponovi otac za mnom. „Daj da vidim.“

Posegnuo je rukom iza mojih leđa i istrkao mi redenik iz šaka. Dok ga je podizao, pištolj i parče papira ispadoše iz futrole. Sagnuo se i podigao ih.

„Odakle si ovo uzeo?“

„Sa zida u zgradi za smeštaj. Bilo je iznad Nevadinog kreveta“, rekoh. „Morao sam da se popnem.“

Otac je vratio pištolj u futrolu. Bio je crn i gladak, sa inicijalima M. S. na crnom kundaku. Imao sam dovoljno godina da vidim da je neko pogrešio kada me urezivao Nevadine inicijale.

Otac je krenuo da vrati papir u futrolu, ali ga je ispustio i papir se otvorio. Video sam Nevadinu sliku, neke brojeve iznad nje i odštampane reči ispod. Otac je zurio u sliku, a zatim savio papir i vratio ga u futrolu.

„Vrati ovo tamo gde si ga i pronašao“, besno je izustio. Video sam da je ljut. „Nemoj da te ponovo uhvatim kako uzimaš nešto tuđe, jer ću te dobro izdevetati.“

„Nema potrebe da ga tučete, gospodine Korde“, čuo se Nevadin glas iza nas. „Ja sam kriv što sam ostavio oružje tamo gde može da ga dohvati.“ Okrenuli smo se. Indijansko lice bilo je tamno i bezizražajno. Ispružio je ruku. „Dajte mi ga, pa ću ga ostaviti na sigurno.“

Otac mu je bez reči predao redenik. Stajali su bez reči i gledali se. Nijedan nije progovorio ni reč. Zbunjeno sam ih posmatrao. Obojica kao da su pokušavali da pročitaju nešto u očima onog drugog. Najzad je Nevada progovorio.

„Odmah ću pokupiti platu ako želite, gospodine Korde.“

Znao sam na šta misli. Nevada odlazi. Istog trenutka sam počeo da zavijam.

„Ne“, vrištao sam. „Neću to više nikada uraditi. Obećavam.“

Otac pogleda mene, a zatim Nevadu. Na licu mu se pojavio nagoveštaj osmeha.

„Deca i životinje uvek znaju šta žele, šta je za njih najbolje.“

„Tako kažu.“

„Bolje to stavi tamo gde ga niko neće pronaći.“

Sada se nagoveštaj osmeha pojavio u Nevadinim očima.

„Da, gospodine Korde. Svakako ću to učiniti.“

Kada me otac pogledao, osmeh mu je nestao sa lica.

„Jesi li me čuo, dečko? Samo dotakni nešto što nije tvoje i dobro ću te izdevetati.“

„Da, oče“, odvratih glasno i jasno. „Čuo sam.“

Zagrcnuo sam se, a zatim iskašljao i ispljuvao puna usta slane vode. Otvorio sam oči. zvezde su još treptale ka meni, ali je nebo na istoku počelo da bleđi. Učinilo mi se da čujem zvuk motora u daljini, ali verovatno mi je samo zujalo u ušima.

Osetio sam bol u boku i jednoj nozi, kao da sam zaspao na njoj. Kada sam se pomakao, bol mi je prostrelilo glavu i uhvatila me nesvest. Zvezde su počele da se vrte. Kada sam se umorio od posmatranja tog vrtloga, ponovo sam zaspao.

U pustinji je sunce tako veliko i snažno. Putuje nebom tako blizu vaše glave, da vam se ponekad čini da ćete opeći prste, ako podignete ruku. Kada je velika omorina, pažljivo birate put kroz stenje, pošto se pod njima u hladu odmaraju zvečarke, sklupčane i pospane, dok im hladno srce mrzovoljno otkucava. Brzo se razgneve i brzo napadaju svojim otrovnim ispljuvkom, ako im slučajno narušite mir. Takvi su i ljudi.

Svako od nas ima neku svoju tajnu stenu, pod kojom se krije, i teško onome ko na nju nabasa. Tada postajemo poput pustinjskih zvečarki i ne gledajući udaramo svakoga ko naiđe.

„Ali, ja te volim“, rekao sam. Još dok sam izgovarao te reči, znao sam koliko šuplje zvuče.

Verovatno je i ona znala, zato što me u svojoj jetkoj samoosudi optužila za grehe svih muškaraca koje je upoznala. Ta optužba nije bila nepravедna, pošto su to bili i moji gresi.

„Ah, ja te volim“, ponovio sam i dok sam to izgovarao znao sam da je prepoznala slabost tih reči. U ustima sam osećao koliko su prazne i ništavne. Da sam bio iskren, makar pred samim sobom, evo šta bih rekao: „Želim te. Želim da budeš ono što ja želim da budeš. Odraz slike mojih snova, ogledalo mojih tajnih žudnji, hce koje želim da pokažem svetu, brokat kojim želim da izvezem svoju slavu. Ako budeš sve to, udostojiću te svog prisustva i svoje kuće. Ah, ovo nije za tebe, već za mene i ono što ja želim da budeš.“

Nisam učinio mnogo šta drugo, osim što sam stajao mrmljajući otrcane fraze, dok su reči koje su se kotrljale sa njenih usana bile moj otrov koji je okrenula protiv sebe. Ne znajući, nabasala je na moju tajnu stenu.

Stajao sam pod blistavim sunčevim zracima, na vrelini na koju nisam navikao, u potaji postidjen zbog hladne krvi koja teče mojim venama i odvaja me od svih drugih ljudi na svetu. Ne protestujući, dopustio sam joj da upotrebi moj otrov protiv sebe.

Kada je otrov obavio svoje, ostavio sam je samo sa malom, uplašenom drhtavom dušom koju je dobila na rođenju, okrenuo se i otišao.

Uz nedostatak milosti, tako svojstven mojoj vrsti, okrenuo sam joj leđa.

Pobegao sam od njenih strahova, od njene potrebe za utehom i ohrabrenjem, od neizgovorene molbe za milošću, ljubavlju i razumevanjem. Pobegao sam od vrelog sunca, nazad u sigurnost senke moje tajne stene.

Sada više nije bilo utehe u hladu. Svetlost se uporno probijala. Nije više bilo utehe u hladnom, ravnodušnom protoku moje krvi. Stena kao da je postajala sve manja i manja, dok je sunce bilo sve veće i veće. Pokušao sam da se smanjim kako bih se sklonio pod stenom koja se skupljala, ali nije bilo izlaza. Uskoro više neću imati tajnu stenu. Sunce je sijalo sve jače i jače. Sve jače i jače.

Otvorio sam oči.

Majušna tačka svetla sijala je pravo u njih. Trepnuo sam, a tačka se pomerila u stranu. Sada sam video gde se nalazim. Ležao sam na stolu u beloj sobi. Pored mene je bio čovek u beloj odori i beloj kapi. Svetlost je dopirala sa malog, okruglog ogledala koje je stavio preko oka dok me je posmatrao. Na njegovom licu sam uočio majušne, crne dlake koje su izmakle brijaču. Usne su mu bile namrštene i stisnute.

„Gospode!“, čuo se glas iz pozadine. „Lice mu izgleda užasno. U njemu mora da ima na stotinu komadića stakla.“

Podigao sam pogled i video drugog čoveka kada se prvi okrenuo ka njemu.

„Zaveži budalo. Zar ne vidiš da se probudio?“

Počeo sam da dižem glavu, ali blaga, brza ruka mi je dotakla rame spuštajući me. Tada sam ugledao njeno lice.

Njeno lice me gledalo sa milošću i saosećanjem kakvo moje lice nikada nije izrazilo.

„Dženi!“

Njena ruka mi je pritiskala rame. Pogledala je nekoga iznad moje glave.

„Pozovite doktorku Rozu Štrasnjer iz Los Anđelesa. Ona radi u tamošnjoj bolnici, kao i u sanatorijumu Kolton u Santa Moniki. Recite joj da je Džonas Kord imao nesreću i da bi bilo dobro da odmah dođe.“

„Da, sestro Tomas.“ To je bio glas mlade devojke. Čuo sam udaljavanje koraka.

Vratio mi se bol u boku i nozi. Stisnuo sam zube. Osetio sam suze u očima. Zatvorio sam ih na trenutak, a zatim ih ponovo otvorio i pogledao je. ,

„Dženi!“, prošaputao sam, „Dženi, žao mi je!“

„U redu je, Džonase“, odvrtila je šapatom. Zavukla je ruke pod čaršav koji me prekrivao. Osetio sam oštar ubod. „Ne govori. Sve će biti u redu.“

Zahvalno sam se nasmešio i ponovo zaspao, pitajući se zašto Dženi nosi taj čudan beli veo preko svoje prelepe kose.

Kroz prozor, sa ulice obasjane jutarnjim suncem, još su dopirali zvuci proslave. Čak je i ovaj obično miran i tih deo Ulice Hilcrest, na čijem kraju se nalazi bolnica *Mersi*, bio ispunjen bukom i gomilom ljudi. Iz mornaričke baze na drugom kraju San Dijega povremeno se čuo pobednički urlik brodske sirene. Tako je bilo cele noći, počevši od ranih večernjih sati, kada su stigle vesti da se Japan predao. Rat je završen.

Sada sam znao ono što je Oto Štrasmer pokušao da mi kaže. Sada sam, iz novina i sa radija koji mi je stajao pored kreveta, saznao sve o čudu iz pustinje. Svi su govorili o majušnom kontejneru za atome koji je čovečanstvo doveo pred kapiju raja. Ili pakla. Okrenuo sam se na krevetu, pokušavajući udobnije da se smestim. Koturi koji su mi držali nogu u vazduhu zaškripaše, pridružujući svoj mišoliki pisak opštoj zbruci koja je napolju vladala.

Jedna od sestara mi je saopštila da sam imao sreće. Sreće. Desna noga mi je slomljena na tri mesta, slomljen mi je desni kuk, a nekoliko rebara mi je smrvljeno. Svet sam posmatrao iza debelih slojeva zavoja koji su mi prekrivali lice, osim proreza za oči, nos i usta. Ali, imao sam sreće. Još sam živ.

Za razliku od Ejmosa koji je još u kabini „senturiona“ ugneždenog na peščanoj dini nekih sto dvadeset metara ispod površine Pacifika. Siroti Ejmos. Tri člana posade su potpuno neozleđena. Ja sam živ zahvaljujući milosti božjoj i ribaru koji me pronašao u vodi i doneo na obalu. Ali, Ejmos je sedeo u svojoj vodenoj grobnici, za kontrolama aviona koji je sagradio i kojim mi nije dopustio da sam pilotiram.

Setio sam se glasa računovođe koji me iz Los Andelesa tešio preko telefona.

„Ne brinite, gospodine Korde. Sve ćemo otpisati na ime poreza na dobit. Kada primenite ukupnu sumu na normalan porez od četrdeset procenata i porez na dobit preko određene granice od devedeset procenata, naš neto gubitak će biti manji od dva milio...“

Zalupio sam mu slušalicu. Sve je to lepo. Ali, kako da isplatim život čoveka koji je poginuo zbog moje pohlepe? Postoji li poreska olakšica za smrt? Ubio sam Ejmosa. Koliko god troškova da otpišem od sopstvene duše, ne mogu da ga vratim.

Podigao sam pogled kada su se vrata otvorila. U sobu je ušla Roza, sa stažistom i sestrom koja je gurala mala kolica. Prišla mi je sa leve strane i stala pored kreveta, smešeći se.

„Zdravo, Džonase.“

„Zdravo, Rozo“, promrmljao sam kroz zavoje. „Već je vreme za promenu zavoja? Očekivao sam te prekosutra.“

„Rat je završen.“

„Da“, odvratih. „Znam.“

„Kada sam jutros ustala, bilo je tako lepo jutro da sam odlučila da dođem i

skinem ti zavoje."

Gvirnuo sam ka njoj.

„Shvatam", rekoh. „Uvek sam se pitao kako funkcioniše lekarska logika."

„To nije lekarska logika, to je ženska logika. Imam tu prednost da budem žena mnogo duže nego što sam lekar."

Nasmejah se.

„Zahvalan sam na toj logici, kome god da pripada. Prijaće mi da provedem neko vreme bez zavoja."

Smešila se, mada joj je pogled bio ozbiljan.

„Ovoga puta ih neću ponovo staviti, Džonase."

Zurio sam u nju dok je uzimala makaze sa kolica. Uhvatio sam je za ruku. Odjednom sam se uplašio skidanja zavoja. Osećao sam se sigurno onako umotan kao u čauri, zaštićen od radoznalih očiju sveta.

„Da nije prerano? Hoće li sve biti u redu?"

Osetila je moj strah.

„Tvoje lice će još neko vreme biti bolno", reče, seckajući moju čauru. „Boleće te još više kada mišići i meso počnu ponovo da preuzimaju svoju funkciju. Ali, to će proći. Ne možemo se zauvek kriti iza maske, zar ne?"

Ovo je izgovorila lekarka, a ne žena. Osmotrio sam joj lice dok je seckala i odvijala, seckala i otkrivala, sve dok svi zavoji nisu skinuti. Osetio sam se nago, poput novorođenčeta, sa čudnovatom promajom na obrazima. Pokušao sam da uočim neku reakciju na njenom licu. Međutim, oči su joj bile smirene i bezizražajne, ravnodušne i profesionalno nepristrasne. Osetio sam da mi prstima pritiska obraz, zatim meso pod bradom i glatku, crnu kosu na slepoočnicama.

„Zatvori oči."

Zatvorio sam ih i osetio blagi dodir na kopcima.

Kada sam ih ponovo otvorio, u izrazu njenog lica se i dalje ništa nije moglo videti.

„Nasmeši se", reče. „Ovako." Razvukla je lice u širok, neiskren kez, užasnu parodiju svog uobičajenog toplog osmeha.

Iskezih se. Kezio sam se sve dok me blagi bol u obrazima nije đavolski zapekao. Ipak sam se kezio i dalje.

„Dobro je", reče ona. Sada se već iskreno smešila. „Sada možeš da prestaneš."

Opustio sam obraze i zagledao se u nju.

„Kako ti deluje, doco?", pokušao sam da se našalim. „Prilično je užasno, zar ne?"

„Nije loše", odvrtila je neodređeno. „Nikada nisi bio lepotan." Podigla je ogledalo sa kolica. „Evo. Pogledaj sam."

Nisam pogledao ka ogledalu. Nisam želeo da se vidim.

„Mogu li prvo da dobijem cigaretu, doco?"

Bez reči je spustila ogledalo na kolica i izvadila kutiju iz džepa. Sela je na ivicu kreveta, stavila jednu cigaretu u usta, zapalila je i dodala mi. Osetio sam blagu slatkoću njenog karmina dok sam uvlačio dim.

„Lice ti je bilo prilično isečeno kada te Vintrop gurnuo kroz prozor. Na sreću...”

„Znaš za to?“, prekinuo sam je. „Mislim, znaš šta je Ejmos uradio. Ko ti je rekao?”

„Ti. Dok si bio pod anestezijom. Dok smo ti vadili deliće stakla iz lica, slušali smo i deliće priče. Na sreću, nijedan od važnih facijalnih mišića nije bio ozbiljno povređen. U pitanju su bile uglavnom površinske posekotine. Uspeh smo da brzo presadimo kožu. I to uspešno, mogla bih da dodam.” Ispružio sam ruku. „Uzeću to ogledalo sada, doco.”

Uzela mi je cigaretu iz ruke i dodala ogledalo. Podigao sam ga. Kada sam video svoj odraz, prošla me jeza niz kičmu.

„Doco“, rekoh promuklim glasom. „Izgledam kao moj otac!”

Otela mi je ogledalo iz ruke. Smešila se kada sam je pogledao.

„Stvarno, Džonase? Tako si uvek izgledao.”

Kasnije tog jutra, Rober mi je doneo novine. Bile su pune priča o japanskoj kapitulaciji. Nehajno sam ih prelistao i bacio u stranu.

„Mogu li da vam donesem nešto drugo za čitanje, gospodine Džonase?”

„Ne“, odvratih. „Ne, hvala ti. Ne čita mi se.”

„U redu, gospodine Džonase. Možda želite malo da odspavate?” Krenuo je ka vratima.

„Robere.”

„Da, gospodine Džonase?”

„Da li sam...”, rekoh kolebljivo dotičući prstima obraz. „Da li sam uvek ovako izgledao?”

Njegovi beh zubi blesnuše kada se osmehnuo.

„Da, gospodine Džonase.”

„Kao moj otac?”

„Pljunuti otac.”

Ćutao sam. Čudno je to. Čovek se celog života trudi da bude drugačiji od nekoga, samo da bi na kraju shvatio da nosi neizbrisivi pečat iste krvi.

„Još nešto, gospodine Džonase?”

Pogledao sam Robera i odmahnuo glavom.

„Pokušaću da odspavam.”

Naslonio sam se na jastuk i zatvorio oči. Čuo sam kako se vrata zatvaraju. Buka sa ulice je postepeno zgasnula i rasplinula se na rubu moje svesti. Zaspao sam. Učinilo mi se da u poslednje vreme baš dosta spavam. Kao da pokušavam da

nadoknadim san koji sam sebi uskraćivao poslednjih par stotina godina. Ali, nemoguće da sam dugo spavao, pošto sam postao svestan toga da je neko u prostoriji.

Otvorio sam oči. Pored kreveta je stajala Dženi i gledala me. Nasmejala se kada je videla da sam otvorio oči.

„Zdravo, Džonase.“

„Spavao sam“, rekoh poput deteta koje se upravo budi nakon popodnevne dremke. „Sanjao sam nešto budalasto. Sanjao sam da sam star stotine godina.“

„Znači, sanjao si lep san. Drago mi je. Lepi snovi će ti pomoći da brže ozdraviš.“

Podigao sam se na lakat, a koturi zaškripiše kada sam posegao ka cigaretama na stolu pored kreveta. Brzo mi je namestila jastuke i pomerila ih iza mene kako bih mogao da se naslonim. Uvukao sam dim. To mi je odagnalo pospanost iz uma.

„Za par nedelja će ti staviti nogu u gips pa ćeš moći da ideš kući.“

„Nadam se, Dženi“, rekoh.

Odjednom sam shvatio da ne nosi belu uniformu.

„Prvi put te vidim u crnom velu, Dženi. Da li je nešto posebno u pitanju?“

„Ne, Džonase. Ovo uvek nosim, osim kada sam na dužnosti u bolnici.“

„Znači danas imaš slobodan dan?“

„Nema mnogo slobodnih dana kada čovek služi Spasitelju“, izgovorila je jednostavno. „Ne, Džonase, došla sam da se pozdravim.“

„Da se pozdraviš? Ne razumem. Rekla si da će proći par nedelja pre nego što...“

„Odlazim, Džonase.“

Glupavo sam piljio u nju.

„Odlaziš?“

„Da, Džonase“, tiho je odvratila. „Radila sam u bolnici *Mersi* samo dok ne obezbedim prevoz za Filipine. Tamo se obnavlja bolnica koja je porušena tokom rata. Sada mogu da odem. Avionom.“

„Ali, ne možeš, Dženi“, rekoh. „Ne možeš da ostaviš ljude koje poznaješ, jezik koji govoriš. Tamo ćeš biti stranac. Bićeš sama.“

Prstima je dotakla raspeće koje je visilo na crnom pojasu ispod njene odore. Pogled pun tihe smirenosti produbi se u njenim sivim očima.

„Ja nikada nisam sama“, reče jednostavno. „On je uvek sa mnom.“

„Ne moraš to da radiš, Dženi“, rekoh. Uzeo sam pamflet koji sam pronašao pored kreveta i otvorio ga. „Učinila si samo privremenu ispovest. Možeš odustati u bilo kom trenutku. Proći će trogodišnji probni period pre nego što se konačno zavetuješ. Ne pripadaš ovde, Dženi. Došla si samo zato što si bila povređena i ljuta. Suviše si mlada i lepa da se celog života kriješ iza crnog vela.“

I dalje nije odgovarala.

„Zar ne razumeš o čemu govorim, Dženi? Želim da se vratiš tamo gde pripadaš.“

Polako je sklopila kapke. Kada ih je otvorila, oči su joj bile zamagljene suzama. Ah, kada je progovorila, glas joj je bio čvrst od sigurnosti koju je pronašla u veri.

„Ti ne razumeš, Džonase“, odvrátila je. „Ne postoji mesto na koje žudim da se vratim. Moje mesto je u njegovoj kući.“

Hteo sam opet da progovorim, ah ona je nežno podigla ruku.

„Misliš da sam pobegla kod njega zbog bola i besa? Grešiš“, rekla je tiho. „Čovek ne beži od života Bogu, čovek beži Bogu da bi živeo. Celog života sam ga tražila, ne znajući šta tražim. Ljubav na koju sam u svetu nailazila bila je pravo ruglo onoga što ljubav može da bude. Milosrđe koje sam delila bilo je samo majušni deo onoga što imam da dam. Milost koju sam ukazivala je ništa u poređenju sa njegovom milošću u meni. Ovde, u njegovoj kući obavljajući njegov posao, pronašla sam veću ljubav od bilo koje ljubavi koju sam ikada upoznala. Kroz njegovu ljubav sam otkrila sigurnost, zadovoljstvo i sreću u skladu sa njegovom božanskom voljom.“

Zastala je na trenutak, pogledavši raspeće u rukama. Kada se ponovo okrenula ka meni, pogled joj je bio jasan i neuznemiren.

„Postoji li iko na ovom svetu, Džonase, ko može ponuditi više od boga?“

Nisam odgovorio.

Polako je pružila ruku ka meni. Spustio sam pogled i ugledao srebrni prsten na srednjem prstu.

„Pozvao me u svoju kuću“, rekla je nežno, „i ja sam uzela njegov prsten kako bih boravila u njegovom sjaju zauvek.“ Uzeo sam je za ruku i poljubio prsten. Osetio sam kako me njeni prsti miluju po glavi. Zatim je otišla do drugog kraja kreveta i okrenula se da me pogleda. „Često ću misliti na tebe, prijatelju moj“, izustila je nežno. „I moliću se za tebe.“

Čutao sam dok sam gasio cigaretu. Bilo je neke lepote u njenim očima koja ranije nije postojala.

„Hvala ti, sestro“, odvratih tiho.

Bez reči se okrenula i izašla. Zurio sam u mesto na kojem je stajala, ali sada je već i njen duh nestao.

Zabio sam lice u jastuk i isplakao se.

7

Iz bolnice sam izašao početkom septembra. Sedeo sam u invalidskim kolicima i posmatrao Robera kako pakuje moje stvari u kofer kada su se vrata otvorila.

„Zdravo, juniore.“

„Nevada! Šta ti radiš ovde?“

„Došao sam da te odnesem kući.“

Nasmejah se. Čudno je to kako čovek može godinama da ne pomisli na nekoga, ali da mu ipak bude veoma drago kada tu osobu ugleda.

„Nisi morao“, rekoh. „Rober bi se snašao.“

„Ja sam ga pozvao, gospodine Džonase. Mislio sam da će biti kao u stara, dobra vremena. Na ranču može biti veoma pusto kada čovek nema šta da radi.“

„A ja sam pomislio da bi mi odmor dobro došao“, reče Nevada. „Rat je završen, predstava se zimi ne igra. Marta ionako najviše voli da se bakće sa invalidima. Ona je već tamo, dovodi stvari u red.“

Pogledao sam dvojicu muškaraca i iskezio se.

„Znači, nameštaljka, a?“

„Tako je“, odvrati Nevada. Prišao je kolicima. „Spreman?“

Rober je zatvorio kofer, a brava je škljocnula.

„Sve je spremno, gospodine Nevada.“

„Hajdemo onda“, reče Nevada i pogura kolica ka vratima.

„Moramo da skoknemo do Berbanka“, rekoh, okrenuvši se ka njemu. „Mak je spremio gomilu papira koje moram da potpišem.“ Možda sam prikovan za krevet, ah posao se nastavljao.

Baz Dalton je po nas poslao IKA čarter na aerodrom San Dijega. U Berbank smo stigli u dva sata po podne. Makalister je ustao i obišao svoj sto kada su me ugurah u njegovu kancelariju.

„Prvi put te vidim kako sediš.“

Nasmejah se.

„U tom slučaju me dobro pogledaj. Doktori kažu da ću biti kao nov za par nedelja.“

„U međuvremenu ću tvoje stanje iskoristiti što bolje mogu. Odgurajte ga za sto, momci. Penkalo je spremno.“

Bilo je skoro četiri sada kada sam potpisao poslednju gomilu dokumenata.

„Šta ima novo?“

Mak me pogleda. Prišao je stolu postavljenom uza zid.

„Ovo“, reče. Skinuo je pokrivač sa nečega što je delovalo kao radio sa prozorom.

„Šta je to?“

„Prvi proizvod Elektronske kompanije Kord“, izustio je ponosno. „Sklopili su ga u preorijentisanom odeljenju za radare. To je televizor.“

„Televizor?“, upitah.

„Slike se emituju kroz vazduh, kao kod radija“, odvrati on. „Zatim se prikazuju na ekranu, nešto poput kućnih filmova.“

„Oh, slično onome što je Djupont pokušao da osmisli pre rata. Ali, nije proradilo.“

„Sada radi“, reče Mak „To je poslednji krik mode u elektronici. Sve radio i elektronske kompanije rade na tome. RCA, *Kolumbija*, *Emerson*, IT&T, *Filko*. Svi. Hoćeš da vidiš kako radi?“

„Naravno.“

Prišao je telefonu.

„Nazovite mi laboratoriju.“ Prekrio je rukom slušalicu. „Kazaću ću im da puste nešto“, reče.

Trenutak kasnije prišao je televizoru i pritisnuo dugme. Iz ekrana je zatreptalo svetlo, zatim se umirilo. Ugledah smo niz krugova i linija. Postepeno su se pojavila slova.

KORD ELEKTRONIKA PREDSTAVLJA

Odjednom se pojavila slika, scena iz vesterna. Čovek je jahao konja pravo ka kameri. Kada se pojavio krupan plan lica, shvatio sam da je to Nevada. Prepoznao sam i film. Bila je to scena potere iz *Odmetnika*. Pet minuta smo posmatrali scenu u tišini.

„Neka sam proklet“, reče Nevada kada se emitovanje završilo.

Pogledao sam Robera. Imao je ushićen izraz na licu. Pogledao me.

„Pravo čudo, gospodine Džonase“, tiho je izustio. „Sada mogu da gledam film kod kuće. Ne moram da sedim u odeljku za crnce.“

„Znači, zato žele da otkupe sve moje stare filmove“, reče Nevada.

Pogledah ga.

„Kako to misliš?“

„Znaš onih devedesetak filmova koje smo snimili i čiji sam vlasnik?“ Klimnuo sam. „Ljudi me proganjaju da ih prodam. Nude mi silan novac. Pet hiljada dolara za svaki.“

Zurio sam u njega.

„Naučio sam jednu stvar baveći se filmskim poslom“, rekoh. „Nikada nemoj prodati ono za šta možeš dobiti procenat.“

„Misliš da ih iznajmljujem kao što ih iznajmljujem bioskopima?“

„Tako je“, odvratih. „Znam te kompanije za emitovanje. Kupiće ih za pet hiljada, a planiraju da na njima zarade bar pedeset.“

„Veliki poslovi mi nisu jača strana“, reče Nevada. „Da li bi bio voljan da obaviš to za mene, Mak?^a“

„Ne znam, Nevada. Ja nisam agent.“

„Ma hajde, Mak“, rekoh. „Zar mi nisi skoro rekao da želiš da pomažeš običnim ljudima kojima je pomoć zaista potrebna?“

Odjednom se nasmešio.

„Dobro, Nevada.“

Iznenada sam osetio umor. Skljokao sam se u stolicu. Rober se istog trenutka našao kraj mene,

„Jeste li dobro, gospodine Džonase?"

„Samo sam umoran", odvratih.

„Možda je bolje da večeras ostanete u apartmanu. Na ranč možemo i sutra ujutru."

Pogledao sam Robera. Dopala mi se ideja da se bacim na krevet. Nažuljao sam dupe u kolicima.

„Pozvaću kola", reče Mak podigavši slušalicu. „Možete me odbaciti do studija na putu do grada. Moram nešto da završim."

Razmišljao sam sve vreme dok smo se vozili ka studiju. Kada su kola stala pred kapijom, odjednom mi je sinulo.

„Moraćemo da pronađemo zamenu za Bonera", reče Mak dok je izlazio. „Ne valja da advokat vodi studio. Ne znam ništa o filmovima."

Zamišljeno sam zurio u njega. Naravno, bio je u pravu. Ali, ko je znao sve o filmovima? Samo Dejvid, a on je poginuo. Nije me bilo briga. U sebi nisam imao više nijedan film. Nije bilo osobe koju bih pozeleo da stavim na platno kako bi je ceo svet video. U kancelariji iz koje sam upravo izašao ostala je mala kutija sa prozorom za sliku. Uskoro će se naći u domu svake porodice. Bogate ili siromašne. Ta mala kutija će sažvakati film onako kako pozorišta nikada nisu mogla. Međutim, i dalje me nije bilo briga.

Čak i kada sam bio dete, kada bih završio sa nekom igračkom, završio bih sa njom zauvek. Nikada je ne bih ponovo uzeo u ruke.

„Prodaj bioskope", prošaputao sam Maku.

„Šta?" uzviknuo je kao da ne veruje svojim ušima. „Samo oni u celoj filmskoj kompaniji donose novac."

„Prodaj bioskope", ponovio sam. „Za deset godina ionako više niko neće želeti da ide u njih. Bar ne kao do sada. A i zašto bi, kada mogu da gledaju filmove kod kuće."

Mak je zurio u mene.

„Šta da radim sa studiom?“, upitao je. U glasu mu se osećala primesa sarkazma. „Da prodam i njega?"

„Da“, tiho sam odgovorio. „Ali, ne odmah. Možda za deset godina. Kada ljudima koji budu snimali filmove za onu malu kutiju bude potreban prostor. Tada ga prodaj.“

„Šta da radimo sa njim u međuvremenu? Da trune dok i dalje plaćaš porez na njega?"

„Ne“, odvratih. „Preuredi ga u mali studio za iznajmljivanje, poput starog Goldvinovog studija. Neću se žaliti ako budemo na nuli, čak ni ako izgubimo nešto malo novca."

Zurio je u mene.

„Stvarno to želiš?”

„Stvarno”, rekoš pogledavši ka krovovima scena. Prvi put sam ih zaista video. Crne do katrana i ružne. „Mak, vidiš li te krovove?”

Okrenuo se i pogledao, žmirkajući zbog sunca.

„Pre nego što učiniš bilo šta drugo”, rekoš tiho, „naredi da se ofarbaju u belo.”

Uvukao sam glavu u kola. Nevada me začuđeno pogledao. Glas mu je bio skoro tužan.

„Ništa se nije promenilo, zar ne, juniore?”

„Ne”, odvratih umorno. „Ništa se nije promenilo.”

8

Sedeo sam na verandi i žmirkao ka popodnevnom suncu. Nevada je izašao iz kuće i spustio se na stolicu. Iz džepa je izvukao pakovanje duvana, odgrizao komad i vratio ostatak. Zatim je iz drugog džepa izvadio komad drveta i nožić i počeo da delje.

Pogledao sam ga. Nosio je stare, izbledele farmerke i košulju od jelenske kože koja je videla bolje dane. Bila je prljava od znoja i zategnuta preko njegovih grudi i širokih ramena. Oko vrata je zavezao crveno-belu maramu zbog znoja. Izuzev sede kose, izgledao je isto kao i kada sam bio dečak. Ruke su mu bile brze, preplanule i snažne.

Pogledao me svojim svetlim očima.

„Dve izgubljene veštine”, reče.

„Koje?”

„Žvakanje i rezbarenje”, odvrati on.

Oćutao sam.

Pogledao je komad drveta u svojim rukama.

„Ćesto sam provodio večeri na verandi sa tvojim ocem, dok sam žvakao duvan i rezbario.”

„Stvarno?”

Okrenuo se i pljunuo preko ograde u prašinu. Zatim me pogledao.

„Sećam se kako smo”, reče, „jedne noći tvoj otac i ja sedeli ovde, kao što sada sedimo ti i ja. Dan je bio paklen. Zvezda je upekla tako jako, da su nam se jaja davila u sopstvenom znoju. Odjednom me pogledao i rekao: *’Nevada, ako se meni nešto desi, pripazi na mog sina, čuješ li? Džonas je dobar momak. Ponekad malo digne nos, ali je dobar momak. U sebi nosi mogućnost da jednoga dana bude bolji ćovek od svog oca. Volim tog dećaka, Nevada. On je sve što imam.’*”

„Meni to nikada nije rekao”, odvratih, gledajući Nevadu. „Nikada. Nijednom!”

Nevada me osinu pogledom.

„Ljudi poput tvog oca ne govore o takvim stvarima.“

Nasmejah se.

„Ne samo da nije pričao o tome“, rekoh. „Nikada mi to nije ni pokazao. Uvek me grdio zbog ovoga ih onoga.“

Nevada me pogledao pravo u oči.

„Uvek bi ti se našao kada se uvališ u nevolju. Možda je urlao, ah nikada te nije ostavio na cedilu.“

„Oženio se devojkom koju sam voleo“, rekoh gorko.

„Možda je to bilo za tvoje dobro. Možda je znao da ona nije za tebe.“

Prešao sam preko toga.

„Zašto mi ovo sada pričaš?“, upitah.

Nisam mogao ništa da pročitam iz tih njegovih indijanskih očiju.

„Zato što me tvoj otac zamolio da se brinem o tebi. Jednom sam pogrešio. Video sam kako pametno vodiš poslove i pomislio da si odrastao čovek. Ah, nisi bio. Ne želim dva puta da razočaram čoveka poput tvog oca.“

Sedeli smo u tišini par minuta, zatim je izašla Marta sa mojim čajem. Rekla je Nevadi da ispljune duvan i prestane da prlja verandu. Pogledao me, maltene postideno, ustao i otišao da pljune duvan u žbunje.

Kada se vratio na verandu, začuli smo kola na prilaznom putu.

„Pitam se ko je to?“, upita Marta.

„Možda je doktor“, rekoh. Matori doca Henli me obilazio jednom nedeljno.

Tada su se kola već našla pred verandom. Znao sam ko je. Ustao sam i oslonio se na štap dok su Monika i Džoen prilazile.

„Zdravo“, doviknuo sam.

Vratile su se u Kaliforniju da odjave stan, objasnila je Monika. Pošto je želela da porazgovara sa mnom o Ejmosu, svratile su u Rino na putu ka Njujorku. Imale su voz u sedam sati.

Video sam da je Marta značajno pogledala Nevadu kada je to čula. Ustao je i pogledao Džoen.

„Imam u koralu jednog mirnog dorata. Umire od želje da ga jaše mlada gospođica poput tebe.“

Džoen ga pogleda sa obožavanjem. Videlo se da je posećivala bioskop. Uživo je sreća svog heroja.

„Ne znam“, reče nesigurno. „Nikada nisam jahala konja.“

„Naučiću te. Lako je. Lakše nego pasti s klade.“

„Nije obučena za jahanje“, reče Monika.

Nije bila obučena za jahanje. Ne u toj lepoj, cvetnoj haljini u kojoj je tako ličila na majku. Marta je žustro progovorila.

„Imam ja farmerke koje su se smanjile za dva broja. Biće joj taman.“

Ne znam čije su to bile farmerke, ali sigurno nisu bile Martine. Potpuno su prianjale uz Džoenine četrnaestogodišnje kukove, čvrste i ravne, tek nagoveštavajući obline koje će uslediti. Njena tamna kosa bila je svezana u konjski rep. Bilo je nečeg čudnovato poznatog u tome kako je izgledala, ali nisam mogao da shvatim šta.

Posmatrao sam je kako istrčava kroz vrata za Nevadom i okrenuo se ka Moniki. Smešila se. Uzvratio sam osmeh.

„Raste“, rekoh. „Biće veoma lepa devojka.“

„Jednog dana bila je devojčica, sledećeg mlada dama. Deca suviše brzo rastu.“

Klimnuo sam. Sada smo bili sami. Nastupila je neugodna tišina. Posegnuo sam rukom ka cigaretama i pogledao je.

„Želim da ti pričam o Ejmosu.“

Bilo je skoro šest sati kada sam završio priču o onome što se desilo. Nije plakala, mada joj je lice bilo tužno i zamišljeno.

„Ne mogu da plačem za njim, Džonase“, reče pogledavši me. „Zato što sam suviše puta plakala zbog njega. Razumeš li?“

Klimnuo sam.

„U životu je učinio toliko loših stvari. Drago mi je što je bar jednom ispravno postupio.“

„Poneo se veoma hrabro. Uvek sam mislio da me mrzi.“

„Mrzeo te“, reče ona brzo. „U tebi je video sve ono što on nije bio. Čoveka visprenog, uspešnog, bogatog. Mrzeo te do besvesti. Verovatno je na kraju shvatio koliko je to budalasto i koliko se o tebe ogrešio, pa je pokušao da se iskupi.“

Pogledah je.

„Kako se to ogrešio o mene? Među nama je uvek bio samo posao.“

Čudno me pogledala.

„Još ne razumeš?“

„Ne.“

„Znači da verovatno nikada i nećeš“, odvrtila je i izašla na verandu.

Čuli smo kako se Džoen smeje dok jaše velikog dorata po koralu. Dobro joj je išlo, za početnicu. Pogledao sam Moniku.

„Kao da je rođena u sedlu.“

„Zašto da ne?“, odgovori Monika. „Neke stvari su nasledne.“

„Nisam znao da umeš da jašeš.“

Pogledala me besno i povređeno.

„Ja joj nisam jedini roditelj“, breknula se hladno.

Zurio sam u nju. To je bio prvi put da je pomenula Džoeninog oca. Malo je kasno da se ljuti zbog toga.

Čuo sam brektanje starih kola doce Henlija na prilazu. Zastao je pored koralu i prišao ogradi kada je izašao iz kola. Nikada nije mogao da prođe pored konja, a da

ga ne osmotri.

„Evo ga doca Henli. Treba da me pregleda.“

„Nećemo vas zadržavati“, reče Monika hladno. „Zbogom.“

Sišla je niza stepenice i prišla koralu. Zbunjeno sam zurio za njom. Nikada nisam umeo da protumačim njena luđačka raspoloženja.

„Reći ću Roberu da vas odveze na stanicu“, doviknuo sam za njom.

„Hvala!“, dobacila je preko ramena ne okrenuvši se.

Video sam da je zastala i porazgovarala sa doktorom, a zatim sam se okrenuo i ušao u kuću. Otišao sam u radnu sobu svog oca i legao na kauč. Monika je uvek bila temperamentna. Čovek bi pomislio da je do sada naučila da se kontroliše. Nasmehio sam se, pomislivši kako su joj bila prava leđa i kako je drsko izgledala dok je odlazila podigavši nos u vazduh. Izgledala je dobro za ženu svojih godina. Ja sam imao četrdeset jednu, znači da je ona imala trideset četiri godine. Na njoj se nije talasalo ništa što ne treba.

Doca Henli voli da priča. U tome je problem sa njim. Pričaće dok vas ne uguši kao zmija žabu, ali nemate izbora. Otkako je rat počeo, ili on ili niko. Svi mlađi doktori su mobilisani.

Bilo je pola sedam kada je završio sa pregledom i počeo da zatvara torbu.

„Lepo napreduješ“, reče. „Ali, ja ne podržavam ove moderne ideje o tome da treba da potrčiš čim budeš u stanju da se krećeš. Da je do mene, ja te ne bih pustio iz bolnice još mesec dana.“

Nevada se naslonio na zid radne sobe i smešio dok sam se oblačio. Pogledao sam ga i slegnuo ramenima, a zatim sam se okrenuo ka doktoru.

„Kada ću moći da hodam?“

Doca Henli me pogleda preko naočara.

„Možeš odmah da počneš.“

„Mislio sam da se ne slažeš sa gradskim doktorima“, rekoh. „Da smatraš da treba još da se odmaram.“

„Ne slažem se sa njima“, reče. „Ali, pošto si već izašao iz bolnice, i pošto ništa ne mogu da učinim u vezi sa tim, bolje da počneš da se krećeš. Nema smisla da samo ležiš.“

Zatvorio je bravu na koferu, ispravio se i krenuo ka vratima. Tu je zastao i pogledao me.

„Lepa devojčica, ova tvoja kćerka.“

Piljio sam u njega.

„Moja kćerka?“

„Tako je“, odvrati on. „Nikada nisam video devojčicu koja toliko liči na oca. To se lepo vidi kada veže kosu u rep. Pljunuta je ti, kada si bio mali.“

Nisam bio u stanju da govorim. Ovaj idiot je potpuno poludeo. Svi znaju da Džoen nije moja kćerka. Doca se iznenada nasmejao i potapšao po butini.

„Nikada neću zaboraviti kada je njena majka došla u moju ordinaciju“, reče. „Tada ste bili venčani, naravno. Nikada nisam video tako veliki stomak. Pomislih, nije ni čudo što su se venčali na brzinu. Sejali ste pre vremena.“

Pogledao me i dalje se smešeci.

„To je bilo pre pregleda, naravno“, brzo je dodao. „Kako sam se samo iznenadio kada sam u toku pregleda utvrdio da je tek u šestoj nedelji. Ispostavilo se da je u pitanju čudnovata koincidencija. Nosila je visoko. Bila je tako nervozna i uznemirena zbog toga, da se nadula kao balon. Ja sam čak proverio i datum vašeg venčanja kako bih bio siguran. Neka sam proklet ako nije zatrudnela već dve nedelje nakon venčanja. Ali, o tebi dečko čovek uvek može da kaže jednu stvar.“ Ponovo se okrenuo ka vratima. „Kada se latiš nekog posla, dobro ga obaviš. Pogadaš pravo u metu!“ Smejao se sve vreme dok je izlazio.

Osetio sam veliki, pulsirajući čvor u grudima i seo na kauč. Sve ove godine. Sve ove godine sam grešio. Odjednom sam shvatio šta je Ejmos hteo da mi kaže posle probnog leta. Video je da sam one noći bio lud i okrenuo je to ludilo protiv mene. Monika nije mogla ništa da učini.

Ejmos i ja, kakva kombinacija. On je bar sam shvatio. Niko nije morao da ga lupi po glavi. Pokušao je da se iskupi. Ali, ja ja nikada nisam pokušao da saznam istinu. Bio sam zadovoljan time da krivim svet zbog svoje gluposti. Bio sam u ratu sa svojim ocem zato što sam mislio da me nikada nije voleo. Kakav vic!

Sada sam mogao da se suočim sa istinom. Nikada nisam sumnjao u njegovu ljubav. Pripadala mi je. Duboko u sebi sam uvek znao da ne mogu da ga volimo onoliko koliko on voli mene. Pogledao sam Nevadu. I dalje je bio naslonjen na zid, ah više se nije smešio.

„I ti si to znao?“

„Naravno.“ Klimnuo je. „Svi su znali osim tebe.“

Zatvorio sam oči. Sada znam. Kao onog jutra u bolnici kada sam pogledao u ogledalo i video lice svog oca. To sam video kada sam pomislio da mi Džoen deluje poznato. Lice njenog oca. Moje lice.

„Šta da radim, Nevada?“ zastenjaio sam.

„Šta želiš da uradiš, sinko?“

„Želim njih.“

„Siguran si?“

Klimnuh.

„Onda ih vrati“, reče on. Pogledao je na sat. „Voz kreće za petnaest minuta.“

„Kako? Nećemo stići na vreme!“

Pokazao je ka stolu.

„Eno ga telefon.“

Pogledao sam ga izbezumljeno, a zatim othramao do telefona. Nazvao sam šefa stanice u Rinu i rekao mu da je pozove preko razglasa. Dok sam čekao,

pogledao sam Nevadu. Odjednom sam se uplašio. Kada sam bio mali, uvek bih pogledao Nevadu kada se uplašim.

„Šta da radim ako ne želi da mi se vrati?"

„Vratiće se“, rekao je samouvereno i nasmešio se. „Još te voli. To je još jedna stvar koju znaju svi osim tebe.“

Tada sam čuo njen glas preko telefona. Bila je zabrinuta i nervozna.

„Džonase, da li je sve u redu sa tobom? Šta se desilo?"

Na trenutak nisam bio u stanju da progovorim. Tada sam konačno pronašao svoj glas.

„Monika“, reko. „Nemoj da ideš!"

„Moram, Džonase. Krajem nedelje moram da se javim na posao." "

„Do đavola sa poslom, meni si potrebna!"

Sa druge strane veze vladala je tišina. Na trenutak sam pomislio da je spustila slušalicu.

„Monika, jesi li tu?"

Čuo sam kako diše u slušalicu.

„Još sam ovde, Džonase." "

„Sve vreme sam bio u zabludi. Nisam znao za Džoen. Veruj mi." Ponovo tišina. „Molim te, Monika!"

Počela je da plače. Čuo sam njen šapat u uhu.

„Oh, Džonase, nikada nisam prestala da te volim." "

Pogledah Nevadu. Nasmešio se i izašao, zatvorivši vrata za sobom.

Čuo sam kako šmrče, a zatim je pročistila grlo. Glas joj je bio topao i pun ljubavi.

„Kada je Džoen bila mala, želela je brata." "

„Požuri kući“, reko. „Daću sve od sebe." "

Nasmejala se, a zatim se čuo škljocaj i veza se prekinula. Nisam spustio slušalicu. Dok god sam je držao, imao sam osećaj da je ona uz mene. Pogledao sam fotografiju svog oca na stolu.

„Pa, stari“, reko, tražeći njegovo odobrenje prvi put u životu, „jesam li ispravno postupio?"

KRAJ

O piscu

Harold Robins rođen je kao Harold Rubin u Njujorku i tvrdio je da je siroče jevrejskog porekla koje je odraslo u katoličkom domu za nezbrinutu decu. Međutim, Robins je bio sin obrazovanih poljskih emigranata ruskog porekla. Odgajio ga je u Bruklinu otac farmaceut sa suprugom. Njegova prva žena, Haroldova majka, nije bila kineska plesačica koja je umrla od posledica ujeda papige, što je on takođe tvrdio. Ona je zapravo bila srednjoškolska ljubav Robinsovog oca (kada je taj brak okončan nakon 28 godina, ženio se još dva puta).

Već sa dvadeset godina, postao je milioner. Pred početak Drugog svetskog rata, bogatstvo je izgubio u poslovima vezanim za trgovinu šećerom. Kasnije se ponovo obogatio, zahvaljujući sjajnoj karijeri pisca, ali i tome što je većina njegovih knjiga bila ekranizovana. Robins je dugo živio na 'visokoj nozi', među bogatima i slavnima. Posedovao je ogromnu jahtu i kuće na Francuskoj rivijeri i na Beverli Hilsu. Njegovi romani često su predstavljali stvarne priče iz njegovog života, a junaci su bili ljudi koje je zaista upoznao.